Iulian Boldea
Cornel Sigmirean
(Editors)

Beyond Borders. Redefining Identity Through Global Dialogue

LANGUAGE AND DISCOURSE

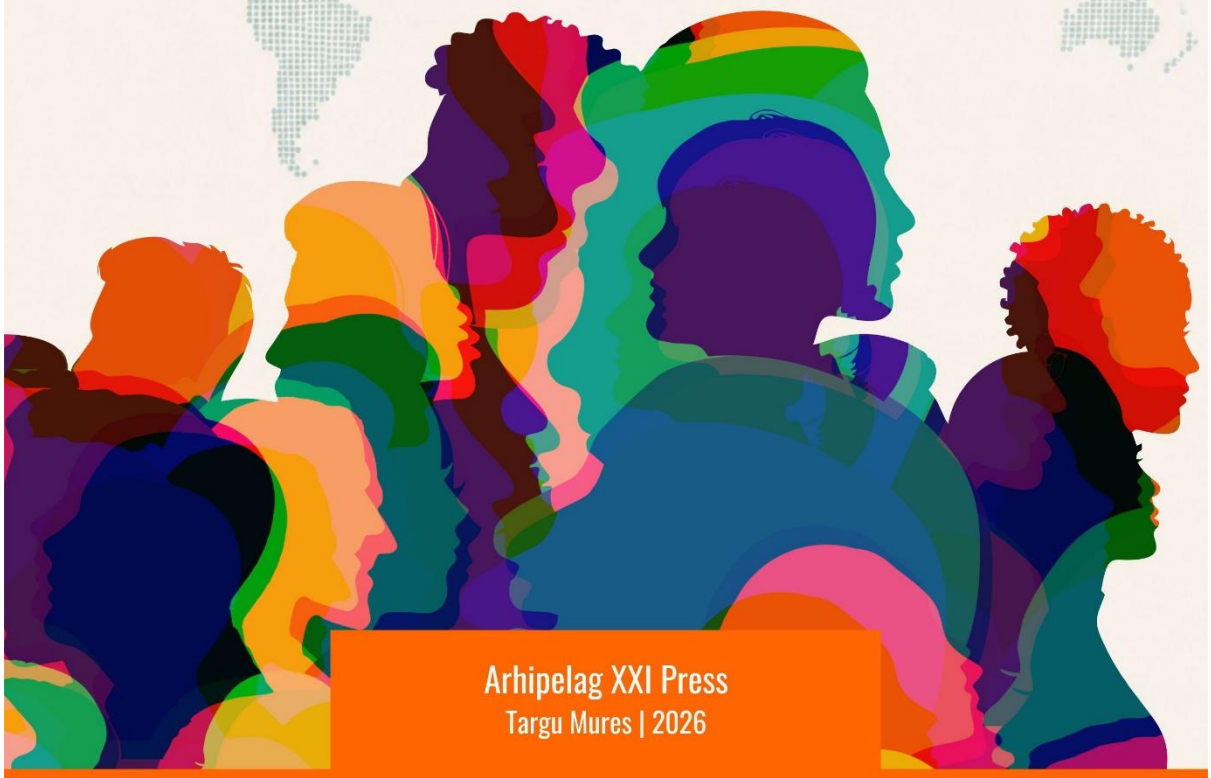

Arhipelag XXI Press
Targu Mures | 2026

Date: 16 May 2026

Location: “DIMITRIE CANTEMIR” University, Tîrgu Mureș

BEYOND BORDERS. REDEFINING IDENTITY THROUGH GLOBAL DIALOGUE

Section: Language and Discourse

ISBN: 978-606-93691-1-1

Edited by: The Alpha Institute for Multicultural Studies

Moldovei Street, 8 540522, Tîrgu Mureș, România

Tel./fax: +40-744-511546

Published by: Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2026

Tîrgu Mureș, România Email: tehnoredactare.gidni@gmail.com

CONTENTS

TERMINOLOGICAL ONOMASTIC TRINOMIALS BETWEEN FIXEDNESS AND LOOSENESS 6

Floriana Popescu 6

Prof., PhD, "Dunărea de Jos" University of Galați 6

MEANINGS ENCODED IN THE HERALDIC ACHIEVEMENT OF THE CYBER DEFENCE COMMAND 15

Alina Roşcan 15

Assoc. Prof., PhD, *National Defense "Carol I" National Defence University* 15

MARITIME SLANG AND JARGON 21

Camelia Alibec 21

Senior Lecturer, PhD, Romanian Naval Academy "Mircea cel Batran", Constanţa 21

CULTURE IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING 27

Dana Carmen Zechia 27

Lecturer, PhD, Romanian Naval Academy "Mircea cel Bătrân", Constanţa 27

"THE INSUFFICIENCY OF LANGUAGE" AND THE COMPLEXITY OF THE RELATIONSHIP WITH DIVINITY IN TRAIAN DORZ'S POETRY 30

Florina-Maria Băcilă 30

Lecturer, PhD, "West University of Timișoara 30

THE GLOBALIZING EFFECT OF THE ENGLISH LANGUAGE ON TEENAGE DISCOURSE 39

Liliana Florina Andronache 39

Lecturer, PhD, The University of Medicine and Pharmacy "Carol Davila" Bucharest 39

LINGUISTIC TRAPS IN TRANSLATIONS 44

Denisa Elena Petrehuş 44

Lecturer, PhD, "Babeș-Bolyai University of Cluj-Napoca 44

THE ETHNONYM ARBĂNAȘ IN THE ROMANIAN LANGUAGE: LEXICOGRAPHICAL, HISTORICAL, AND ONOMASTIC ATTESTATIONS 51

Iustina Nica 51

2nd Degree Scientific Researcher, PhD, "C.S. Nicolăescu-Plopşor" Scientific Research Institute, Romanian Academy, Craiova 51

INTERCULTURAL AND TERMINOLOGICAL CHALLENGES IN TEACHING ROMANIAN FOR NAVAL ARCHITECTURE TO UKRAINIAN REFUGEE STUDENTS 67

Anca Ionescu 67

Independent Researcher, PhD 67

CURRENT CHALLENGES IN THE FIELD OF TEACHING AND LEARNING MODERN LANGUAGES 71

Claudia-Sorina Barbu (Popa) 71

PhD, National University of Science and Technology Politehnica Bucharest, University Center of Pitești 71

PRAGMATIC DIMENSIONS OF THE CONGRATULARY DISCOURSE IN SPANISH ROYAL RETHORIC 76

Ioana-Georgiana Bahrin 76

PhD, “Alexandru Ioan Cuza" University of Iaşi 76

THE HUMOROUS EFFECT OF HOMONYMY IN THE ONLINE ENVIRONMENT 80

Loredana Georgiana Popescu (Tomescu) 80

PhD, University of Craiova 80

TERMINOGRAPHIC DEFINITIONS AND LEXICOGRAPHIC DEFINITIONS IN THE FIELD OF METALLURGY. TERMS FROM ASRO STANDARDS AND FROM DEX 86

Eugenia Ioana Ciobanu (Vlad) 86

PhD Student, University of Craiova 86

CRITICAL DISCOURSE ANALYSIS: THEORETICAL FOUNDATIONS AND METHODOLOGICAL PERSPECTIVES 91

Ancuţa Lungu (Dumitru) 91

PhD Student, University of Craiova 91

THE ARCHAEOLOGY OF WORDS AND THE POLYPHONY OF MEMORY IN GABRIELA ADAMEȘTEANU’S PROSE – ARCHAISMS, REGIONALISMS, COLLOQUIALISMS, NEOLOGISMS, AND THE ORIGINALITY OF THE WORK 99

Gabriela Bădescu (Cojocar) 99

PhD Student, National University of Science and Technology Politehnica Bucharest, University Center of Pitești 99

ACRONYMS IN ROMANIAN MEDICAL TERMINOLOGY: AN ACADEMIC OVERVIEW 104

Mirela-Simona Gurău (Rusu) 104

PhD Student, "Dunărea de Jos” University of Galați 104

THE DISCURSIVE FRAMING OF MUSLIM WOMEN IN THE FRENCH PRESS THROUGH DISCURSIVE MEMORY 112

Marta-Cristina Negraia Burghiu 112

PhD Student, “Dunărea de Jos” University of Galați 112

PRODUCT NAMES: DAIRY PRODUCTS 118

Maria-Magdalena Diaconu (Marian) 118

PhD Student, University of Craiova 118

CRITICAL DISCOURSE ANALYSIS AS A PRACTICAL TOOL FOR NAVIGATING AI-GENERATED AND MEDIA DISCOURSE IN THE 21ST CENTURY 124

Isabelle Nicole Voicu 124

PhD Student, “Lucian Blaga” University of Sibiu 124

MONOSEMANTICISM IN MINERALOGICAL TERMINOLOGY: LEXICOLOGICAL AND SEMANTIC ANALYSIS 130

Maria Cristina Bogdan (Surdilă) 130

PhD Student, University of Craiova 130

ECOLINGUISTICS: THEORETICAL FOUNDATIONS, HISTORICAL DEVELOPMENT AND CONTEMPORARY RESEARCH PERSPECTIVES 135

Elena Raluca Gheorghe 135

PhD Student, "Lucian Blaga" University of Sibiu 135

Maria-Elena Milcu 135

PhD Student, "Lucian Blaga" University of Sibiu 135

DÉTOURNEMENT AS A DISCURSIVE PRACTICE IN PRESS HEADLINES: AN INTERPRETIVE APPROACH 144

Ana-Larisa Pelin Doca-Trincu 144

PhD Student, „Dunărea de Jos" University of Galați 144

CORRECTIONS IN CHILDREN'S SPEECH: A PRAGMATIC ANALYSIS 150

Maria-Loredana Pleşca 150

PhD Student, „Alexandru Ioan Cuza" University of Iași 150

TYPES OF AUGMENTATION 157

Elena-Daniela Strigoiu (Marinescu) 157

PhD Student, University of Craiova 157

THE USE OF NEOLOGISMS IN GALA GALACTION'S PROSE 166

Ica-Emilia Udrişte 166

PhD Student, National University of Science and Technology, Politehnica Bucharest, University Center of Pitești 166

FINANCIAL LEXICON. MONOSEMY AND POLYSEMY 172

Elena-Georgiana Udrescu 172

PhD Student, University of Craiova 172

DIACHRONIC, DIATOPIC AND DIAPHASIC DYNAMISM OF THE "VERICE" AND "VERICINE" FORMS 178

Paula Munteanu 178

PhD Candidate, „Alexandru Ioan Cuza" University of Iași 178

IMPLICATIONS AND SUBTLE MEANINGS IN TELEVISION INTERVIEWS 184

Loredana-Aurelia Alexandrescu 184

PhD, Prof., High School of Mechatronics and Automation, Iaşi 184

TERMINOLOGICAL ONOMASTIC TRINOMIALS BETWEEN FIXEDNESS AND LOOSENESS

Floriana Popescu
Prof., PhD, "Dunărea de Jos" University of Galați

Abstract: *Onomastic trinomials or three-unit eponymisms / toponymisms are a consistent terminological representation in the nomenclature of each field of human activity. These formations that contain three lexical units, of which one or two are proper names and a noun, an adjective or a noun phrase, are most often characterized by both structural and semantic fixedness. Nevertheless, structural variability that is noticeable in plenty of instances can complicate the learners' personal management of the terminology they work with. This paper outlines diverse elemental arrangements of onomastic trinomials, including both their standard and variable forms. This corpus-based analysis presents the three-unit onomastic denomination typologies as they were identified in the terminologies of chemistry, mathematics, statistics, sociology and medicine. Although the units which include proper and/or geographical names have been a bone of contention since the beginning of the twentieth century, they are currently operational and still have their supporters (Zheng and Gold 2020, Slabin 2023). The approach develops a two-fold taxonomy which focuses on both onomastic elements and their associates.*

Keywords*: multiword lexical units, nomenclature, eponymisms*

1. Introduction

This paper focuses on denominations which include personal names and place names in formulaic representations of three lexical units. Previous research on both binomial and polylexical formulas find their sequel in this approach, which is different due to the visibility of the toponymic element which brings the novelty that particularizes this terminological picture from the other two (Popescu and Popescu 2023, Popescu 2025).

First, the paper outlines the topic of English eponyms in specialist literature, resuming definitions and pinpointing directions of research and debate to create a clear image of what eponymic literature means now, in the 2020s.

Secondly, the paper details the online and traditional materials and methods that were used to create a corpus including only onomastic trinomial constructions.

Thirdly, the section of findings and commentary unfolding the representative formulas, presents the taxa that may enable an easy understanding of both the fixedness and variability of trinomials, with the latter ensuring their looseness. This looseness of onomastic trinomials is shown to have its roots in both the interchangeability of the onomastic unit and synonymy of the non-onomastic element in trinomials as well as the subsequent elimination of either member in the onomastic denominations.

All these features of English onomastic trinomials make them interesting to study and helpful in understanding the way terminologies work with personal name or anthroponyms and geographical names or toponyms.

2. Approaches to English eponyms. A brief outline

Over the centuries, scientific lexicons have developed a means of terminological enrichment making extended use of personal names to denote all sorts of inventions, innovations and discoveries, such as: constants, coefficients, theories, laws, hypotheses, models, chemical elements, plants, insects, diseases, and plenty of other visible or invisible forms of life, realia and irrealia. A complete list of all the lexical classes, which include personal names or anthroponyms, is included in the complete title of Ruffin's *EDI, Eponyms Dictionaries Index* (1977). This transformation of personal names, which etymologically relates persons, their names and their anthroponym-derived common words, also known as commonization or eponymization, relies mainly on persons and their nameless creations.

Following a definition of *eponym* (McArthur 1992: 378), which reveals it to encapsulate three semantic values, this approach will use "eponym" (e, henceforward) for the etymologically related personal name, "eponymee" for the provider of the anthroponym and "eponymism" (E, from now on), for the newly created one- or multi-word lexical unit. "Toponymism" (T), the term used in what follows, was created by analogy with "eponymism", i.e., to denote any new word inspired from a geographical name or toponym (t).

One-word eponymisms, which do exist both in everyday language and professional lexicons, distinguish between commonizations, i.e., the transformation of personal names, which further separate into "conversions" (although lexicological approaches use the word with other meanings), derivations and compounds. Thus, the change from [e] → to [E], refers to the coining of (a) "conversions" (e.g., *cardigan, raglan, fedora* and *silhouette*), (b) derivations, or commonizations enriched with suffixes (e.g., *achillous, achillotomy, addisonism, pfaffian, bartholinitis, babesiosis, daltonism, faradism, hamiltonian, mercurialism, schwannoma*) and (c) solid-styled compounds (e.g., *achillobursitis, achillodynia, curiotherapy, wirsungngrrhagia,* and *wirsungography*). It is the binomials, i.e., [e] + [common noun] structures, such as *Abadie sign, Addison's disease, Adlerian theory* and *Dostoyevsky epilepsy,* which represent the core of eponymal denominations. Trinomials, the onomastic denominations, which consist of three lexical elements, may surprise with their formal flexibility or looseness, as one such formation may occur in at least three variants. For just one example, *Maxwell-Boltzmann distribution***,** the denomination of a concept used in both physics and chemistry is also known as *Maxwell distribution,* or with the addition of *speed* in the denominative formula *Maxwell speed distribution* and of *law* in *Maxwell distribution law***.** At the same time, the trinomial *Boltzmann distribution law* also exists, but its synonym, *Gibbs distribution,* indicates that it is the signifier of a different signified. This affirmation is not valid for *Maxwell distribution law,* reduced to *Maxwell distribution*, which are synonyms.

The total of multiword eponymisms (e.g. *Bayley scales of infant development, internal respiratory nerve of Bell, Besnier-Kaposi-Libman-Sack's disease, Bender's Visual Motor Gestalt test, Chido-Rodgers blood group* and *Christ-Siemens-Touraine syndrome*) or toponymisms (e.g. *Rocky Mountains spotty fever/rush, African eye worm infection, African tick bite fever, African endemic Kaposi sarcoma*) appears to exceed the number of one-word formations (approximately 150 lexemes), but they are considerably fewer than binomials (over 2500 standard syntagms) or trinomials (200 three-word standard combinations). "Standard" syntagms and/or combinations are those formulas which were recorded in at least three scientific or medical dictionaries.

Although the scientific terminologies of mathematics, physics, chemistry, botany, zoology and statistics contain plenty of denominations based on personal names that have rarely been contested, few were the scientists or undergraduates raising against their use. Medical terminologies, which are also replete with such denominations, have impacted the field professionals who viewed them as a matter of fervent and continual debate, favouring or disfavouring their existence. To my knowledge, the germs of this controversy may have appeared at the beginning of the twentieth century, when Richards (1903: 893-894) pointed to the evil of eponyms, in his fifty-fourth annual session of the American Medical association Address as Chairman of the section of Laryngology and Otology.

For over a century, an imaginary battlefield has been displaying pro-eponymists and anti-eponymists clashed into a bitter conflict ongoing to this day. Irrespective of disputes, controversies and firm steps taken to exclude proper name-based denominations, they appear impossible to be discarded. As both eponyms and eponymisms have been proved as productive and useful naming tools as well as inspirational and efficient educational models, they now benefit from plenty of literature which (a) popularizes personalities whose names were transformed into denominative tools (Galaz-Montoya 2026, Ivanišević 2026, Triarhou 2026), (b) places them against a certain medical lexicon and briefly describes them (Pavithren et al. 2026, Spielman 2026, Jahangiri and Spielman 2026), (c) accounts for the history and meanings of eponymisms / toponymisms (Stern and Tripathy 2026, Gélisse, Crespel, Genton, and Dravet 2025) or (d) invokes grammatical correctness to endorse the dis/use of genitival patterns (Macaskill and Anderson 2013, Ayesu et al 2018, Aguero, Klein, and Haase 2026).

The third millennium witnessed the appearance of two pathways in eponymal literature, i.e., the investigation of the ethics of eponymization (Rosen 2007), with authors pleading in its favour (Slabin 2023, Jost et al 2023, Quasim 2023) or disfavour (McNulty et al 2021, Guedes et al. 2023, Schulman and Rissi 2024) and the featuring eponymisms and/or toponymisms from linguistic perspectives (Toddenroth 2023, Agrawal et al., 2025, Yale, Tekiner and Yale 2026).

Contrary to eponyms, toponym-based denominations have rarely stirred negative reactions, being more often peacefully assimilated by professionals without any adversity at all. This approach proposes a corpus-based analysis of the well-defined group of onomastic trinomials, the three-unit denominations which include personal or geographical names. Plenty of these names have at least two or even three variants; some others have two or three formally similar synonyms or cross-onymic synonyms, which interchange toponymisms with eponymisms. Learners may feel this denominative flexibility as demotivational; this heavy burden may induce frustration and discouragement because of the variability or looseness of both eponymisms and toponymisms. Armed with a few preparatory clues, which will be given in what follows, learners may face the terminological "unexpected" with an attitude fit to pave their way to personal success.

Finally, this paper goes in line with similar approaches to binomial (Popescu and Popescu 2023) and multiword lexical eponymisms (Popescu 2025), bringing the taxonomic analysis of eponym/toponym-based denominations to a closure.

3. The current research framework. Materials, methodology and aims

Research in the field has involved both modern and traditional investigating techniques. Online research meant the use of the Google search engine, the Semantic Scholar site web, the Scopus and PubMed databases. Access to technology not only opened plenty of windows to knowledge and recent publications but it also proved timesaving, highly productive and helpful. For example, the PubMed search for "medical eponyms" and "toponyms" provided 1,032 contributions published in 2025 and the first months of 2026, in the case of the former syntagm, and 40, in the case of the latter, which shows that until further regulations, onomastic trinomials are still in action.

The traditional methods of investigation, which I have been using since 1996, refer to the manual selection of the units identified through the skimming and scanning of hard copy and pdf format of both specialist literature and dictionaries (Stedman 1920, O'Toole 2013, Venes 2017).

Of the comprehensive medical literature, I worked with classic (Gray 1858) and modern books, i.e., handbooks (Lio et al 2015, Wilkinson et al 2023), textbooks (Hall and Hall 2021), articles and studies (Aguero, Klein and Haase 2026, Jost et al. 2023, Ivanišević 2026), chapters in edited volumes (Toddenroth 2023, Stern and Tripathy 2026), doctoral dissertations (Sterkenburg 2012, Somford 2018), editorials (Richards 1903, Rosen 2007), book reviews (DiNatale Johnson 2022) and letters to the editor (Nieradko-Iwanicka 2020, Yale, Tekiner and Yale 2026).

Onomastic trinomials are three-lexical units that have a well-determined meaning recorded in scientific and/or medical terminologies and which join proper names and other lexical units (e.g., nouns, adjectives and past participles used as attributes), whose formulaic representation consists of the (e)/(t) element + one or two lexical units.

Our corpus of English trinomials included three-lexical units with the following structures: (e)/(t) + 2 nouns (2n), (e)/(t) + adjective (adj) + (n), (e) + and + (e) + 2n or (e) + and + genitival (e) /(e's) + n. Although the conjunction "and" occurs and it changes the number of words in "trinomial" structures, our principle of lexical or terminological looseness validates the coexistence of trinomials with and without the personal name interlinking conjunction "and".

Two categories of such formulaic denominations were excluded, i.e., the prepositional patterns expressing the genitive [n] + of + [e] (e.g., *canal of Corti*, *cells of Paneth*, *vein of Galen*, *erythroplasia of Queyrat*, *crypts of Lieberkühn*, and *zonule of Zinn*) and the patterns whose eponyms are preceded by particles. These particles (of nobility) in eponymisms have been criticised because they may create difficulties in lexicographic and bibliographic indexing. Thus, where should be a disorder name like *von Economo encephalitis* be included, in the V or E list or in both? Practice shows the double inclusion for each of these personal names, which is helpful for the reader but burdening for authors

and librarians. Not all of the particles in personal names have this double status, but they are most often preserved as such (e.g., *da* in *da Costa's syndroome*, *de* in *de Quervain's tenosynovitis*, *di* in *di Gugliemo's syndrome*, *van* in *van Bogaert's disease*, *von* in *von Pirquet's test*) and rarely are they welded to the surname. Our corpus recorded only one such transformation in the name of *di George syndrome* which is also spelt *DiGeorge syndrome*.

This paper first outlines the forms and types of personal and geographical names that occur in onomastic denominations (e.g., the one- or two-unit surname of one person, the full name of one person, etc.).

Secondly, it showcases the nature and structure of the elements accompanying the key onomastic elements which are essentially referential. Fixedness will be always illustrated with the first example, which will be followed by bracketed variants. Synonymy and abbreviation will also be considered and supported with both eponym-/toponym-based examples, with both similar and cross onomastic formulas.

Descriptions of onomastic trinomials are based on a few simple rules and showcase sources of difficulty for learners to consider in their attempt to acquire and understandingly use to improve their proficiency in the management of terminologies.

4. Findings and commentary

Eponyms and toponyms occurring in trinomial denominations reveal a certain degree of flexibility both at formal, positional and semantic levels. The existence of their numerous variants makes their counting difficult because the question that rises is "what is there to be numbered, the standard form or all variables" Although our sum is restricted to standard forms, variables are also discussed for one major theoretical purpose, i.e., to map the facets of terminological looseness.

Scientific and medical trinomial eponymisms in the current corpus number 158 denominative units, which contain either nominal, genitival or adjectivized forms of both native and naturalized personal names or anthroponyms. Adopted anthroponyms preserve the orthographic symbols of their mother language (e.g., *Bergonié-Tribondeau law*[1], *Henoch–Schönlein purpura, Henoch–Schönlein syndrome (Schönlein-Henoch purpura)*[2], and *Åland eye disease*[3]). Both anthroponyms and toponyms described in the next sections hold front and middle positions in the trinomials they are included.

The findings of this corpus analysis are synthesized in the taxa which follow the principles of the (e)/(t) position, of their standard form and their variables as well as the structure and grammatical regimen of the words preceding or following the (e)/(t) component.

4.1.Classifications of onomastic trinomials

Our findings distinguish:

A. front position (e)/(t) element in trinomial eponymisms

(a) (e- in the nominative) + (2 other lexical units)

(i) (e) + (n) + (n), e.g., *Avellis paralysis syndrome, Bunsen ice calorimeter, Fermi age theory, Wilson cloud chamber, Nernst energy theorem***,** *Abrams heart reflex, Edgeworth price index*

(ii) (t- in the nominative) + (n) + (n), e.g., *Ebola virus disease, Marburg virus disease, Colorado tick fever, Guinea worm disease*

(iii) (e)/(t) + (adj.) + (n), e.g., *Becker muscular dystrophy, Cogan corneal distrophy, Aston dark space, Albright's hereditary osteodystrophy*

(iv) (e)/(t) + adj. + (n), e.g., *Frankfurt horizontal plane, Argentine haemorrhagic fever*

(b**)** [1 e's/ (e in the genitive) + (2 other lexical units)

(i) (e's) + (n) + (n), e.g., *Einstein's summation convention, Gödel's incompleteness theorem, Callendar's air thermometer*

---

[1] *Bergonié-Tribondeau law* (< Jean A. Bergonié, French radiologist, 1857–1925; Louis F.A. Tribondeau, French physician, 1872–1918)

[2] *Henoch–Schönlein purpura / syndrome* or *Schönlein-Henoch purpura*, (< E. H. Henoch, German paediatrician, 1820–1910; J. L. Schönlein, German physician, 1793–1864)

[3] *Åland eye disease* (< Åland Islands, Finnish islands in the Baltic Sea, where it was first observed in the 1960s)

(ii) (e's) + adj. + (n), e.g., *Clausius's virial law, Einstein's photoelectric equation or Einstein's equation, Duke's bleeding time, Leber's congenital amaurosis, Wald's fundamental identity, Tukey's quick test*
(iii) (e's) + (adj.) + (abb), e.g., *Yule's characteristic K*
(iv) (e's) + (abb.) + (n), or a person's one-unit surname in the genitive e.g., *Cochran's Q test, Cochran's C test, Fisher's z transformation, Fisher's g statistic*
(v) (e / e's) + adj. + (n), or a person's one-unit surname in both the nominative and genitive e.g., *Döhle including bodies, Döhle's including bodies, Heisenberg uncertainty principle, Heisenberg's uncertainty principle*
(vi) (e - e's) + (n), or a person's two-unit surname, e.g.**,** *Burali-Forti's paradox* **(**It was first stated in 1897, by the Italian mathematician *Cesare Burali-Forti* (1861–1931). [p. 96), *Adair-Dighton syndrome* (< Charles Adair-Dighton, British physician, b. 1885), *Albers-Schönberg disease***,** *Bence-Jones protein, Gay-Lussac law* (< Joseph L. Gay-Lussac, French scientist, 1778–1850), *Smith-Petersen nail* (< M. N. Smith-Petersen, US orthopaedic surgeon, 1886–1953,)
(vii) (e) + (n), i.e., a person's full name + (n), e.g**.,** *Charles Bonnet syndrome* (< Charles Bonnet, Swiss scientist, 1720–1793), *Denis Browne splint* (< Denis J.W. Browne, twentieth-century Australian surgeon), *Bence Jones protein* (< Henry Bence Jones, English physician, 1814–1873)
(viii) (t) + (n), or a (compound geographical name) + (n), e.g. *Murray Valley encephalitis, West Indian smallpox, West Nile encephalitis*

(c) eponyms relating two persons

(i) (e - e) + (n), or a (two-unit) eponym originating in the names of two persons e.g., *Achard-Thiers syndrome* (< Emile C. Achard, French physician, 1860–1941; Joseph Thiers, 20th century French physician), *Kerr-Siegel hypothesis* (< Clark Kerr and Abraham Siegel), *Zucker-Hammett hypothesis*, *Armitage-Doll model* (< Peter Armitage, statistician,1924–2024; Richard Doll, epidemiologist, 1912–2005),
(ii) (e - e's) + (n), *Darmois-Skitovitch's theorem*
(iii) (e - e) + any lexical unit, with acknowledged abbreviations, e.g., *Box-Behnken designs* (BBD), *Takeuchi's information criterion* (TIC), *Akaike's information criterion* (AIC*), Paasche-Laspeyres-spread* (PLS), *Ziegler-Natta catalyst* (ZNC), *von Hippel–Lindau disease (VLH), Ramsay Hunt syndrome (RHS), Duchenne muscular dystrophy / Duchenne's muscular dystrophy* (DMD)
(iv) (e) + and + (e) + (n), e.g., *Obuchowski and Rockette method, Harris and Stevens forecasting, Callendar and Barnes apparatus, Einstein and de Haas effect*
(v) (e) + and + (e's) + (n), e.g., *Potthoff and Whitlinghill's test, Goodman and Kruskal's lambda, Goodman and Kruskal's tau*
(d) affixed eponyms
(i) prefixed eponyms, e.g., *anti-Markownikoff addition antigen*
(ii) (prefixed-e-adjectivized) + (n) + (n), e.g., *Non-Gaussian time series*
(iii) suffixed eponyms, e.g., *Döhle-like inclusion bodies*
(e) adjectivized eponym/toponym (e- / t- adjectivized)
(i) (e-adjectivized) + (n) + (n), e.g., *Bayesian confidence interval, Bayesian persuasion probabilities, Bayesian information criterion* (BIC), *Bayesian model averaging* (BMA), *Cartesian coordinate system, Cartesian sign convention*
(ii) (t- adjectivized) + (n) + (n), e.g., *Korean hand acupuncture, Persian Gulf syndrome,*
(iii) (e-adjectivized) + (adj.) + (n) e.g., *Euclidian parallel postulate*
(iv) (t-adjectivized) + (adj.) + (n) e.g., *African haemorrhagic fever, Korean haemorrhagic fever, Bolivian haemorrhagic fever, Balkan tubulointerstitial nephritis*
B. A taxon of trinomial eponymisms with the (e)/(t) element in mid-position
(i) (n) + (e) + (n), e.g., *potassium Nerst potential, quantum Zeno effect, resonance Raman spectroscopy*
(ii) (adj.) + (t-adjectivised) + (n), e.g., *familial Mediterranean fever*

(iii) (adj.) + (e) + (n) e.g., *positive Poisson distribution, non-measurable Lebesgue function, bivariate Cauchy distribution, bivariate Gumbel distribution, bivariate Pareto distribution, hyper Raman effect, inverse Raman effect, relativistic Hall effect*
(iv) (adj.) + (e's) + (n) e.g., *reverse Barton's fracture*
(v) (compound adj.) + (e) + (n) e.g., *electro-optical Kerr effect*; *magneto-optical Kerr effect*
(vi) (adj.) + E's + (n), e.g., *direct Coombs' test*
(vii) (adj.) + (e-adjectivized) + (n), e.g., *principal Hessian directions, new Cartesian convention*
(viii) *past participle* + (e) + (n), e.g., *wrapped Cauchy distribution, stratified Cox models, intervened Poisson distribution, inverted Wishart distribution, generalized Poisson distribution*
(ix) prefixed adj. + (e-adjectivized) + (n), e.g., *nonparametric Bayesian models*
Although the corpus contains plenty of illustrations only a few were mentioned in this classification as the paper was devised to stratify the main types of onomastic trinomials and not to make their full inventory.

4.2.Fixedness vs looseness with onomastic trinomials

All the examples in the above classification represent fixed formulas, for those which have several variants were purposefully avoided not to create confusions.

The feature of looseness or variability which characterises onomastic trinomials is the result of interchangeability, lexical ellipsis and synonymy. The current corpus contained both fixed formations, such as *extended Hammett equation, generalized Procrustes analysis, Bartlett's adjustment factor, Undine's curse syndrome,* and a few instances of variable trinomials. As established in the introductory section, the onomastic structures comprise two focal elements, i.e., the onomastic unit and its accompanying segment(s). Thus, the variability of the first focal element results from (a) the inversion of the eponyms, e.g., *Abbott-Miller tube* or *Miller-Abbott tube, Edinger-Westphal nucleus* or *Westphal-Edinger nucleus* and *von Hippel–Lindau disease* or *Lindau- von Hippel disease.*

While eponymal trinomials reveal interchangeability at eponym level, toponymic trinomials reveal interchangeability at non-toponymic level as well as toponymic and non-toponymic levels. For example, *West Nile encephalitis* is also referred to as *West Nile fever* and *West Nile virus*; *Gulf War Syndrome* is also known as *Persian war syndrome* and *Gulf War illness, chronic multi-symptoms illness.*

4.3.Lexical ellipsis as a loosening facilitator

In addition to the phenomenon of eponym-switch in the following example, *Clausius-Clapeyron equation* and *Clapeyron-Clausius equation,* this mathematical concept is also referred to with a reduced denomination, namely, *Clapeyron equation*. Thus, Clausius was discarded and so was Boltzmann, in the case of the *Maxwell-Boltzmann distribution* which is also known as *Maxwell distribution*. Similarly, *Porro-Abbe prism or Abbe-Porro prism* have an elliptical name, *Porro prism.* In the trinomial *Moro's embrace reflex* the loss occurred in the (n) + (n) component of the trinomial as the other variant is *Moro's reflex*.

4.4.Synonymy with onomastic trinomials

A different means to highlight looseness is to indicate the relation of synonymy that is established in dictionary entries which specify that, for example, *Faraday dark space* is the same with *Crookes' dark space* and so are *Ampere's circuital law and Ampere's circuital theorem. Pitman nearness criterion* is the synonym of *Pitman efficiency*. *Gaussian random field* is synonymous with *Gaussian process*, but *inverse Gaussian distribution* has a synonym in the formula *inverse normal distribution. Achilles tendon reflex* is an old-fashioned name for *deep tendon reflex. Åland eye disease*, is a toponymisms whose synonym is the eponymic trinomial *Forsius-Eriksson syndrome* and is an illustration of cross-onymic synonyms.

5. Conclusions

This paper presented an insight into onomastic trinomials, which behave as a signified in medical and scientific terminologies. The synthetic analysis of the corpus distinguished several classes of onomastic trinomials providing few selected examples for distinguished each category.

The paper drew a few taxa which were intended to highlight the diversity of typologies within the specified formulaic group of onomastic trinomials and this whole presentation demonstrates that lexical and/or terminological fixedness should always be associated with variability.

The present-day lexicological and terminological backgrounds of the English language is wide and comprehensive. It has reached this status of development and synthetization that allow for both flexibility and variability to be displayed at the same time. This feature makes the learning of English as a foreign language seem a hard task to tackle. Nevertheless, it is in the eye of the non-native learner of English to detect and profit from this model of flexibility and variability, whose facets were outlined in this approach.

BIBLIOGRAPHY :

1. Agrawal, N.K. et al. “Reflections on eponyms in musculoskeletal radiology: enhancing communication and pellucidity in patient care”, *Postgraduate Medical Journal* 2025, 101, 1202: 1328–1329.
2. Aguero C, Klein CZ, Haase G. “Why it should be "Alzheimer disease" rather than "Alzheimer's disease". *Free Neuropathol*. 2026 Mar 23; 7:7. doi: 10.17879/freeneuropathology-2026-9132.
3. Ayesu et al. “The case for consistent use of medical eponyms by eliminating possessive forms”. *Journal of the Medical Library Association*, 2018 January, 106(1): 127-299.
4. DiNatale Johnson, B. Book review “The Real McCoy and 149 Other Eponyms. By CLAIRE COCK-STARKEY. Oxford: The Bodleian Library. 2018. Pp. 131. ISBN-13: 978-1-85124-498-0. $17.50”. *Names. A Journal of Onomastics* 2022 Summer 70, 3, 51-52.
5. Galaz-Montoya CI et al. “Expanding the Phenotypic Spectrum of the Recurrent De Novo FBXO31 p. Asp334 Asn Variant: Evidence for a Novel Neurodevelopmental Disorder (Kruer Syndrome)”. *Clin Genet*. 2026 Mar 20. doi: 10.1111/cge.70166.
6. Gélisse P, Crespel A, Genton P, Dravet C. “History of Lennox-Gastaut Syndrome: An electro-clinical voyage in search of an epileptic syndrome”. *Seizure*. 2025 Dec, 133: 251-260.
7. Gray, H. 1858. *Anatomy: Descriptive and Surgical*, London: J.W. Parker.
8. Guedes, P. *et al.* “Eponyms have no place in 21st-century biological nomenclature”. *Nat Ecol Evol* 2023 7, 1157–1160.
9. Hall, JE, Hall, ME. 2021. *Guyton and Hall Textbook of Medical Physiology*, Elsevier.
10. Hoenig L J, Wollina U, Parish LC. “Dermatology-related disorders named after patients”. *Clin Dermatol*. 2026 Jan-Feb;44(1):132-139.
11. Ivanišević M. “Professor Ernst Fuchs (1851-1930): his life, work, and contribution to the development of ophthalmology”. *Wien Med Wochenschr*. 2026 Apr 15. English. doi: 10.1007/s10354-026-01144-9.
12. Jahangiri L, Spielman AI. “Eponyms in Dentistry – Prosthodontics”. *J Hist Dent*. 2026; 74 (Suppl 1): 102-118.
13. Jost, L, et al. “Eponyms are important tools for biologists in the Global South”. *Nat Ecol Evol* 2023 7, 1164–1165.
14. Kricka, L, Cornish, TC, Park, JY. “Eponyms in clinical chemistry”, *Clinical Chimica Acta*, 2021 512: 28-32.
15. Macaskill MR, Anderson TJ. “Whose name is it anyway? varying patterns of possessive usage in eponymous neurodegenerative diseases”. *Peer J.* 2013 Apr;1:e67.
16. McArthur, T. 1992. *The Oxford Companion to the English Language*, Oxford: Oxford University Press.

17. McNulty MA, Wisner RL, Meyer AJ. NOMENs land: The place of eponyms in the anatomy classroom. Anat Sci Educ. 2021 Nov;14(6):847-852. doi: 10.1002/ase.2108.
18. Mosby, 1982. *Mosby's Medical Dictionary*, St. Louis, Missouri: Elsevier.
19. Nieradko-Iwanicka, B. "National eponyms in medicine". *Reumatologia* 2020; 58, 16: 56–57.
20. O'Toole, Marie E. (ed.) 2013. *Mosby's Medical Dictionary*, Elsevier
21. Pavithren T, Srinivasan MT, Ramamoorthy L, Karthikeyan K. "Delicious Dermatology: Baked-Up Eponyms". *Indian Dermatol Online J*. 2026 Mar 1, 17(2): 286-289.
22. Popescu, CM, Popescu, F. 2023. "Onymic Binomials in English and Romanian Medical Nomenclatures". Analele Universităţii „Dunărea de Jos" din Galaţi. Fascicula XXIV, *Lexic comun/Lexic specializat*, XVI, 1(29): 206-23.
23. Popescu, F. 2025. "A Glimpse at Polylexical Eponymisms". Iulian Boldea and Corneliu Sigmirean (eds.) *New Perspectives on Multiculturality. Intersecting Discourses and Dialogue. Language and Discourse*, 13, 18-29, Tîrgu Mureș: Arhipelag XXI Press.
24. Qasim, Sawsan A. 2023. "The Power of Eponyms: Exploring Cultural and Social Factors in Their Adoption and Popularization".
25. Radhika SR, Shilpa K, Hongal AA, Revathi TN. "'TOPONYM' conditions in dermatology". *Indian J Dermatol Venereol Leprol*, doi: 10.25259/IJDVL_664_20.
26. Ramesh H, Somashekar S. Toponyms in Dermatology. Indian J Dermatol. 2022 May-Jun;67(3):279-282.
27. Richards, GL. "The Evil of Eponyms", *The Journal of the American Medical Association*, 1903 Oct XLI (15): 893-894.
28. Richards, GL. 1903. "The Evil of Eponyms. Chairman's address before the section of Laryngology and Otology, at the fifty-fourth annual session of the American Medical association at New Orleans, May 5-8, 1903". *The Journal of the American Medical Association*, XLI (15): 893-4.
29. Rosen, MJ. "Dr. Friedrich Wegener, the ACCP, and History", *Chest* 2007, September 132, 3: 739-740.
30. Ruffner, JA. 1977. *EPI Eponyms Dictionaries Index*, Detroit: Gale Research Co.
31. Schulman, FY, Rissi, DR. "Eponyms in science: A proposal to minimize their use". *Veterinary Pathology* 2024, 61(5): 846–848.
32. Slabin, U. "Should eponyms be kept? emphatic yes", *Journal of Baltic Science Education*, 2023 22(2): 188-191.
33. Somford, MP. 2018. *Eponymous Terms in Orthopedic Surgery*, Unpublished doctoral Dissertation. University of Amsterdam.
34. Spielman AI. "Introduction to Dental Eponyms". *J Hist Dent*. 2026, 74 (Suppl 1): 2-3.
35. Stedman, TL. 1920. *A Practical Medical Dictionary*, 6th ed., New York: William Wood and Co.
36. Sterkenburg, MN. 2012. *Achilles tendinopathy: new insights in cause of pain, diagnosis and management*. Unpublished doctoral Dissertation. University of Amsterdam.
37. Stern EM, Tripathy K. "Vogt-Koyanagi-Harada Syndrome". 2026 Mar 1. *Stat Pearls* [Internet]. *Treasure Island (FL)*: Stat Pearls Publishing.
38. Toddenroth, D. 2023. "Classifiers of Medical Eponymy in Scientific Texts". M. Hägglund et al. (Eds.) *Caring is Sharing – Exploiting the Value in Data for Health and Innovation, pp: 808-812*. European Federation for Medical Informatics (EFMI) and IOS Press.
39. Triarhou LC. "Carlo Martinotti (1859-1918) of Montiglio d'Asti and His Cortical Interneuron from Historical and Modern Perspectives". *Neuroscientist*. 2026 Apr, 32(2): 97-111.
40. Vanhoenacker FM. "Leaders in MSK Radiology: Christian Ingerslev Baastrup (1885-1950)". *Semin Musculoskelet Radiol*. 2026 Feb 12. doi: 10.1055/a-2798-5950.
41. Venes, D, 2017, *Taber's Cyclopedic Medical Dictionary*, 23rd edition, Philadelphia: F. A. Davis Company.
42. Venhrynovych NR, Kosylo NV. "Typology and Functional Classification of Eponyms in English Medical Terminology, *Вимуск* 2025, 4 (215): 20-28.

43. Yale SH, Tekiner H, Yale E. “Animal Eponyms in Dermatology: Classification and Clarification”. *Indian Dermatol Online J*. 2026 Apr 30. doi: 10.4103/idoj.idoj_927_25.
44. Zheng J, Gold CA. “Eponyms are here to stay: Usage in the literature and among current neurology trainees”. *Neurology*. 2020 Feb 11;94(6):257-264.

MEANINGS ENCODED IN THE HERALDIC ACHIEVEMENT OF THE CYBER DEFENCE COMMAND

Alina Roşcan
Assoc. Prof., PhD, *National Defense "Carol I" National Defence University*

***Abstract**: The interest of the present study lies in the visual communication of the Cyber Defence Command, one of the Romanian entities responsible for national security. It begins by providing the semiotic tools needed for the analysis, i.e. by briefly explaining types of signs using Peirce's taxonomy, then the metaphor and the myth. It then moves on to presenting some background information on the institution and its heraldic achievement. The elements which make up the heraldic achievement are analysed and possible interpretations are offered. The study makes use of several instruments of analysis such as rhetorical devices, myth building and social theory, colour theory, and syntagmatic composition to identify patterns and propose cohesive meanings. The general conclusion points to significations such as defence, protection and skill put across via various means such as iconic and symbolic signs or recourse to multiple myths embedded in the consciousness of the Romanian people.*

***Keywords**: heraldry, signification, connotation, metaphor, myth*

The interest of the present study lies in the visual communication of the Cyber Defence Command, one of the Romanian entities responsible for national security. The study is split into two sections each with a specific purpose, i.e. the first provides some semiotic tools which are needed for analysis, i.e. types of signs from Peirce's taxonomy, the metaphor and the myth, while the second part of the paper focuses on the Cyber Defence Command and its visual communication. Here the background information on the institution is provided and then its heraldic achievement is analysed and possible interpretations are offered. This analysis takes into account the syntagmatic composition, the use of metaphors and myths incorporated in communicating specific meanings.

1. Semiotic tools

This section provides the semiotic tools for a possible interpretation of the signs used and meanings encoded in the heraldic achievement of the Command. Many semioticians use the phrase *homo significans* to refer to the human being and to capture that inherent feature exhibited in its constant production of meaning and attempt to understand things and events around it. The human mind interprets and attributes meaning to all sorts of signs, be they words, sounds, still or moving images, smells, aromas, gestures etc. As Charles S Pierce (1931-58: 2.172) put it, anything can be considered a sign as long as it understood as such and used as a substitute for something else, carrying meaning encoded and respectively decoded by the entities engaged in a communicative act.

Depending on the relationship between the sign and the object/concept it refers to, there are different types of signs, the mostly used typology including the index, the icon, and the symbol. Simply put, the index displays a contiguity relationship as in footprints on the sand indicating someone has been there; the icon resembles the object either in quality, the picture, or in structure, the diagram, or by association, the metaphor. Finally, the symbol conventionally represents its object, as the sign '+' stands for adding. Placing a sign into one category or another may sometimes be clear-cut – as with deictic words or expressions. They are indexes whose meaning is relative to the context in which they occur, as in pronouns or adverbs which depend on the axis me-here-now. Conversely, other sings may simultaneously belong to more categories as explained by Sebeok (2002:117) who discusses the US flag or it may slip from one category to another along its social existence.

Reading signs can be done on multiple layers. Using Barthes' example (1972), at face value a sign may denote by colours and lines on paper a young man in uniform saluting. Then at the connotation level, additional meanings can be extracted such as patriotism and military values. Then,

a third level allows for interpreting the image of the soldier in the myth register – that France is a great empire, loyally served by its sons, regardless of race.

Myths are metaphorical narratives by means of which human beings explain the world around them. Coming from the Greek language *mythos*, the word used to refer to 'tales of the gods'. Today myths 'continue to form the basis for imparting knowledge of the world [via] stories, fables, and legends to explain the origin of things, people, morals, values' (Beasley, R. & Danesi, M. 2002: 76). It is therefore to be expected that communication meant to influence would incorporate some form of myth.

Lastly, the metaphor is a rhetorical device associated with poetic imagination and flowery language. However, as George Lakoff and Mark Johnson put it 'metaphor is pervasive in everyday life, not just in language but in thought and action' (1980: 3). As a trope, the metaphor occurs when one substitutes in a context the proper term for another based on some perceived shared similarity between the two terms. One example is the phrase 'the young wolves in the party' where young men and women members of a certain party are replaced with juvenile canines on grounds that both exhibit the wish to take away the lead from the old members of the group. Metaphors are not just figures of speech, but cognitive structures which help us understand complex subjects and make decisions, i.e. they are fundamental to communication transforming abstract concepts into visual and intuitive images' (Buluc 2017).

2. A Semiotic Analysis of the Heraldry of the Cyber Defence Command

In Romania, the Cyber Defence Command (hereafter the Command) is an entity which is part of the National Defence Ministry and its responsibilities include planning, organising, controlling and conducting cyberspace operations (cybercommand.ro). The 'About us' webpage of the Command lists the roles which it plays in providing support for network resilience and management, as well as for various information technology services. In summary, the Command is the military authority responsible for military information technology networks and services. It is regulated by several official documents issued over a period of more than 30 years, starting with the Defence Law no. 45 of 1994 and culminating with the National Defence Strategy which is usually updated every 5 years, with each presidential mandate, the most recent being Parliament-approved in November 2025 (*Monitorul oficial* 1092/2025).

As with any organization, the Command has its own set of values and principles condensed into a motto – 'In silentio vigilamus' ('In silence we keep watch'), a well-established internal structure and clear subordination to other Romanian state institutions, but the interest of the present study does not reside with these. Instead the focus lies in its elements of visual identity, i.e. its heraldry and coat of arms wherein the Command has encoded a wealth of meanings as the following analysis aims to show. A heraldic achievement (or armorial achievement) is the full, formal display of a coat of arms, encompassing the central shield (escutcheon) and all authorized surrounding elements – such as the helmet, crest, mantling, motto, and supporters. It represents the complete heraldic display to which an individual or corporate body is entitled, indicating social status, family history, rank or beliefs (Reiss, n.d.). The coat of arms technically refers to the shield in heraldry and was first created in Europe around the 12th century. It was originally of basic format, simple geometric shapes, to which were later added colours and other symbolic elements like animals or plants, castles or star constellations resulting in all-the-more complex collections of symbols used to identify individuals, organisations or countries.

Heraldic achievement of the Cyber Defence Command
(Source: https://www.cybercommand.ro/)

The heraldic achievement of the Command is a complex assemblage with several elements which combine to supply a well-rounded message. In the background, the shape of a large bird can be seen – it is a representation of the golden eagle with its wings open, but not fully stretched out as if ready to take flight, but rather the pose stands for protection, similar to the attitude of a mother hen when sheltering her chicks. The official website of the Command (https://www.cybercommand.ro/pages/heraldica) explains that whole heraldic meaning is grafted onto the Roman aquila – a symbol prominently used in ancient times by the Roman legions embodying the 'Empire's power, military might and divine favor' (Raison 2025). It is therefore connected to the military, to strength but also to protection as bestowed by the gods.

The eagle (Aquila chrysaetos) is a majestic bird of prey, covered in brown feathers with golden-brown plumage at its nape and on the back of the head. The word *Chrysos* (or the prefix *chryso-*) comes from the ancient Greek language (χρυσός) meaning 'gold, golden' (https://www.etymonline.com/word/chryso-) which translates into yellow in the graphic representation of the heraldic achievement. In the design of the coat of arms this colour covers the entire body of the bird not just the nape or head. The eagle is associated with great speed and agility, as well as with exceptional hunting skills. It is then clear that the creators of the coat of arms intended for such meanings to metaphorically transfer to the Command, leading to an understanding that its actions are swift, versatile and performed at top level.

In addition, the bird faces right allowing the onlooker the view of a golden orthodox cross in its red beak, symbolizing the fact that Romanians belong to the Christian family. Also, the head is adorned with an ornate crown. A closer look to the crown reveals a striking similarity to the Steel Crown of Romania which is the coronation crown and principal symbol of the deposed Romanian monarchy. As the name suggests, the frame is not made of gold or silver but steel as per the wish of Romania's first King, Carol I. His Majesty chose this metal harvested from a cannon which the Romanian Army had captured from the Ottomans during the Independence War (1877-1878). It is meant to symbolize the bravery of the Romanian soldiers and beginning with 2016, the crown features also on Romania's coat of arms (https://en.wikipedia.org/wiki/Steel_Crown_of_Romania), suggesting in fact that this latter visual identity constituted the basis for the development of the blazon of the Command.

In its claws, the eagle holds Zeus's lightning bolts which mainly signify strength. In Greek mythology, the bolts primary connote supreme divine power, ultimate authority and absolute sovereignty over the cosmos. They are the definitive expression of strength as the king of the Olympian gods enforces his will, maintains order and administers justice. But Zeus uses these weapons forged by the Cyclops also for protection as in the myth of Phaethon, the mortal son of Helios, the sun-god. Being insecure of his parentage, Phaethon convinces Helios to let him drive the sun chariot for one day, but the effects are disastrous. Unable to control the horses, he flies too close to the Earth, scorching it and causing widespread desertification in Africa and turning people's skin dark. Beseeched by Gaia (Earth), Zeus stops the chaos and prevents total annihilation by smiting the young Phaethon with a lightning bolt. Although this narrative is mainly intended as a cautionary tale

against hubris and recklessness, it is also an illustration of the usage of the bolts as defensive, protective means.

In the foreground of the coat of arms, a geometrical shape obscures most of the body of the eagle. This shape symbolizes a shield, tinted in sapphire-blue and covered with multiple short lines and tiny circles reminiscent of electric circuitry and elements characteristic of the infrastructure and the equipment which create cyberspace (https://www.cybercommand.ro/pages/heraldica). Their positioning inside the shape creates the illusion of a head complete with eyes, eyebrows and a beak – a rhomboid pointing down. It is not the sketch of an eagle this time but of an owl, as explained on the official webpage of the Command. Along the centuries and across various cultures, owls have been worshiped, despised, loved, blamed, imbued with ancestral wisdom or feared for association with witchcraft (Manea, n.d.).

As such, the owl has rich connotations and stirs feelings which range from deep admiration to genuine fright. Many people associate it with death, dying or the dead while others see it as a good omen in terms of protection and prediction. Thus, in the Aztec culture, the God of Death can often be found depicted as an owl. In Ancient Egypt, the owls were believed to be the protector of the dead and, respectively, a predictor of death in Ancient Rome. In today's Kenya, some people associate owls with death while in certain Native American tribes is understood to predict death or illness. In contrast, other Natives do not think of owls as a bad omen, but rather describe them a protector of warriors. Furthermore, in Japan, owls are reported to bring good luck because of their innate ability to predict the weather (Valona and Warwick 2015).

In the Romanian culture, the owl is mainly a symbol of wisdom. This understanding originates in Antiquity, in Greek mythology with Athena and respectively Minerva in the Roman mythology, the Goddess of wisdom, strategy and just warfare, whose sacred symbol was the owl. In fact, *Athene noctua* perched on Athena's shoulder 'symbolizes reflexivity and clairvoyance dominating dark forces' (Manea, n.d.). Of all the above-mentioned associations, it is most likely that this latter connotation of wisdom was attributed by the designers of the coat of arms of the Command.

The colours used for creating the blazon of the Command are limited to the three primary ones – yellow for the plumage and cross, red for the beak, claws and the inner cloth of the crown and blue for the lightning bolts and escutcheon. Each of them, featuring also on Romania's national flag, supplies additional meaning to the coat of arms, i.e. the red colour brings along energy, passion and dynamism; yellow (gold) adds optimism and warmth while blue tops it all with calm, equilibrium and security. In fact, the webpage of the Command explains that blue dominates the assemblage and connotes trust, loyalty and responsibility, all values specific to any military organisation (https://cybercommand.ro/pages/heraldica).

At the bottom of the achievement, a motto ribbon, more commonly known as a scroll, is present. Represented as a transparent sash, it features not the motto, but the name of the institution in capital letters. Each end of the ribbon sports a representation of branches of trees – an olive branch and respectively an oak branch, which form the wreath often found on heraldic achievements. Both types of trees come with additional significance: the olive branch is a symbol of peace, again with ancient Greek and Roman origins while the oak is deeply rooted in the Romanian culture. Here it symbolises physical and mental strength, but also steadfastness, perennation and magnificence. In many stories or legends and folk songs the oak is connected to important historical figures or events.

As a complex entity with multiple responsibilities, the CDC is organised into three agencies and one Logistics Section. Each of these branches has its own visual identity crafted on the escutcheon of the Command. The shield style shifts from the flat-top-accolade-bottom format to serpentine-top-point-bottom one. The serpentine description, although featured as a format on the websites detailing heraldry such as https://david.goodman.graphics/blog/heraldry/, might not be the most appropriate description here. The top part of the four new shields mimics the crew cut haircut style with sharp edges which many military men prefer rather than the movements of a snake, although there are some curving lines to the sides.

The owl-face and electronic-wiring representations are still present; however, each branch has its individual specialty distilled into an iconic image hanging from the beak of the bird. Thus, the

activity of the IT Agency is encapsulated into a hub-and-spoke wheel – a visual metaphor primarily used for centralized efficient systems. In networking, the hub is the central controller, router, or firewall, while spokes are branch offices, cloud networks, or users (Rogers 2026). This means that there is a strong symbolic and structural connection between the icon used and the IT filed. The second branch of the Command is the Cyber Defence Agency. This time the core activity is captured in a key, an icon which has a fundamental connection with the IT field. This time the key is a metaphor for access, security and control in the digital world. The third branch is the Deployable Cyber Defence Systems and the essence of it activity is represented by a padlock. In cybersecurity and net browsing the padlock is the visual shorthand for a secure encrypted connection, implying that information cannot be intercepted or tampered with in transit from a user's computer to a website server (https://www.ispmanager.com/blog/ssl-lock-end). Finally, the IT Agency and the Logistics Section is identified through a wrench – a visual metaphor for maintenance, configuration, repair, and technical optimization. These shields are coloured in four shades of blue and green preserving the trust, loyalty and security.

To sum up, the visual communication of the Command incorporates a wealth of meanings metaphorically crafted into its heraldic achievement. These include skill and capability, wisdom and steadfastness, rapid and versatile performance of its duties for Romania in the Information Technology field. Such meanings are conveyed denotatively via shapes and colours, but also connotatively and mythically via connections to the Romanian cultural heritage.

BIBLIOGRAPHY:

1. Atsma, Aaron J. 'Phaethon'. *Theoi Project*. 2000 – 2017. Retrieved March 15, 2026. https://www.theoi.com/Titan/Phaethon.html.
2. Barthes Roland. 1972. *Mythologies*. 25th print. Transl. A. Lavers. New York: Ferrar, Straus & Giroux.
3. Beasley, R., Danesi, M. 2002. *Persuasive Signs: The Semiotics of Advertising*. Berlin, New York: De Gruyter Mouton.
4. Britannica Editors. 'coat of arms'. Encyclopaedia Britannica, 18 Oct. 2025, https://www.britannica.com/topic/coat-of-arms. Retrieved 17 March 2026.
5. Buluc, Ruxandra. *Semiotica pe înțelesul tuturor*. București: Centrul editorial al armatei.
6. Burke, Kenneth. 1969. *A Grammar of Motives.* Los Angeles: University of California Press.
7. Comandamentul Apărării Cibernetice. *Comandamentul Apărării Cibernetice*. Ministerul Apărării Naționale. https://cybercommand.ro/pages/acasa. Retrieved March 4, 2026.
8. Comandamentul Apărării Cibernetice. *Heraldica*. Ministerul Apărării Naționale. Retrieved March 4, 2026. https://cybercommand.ro/pages/heraldica.
9. Daba-Buzoianu, Corina. 2013. *Morfologia imaginii.* Iași: Editura Institutul European.
10. Gitner, Seth. 2022. *Multimedia Storytelling for Digital Communicators in a Multiplatform World*. 2nd. Londra: Routledge.
11. Goodmand, David. 'Sheild/Escutcheon styles for download'. Retrieved March 10, 2026. https://david.goodman.graphics/blog/heraldry/.
12. Harper Douglas. 'Etymology of chryso-'. *Online Etymology Dictionary*. Retrieved March 10, 2026. https://www.etymonline.com/word/chryso-.
13. Lakoff, George, Johnson Mark. 1980. *Metaphors We Live By.* Chicago and London: The University of Chicago Press.
14. Lanham, Richard A. 1991. *A Handlist of Rhetorical Terms.* 2nd. Los Angeles: University of California Press.
15. Manea, Irina-Maria. n.d. 'Bufnița, o pasăre a binelui și a răului'. Retrieved February 7, 2026. https://historia.ro/sectiune/general/bufnita-o-pasare-a-binelui-si-a-raului-582110.html
16. Milbourne, Anna, Stowell, Louie. 2015. *Mituri și legende din Olimp*. Transl. Schenn Roland. București: Editura Corint.

17. Monitorul Oficial. *H.P. nr.48/26-11-2025. Hotărâre privind aprobarea Strategiei nationale de apărare a tării pentru perioada 2025-2030*. https://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.lista_mof? idp=37147. Retrieved February 21, 2026.
18. Peirce, Charles Sanders. 1931-58. *Collected Papers*. Cambridge: Harvard University Press.
19. Peirce, Charles Sanders. 1990. *Semnificație și acțiune.* Transl. Marga D. București: Humanitas.
20. Raison, Daniel. 'Roman Legionary Eagle: Symbol and Meaning'. 2025. https://resmilitares.com/en/roman-legionary-eagle/
21. Reiss, John. n.d. 'Coat of Arms. Overview, Symbols & Examples.' Retrieved February 10, 2026. https://study.com/academy/lesson/coat-of-arms-symbols-meanings.html
22. Rogers, Jeremy. 2026 'What is the Hub and Spoke Model? Explained with Examples, Benefits, and Network Use Cases'. https://www.netcomlearning.com/blog/what-is-hub-and-spoke-model. Retrieved March 9, 2026.
23. Ispmanager. 'There is no more padlock. But SSL is still necessary'. 2023, 4 August. Retrieved March 9, 2026. https://www.ispmanager.com/blog/ssl-lock-end.
24. Seboek, Thomas A. 2002. *Semenele: O Introducere în Semiotică.* Transl. Mărculescu Sorin. București: Humanitas.
25. Valona, Chris, Warwick Lindsay. *Open Mind*. Advanced Textbook. MacMillan. 2015.
26. Wikipedia contributors. 2025, November 2. 'Steel Crown of Romania'. *Wikipedia, The Free Encyclopedia*. Retrieved April 10, 2026. https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Steel_Crown_of_Romania&oldid=1320005440

MARITIME SLANG AND JARGON

Camelia Alibec
Senior Lecturer, PhD, Romanian Naval Academy "Mircea cel Batran", Constanţa

***Abstract**: Sailors have long been recognised for their distinctive vocabulary, which consists of a blend of slang, technical jargon, and expressions that have been handed down through the ages. Often referred to as "nautical slang," sailor jargon has an interesting past and is useful for communication on board ships. Knowing these words gives you a better understanding of the rich culture of life on the water in addition to making it easier to traverse the high seas. Sailors frequently operated in environments where survival depended on precise, succinct communication. This specialised vocabulary became essential to maritime life in the era of tall ships, when prompt orders might mean the difference between safety and catastrophe. Every term on board had a precise meaning that everyone had to grasp right away, from directives pertaining to sail management to navigation. By giving sailors a vocabulary specific to their field of work, sailor jargon helped foster a feeling of identification and togetherness. Because sailors sometimes spent extended periods of time at sea, disconnected from society, this common language strengthened relationships and promoted teamwork.*

***Keywords**: slang, jargon, maritime vocabulary, sailor environment.*

1. Introducere

Argoul și jargonul marinăresc reprezintă o componentă distinctă a limbajului profesional utilizat de navigatori și de comunitățile maritime, fiind alcătuite din termeni tehnici, expresii tradiționale și forme de slang dezvoltate de-a lungul timpului în contextul activităților navale. Limbajul marinăresc s-a format ca răspuns la necesitatea unei comunicări rapide și precise în mediul maritim, unde eficiența transmiterii informației poate influența direct siguranța echipajului și desfășurarea operațiunilor de navigație. Potrivit lui Borucinsky și Pritchard (2022), discursul maritim se caracterizează prin utilizarea unor structuri lexicale stabile și a unor formule lingvistice specializate, adaptate contextelor profesionale specifice navigației. De asemenea, Jurkovič (2022) subliniază că limbajul utilizat în comunicarea maritimă autentică reflectă nu doar dimensiunea tehnică a activităților navale, ci și particularitățile culturale și sociale ale comunităților de marinari. În acest sens, jargonul marinăresc poate fi considerat atât un instrument operațional, cât și un element definitoriu al identității profesionale maritime.

Importanța limbajului marinăresc depășește funcția strict practică, acesta având un rol esențial în consolidarea relațiilor sociale și profesionale dintre membrii echipajului. Comunicarea standardizată și utilizarea expresiilor specifice facilitează coordonarea activităților la bord și reduc riscul producerii erorilor sau al neînțelegerilor în situații critice. John, Brooks și Schriever (2019) evidențiază faptul că actele de vorbire și directivele utilizate în comunicarea profesională maritimă contribuie în mod direct la siguranța navigației și la eficiența muncii în echipă. În același timp, Boström (2021) arată că dificultățile de interpretare sau ambiguitățile din comunicarea dintre membrii echipajului pot genera situații de risc în cadrul operațiunilor navale. Prin urmare, analiza argoului și jargonului marinăresc oferă perspective relevante atât asupra particularităților comunicării specializate, cât și asupra dimensiunii culturale și identitare a vieții pe mare.

2. Originea și evoluția limbajului marinăresc

Limbajul marinăresc s-a dezvoltat în strânsă legătură cu evoluția navigației și cu necesitatea unei comunicări eficiente în cadrul activităților maritime. Încă din perioada marilor expediții maritime, navigatorii au creat un vocabular specific menit să faciliteze transmiterea rapidă și precisă a comenzilor la bordul navelor. În mediul maritim, unde condițiile de lucru erau adesea periculoase și imprevizibile, utilizarea unor termeni standardizați reprezenta o condiție esențială pentru siguranța echipajului și coordonarea activităților nautice. Cercetările recente asupra discursului profesional maritim evidențiază faptul că limbajul navigatorilor a evoluat ca o formă de comunicare specializată,

caracterizată prin formule concise și structuri lexicale stabile (John et al., 2019). Totodată, studiile de analiză a discursului arată că terminologia marinărească reflectă atât experiențele profesionale ale marinarilor, cât și transformările istorice și tehnologice ale domeniului naval (Jurkovič, 2022).

Pe lângă terminologia tehnică, limbajul marinarilor a inclus încă din perioada navigației tradiționale numeroase forme de argou și expresii colocviale, dezvoltate în interiorul comunităților maritime. Argoul marinăresc reprezenta un mijloc de exprimare a solidarității dintre membrii echipajului și contribuia la consolidarea identității profesionale a navigatorilor. Viața îndelungată petrecută pe mare, izolarea față de societatea terestră și contactul permanent cu situații dificile au favorizat apariția unui limbaj informal bogat în metafore, ironii și expresii figurate. Potrivit lui Yablonska (2024), slangul marinăresc a devenit o componentă importantă a limbii profesionale maritime, fiind utilizat atât în contexte operaționale, cât și în comunicarea cotidiană dintre marinari. De asemenea, studiile moderne asupra evoluției argoului demonstrează că formele de slang sunt influențate de schimbările sociale și culturale și tind să reflecte experiențele specifice ale grupurilor profesionale din care provin (Keidar et al., 2022).

Evoluția limbajului marinăresc a fost influențată în mod semnificativ de caracterul multicultural al activităților navale. Navele comerciale și militare au reunit de-a lungul timpului echipaje provenite din diferite spații lingvistice și culturale, ceea ce a favorizat împrumuturile lexicale și apariția unor forme hibride de comunicare. Contactul dintre limbi precum engleza, spaniola, olandeza sau portugheza a contribuit la formarea unui vocabular nautic internațional, în cadrul căruia numeroși termeni și expresii au fost adaptați și reutilizați în diferite contexte maritime. În prezent, engleza maritimă funcționează drept principal instrument de comunicare în navigația internațională, iar Standard Marine Communication Phrases (SMCP) urmăresc reducerea ambiguităților și standardizarea limbajului utilizat la bordul navelor (Farjami, 2024). Totuși, cercetările recente arată că, în ciuda standardizării terminologiei oficiale, marinarii continuă să utilizeze expresii informale și elemente de argou în comunicarea de zi cu zi, mai ales în interacțiunile neoficiale dintre membrii echipajului (Gabedava & Hu, 2025).

Transformările tehnologice și modernizarea transportului naval au influențat, de asemenea, evoluția jargonului și argoului marinăresc. Dezvoltarea sistemelor moderne de navigație, automatizarea operațiunilor maritime și apariția tehnologiilor digitale au introdus noi concepte și termeni în vocabularul profesional al navigatorilor. În paralel, multe expresii tradiționale provenite din epoca velierelor au fost păstrate în limbajul curent, chiar dacă realitățile tehnice care le-au generat s-au modificat considerabil. Cercetările privind comunicarea navală contemporană arată că limbajul maritim combină formule standardizate cu expresii tradiționale și colocviale, reflectând coexistenta dintre tradiție și modernitate în cultura maritimă (Boström, 2019). În plus, noile riscuri asociate tehnologiilor digitale și securității cibernetice au generat apariția unui vocabular specific, adaptat contextului actual al navigației maritime (Haugli-Sandvik et al., 2024).

Un alt aspect important al evoluției limbajului marinăresc îl reprezintă transmiterea tradițiilor lingvistice între generațiile de navigatori. În comunitățile maritime, experiența profesională și cunoștințele practice au fost transmise mult timp prin intermediul comunicării orale, ceea ce a favorizat conservarea unor expresii și formule specifice. Argoul marinăresc a funcționat astfel ca un element al memoriei colective a marinarilor, reflectând valorile, obiceiurile și experiențele asociate vieții pe mare. Cercetările asupra discursului profesional maritim subliniază faptul că utilizarea unor expresii tradiționale contribuie la consolidarea sentimentului de apartenență la comunitatea navigatorilor și la menținerea continuității culturale în mediul naval (John et al., 2019). Totodată, studiile asupra limbajului informal evidențiază faptul că slangul reprezintă o formă dinamică de exprimare socială, aflată într-un proces permanent de adaptare și reinterpretare (Sun et al., 2024).

3. Caracteristicile jargonului și argoului marinăresc

Jargonul marinăresc se caracterizează prin precizie terminologică și prin utilizarea unor structuri lingvistice standardizate, esențiale pentru desfășurarea activităților de navigație și pentru siguranța operațiunilor maritime. În mediul naval, comunicarea rapidă și lipsită de ambiguitate reprezintă un factor decisiv în prevenirea accidentelor și în coordonarea eficientă a echipajului. Din acest motiv,

limbajul profesional al navigatorilor include formule concise și termeni tehnici standardizați, adaptați contextelor operaționale specifice. Studiile recente arată că utilizarea Standard Marine Communication Phrases (SMCP) contribuie la reducerea riscurilor generate de interpretările greșite și de diferențele lingvistice dintre membrii echipajelor multiculturale (Farjami, 2024; Gabedava & Hu, 2025).

Argoul marinăresc se diferențiază de jargonul tehnic prin caracterul său expresiv, colocvial și metaforic, fiind utilizat mai ales în comunicarea informală dintre marinari. Acest tip de limbaj reflectă experiențele cotidiene ale navigatorilor, relațiile sociale dezvoltate la bord și specificul vieții petrecute pe mare. Expresiile argotice sunt adesea marcate de umor, ironie sau metafore inspirate din mediul naval, contribuind la consolidarea solidarității și identității profesionale a echipajului. Cercetările recente asupra limbajului profesional maritim evidențiază faptul că slangul marinăresc funcționează ca un element cultural și identitar, păstrând tradiții lingvistice transmise între generațiile de navigatori (Yablonska, 2024). În același timp, evoluția comunicării maritime moderne demonstrează că expresiile informale continuă să coexiste cu terminologia standardizată, chiar și în contextul digitalizării industriei navale (Boström, 2019).

Diferențele dintre jargon și argou sunt determinate în principal de funcțiile pe care acestea le îndeplinesc în cadrul comunității maritime. Jargonul are o funcție predominant profesională și operațională, fiind orientat spre claritate, eficiență și standardizare, în timp ce argoul îndeplinește o funcție socială și identitară, facilitând coeziunea grupului și exprimarea experiențelor colective ale marinarilor. În contextul echipajelor internaționale, comunicarea profesională standardizată este indispensabilă pentru siguranța navigației, însă limbajul informal continuă să joace un rol important în construirea relațiilor interpersonale și în adaptarea psihologică la condițiile dificile ale vieții pe mare (John et al., 2019). Astfel, jargonul și argoul marinăresc coexistă ca două componente complementare ale limbajului naval, reflectând atât dimensiunea tehnică, cât și pe cea culturală a activităților maritime

4. Funcțiile limbajului marinăresc

Funcția practică a limbajului marinăresc este esențială pentru desfășurarea activităților de navigație și pentru menținerea siguranței la bordul navelor. Comunicarea rapidă, clară și standardizată permite coordonarea eficientă a echipajului în situații care necesită reacții imediate, reducând riscul producerii erorilor operaționale. În contextul echipajelor multiculturale, utilizarea terminologiei maritime standardizate și a expresiilor specifice din Standard Marine Communication Phrases contribuie la prevenirea ambiguităților și la eficientizarea procesului de transmitere a informațiilor (Farjami, 2024). Cercetările recente demonstrează că numeroase accidente maritime sunt asociate cu deficiențe de comunicare, ceea ce evidențiază rolul fundamental al jargonului profesional în securitatea navigației (Gabedava & Hu, 2025).

Pe lângă funcția practică, limbajul marinăresc îndeplinește și o importantă funcție socială, contribuind la consolidarea relațiilor dintre membrii echipajului. Viața pe mare presupune perioade îndelungate de izolare și condiții de muncă dificile, iar comunicarea informală facilitează dezvoltarea solidarității și a spiritului de echipă. Argoul marinăresc, prin expresiile sale colocviale și metaforice, creează un cadru de interacțiune specific comunității navigatorilor și favorizează coeziunea socială la bord. Studiile asupra comunicării profesionale maritime arată că utilizarea limbajului informal contribuie la reducerea tensiunilor și la dezvoltarea relațiilor interpersonale dintre marinari (Yablonska, 2024).

Limbajul marinăresc are și o funcție identitară importantă, deoarece delimitează comunitatea navigatorilor de societatea civilă și contribuie la construirea identității profesionale maritime. Utilizarea unui vocabular specific oferă marinarilor sentimentul apartenenței la un grup profesional distinct, caracterizat prin experiențe și valori comune. Jargonul și argoul marinăresc reflectă experiența colectivă a vieții pe mare și creează o formă de recunoaștere socială în interiorul comunității navale. Potrivit lui John, Brooks și Schriever (2019), limbajul profesional utilizat la bord nu are doar o funcție operațională, ci și una simbolică, fiind asociat cu disciplina, cooperarea și cultura organizațională specifică mediului maritim.

Funcția culturală a limbajului marinăresc se manifestă prin conservarea tradițiilor și prin transmiterea experiențelor specifice vieții maritime între generațiile de navigatori. Numeroase expresii nautice și forme de argou păstrează elemente istorice provenite din epoca marilor expediții maritime și reflectă valorile, obiceiurile și mentalitățile comunităților de marinari. Chiar dacă transportul naval modern utilizează tehnologii avansate și sisteme digitale de comunicare, multe expresii tradiționale continuă să fie folosite în limbajul cotidian al navigatorilor. Cercetările recente evidențiază faptul că jargonul și argoul marinăresc reprezintă forme importante ale patrimoniului lingvistic și cultural maritim, contribuind la menținerea continuității identității profesionale a navigatorilor (Boström, 2019).

5. Exemple de termeni și expresii specifice

Jargonul marinăresc include un ansamblu de termeni tehnici și formule standardizate utilizate în activitățile de navigație și în coordonarea operațiunilor de la bord. Expresii precum „port side" (babord), „starboard" (tribord), „astern" (la pupa) sau „full ahead" (viteză maximă înainte) sunt folosite pentru orientare și manevră, având rolul de a transmite rapid și clar comenzile necesare echipajului. De asemenea, formule precum „all hands on deck" desemnează mobilizarea întregului echipaj în situații importante, iar comanda „batten down the hatches" indică pregătirea navei pentru vreme rea prin securizarea deschiderilor și a echipamentelor. Potrivit lui John, Brooks și Schriever (2019), utilizarea unui vocabular standardizat și a unor structuri lingvistice concise contribuie la reducerea ambiguităților și la creșterea eficienței comunicării în mediul maritim. În același timp, cercetările asupra comunicării navale contemporane evidențiază faptul că expresiile tehnice maritime reprezintă un element esențial al siguranței operaționale în cadrul echipajelor internaționale (Gabedava & Hu, 2025).

Argoul marinăresc se diferențiază de jargon prin caracterul său colocvial și expresiv, fiind utilizat în special în comunicarea informală dintre marinari. Numeroase expresii argotice au la bază metafore inspirate din viața pe mare și reflectă experiențele, dificultățile și umorul specific navigatorilor. De exemplu, expresia „old salt" desemnează un marinar experimentat, în timp ce termenul „landlubber" este utilizat ironic pentru persoanele fără experiență maritimă. Alte expresii precum „to weather the storm" sau „three sheets to the wind" au depășit contextul naval și au intrat în limbajul general, păstrând însă originea lor marinărească. Studiile recente arată că slangul marinăresc funcționează ca un marker identitar și cultural al comunității navigatorilor, contribuind la consolidarea solidarității și la transmiterea tradițiilor maritime între generații (Yablonska, 2024). Totodată, Jurkovič (2022) subliniază că limbajul informal utilizat la bord reflectă particularitățile sociale și culturale ale vieții maritime și coexistă cu terminologia oficială standardizată. În limba română, jargonul și argoul marinăresc includ numeroși termeni și expresii specifice navigației, utilizați atât în comunicarea profesională, cât și în cea informală dintre navigatori. Termeni tehnici precum „babord", „tribord", „punte", „pupa", „prova", „a amară", „a acosta" sau „a ridica ancora" sunt esențiali pentru orientarea și desfășurarea manevrelor navale. De asemenea, expresii precum „toți oamenii la posturi", „vânt din pupa", „mare agitată" ori „a intra în rada portului" apar frecvent în limbajul operațional al echipajelor maritime. În plan colocvial, marinarii utilizează și expresii argotice precum „lup de mare" pentru un navigator experimentat, „marinar de apă dulce" pentru o persoană fără experiență navală sau „a prinde furtuna" cu sensul de a întâmpina dificultăți majore. Alte expresii precum „a merge în derivă", „a ține cursul" sau „a naviga în ape tulburi" au depășit spațiul strict marinăresc și au intrat în limbajul comun, păstrând însă metafora specifică vieții pe mare. Potrivit lui Yablonska (2024), aceste forme lingvistice reflectă atât caracterul practic al comunicării maritime, cât și dimensiunea culturală și identitară a comunităților de navigatori.

6. Rolul limbajului marinăresc în viața navigatorilor

Limbajul marinăresc joacă un rol esențial în adaptarea navigatorilor la condițiile specifice vieții pe mare, caracterizate prin izolare, disciplină și conviețuire prelungită în spații restrânse. În cadrul echipajelor, utilizarea unui vocabular comun facilitează nu doar transmiterea informațiilor operaționale, ci și dezvoltarea relațiilor sociale dintre marinari. Expresiile specifice jargonului și

argoului marinăresc contribuie la crearea unui sentiment de apartenență la comunitatea navală și la menținerea coeziunii grupului în condiții de stres și izolare. De exemplu, utilizarea unor formule colocviale precum „all hands on deck” sau „learning the ropes” reflectă atât organizarea muncii la bord, cât și integrarea noilor membri în colectivul echipajului. Cercetările asupra comunicării maritime arată că limbajul informal are un rol important în reducerea tensiunilor și în consolidarea solidarității dintre navigatori (Yablonska, 2024). În același timp, studiile privind discursul profesional maritim evidențiază faptul că interacțiunile lingvistice contribuie la dezvoltarea unei identități profesionale comune în cadrul echipajelor multiculturale (Jurkovič, 2022).

Relația dintre limbajul marinăresc și experiența profesională a navigatorilor este strâns legată de specificul activităților maritime și de riscurile asociate navigației. Jargonul nautic permite descrierea rapidă și precisă a manevrelor, echipamentelor și situațiilor de urgență, fiind indispensabil în coordonarea activităților de la bord. Expresii precum „batten down the hatches” sau „weather the storm” au provenit din experiențele practice ale marinarilor și au devenit simboluri ale rezistenței și adaptabilității în fața dificultăților. Potrivit lui John, Brooks și Schriever (2019), comunicarea standardizată și utilizarea actelor de vorbire specifice contribuie direct la siguranța operațională și la eficiența muncii în echipă. De asemenea, Boström (2019) subliniază că utilizarea corectă a termenilor și expresiilor maritime reduce riscul apariției erorilor de comunicare în situații critice. Astfel, limbajul marinăresc reflectă nu doar dimensiunea tehnică a profesiei de navigator, ci și experiențele colective, valorile și solidaritatea comunității maritime.

7. Concluzii

În concluzie, jargonul și argoul marinăresc constituie două dimensiuni complementare ale limbajului specializat utilizat în mediul naval, îmbinând funcția tehnico-operațională cu cea social-culturală. Pe de o parte, jargonul asigură precizia, standardizarea și eficiența comunicării în contexte critice de navigație, contribuind direct la siguranța operațiunilor și la reducerea riscului de erori în coordonarea echipajelor. Pe de altă parte, argoul marinăresc reflectă experiența umană a vieții pe mare, consolidând relațiile interpersonale, coeziunea grupului și sentimentul de apartenență profesională. Împreună, aceste forme de limbaj nu doar facilitează desfășurarea activităților maritime, ci și contribuie la construirea și menținerea identității culturale a navigatorilor, fiind purtătoare ale tradițiilor, valorilor și experiențelor colective specifice comunității maritime.

BIBLIOGRAPHY:

1. Borucinsky, M., & Pritchard, B. (2022). Lexical bundles in maritime texts. ICAME Journal, 46(1), 5–17. https://doi.org/10.2478/icame-2022-0001.
2. Boström, M. (2021). Other-initiated repair as an indicator of critical communication in ship-to-ship interaction. Journal of Pragmatics, 174, 78–92. https://doi.org/10.1016/j.pragma.2021.01.007 .
3. Boström, M. (2019). Mind the Gap! A quantitative comparison between ship-to-ship communication and intended communication protocol. Safety Science, 123, 104567. https://doi.org/10.1016/j.ssci.2019.104567.
4. Jurkovič, V. (2022). Authentic routine ship-shore communication in the Northern Adriatic Sea area: A corpus analysis of discourse features. English for Specific Purposes, 68, 47–59. https://doi.org/10.1016/j.esp.2022.06.002.
5. John, P., Brooks, B., & Schriever, U. (2019). Speech acts in professional maritime discourse: A pragmatic risk analysis of bridge team communication directives and commissives in full-mission simulation. Journal of Pragmatics, 140, 12–21. https://doi.org/10.1016/j.pragma.2018.11.013.
6. Farjami, F. (2024). Wrong Use of SMCP in Marine Communication: A Review Study. Seatific Journal, 4(2), 45–58.
7. Gabedava, G., & Hu, Y. (2025). Enhancing maritime safety through linguistic analysis: A case study of communication failures in maritime accidents. WMU Journal of Maritime Affairs, 24(1), 1–20. https://doi.org/10.1007/s13437-025-00371-y.
8. Haugli-Sandvik, M., Lund, M. S., & Bjørneseth, F. B. (2024). Maritime decision-makers and cyber security: Deck officers' perception of cyber risks towards IT and OT systems. International Journal of Information Security, 23, 1721–1739. https://doi.org/10.1007/s10207-023-00810-y.
9. Keidar, D., Opedal, A., Jin, Z., & Sachan, M. (2022). Slangvolution: A causal analysis of semantic change and frequency dynamics in slang. arXiv. https://arxiv.org/abs/2203.04651.
10. Sun, Z., Hu, Q., Gupta, R., Zemel, R., & Xu, Y. (2024). Toward informal language processing: Knowledge of slang in large language models. Proceedings of the 2024 Conference of the North American Chapter of the Association for Computational Linguistics: Human Language Technologies (NAACL 2024), 1683–1701. https://doi.org/10.18653/v1/2024.naacl-long.94.
11. Stoichițoiu Ichim, A. (2001). Vocabularul limbii române actuale. Dinamică, influențe, creativitate. București: Editura All Educațional.
12. Yablonska, T. M. (2024). The peculiarities of using maritime slang in professional English. Modern Philology, 1, 65–71. https://doi.org/10.32782/modernph-2024.1.11
13. Zafiu, R. (2010). 101 cuvinte argotice. București: Editura Humanitas.

CULTURE IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Dana Carmen Zechia
Lecturer, PhD, Romanian Naval Academy "Mircea cel Bătrân", Constanţa

Abstract: *It is believed that language and culture are inseparable. Without cultural setting, language itself is nonsensical. They are complicatedly interconnected with each other. People believe that the cultural knowledge is as important as proficiency in their language uses. Cultural teaching in foreign language classrooms should be as important as linguistic knowledge teaching. Culture introduction should be integrated with language teaching in many aspects and at multiple levels so that learners' intercultural communicative skills can be improved. Overall, foreign language teaching should help students place a hard base of language, grasp good learning techniques, and nurture their cultural awareness so as to meet the needs of social development and economic construction. English as the foremost medium of international communication at present, is called upon to mediate a whole range of cultural, cross-cultural concepts thus make English language teaching a potentially more and more significant role than ever before and English culture teaching is coming or will come to the foreground.*

Keywords: *language skills, culture, communication, international understanding, comprehension and knowledge*

Language and culture are inseparable. People believe that the cultural knowledge is as important as proficiency in their language uses. Cultural teaching in foreign language classrooms should be as important as linguistic knowledge teaching. The knowledge of culture has a great impact on learners' language use and sometimes directly influences the result of communication with native speakers. Most language teachers would agree that in order to apply language skills successfully and efficiently, the knowledge of cultural environment is crucial. Therefore, it is not difficult to understand why the culture component is so important in foreign language teaching.

First and foremost, successful intercultural communication entails a great deal that is more crucial than language skills.Understanding a second language does not ensure understanding the speaker's purposes. Thus, the ability to communicate successfully with native speakers depends not only on language skills but also on comprehension of cultural habits and expectations.

Secondly, another main reason for the inclusion of culture in the second language curriculum is cross-cultural understanding. International understanding is seen as one of the basic goals of language education. It is equally important to understand the differences among the various subcultures within which people of different races, religions live together peacefully. Peace and progress in a world of diverse elements no doubt depend upon understanding, tolerance, exchange and cooperation. Foreign language study is one of the key instructive parts for achieving this widely recognized purpose.

The third reason deals with the students themselves. On the one hand, curious students may be extremely interested in the people who speak English, they want to know more about these people-what they are like, how they live and how they are different from themselves. On the other hand, students' knowledge of the basic aspects of target culture tends to be incomprehensive if they have not been provided with systematic knowledge in schools.

A language is a system of verbal and in many cases, written symbols, with standardized meanings. Language is the outer appearance of people's soul: their soul is their language, and their language is their soul; it is hard to imagine either of them more equal. It enables people to store meanings and experiences and to pass this heritage on to new generations. Through words, we are able to learn about and from the experiences of others. In addition, language enables us to transcend the here and now, preserving the past and imaging the future; to communicate with others and formulate complex plans; to integrate different kinds of experiences; and to develop abstract ideas.

However, it is impossible to overestimate the importance of language in the development, elaboration, and transmission of culture.

It is generally accepted that language and culture are related to each other. Language is not only for communication between people who have their own cultural norms, but as a mirror to reflect the world and people's view of the world. Because of the need of international communication for economic and technological development among various countries, English is more and more used in different countries and cultures for exchanging information.

Culture is related to language and vice versa. Culture would be difficult to be transmitted from place to place and from generation to generation if there were no languages, the principal carrier of values and meanings of a culture. Language would be impossible to be understood without constant reference to the cultural context, which has produced it. It may, therefore, be argued that culture and language cannot be treated exclusive of each other in language teaching program. In other words, it is necessary and more proper to teach both language and culture in an integrated way.

Just as there is not a single thing in the world without a dual nature, so is language teaching. Language teaching and culture teaching have a dual nature. In order to conduct language teaching well, one must take up the teaching of culture and the teaching of language at the same time. When we learn a foreign language, we do more than learn a linguistic system. We acquire some degree of familiarity with the foreign cultural system. It is now broadly accepted in most parts of the world that learning a foreign language is not simply mastering the grammar, the vocabulary, etc, but more appropriately focuses on learning a means of communication. Communication in real situations is never out of context, and because culture is part of most contexts, communication is rarely culture-free. The same word, if used in different culture, would get different psychological response.

A simple way to define the term intercultural communication is to use the definition of communication that was provided in the previous section and insert the phrase "from different cultures". This addition would yield the following definition: Intercultural communication is a symbolic process in which people from different cultures create shared meanings. This definition, although accurate, is difficult to apply. To foreground the importance of interpersonal communication in intercultural exchanges, we prefer the following definition: Intercultural communication is concerned with unmediated communication between people from different cultural backgrounds.

As inhabitants of the 21st century, we no longer have a choice about whether to live and communicate in a world of many cultures. The forces that bring other cultures into our life are dynamic, potent, and ever present. What does this great cultural mixing mean to EFL teaching? What competence should foreign language learners have to meet the need of communicating appropriately and effectively in such a world? The answer is that EFL teaching should cultivate learners' intercultural communicative competence.

Cultural awareness is the term used to explain sensitivity to the impact of culturally induced behavior on language use and communication. It refers to an understanding of one's own and other's cultures that affect how people think and behave. It deals with the knowledge of geography, the knowledge of the world civilization, the understanding about the target culture, the knowledge about different ways of life as well as the knowledge of standards and point of view in the second language community.

A problem is that though most foreign language teachers do not deny the importance of teaching culture, few teachers actively test whether students are attaining their cultural goals. Teachers may incidentally attend to culture by inserting ideas during the class period and subsequently fail to check students comprehension of the context. Often students do not realize that the teacher is attempting to teach aspects of the second language culture. One of the reasons for this lack of awareness is that culture usually is not considered a fundamental component of the class content. If culture is to be an important goal in the second language class, it must be taught and tested systematically.

While mentioning developing intercultural understanding, we should also say something about culture shock, which stands in the way of hindering our intercultural understanding. Culture shock is a common experience for a person learning a second language in a second culture.

Culture shock is caused by the nervousness that effect from losing all our common signals and figures or social contacts. Those cues or signs include various ways: what to say when we want to get someone's attention, and what to say when we accidentally hurt someone, who to give tips, how to give presents, when to accept or refuse invitations, when to talk statements seriously and when not. In this way, culture shock is considered to be a kind of anxiety. The person experiencing culture shock reveals his anxiety and sadness with culture distinctions through any defensive behaviors such as oppression, failure, separation and negative response. These behaviors may express that someone is in anger, disappointment, loneliness, etc.

We have known the fact that the main cause of culture shock is displacement from our "home" culture. This lack of common experiences and familiar surroundings creates varying degrees of consequences, all of these consequences would obviously hamper intercultural communication, thus, coping with the problems and anxieties associated with culture shock is quite useful in cultivating intercultural communicative competence.

With the rapid globalization and science advances, the communication between various cultures has become closer and more frequent. The intercultural communication has become one of the themes of modern society, which calls for the emergence of culture teaching. Peck (1998) states "*Culture should be our message to students and language our medium".* Culture teaching takes a vital role in language learning as the world seems to be getting smaller and people have more opportunities to communicate with other people from different cultures. In order to avoid cultural misunderstanding, miscommunication, students must be given the real picture of the target language and culture.

In addition, English teachers must be capable of mastering the knowledge contained in the teaching material completely and deeply. Mastering the knowledge contained in the teaching material and the supplementary knowledge was the minimum requirement of a good teacher. Besides, he must be good at supplying the theory of education and teaching, give consideration to the student's psychological characteristic and receptivity, choose the most appropriate teaching method and make students master knowledge. Teachers should also train students' internal motive of study. When students' curiosity and interest are activated, the internal motive produced and the students will take the initiative in study. If they are interested in the culture, media, customs and habits of foreign countries, their internal motive will be stimulated. Therefore, an English teacher should try to motivate them by all means.

In order to get good intercultural communicative competence, students should possess cultural background information in their language learning process. They can learn and practice the patterns of daily life in the target culture by participating in the information-oriented activities in order to know about the current lifestyle in the target culture and compare this lifestyle with that of their own to find the similarities and differences. In this way, students can better prepare themselves for the everyday communication they are likely to encounter, improve the skills needed for effective communication, and enhance the cultural awareness and sensitivity.

BIBLIOGRAPHY:

1. Barna, L.M. *Intercultural communication:* International Thompson Publishing, 1992.
2. Brown. G.&Yule, G.Discourse analysis, Cambridge University Press,1987,
3. Byram. M. Teaching and Learning Language and Culture, Bridgend: WBC Ltd.1994.
4. Duranti, A. Linguistic anthropology, Cambridge University Press, 1997,
5. Peck, D.(1998) *Teaching Culture: Beyond Language[M]_* Yale: ?4ew Haven Teachers Institute.

"THE INSUFFICIENCY OF LANGUAGE" AND THE COMPLEXITY OF THE RELATIONSHIP WITH DIVINITY IN TRAIAN DORZ'S POETRY

Florina-Maria Băcilă
Lecturer, PhD, "West University of Timișoara

Abstract: *Our paper aims to discuss the concept* ***egestas linguae****, as it appears reflected in several confessional lyrical creations of Traian Dorz – a contemporary Romanian author whose work undoubtedly represents the fruit of spiritual experiences that decisively marked his existential path. Moreover, the soul's relationship with God (in the telluric dimension, but also in the perspective of eternity) remains a constant theme of this work dedicated to His uniqueness, to the astonishing feeling of unmistakable divine love, in relation to which everything is situated, more than once, on the coordinates of the unspeakable. Consequently, we will take into account the fact that such explicit confessions about the "insufficiency of language" in the act of artistic creation are expressively materialized in various ways, emphasizing the limits of ordinary "phrasing" in the attempt to highlight the exceptional attributes of Divinity, impossible to transpose into common words, but much easier to outline through that emblematic absence of the spoken or written word, equivalent to the uplifting silence in the state of prayer, after the model of the mystics of all time.*

Keywords: *egestas linguae, mystical-religious poetry, textual construction, Grammar, Stylistics*

„Vino, Numele cel mult dorit și murmurat neîncetat, deși a fi grăit de noi ce anume ești sau a fi cunoscut ce fel sau cum ești ne este cu totul neîngăduit."[1] – este un fragment din textele patristice legat de intimitatea sufletului cu Dumnezeu. Evident, numai sentimentul special al tânjirii după El e gata să-L „atingă", să aspire spre măreția și sfințenia Sa unică, spre slava Lui netrecătoare, spre intangibilul frumuseții absolute, perceptibile în starea de înălțare extatică, peste „marginile" cuvântului, în afara formelor banale ale cugetării.

Din această perspectivă, merită amintit că, în poemele lui Traian Dorz, există grupuri nominale care subliniază „neajungerea limbii" în încercarea de a puncta complexitatea atributelor excepţionale ale lui Iisus Hristos[2], imposibil de reprodus în cuvinte banale, însă mult mai uşor de conturat prin tăcerea rugătoare (şi lucrătoare), aidoma misticilor de totdeauna: „Iisuse, când, purtat de patimi, / pe calea lumii rătăceam, / când nici iertarea şi nici pacea, / nici dragostea nu-Ţi cunoşteam, // Mi-au spus-o mulţi, în multe feluri, / cât eşti de Bun şi plin de har, / că fericirea Ta şi pacea, / şi bucuria n-au hotar. // C-a Ta iubire n-are margini, / nici început şi nici sfârşit, / că nimeni şi nimic, ca Tine, / nu-i vrednic a mai fi iubit. // Că Frumuseţea Ta întrece / a-nchipuirii orice zări, / că eşti izvor de nesecate / şi veşnic noi înviorări... // Mi-au spus atâţi şi-atât, Iisuse, / de tot ce-n Tine pot afla, / când inima, pe veşnicie, / întreagă Ţie-mi voi preda... // – Dar astăzi, când mă scald în harul / şi-n slava care mi-ai adus, / Iisuse, nici a mia parte / din cât simt eu, ei nu mi-au spus!" (CCm 60-61, *Iisuse, când purtat de patimi*)[3].

O serie de secvențe selectate din poezia dorziană evidențiază bunătatea inerentă (fără început și fără sfârșit) a caracterului Său – fundament propriu naturii divine, profunzime de necuprins în limitele limbajului și, totodată, mister aducător de bucurie, dincolo de puterea noastră de înțelegere; în definitiv, Dumnezeu nu numai că *este* bun în esența Sa, ci, mai mult decât atât, El *face* bine, creează

[1] Sfântul Simeon Noul Teolog, *Imne, Epistole şi Capitole. Scrieri III*. Introducere şi traducere: Ioan I. Ică jr, Sibiu, Editura Deisis, 2001, p. 49.
[2] Vezi, în acest sens, lucrarea noastră ***Dorziana*** *– poemul (ne)cuvântului întemeietor*, Timişoara, Editura Cosmopolitan Art, 2021, p. 317 ș.u.
[3] Spre a nu îngreuna parcurgerea trimiterilor, am optat, în lucrarea de faţă, pentru notarea, în text, a referirilor (cu abrevieri) la volumele (aparţinându-i lui Traian Dorz) din care au fost selectate secvenţele lirice ilustrative, alături de numărul paginii / paginilor la care se află pasajul respectiv şi de titlul poeziei. Evidenţierile grafice realizate în fragmentele extrase din opera dorziană (exceptându-le pe cele cu caractere cursive, care sunt ale autorului ori ale editorilor) ne aparţin.

tot ce e bun în viață și în universul întreg, exterior sau lăuntric[4]: „Ce dulce eşti, Iisuse, ce dulce eşti şi Bun, / spun stelele şi luna, şi cerurile spun / şi-ntreg pământul spune / ce dulce eşti şi Bun... // De când a' Tale haruri în inimă le-adun, / eu gust mereu din Tine ce dulce eşti şi Bun, / şi-aş vrea la lumea-ntreagă / cât simt să pot să spun... // O, de mi-ar sta-n putinţă / toţi oamenii s-adun, / de multa-Ţi bunătate plângând aş sta să spun, / să vină toţi să afle ce dulce eşti şi Bun." (CDin 167, *Ce dulce eşti!*); „Cui îi mai ceream eu oare / ce nu-i grai să spună, / dacă n-aş fi-aflat, Iisuse, / Inima Ta bună? / O, Iisuse, Drag Iisuse, Inima Ta bună!" (CE 175, *Cui i-aş fi spus eu?*).

Termen biblic foarte frecvent întrebuințat pentru a desemna latura pozitivă a experienței umane, *bunătatea* – trăsătură imuabilă sinonimă cu Însuși Dumnezeu – se asociază cu alte atribute morale și spirituale, precum dragostea neclintită, dreptatea (în sensul scripturistic al neprihănirii), harul și îndurarea, frumusețea și măreția, mila și înțelepciunea, iertarea și fericirea indicibilă a comuniunii suprafirești – toate rezumând și ilustrând „ceea ce înseamnă pentru Domnul să fii bun"[5]: „O, negrăită Bunătate / a Unicului nostru Tată, / de sufletele noastre toate / în veci fii binecuvântată, / că nu-s cuvinte să ştim spune / pe cât simţim că s-ar cuvine / şi prin cântări, şi-n rugăciune / noi să Te preamărim pe Tine! // Trăim împărtăşiri de care / nu-s poate numa-n cer simţite / şi sufletele nu-s în stare / să spună cât sunt fericite. / Când ni-e Cuvântul Tău lumină / şi rugăciunea, înălţare / am vrea pe veci aşa să ţină / această binecuvântare. // O, Tatăl Bunătăţii sfinte, / primeşte-a noastră mulţumire / ce prin Hristos o dăm fierbinte / spre negrăita Ta iubire! / Aşază-Ţi pentru totdeauna / peste viaţa noastră toată / pecetluirea şi cununa, / Cerescul, Bunul nostru Tată!..." (CBir 154, *O, negrăită Bunătate*).

În consecință, meditația centrată asupra bunătății divine generează un sentiment autentic, care confirmă aspirația spre descoperirea a tot ce e mai bun în noi, sub imperiul grației revărsate de Sus în structura ființială a fiecărui membru al comunității creștine. Prin definiție, oamenii *nu sunt buni* în ei înșiși, ci devin capabili de *a face binele* prin implicarea și prezența reală a lui Dumnezeu în parcursul lor existențial, ceea ce animă dorința ardentă a unei necesare mărturisiri în intimitatea stării de vorbă cu El, în emoția făpturii care-și trăiește exemplar plenitudinea comuniunii cu Cerul, în creația artistică. În fața infinitei Sale iubiri primordiale, reflectate concret în harul cu care ea îi înconjoară pe pământeni, omul nu poate răspunde folosindu-se de instrumentele consacrate ale limbajului – căci nu deține suficiente posibilități de exprimare în acest sens, nici în dimensiunea teluricului, nici în aceea a transcendentului perceptibil din perspectiva sufletului dedicat preceptelor biblice –, ci printr-o puternică dragoste jertfitoare, care, slăvindu-L pe Dumnezeu, învinge moartea şi efemeritatea din cotidian (de remarcat rolul de potențare al interogațiilor retorice în fragmentele concepute cu intenție dialogică, dar în maniera unor monologuri lirice, actualizând două componente esențiale ale comunicării – funcția conativă și funcția fatică): „Cum să nu Te cânt, Iisuse, / cum să nu Te cânt, / cum să nu-Ţi slăvesc cu lacrimi / Numele Tău Sfânt? // *C-am strigat spre Tine, Doamne, / şi m-ai ascultat, / bucuria şi lumina / mie mi le-ai dat!* // Cum să tac, o, cum, că-mi vine / lumii-ntregi să-i spun / cât de bun ai fost cu mine, / *cât, o, cât* de bun! // Unde-s lacrimile, / glasul, / cântecul de-ajuns, / să-Ţi slăvesc cu ele mila / care mi-a răspuns? // ... Până-n veci voi spune, Doamne, / cât de-adevărat / şi puternic e Cuvântul / Tău cel minunat!..." (CÎnd 168-169, *Cum să nu Te cânt?*); „Cum voi răsplăti eu, Doamne, / toată bunătatea Ta, / cu ce grai s-o ştiu eu spune, / cu ce psalmi s-o ştiu cânta, / cu ce lacrimi să Ţi-o laud, / cu ce suflet s-o cuvânt, / când nu-i îndeajuns niciuna, / nici în cer, nici pe pământ! // Tot ce pot eu să-Ţi dau Ţie / e puţin şi trecător / şi mă văd tot mai nevrednic, / şi mă simt tot mai dator / – şi Tu meriţi cât nu-s margini, / şi Ţi-aş da şi nu ştiu cât, / bogăţia Milei Tale / mi-a făcut atât, atât! // Slavă veşnică doar Ţie, / Domnul meu Iisus Hristos, / Tu-mi dai binecuvântarea / toată, şi de Sus, şi jos, / Tu-mi dai ce-i mai scump pe lume / şi mai dulce, şi mai bun / – Doamne, bunătatea-Ţi multă / cum s-o cânt / şi cum s-o spun?" (CNoi 85, *Cum voi răsplăti?*).

Iubirea însăși, care este, înainte de orice, comprehensivă, părtașă la mărturisirile intime de orice gen ale sufletului credincios, nu poate fi cuprinsă integral în știința „zicerii", căci grația divină se amplifică în relație directă cu receptivitatea ființială la ceea ce poate constitui o veritabilă (și

[4] Vezi Leland Ryken, James C. Wilhoit, Tremper Longman III (editori), *Dicţionar de imagini şi simboluri biblice*, Oradea, Casa Cărţii, 2011, p. 123-124, s.v. *bunătate*.
[5] Idem, *ibidem*, p. 123, s.v. *bunătate*.

necesară) pedagogie a dragostei izvorâte din Dumnezeu, unice în virtutea manifestărilor fără egal, prin armonia și desfătarea lăuntrică pe care le generează, instituind și permanentizând, prin gesturi și trăiri inconfundabile, coordonatele neîntreruptei relații cu El, așezate decisiv într-un parcurs existențial consacrat, fără îndoială, slujirii Lui: „Iubire, nici nu ştiu să spun / ce bună-ai fost cu mine, / căci harul tău, cu cât l-adun, / mereu mai mare-mi vine.” (CNem 34, *Iubire, nici nu știu să spun*); „O, numai tu, iubire, mă înţelegi în tot; / ce nu vorbesc cu nimeni, cu tine ştiu că pot, / ce n-am cerut la nimeni, la tine pot să cer, / iubire, tu-mi eşti mama şi sora mea din cer!” (CBir 87, *Eu nu pot fără tine*); „Aş vrea, Iubire, să-nvăţ toate, / – dar numai tu să mă înveţi, / căci numai tu le ştii curate / şi numai tu le faci de preţ. // Aş vrea să cânt – dar numai glasul / cântării tale să ţi-l ştiu / – aş vrea să merg, dar numai pasul / cu tine fericit să-l ţiu.” (CBir 43, *Aș vrea, Iubire, să-nvăț*); „Iubire, pentru tine, / cât nu ştiu mai frumos, / spăl din genunchi, cu lacrimi, / genunchii lui Hristos / şi-adânc sărut fierbinte / picioarele-I tăcut, / de mii de ori fiindu-I / dator că te-a făcut. // Îi mulţumesc în felul / cel mai frumos şi sfânt / că mi te-a dat în ceasul / cel ’nalt de legământ / şi-n felul cel mai dulce / de unic şi frumos, / cum nu mai poate nimeni / să dea decât Hristos! // O, nu-mi lua, Iisuse, / vreodată ce mi-ai dat, / păstrează-mi-l de suflet / pe veci adânc legat, / căci asta-i frumuseţea / în tot ce-Ţi dau şi-Ţi cer, / aşa-mi vreau fericirea / şi pe pământ, şi-n Cer!” (CNoi 84, *Iubire, pentru tine*). Într-adevăr, lui Dumnezeu I se cuvine totdeauna recunoștința profundă și neclintită pentru iubirea Sa nemărginită, reflectată în sacrificiul hristic, dar și în cotidianul existenței comune, rămasă – în pofida strădaniilor de a fi mărturisită ca atare – de neîncăput în cuvinte pe măsura sacralității și a măreției absolute pe care o implică prezența Lui: „– O, cum pot, Doamne, arăta / cât mi-a făcut iubirea Ta / că simt şi vreau, dar n-am cuvânt / aşa de nalt şi-aprins, şi sfânt!...” (CÎnv 17, *Mă uit spre cer*); „O, oare cum să nu spun eu / ce minunat e Dumnezeu, / ce plin de dragoste e El / în orice fel! // Cât voi trăi, eu am să spui / ce dulce-i mântuirea Lui, / să afle toţi iertarea Sa / la Golgota.” (CUit 86, *Iisuse, când Te-am ascultat*). Miracolul divin al dragostei, mereu amplificat, devine obiect al adresării directe sub forma unor confesiuni și a unor interogații retorice despre „neajungerea limbii”, care atestă aspirația spre a transpune toate trăirile lăuntrice în creația artistică, până la nivelul năzuinței către perfectibilul paradisiac: „Cum Ţi-aş putea cânta, Iisus, / Iubirea Ta adâncă, / o, cum, că, orişicât am spus, / mai mult rămâne încă? // [...] // Cu cât vreau duhul să-mi descarc / de-a dragostei minune, / simt greutatea ei crescând, / şi-aş vrea... şi n-o pot spune. // O, nu doresc decât, în Cer, / să pot cânta odată / aşa frumos cum am simţit / viaţa asta toată!” (CCm 152-153, *Cum Ți-aș putea*).

Mai mult decât atât, mesajul mizează, în anumite cazuri, pe instituirea unui dialog special cu însuși sentimentul inexprimabil al iubirii, echivalent cu numele Divinității – Sursa directă și constantă a acestei experiențe unice –, reflex al revărsărilor cerești în sfera teluricului, construcția textului realizându-se pe baza unor propoziții subordonate negative cu regent adjectival, introduse prin adverbele relative *cât* și *cum*, menite să redea (prin comparații cantitative succesive, inedite, organizate într-o ascendență hiperbolizantă) gradul intensității maxime al unor însușiri privitoare la unicitatea și la intimitatea indefinibilă a trăirilor extatice pe care le subsumează o asemenea stare de vorbă plină de încântare și de admirație: „Dragoste-a lui Dumnezeu, / mare eşti cât nu ştiu eu, / dulce eşti cât nu ştiu grai, / scumpă eşti cât preţ nu ai, / bună eşti cât nu ai soţ, / tu-i iubeşti pe toţi, pe toţi... // [...] // Dragoste, ceresc întins, / mare eşti cât nu-i cuprins, / dulce eşti cât nu-i nectar, / scumpă eşti cât nu-i hotar, / bună eşti cât nu-i cuvânt, / tu eşti cerul pe pământ...” (O 419, *Dragoste-a lui Dumnezeu*). Metafora din ultimul vers citat relevă, într-o aparentă antinomie, maniera spiritualizată în care imposibilul devine posibil, intangibilul – palpabil, inestimabilul – perceptibil și, *ipso facto*, urcușul lăuntric – continuu și fericit, până la atingerea contopirii cu El, însă nu ca intrare în odihna definitivă a sufletului, pentru că dragostea față de Divinitate se convertește într-un proces care îl eliberează în permanență pe om de povara sinelui: „Când ai zămislit Iubirea şi ne-ai dat-o nouă-n lume, / Doamne, nu ştiam c-acesta-Ţi este-adevăratul Nume, / dar am bănuit că-ntr-însul este harul şi puterea / care singură sfinţeşte fericirea şi durerea, / aducând în suflet starea fără seamăn de frumoasă, / care mângâie când doare şi înalţă când apasă, / care arde şi jertfeşte inima în care cântă, / dar atâta fericire poartă-n cazna ei cea sfântă!” (CCm 95, *Când ai zămislit Iubirea*). Centru vital al împărtășirilor tainice în cadrul cărora se evidențiază totalitatea atributelor lui Dumnezeu, dragostea

certifică restaurarea la nivel individual și comunitar, desăvârșind – în aspirația ardentă spre îndumnezeire – unirea sufletului cu El.

Reflectarea iubirii absolute a Creatorului pentru „făptura Mâinilor Sale" are loc însă în jertfa supremă de pe Golgota, însuși sensul sacrificiului eliberator și etern biruitor intrând sub incidența durerii și, totodată, a neputinței de a fi mărturisit în sfera profanului – fapt evidențiat în secvențe lirice de o mare forță sugestivă, inspirate din pasajele evanghelice consacrate episodului respectiv, fragmente din care se detașează sobrietatea și simplitatea „spunerii", registrul stilistic îmbinând terminologia de factură religioasă cu imaginile terifiante ale universului uman înconjurător: „Păşind încet, cu fruntea-nsângerată, / Hristos suia păcatul tuturor; / urma, strigând, mulţimea-nfuriată, / cerând amarul Preţ Ispăşitor. // [...] // Ajuns în vârf, bătut pe Cruce-n cuie, / El Se ruga iertând păcatul lor, / căci nu e grai în veac şi veac să spuie / ce crunt şi-amar e-un preţ ispăşitor." (CS 132, *Păşind încet, cu fruntea-nsângerată*); „Priveşte Ochii de pe Cruce / înlăcrimaţi şi suferinzi, / şi vei cunoaşte-n cât de dulce / iubire ai să te cuprinzi. // Căci vorba nu-i pe lume-n stare / să spună-atât de-nfiorat / ca Ochii Lui ***cât*** e de mare / durerea Lui cu-adevărat." (CS 200-201, *Priveşte ochii*). „Dar starea Lui de jertfă a realizat-o pentru noi, ca o concluzie și întărire a comuniunii Lui cu noi, sau ca o bază a comuniunii noastre cu El. Căci El intră la Tatăl ca jertfă curată, sau restabilește comuniunea Sa cu El, pentru a ne introduce și pe noi în comuniunea cu Tatăl. Dar prin aceasta intrăm în comuniune și cu Hristos ca Dumnezeu, pentru că intrăm în comuniune cu Tatăl Lui, Care devine astfel Tatăl nostru. Jertfa e necesară pentru comuniune. Jertfa e animată de tendința după comuniune; e renunțare la sine, de dragul celuilalt; e uitarea de sine din iubire față de celălalt. Astfel comuniunea e rezultatul jertfei."[6]. Iubirea – stare a ființei și, deopotrivă, lucrare / acțiune – conferă spiritului despovărare de banalul existențial, beatitudine și splendoare imposibil de transpus în creație sau în emoția trăirii în comuniune cu Cerul și cu semenii: „Ce fericită-i frumuseţea / iubirii Tale, scump Iisus, / nu-i nici cântare s-o cuprindă, / nici lacrimi s-o arate nu-s. // [...] // În încercări nemaiuitate / ne umple sfintele cărări / cu-nfiorarea fericită / a unor negrăite stări." (CBir 204, *Ce fericită-i frumuseţea*).

Frumusețea este o altă trăsătură definitorie a caracterului Divinității și se identifică întotdeauna cu perfecțiunea Sa, cu încântarea și împlinirea pe care credinciosul le găsește în Dumnezeu, cu experiența spirituală care, încercând să exprime chiar și inefabilul, trădează dorința de a-L căuta și de a-L vedea față către față, inclusiv în dimensiunea infinită a transcendenței, a cărei imagine nu-și găsește reflectarea adecvată în manifestările specifice ființei umane (cuvânt, emoție, creație) întrucât depășește orice corespondent pământesc prin prezența Mirelui Iisus, care însumează frumusețea absolută și comunicarea suprafirească: „Cât de frumos este Iisus, / cum niciun grai n-arată, / şi totuşi cât de mulţi se duc / şi nu-L văd niciodată!" (CUrm 67, *Cât de aproape e Hristos*).

Fără îndoială, „frumusețea e numele lui Dumnezeu și realitatea ei transcendentă e învestită cu acea inefabilă putere de atracție, care adună sufletul din imperfecțiunile lumii și-l absoarbe spre arhetipul desăvârșit din înălțime"[7]: „Atâtor lacrimi aspre prin bezne şiroite, / le-arăţi pe stropi sărutul Prezenţei lui Hristos, / o, moarte strălucită – şi toate-s negrăite / podoabe pentru Nunta cu **Cel-în-veci-Frumos**." (CUrm 68, *O, moarte strălucită*); „Eu doresc / să-L iubesc / și să-L preamăresc, / mai presus / pe Iisus, / Cel Iubit nespus, / mai voios / pe Hristos / **Cel în veci Frumos**..." (CM 95, *Lăudați și cântați*). Ideea este subliniată în secvențe lirice care evidențiază – prin intermediul unor interogații retorice ori al structurilor comparative (de egalitate sau de inegalitate) realizate repetitiv ori simetric – intensitatea maximă, unicitatea de netăgăduit a atributelor divine: „O, câmpule-nflorit, ce dulce / mărturisești înfiorat / desăvârșita frumusețe / a Celui Care te-a creat!" (CNem 94, *O, cerule-nstelat!*); „Cu sufletul adânc plecat / Te cânt și nalț în mii de fețe, / – cât de Frumos și Minunat / ești Tu, Cel Care-ai semănat / pe lume-atâta frumusețe!" (CA 64, *O, Dumnezeule Slăvit*); „Cum va fi **Frumosul** / **Nume-Nou** ce-L ai, / cum va fi întâia / dimineaţă-n rai, / cum va fi-armonia / dulcelui Tău grai / – cum va fi, Iisuse, / în al Tău scump rai?" (CVeșn 145, *Cum va fi Acolo?*); „Frumuseţea Ta, Iisuse, / n-are-asemănare; / cine-ar fi să poată spune / cât de Drag mi-eşti, oare? / Care cântec, care lacrimi /

[6] Dumitru Stăniloae, *Teologia dogmatică ortodoxă*, vol. II, ediţia a III-a, Bucureşti, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2003, p. 142.
[7] Nichifor Crainic, *Nostalgia paradisului*. Ediție cu un studiu introductiv de Dumitru Stăniloae. Postfață și note de Magda Ursache și Petru Ursache. Fișă bibliografică de Alexandru Cojan, Iași, Editura Moldova, 1994, p. 288.

pot a spune oare? // Dintre mii de-aleși, Făptura / pot a Ți-o alege, / Glasul Tău, din mii de glasuri, / pot a-L înțelege, / cântă-ntreaga mea ființă / când Ți-L înțelege." (CCm 106, *Cât ai Tu mai mult ca alții*); „În faţa Ta plec ochii umezi, / cu suflet copleşit de drag, / Strălucitoarea Ta Frumseţe / uimit m-a-ngenuncheat pe prag. // O, eşti Frumos ca Adevărul / Strălucitor şi Minunat / ce-n limpezimea Lui e veşnic, / atotputernic şi curat! // O, eşti Frumos cum e Iubirea, / dumnezeiescul Har slăvit, / Iubirea care, ca şi Tine, / e fără margini şi sfârşit! // O, eşti Frumos cum e Nădejdea / din jertfa inimii fierbinţi, / ce, pentru-o clipă fericită, / îndură ani de suferinţi! // O, eşti Frumos cum e Credinţa / curată şi de neclintit, / mereu mai mare, mai frumoasă, / dar cea dintâi pân' la sfârşit! // O, eşti Frumos cum e Iertarea / ce-mbrăţişează pe vrăjmaş, / primindu-l frate şi făcându-l / aceloraşi comori părtaş! // O, eşti Frumos ca Mântuirea / ce-a şters atât adânc alean / şi-arată veşnic mai frumoasă / din zi în zi, din an în an! // O, eşti Frumos cum de frumoasă / e numai Frumuseţea Ta, / mi-e sufletul pe veci, Iisuse, / robit şi fermecat de Ea! // Şi-mi uit şi zbuciumul, şi lupta, / şi-ntregul plânset dureros / şi Te privesc uimit, Iisuse, / o, eşti Frumos, aşa Frumos!" (CCm 142-143, *În faţa Ta plec ochii umezi*); „Tu eşti mai Frumos, Iisuse, / decât orice răsărit, / de la toate-mi întorc ochii / către Tine, Cel Iubit! // *Tu eşti mai Frumos – Tu eşti mai Frumos* / *decât tot ce-i jos – Domnul meu Hristos,* / *Tu eşti mai presus – Tu eşti mai presus* / *decât tot ce-i Sus – Domnul meu Iisus!...* // Tu eşti mai Frumos ca zorii / când e-ntregul cer curat, / dinspre toate-mi întorc ochii / către Chipu-Ţi Minunat. // Tu eşti mai Frumos ca toate / câte poate spune-un gând, / de la toate-mi întorc ochii / lângă Tine rămânând!" (CVeşn 164-165, *Tu eşti mai Frumos*); „Frumos ai fost, Iisuse, în Cerul cel ascuns, / Frumos în Slava-nchisă şi-n Timpul Ne-nceput, / Frumos în Gândul Veşnic, Frumos în Nepătruns, / dar ca-n Lumina Primă nicicând nu Te-ai văzut. // Preafrumos, preafrumos, preafrumos / e din veci, pe vecie Hristos, / preamărit, preamărit, preamărit / fie El, Cel Frumos şi Iubit! // Frumos ai fost, Iisuse, în staulul umil, / Frumos la Sânul Mamei, Frumos în Templu dus, / Frumos crescând în haruri, Frumos vorbind, Copil, / dar ca în ascultare, neîntrecut, Iisus. // Frumos ai fost, Iisuse, pe muntele Măslin, / Frumos ai fost pe mare, Frumos lucrând slăvit, / Frumos ai fost pe vârful Taborului divin, / dar ca pe Crucea Jertfei, nicicând mai strălucit." (CUrm 51-52, *Frumos ai fost, Iisuse*); „Frumos eşti, Drag Iisuse, ca rodul pârguit / Ţi-e alb şi rumen Chipul Iertării dăruit, / e alb de curăţie şi rumen de dureri, / Tu, Preţul Slavei noastre, n-ai seamăn nicăieri. // Slăvită-i Frumuseţea Ta / când străluceşti pe Golgota, / în veci cântat şi-n veci iubit, / Iisuse, fii slăvit, slăvit! // Frumos eşti între îngeri ori între ucenici, / Frumos în sărbătoarea cu ramuri de finici, / Frumos între Osane când în Sion Te-aşezi, / – ca între vameşi însă, niciunde nu Te vezi. // Frumos eşti ca Stăpânul, ca Drept Judecător, / Frumos ca Mire Veşnic, Frumos Biruitor, / Frumos ca Împăratul ori Leul Glorios, / – ca Mielul Jertfei însă eşti cel mai Preafrumos." (CUrm 56-57, *Frumos eşti, Drag Iisuse*); „Va veni cândva şi Ziua / când tăcutul nostru rând / de la a Tăcerii Masă / va porni frumos, / cântând. // Şi prin Poarta Sărutării, / fericit îmbrăţişaţi, / vom ajunge şi la Scara / îngerilor minunaţi. // Vom privi în Sus, / la şirul treptelor / de aur 'nalt, / rândurile-aliniindu-şi / unul după celălalt. // Și urcând, simți-vom / tainic / aripile cum ne cresc, / cum cerescul ne cuprinde / și lăsăm ce-i pământesc... // – Undeva, în Vârful Scării, / Cerul, așteptând deschis, / ne va da Eternitatea / pentru-acest părelnic vis; // iar un Mire de-o Frumsețe / cum nicicând n-am fi crezut / ne va da pe veșnicie / altă Masă / și-alt Sărut... " (LNS 101, *Va veni cândva*). Într-adevăr, „frumusețea e numele lui Dumnezeu, unul din numele Lui, înțelegând prin nume atributele divine [...]. Acest nume sau această însușire e strâns legată de calitatea de Creator al lumii. Lumea e oglinda Creatorului ei. Ea îi răsfrânge chipul și însușirile. Chiar numele lumii e frumusețe, fiindcă lumea se numește cosmos, adică ordine sau podoabă"[8].

Alteori, versurile certifică faptul că, în fața complexității acestor atribute, toate decurgând unul din celălalt și devenind, la rândul lor, reflexul dinamic și mereu nou al unor virtuți autentice în viața oricărui membru al comunității creștine, nici rostirea propriu-zisă, nici „cântarea" / creația artistică nu sunt capabile să configureze împărtășirile speciale derivate din ele sau întreaga gratitudine față de iubirea și de bunătatea lui Dumnezeu. În mod paradoxal, cu cât mărturisirea lor e mai profundă, cu atât devine mai plină de imperfecțiunile inerente sferei umanului și probează necesitatea unui continuum manifestat concret la nivel existențial, iar sufletul este restaurat de bucuria perpetuă

[8] Idem, *ibidem*, p. 105.

(imposibil de subordonat comunicării obișnuite) a ființării minunate în(tru) El, a împletirii permanente dintre misterul trăirii și sacrificiul haric; în aceste situații, sunt de reținut structurile sintactice cu caracter hiperbolizant, interogativ sau exclamativ, realizate repetitiv ori simetric, în ascendență: „Cum aş fi aflat eu, Doamne, / cât eşti Tu de bun, / dacă nu-mi făceai atâtea / cât nici pot să spun? // Cum aş fi aflat ce-adâncă / e iubirea Ta, / dacă nu-mi făceai ce nimeni, / Doamne, nu-mi putea? // Dacă nu-nfruntam atâtea / stări de nedescris, / cum aş şti ce-adevărat e / tot ce ne-ai promis? // Dacă nu treceam prin valuri, / câte m-au izbit, / cum Ţi-aş fi văzut puterea / de nebiruit? // N-am vrut să-Ţi încerc iubirea, / nici s-o ispitesc, / dar n-aş fi ştiut-o altfel / cât s-o preamăresc. // Doamne, ce se cade oare / mai întâi să-Ţi cânt: / mila, dragostea sau grija / – căci la fel Îţi sînt[9]!" (CÎnv 189, *Cum aş fi aflat eu, Doamne?*); „Iisuse, Culme Minunată / de unde văd pe Dumnezeu, / ce viaţă binecuvântată / adus-ai sufletului meu!... / E-atâta bunătate-n Tine, / Stăpâne-atât de Sfânt şi Bun, / cât cu-al meu glas, printre suspine, / în veci eu n-am să pot să spun... // Atâta milă şi iubire, / Iisuse,-n Tine am aflat, / cât n-o să poată niciodată / să spun-un păcătos iertat. / Atâta dragoste şi pace / eu aflu-n Tine zi de zi, / mai mult decât putut-am crede / sau mi-am putut închipui. // Cu ce înfiorate imnuri / de slavă Ţi-aş putea cânta, / când Tu mă faci să simt, Iisuse, / ce nici n-aş fi putut visa... / Cum să-Ţi arăt recunoştinţă, / când Tu mă faci acum să am / atâta har cât niciodată / nici să-mi închipui nu-ndrăzneam!... // Cum, când în tot ce pot, Iisuse, / eu sunt atât de slab şi mic / şi-n neputinţa mea, mai vrednic / de Tine n-am nimic, nimic... / – Primeşte-mi jertfa caldei lacrimi / şi darul cântecului smult / din fundul unei inimi care / Ţi-ar da, dar n-are ce mai mult!" (CCm 20-21, *Iisuse, Culme Minunată*); „Tot mai am de spus ce dulce-i / părtăşia cu Hristos, / căci din cât o spun, îmi pare / că n-am spus ce-i ***mai*** frumos. // Tot mai am de spus ce mare-i / dragostea lui Dumnezeu, / căci, cu cât o spun, îmi pare / că mai am de spus mereu. // Tot mai am de spus ce multe / sunt minunile ce vin / şi oricât de mult le-aş spune, / tot îmi pare prea puţin. // Tot mai am de spus ce bun e / Dumnezeu mereu cu noi, / harurile-I tot mai scumpe, / darurile-I tot mai noi. // Tot mai am de spus de taina / suferinţei cu Iisus, / de cereasca ei trăire / tot mai am şi am de spus. // Tot mai am de spus... şi sute / de vieţi de-aş mai avea, / n-aş sfârşi cât tot mai are / nou de spus iubirea mea." (CNem 141-142, *Tot mai am*). În asemenea momente de intimitate lăuntrică, omul este invitat „să facă tăcere în sine [...] pentru a auzi un discurs pe care discontinuitatea cuvintelor nu îl mai poate transmite"[10] și a cărui emoție puternică se „traduce", astfel, într-o manifestare atipică, de o forță irezistibilă, în relația cu Divinitatea, într-o fuziune a trăirilor continue, purtătoare de semnificații înalte, pe care cuvintele ar fi, probabil, incapabile să le redea: „Când experienţa sacrului pune stăpânire pe om în totalitate, acesta rămâne fără glas, fără cuvânt, pătruns de ceea ce este Total Diferit; individul este deci smuls din cadrele existenţei cotidiene despre care limbajul dă seama de obicei. Orice formă de transcendenţă personală îl confruntă astfel pe omul care doreşte să o comunice cu dificultăţile limbajului şi cu necesitatea de a recurge la tăcere."[11].

Prin urmare, în poezia dorziană, dramatismul „neîmplinirii" prin cuvânt relevă, în mod convingător, faptul că sentimentul plenar al iubirii de Dumnezeu şi al adorării Lui neasemuite (în secvenţe cu rol de adresare directă) nu poate fi înţeles în ansamblul său ori cuprins în tiparul îngust al exprimării comune, al comunicării prin mijloace bine-cunoscute; ele apar deci ca o consecinţă a imposibilităţii de a „verbaliza" ideea de intensitate maximă ce vizează unicitatea atributelor divine, incomparabile, prin definiție, cu orice altceva: „Tu nu ai, pentru mine, / Iisuse,-un preţ – oricât! / eu nu spun pentru Tine / că pot să dau: *atât!* / Părinţi ori soţ, ori nume, / ori anii-ntregii vieţi, / au poate-un preţ pe lume / – Tu însă n-ai un preţ! // Tu nu ai pentru mine / un seamăn pe pământ, / eu nu spun: ca şi Tine / mai iată câte sînt! / Eu pot să spun de soare, / de miere ori de rai, / au toate-asemănare / –

[9] În textele poeziilor lui Traian Dorz publicate, la noi, în ultimele decenii, întâlnim frecvent forma *sunt* (în conformitate cu norma actuală de flexiune a verbului *a fi*), deși se pare că întotdeauna poetul și-a manifestat, explicit sau indirect, preferința pentru *sînt* – formă verbală întrebuințată în toate volumele sale tipărite la edituri din străinătate înainte de 1989 și realizate exclusiv pe baza manuscriselor originale –, motiv pentru care a și așezat-o, de nenumărate ori, în rime, mai ales că era vorba despre respectarea unei norme literare a epocii respective. De aceea, deși poate crea impresia de inconsecvență, inclusiv editorii volumului din care am citat poezia de mai sus au optat pentru forma *sînt* atunci când aceasta apare la final de vers – soluție pe care, de altfel, am adoptat-o și noi în lucrarea de față ori de câte ori s-au ivit asemenea situații.

[10] David Le Breton, *Despre tăcere*. Traducere de Constantin Zaharia, Bucureşti, Editura All, 2001, p. 186.

[11] Idem, *ibidem*, p. 243.

Iisus, Tu însă n-ai! // Tu nu ai pentru mine, / Iisuse,-un stăvilar, / eu nu ştiu pentru Tine / un Timp sau un hotar. / Ajung un «nu se poate», / la tot ce ştiu acu'... / O margine-mi au toate / – Iisus, Tu însă nu!..." (CÎnv 83, *Tu nu ai pentru mine*); „Cu cine să Te-asemăn, când soţ pe lume n-ai, / când stelele sau luna, sau soarele de mai, / izvoarele sau codrii, sau florile pe plai / şi tot ce m-ar atrage din lume până-n rai, / nici unele, nici toate n-au harul care-l ai / şi pentru care-n lume nu-i lacrimă şi grai!... // O, ce Frumos, Iisuse, şi Bun, şi Dulce eşti, / sunt ochii Tăi mai limpezi ca bolţile cereşti, / e Faţa Ta mai Sfântă ca cele îngereşti, / mai minunat ca Raiul pe care-l străluceşti, / mai strălucit ca Cerul ce Tu-l împodobeşti, / mai limpede ca marea în care Te-oglindeşti, / mai nalt decât Tăria prin care stăpâneşti, / mai mare ca Adâncul pe care Tu pluteşti, / mai fericit ca dorul pe care ni-l trezeşti, / mai dulce ca iubirea prin care ne-nfrăţeşti, / – o, cum putem noi spune, Iisuse, cum mai eşti!..." (CCm 76-77, *Cu cine să Te-asemăn?*; de remarcat, în text, enumerațiile ample, organizate în structuri-laitmotiv cu valoare comparativă, realizate în simetrii ascendente, până la punctul apoteotic al comuniunii intime).

În consecință, semnificaţiile tăcerii (cu intenție activă!) se așază pe o direcţie pozitivă semantic, ca formă specială de „vorbire" interioară, în absenţa căreia comunicarea este de neconceput; avem de-a face cu un tip aparte de „verbalizare", care, în asemenea momente, substituie (și suprimă) curgerea obişnuită a timpului şi comunicarea prin cuvinte, oferind însă oportunitatea de a trăi într-o veritabilă disciplină spirituală, de nemărturisit în rostire și în sentiment: „Îţi mulţumim, Tăcere, / că tu ne-ai dat atât, / că nu-s pe lume lacrimi / şi grai să spună cât." (CBir 8, *Îţi mulţumim, Lumină*). Evident că, din perspectivă mistică, tăcerea Creatorului se deosebește net de cea a oamenilor. „Ea nu e în opoziție cu cuvântul, în Dumnezeu cuvântul și tăcerea fiind una. [...] Prin iubire, tăcerea lui Dumnezeu se transformă în cuvânt, iar cuvântul lui Dumnezeu e tăcere ce se dăruiește pe sine, dăruindu-se omului."[12]. Însăși creația nemuritoare închinată Lui se convertește într-un sinonim al tăcerii înzestrate cu sens, împletite cu jertfa, sacralizând fericita stare de vorbă cu El, comuniunea intimă cu Cerul: „Cântările Eterne sînt / tăceri sfinţite-n rouă / şi rugăciuni şoptite sfânt, / în nopţi cu lună nouă, / și-nmiresmări îmbrăţișând / grădinile-nflorite, / şi dulci săruturi suspinând / pe lacrimi fericite." (CE 6, *Cântările Eterne*).

„Prin puterea ființialului tăcerea trimite la o stare în care, de fapt, doar ființa contează: la cea divină."[13]. În dialogurile cu Dumnezeu, poetul primeşte bogăţia şi imensitatea cuvântului prin tăcere sau, în orice caz, prin „negrăire", depășindu-se pe sine și lumea înconjurătoare, unindu-se deplin cu El; după contactul cu infinitul Său, este legitimă necesitatea de a transpune în cuvinte această menire specială a existenței, în complexitatea ei impregnată de forța revărsării grației divine care o însuflețește: „– O, Nepătrunsă Vrere, / a Tale gânduri toate / nici grai şi nici tăcere / a spune nu le poate!" (CDr 128, *Ce nepătrunsă Milă*); „Mă rog, Iisus, ca ochii mei să plângă / numai de dragul Tău cât voi trăi, / viaţa mea de Tine să se strângă / şi numai voia Ta s-o ştiu grăi. // [...] // Ajută-mă, căci făr-a Ta putere / şi fără harul Tău nimic nu pot, / eu sunt nimic, nimic e slaba-mi vrere, / ci numai Tu şi Harul Tău e tot!" (CBir 192, *Mă rog să-Ţi fiu*). De altfel, este cunoscut faptul că, în tradiţia mistică a creştinismului, „preocupată să găsească unitatea cu Dumnezeu şi conştientă de neputinţa cuvintelor de a numi o experienţă complet străină percepţiei umane"[14], rugăciunile adresate lui Dumnezeu constau, cel mai adesea, în perioade ale tăcerii neîntrerupte, fiind exprimate în forul interior al credinciosului; comunicarea „tăcută" cu El, „rugăciunea vie, trăită, a liniştii creatoare"[15] – aspirând spre acel moment unic al unificării –, tăcerea veghetoare (care transfigurează sufletul) devin, în acest fel, „un preludiu al deschiderii spre revelaţie"[16], un veritabil privilegiu de accedere spre înălţimile şi abisurile fiinţei, dar, mai ales, o permanenţă a comuniunii depline cu Dumnezeu.

---

[12] Max Picard, *Lumea tăcerii*. În românește de Ioan Milea. Cu o notă introductivă de Michael Picard, Florești, Editura Limes, 2019, p. 214.
[13] Idem, *ibidem*, p. 20.
[14] David Le Breton, *op. cit.*, p. 55.
[15] Kallistos Ware, *Rugăciune şi tăcere în spiritualitatea ortodoxă. Puterea Numelui sau despre Rugăciunea lui Iisus. Isihia şi tăcerea în rugăciune*. Cu un cuvânt-înainte de Constantin Galeriu şi cu o postfaţă de Maxime Egger, Bucureşti, Editura Christiana, 2003, p. 22.
[16] Jean Chevalier, Alain Gheerbrant, *Dicţionar de simboluri*, volumul 3, *P – Z*, Bucureşti, Editura Artemis, 1995, p. 343, s.v. *tăcere*.

În definitiv, adevărata fericire a fiinţei umane (la un nivel superior al înţelegerii ei) se află – deşi poate părea paradoxal – în singurătate, în „liniștea lăuntrică a inimii curăţite de orice gând şi de orice imagine”[17], nu în zgomotul lumii din afară, al vieţii cotidiene (necesar a fi redus până la neauzire) ori în înşiruirea inutilă de cuvinte fără rost, ci în reculegere şi meditaţie, în disponibilitatea (prioritară) faţă de conversaţia interioară şi în deschiderea inimii faţă de momentele de har ale ascultării mesajului divin: „Adevărata rugăciune interioară este atunci când încetezi să mai vorbeşti şi asculţi vocea fără cuvinte a lui Dumnezeu în adâncul inimii tale”[18]; atunci, tăcerea „spune” ceea ce cuvintele ar fi incapabile să redea concret cu privire la însemnătatea (și la intensitatea considerabilă a) trăirilor, la forța emoției lăuntrice decompozabile în atâtea nuanțe, incluzând extazul dragostei de Cer, precum și, concomitent, situațiile-limită care-și lasă amprenta asupra existenței creatoare consacrate Divinității, în ansamblul ei complex.

BIBLIOGRAPHY:

1. CA = DORZ, Traian, *Cântarea Anilor*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2006.
2. CBir = DORZ, Traian, *Cântarea Biruinţei*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2007.
3. CCm = DORZ, Traian, *Cântarea Cântărilor mele*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2007.
4. CDin = DORZ, Traian, *Cântările Dintâi*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2004.
5. CDr = DORZ, Traian, *Cântări de Drum*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2006.
6. CE = DORZ, Traian, *Cântările Eterne*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2008.
7. CÎnd = DORZ, Traian, *Cântări Îndepărtate*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2004.
8. CÎnv = DORZ, Traian, *Cântarea Învierii*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2007.
9. CM = DORZ, Traian, *Cântă-mi, mamă*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 1998.
10. CNem = DORZ, Traian, *Cântări Nemuritoare*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2007
11. CNoi = DORZ, Traian, *Cântări Noi*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2008.
12. CS = DORZ, Traian, *Cântări de Sus*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2008.
13. CUit = DORZ, Traian, *Cântări Uitate*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2008.
14. CUrm = DORZ, Traian, *Cântările din Urmă*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2007.
15. CVeşn = DORZ, Traian, *Cântarea Veşniciei*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2007.
16. LNS = DORZ, Traian, *Locurile noastre sfinte*, ediţia a II-a, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2010.
17. O = DORZ, Traian, *Osana, Osana*, Sibiu, Editura „Oastea Domnului”, 2005.
18. SIMEON NOUL TEOLOG, Sfântul, *Imne, Epistole și Capitole. Scrieri III*. Introducere și traducere: Ioan I. Ică jr, Sibiu, Editura Deisis, 2001.
19. BĂCILĂ, Florina-Maria, ***Dorziana*** *– poemul (ne)cuvântului întemeietor*, Timișoara, Editura Cosmopolitan Art, 2021.
20. CHEVALIER, Jean, GHEERBRANT, Alain, *Dicţionar de simboluri,* volumul 3, *P – Z*, Bucureşti, Editura Artemis, 1995.
21. CRAINIC, Nichifor, *Nostalgia paradisului*. Ediție cu un studiu introductiv de Dumitru Stăniloae. Postfață și note de Magda Ursache și Petru Ursache. Fișă bibliografică de Alexandru Cojan, Iași, Editura Moldova, 1994.
22. LE BRETON, David, *Despre tăcere*. Traducere de Constantin Zaharia, Bucureşti, Editura All, 2001.
23. PICARD, Max, *Lumea tăcerii*. În românește de Ioan Milea. Cu o notă introductivă de Michael Picard, Florești, Editura Limes, 2019.
24. RYKEN, Leland, WILHOIT, James C., LONGMAN III, Tremper (editori), *Dicţionar de imagini şi simboluri biblice*, Oradea, Casa Cărţii, 2011.
25. STĂNILOAE, Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, vol. II, ediţia a III-a, Bucureşti,

[17] Kallistos Ware, *op. cit.*, p. 114.
[18] Idem, *ibidem*, p. 19.

Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2003.
26. WARE, Kallistos, *Rugăciune şi tăcere în spiritualitatea ortodoxă. Puterea Numelui sau despre Rugăciunea lui Iisus. Isihia şi tăcerea în rugăciune*. Cu un cuvânt-înainte de Constantin Galeriu şi cu o postfaţă de Maxime Egger, Bucureşti, Editura Christiana, 2003.

THE GLOBALIZING EFFECT OF THE ENGLISH LANGUAGE ON TEENAGE DISCOURSE

Liliana Florina Andronache
Lecturer, PhD, The University of Medicine and Pharmacy "Carol Davila" Bucharest

***Abstract**: This paper explores the multifaceted impact of the English language as a global "lingua franca" on the communicative practices of adolescents in non-English speaking contexts. As globalization facilitates unprecedented technological and cultural integration, English has transcended its role as a mere academic subject to become a primary means of social interaction among youngsters. This article investigates how digital platforms - specifically TikTok, Instagram, and gaming environments - accelerate the borrowing and hybridization of English slang and abbreviations into teenage "languages".*

***Keywords**: teenagers, English, globalization, discourse, alteration*

English has gradually changed from being the language spoken solely in English speaking countries such as the United States or the United Kingdom to the main tool of communication worldwide. It is taught as a second language is schools and universities and it has come to be associated with "improved opportunities in education, politics, and technology" (Zayniddinova, 2024:48), but it is not limited to these fields. Thus, English facilitates international communication and access to knowledge. "The majority of peer-reviewed journals, academic conferences, and international research collaborations use English as the sole or primary language of discourse" (Ashrafova, 2025:278), which makes it more valuable among scholars.

The decisive role in establishing English as an eternal and global "lingua franca" has been determined by technology and nonetheless by the internet. No one can deny that "in the digital era, the technological revolution has played a decisive role in solidifying English's dominance as the language of global communication. From the birth of the internet to the ongoing evolution of artificial intelligence and machine learning, English has consistently been the primary linguistic code embedded in digital infrastructure" (Ashrafova, 2025:277).

English has surpassed other languages in becoming a *global lingua franca* (Ashrafova, 2025:275) also due to its emergence as a political, economic and cultural influence. Latin used to be a *lingua franca* in Europe until it became extinct, and also Arabic among Middle East countries due to the rise of the Islamic religion. However, due to the prevalence of English in fields like mass media, technology, information systems, educational materials, and last but not least, social media, people and peoples use it as the main means of communication, as a bridge connecting cultures and nations throughout the globe.

Ashrafova (2025:276) argued that "While this role facilitates global collaboration, it also introduces tensions between communicative efficiency and cultural authenticity". However, despite the negative effects this globalization of English has on other languages and their culture, its use is still increasing also in developing or underdeveloped countries. It remains the main tool handy for everyone when their mother tongue is not the same.

Linguists have always debated on English and its role, as being "a tool of global empowerment, […] a symbol of cultural and ideological dominance" (Ashrafova, 2025:275).

Young English users adopt many words of English origin and most of the time without "being particularly concerned about their 'mistakes' in respect of native English" (Jenkins et al, 2011:307). Digital platforms play a major role in speeding up how English slang is borrowed and mixed into teenagers' everyday speech.

On apps like TikTok and Instagram, trends spread extremely fast - often within hours. A word or phrase used by a popular creator can be picked up by millions of teens across different countries almost instantly. Because most viral content is in English, the slang travels together with the trend.

Gaming environments (multiplayer games, voice chats, streaming communities) reinforce this even more. Players from different countries communicate in English as a common language, so terms like *"noob"* (a negative word with insulting connotation referring to a person who is new in the field of gaming), *"GG"* (an abbreviation for good game), *"clutch"* (a slang word for something that is excellent after a previous bad moment) or *"level up"* (refers to improving one's skills) become standard, even outside the gaming context.

This constant exposure leads to **hybridization**: teenagers do not just borrow words; they integrate them into their native language's structure. Over time, this creates a fluid, mixed style of communication that reflects both global influence and local identity.

In short, these platforms act as **accelerators of linguistic change**, turning English slang into a shared, cross-cultural resource for teen expression.

A very common occurrence of English use among teenagers has emerged under short messaging service on their mobile phones and also on social media, which might be perceived as "new forms of impoliteness in communication among people" (Crystal, 2001:1). Some common abbreviations and acronyms used in casual communication are presented as follows and their use simplifies texting and social media messaging, but it is sometimes hard to understand by adults, not to mention elders.

Some examples are presented as follows:

ASAP (as soon as possible)
ATM (at the moment)
BRB (be right back)
BTW (by the way)
FYI (for your information)
IDK (I don't know)
ILY (I love you)
IMO (in my opinion)
IRL (in real life)
ICYMI (in case you missed it)
JK (just kidding)
LMK (let me know)
LOL (laugh out loud)
NVM (never mind)
OMG (oh my God)
OMW (on my way)
TBH (to be honest)
TYSM (thank you so much)
TY (thank you)
THX (thanks)
TTYL (talk to you later)
YOLO (you only live once)

Another important aspect in teenage use of English are shortcuts or short forms also used in texting or chatting on social media. Most of them appear in writing according to their pronunciation in English and most of the times if there is one or two letters or numbers that have the same pronunciation, the letters will simply replace the word in writing. They are often written in lowercase, but capitals are also common.

2moro (tomorrow)
2nite (tonight)
b4 (before)
l8r (later)
r u srs (are you serious)
u (you)
ur (your, you're)
w/ (with)
w/o (without)
y (why)

This stylistic approach which includes graphic features, distinguished spelling modifications somehow introduces spoken language in the written discourse and provides a spoken representation of what is on the screen (be it phone, laptop or any similar device) (Crystal, 2001:9). But young people do not only use acronyms and shortcuts in writing (messaging, chatting), but also in their oral discourse.

A significant phenomenon is the well-known association of the two numbers 6 and 7. Pronounced together, **6-7** ("**six-seven"**) and accompanied by the hand gesture similar to measuring something on a scale has now become a trend worldwide. No one knows the actual meaning of 6-7, but most of us have at least heard about it once. Some say it means "so-so," or "maybe this, maybe that," especially when paired with its signature hand gesture where both palms face up and move alternately up and down. Some youngsters, sensing an opportunity to reliably frustrate their parents or grandparents, will use it instead of an actual reply to any question.

Even dictionary editors admit this: "And if it's a surprise to you that *67* (pronounced "six-seven") is somehow newsworthy, don't worry, because we're all still trying to figure out exactly what it means." (www.dictionary.com). This association does not convey actual information, it is intentionally unintelligible to adults and it builds peer solidarity. Despite its nonsensical content, "six-seven" was named the word of the year 2025 by Dictionary.com. "This is an opportune moment to mention that you may also see it written as *6 7*, *6-7*, or *six-seven*, but the most important thing is to never pronounce it as "sixty-seven.") It was quickly reinforced by viral TikToks featuring basketball players and a young boy who will forevermore be known as the "67 Kid." (www.dictionary.com)

On one hand, it is efficient and expressive - teens compress meaning into quick symbols, which reveal how they interact on platforms like TikTok or WhatsApp. It can signal informality, humor, or approximation without long explanations.

On the other hand, critics argue that overusing such shorthand forms may weaken formal language skills, especially in academic contexts, where precision and standard expression still matter. Therefore, the debate is not really about "right vs. wrong," but about context: it works well in casual digital communication, yet it needs to be adjusted in school or professional writing.

The spread of English as a global language shapes teenagers' discourse in noticeable ways, especially in multilingual contexts:

1. **Code-switching becomes normal.** Teens in Romania and all over the globe often mix English with their native language ("Romglish" "Spanglish" etc.), especially online. English words are used for convenience or because they feel more expressive (e.g., *cringe*, *random*, *relatable*).

Teenagers in Romania often insert English words into everyday speech because they feel more vivid, trendy, or precise than their Romanian equivalents. A few common examples:

- "cringe" – for something embarrassing or awkward
- "random" – for something unexpected or odd
- "relatable" – when they strongly identify with something
- "awkward" – instead of "stânjenitor"
- "cool" or "nice" – very common replacements for "mișto" or "fain"
- "whatever" – to show indifference
- "seriously?" – used rhetorically for emphasis
- "literally" – often for exaggeration, not strict meaning
- "bro" or "dude" – casual ways to address friends
- "fake" or "real" – to judge authenticity
- "vibe" / "vibes" – to describe atmosphere or feeling
- "mood" – to express identification with the interlocutor
- "flex" – to show off

- “hater” – someone negative or critical

These words are popular because they are short, emotionally loaded, and widely circulated through the online culture. Teenagers often feel they **capture attitude faster** than longer Romanian equivalents, especially in informal conversations.

2. **Vocabulary and slang globalization.** Through platforms like TikTok, Instagram, and YouTube, English slang spreads quickly across countries. Teenagers in different cultures start using similar expressions, creating a shared global youth language.

3. **Simplification and informality.** English as used online is often simplified (short forms, emojis, abbreviations), and this style transfers into everyday communication. This can make discourse faster and more informal, but sometimes less precise.

4. **Identity and social signaling.** Using English can signal being “modern”, “cool”, connected, or part of global culture. At the same time, overuse may be criticized as unnecessary or as weakening the native language.

5. **Impact on the academic language.** While exposure to English can improve comprehension and access to knowledge, it may also lead to interference - borrowed structures or words appearing in formal writing where they do not fully fit.

Overall, English acts as a **bridge language**, making teen communication more global and dynamic, but also raising questions about linguistic balance and clarity. Teenagers do not mix English into their speech by accident – it is usually a mix of practicality, identity, and influence.

A huge part of what teens watch and read is in English (e.g. videos, memes, games, music), especially on platforms like TikTok, YouTube, and Discord. When certain words are constantly heard in English, they naturally slip into everyday speech.

Some English words feel more precise or emotionally loaded than their Romanian equivalents. Words like *cringe, vibe,* or *relatable* carry cultural meanings that are harder to translate in just one word.

English slang is often short and more effective in conversations or texting, since it it much faster to say *“random”,* for example, than a longer explanation.

Using English can signal that someone is part of a modern, connected, and online generation. It becomes a kind of social marker, thus facilitating their integration into social groups and society.

Language follows trends. Influencers, streamers, and celebrities popularize certain expressions, and teens adopt them to stay current and updated.

In conclusion, since English is widely taught in school and used globally, teenagers are more comfortable switching between languages than previous generations. Overall, it is less about replacing Romanian and more about **adding another layer of expression** to their mother tongue, especially in informal contexts, mainly among friends.

Many researchers and linguists debate on English as a lingua franca and its future. “Despite its current dominance, the future of English as the global language is not guaranteed. The possibility of another language overtaking English - such as Mandarin Chinese, Spanish, or even Arabic - has been raised in academic and geopolitical debates” (Ashrafova, 2025:275). However, many more people disagree that it could be even possible given the complex writing system of most of these languages.

BIBLIOGRAPHY:

1. Ashrafova, Ilaha, "The language that rules the world: what's behind English's global power?", *Acta Globalis Humanitatis et Linguarum*, vol. 2, no. 2, 2025: Specialis Editio, pp 275-283, 2025, ISSN 3030-1718, https://doi.org/10.69760/aghel.025002122
2. Crystal, David, *Language and the Internet*. Cambridge University Press, 2001
3. Jenkins, Jennifer, Cogo, Alessia, Dewey, Martin, "Review of developments in research into English as a Lingua Franca", *Language Teaching*, 44(03):281-315, 2011, DOI: 10.1017/S0261444811000115
4. Zayniddinova Robiya Sabriddin qizi, "The global dominance of the English language: impact on native languages and societies", *Golden Brain*, vol. 2, issue 19, 47-50, 2024, ISSN: 2181-4120, https://doi.org/10.5281/zenodo.14003816
5. https://www.dictionary.com, consulted May 3rd, 2026

LINGUISTIC TRAPS IN TRANSLATIONS

Denisa Elena Petrehuş
Lecturer, PhD, "Babeș-Bolyai University of Cluj-Napoca

Abstract: *Linguistic pitfalls in translation occur when similarities in form, cultural differences, or distinct grammatical structures between two languages lead to meaning errors, ambiguities, or loss of nuance. The most common linguistic pitfalls between Romanian and German arise due to false friends, structural differences, and idiomatic expressions that cannot be translated literally. Linguistic pitfalls in translation can be avoided through a combination of research, verification, collaboration, and cultural adaptation. Sources show that errors mainly occur from literal translations, false friends, lack of context, and neglect of cultural differences, and effective solutions are systematic and verifiable.*

Keywords: *translation, linguistic traps, false friends, transculturality*

Capcanele lingvistice din traduceri apar atunci când asemănările de formă, diferențele culturale sau structurile gramaticale distincte dintre două limbi duc la erori de sens, ambiguități sau pierderi de nuanță. Cele mai frecvente capcane lingvistice între română și germană apar din cauza falșilor prieteni, a diferențelor de structură și a expresiilor idiomatice care nu se traduc literal.. Capcanele lingvistice din traducere pot fi evitate printr-o combinație de documentare, verificare, colaborare și adaptare culturală. Sursele arată că erorile apar mai ales din traduceri literale, falși prieteni, lipsa contextului și neglijarea diferențelor culturale, iar soluțiile eficiente sunt sistematice și verificabile

De multe ori atunci când limbile întră în contact într-un cadru traductologic, traducătorul este obligat să evite unele echivocuri şi ambiguităţi bazate anume pe evidentele similitudini lingvistice. Aceste capcane pot fi grupate în: „Prieteni falși". Acestea sunt cuvinte care seamănă ca formă în două limbi, dar au sensuri diferite.

1) Barbarismul – tendința de a folosi un cuvânt care nu există in limbă.
2) Solecism – greșeală de a propune niște structuri sintactice neexistente în limba dată.
3) Contra-sens – o traducere contrarie celei care presupune enunţul original.
4) Non-sens – lipsă de sens, când traducătorul nu-şi reciteşte textul tradus.
5) Omiterea – refuzul de a traducere din cauza dificultăţii.
6) Greşeli ortografice (de pronunţare).
7) Supratraducere. Traducătorul trebuie să fie atent la alegerea echivalențelor. Două cuvinte pot fi echivalente în dicţionarul bilingv, dar totdeauna pot fi folosite ca echivalente la traduceri şi atunci traducătorul trebuie să găsească echivalent contextual. De aceea, alegerea la întâmplare din dicţionarul bilingv a echivalențelor unui element al originalului duce la greşeli propriu-zise, la schimbări de sens. Cea mai mare dificultate la alegerea cuvintelor o constituie *polisemia, omonimia şi sinonimia* . Din categoria acestora fac parte greşelile generate de traducerea aşa-numitor „falşi prieteni" ai traducătorului. Deci una din problemele de bază la traducere, care prezintă deosebite dificultăţi este alegerea cuvântului potrivit.

Între cuvintele a două limbi se pot stabili următoarele corelaţii :

a) cuvântul poate avea în altă limbă întotdeauna numai un singur lexem . Această corelaţie se numeşte *corelaţie de echivalente permanente* . Exemple :atlet, autobuz.

b) cuvântul poate avea în altă limbă *o serie* întreagă de echivalente contextuale, multe dintre care pot să nu fie înregistrate în dicţionare : bătaie- porpriu-zisă, bătaie de cap etc.

c) cuvântul *nu* are corespondente în altă limbă. În dicţionare în asemenea cazuri cuvântul nu se traduce, ci se explică sensul lui. Fiecare dintre aceste tipuri de corelații prezintă o deosebită dificultate la traducere.

În primul caz traducătorul trebuie să cunoască bine echivalentul permanent, adică diferiţi termeni, anumite realii şi cuvinte cu conţinut bine determinat. Cea mai frecventă este corelaţia a doua, când cuvîntului dat îi pot corespunde în altă limbă o serie întreagă de echivalente contextuale şi traducătorul este obligat să aleagă un cuvânt. În fața traducătorului este o problemă complicată, el trebuie să aleagă din mulţimea de echivalențe pe aceea care este mai potrivită contextului dat. ”False friends” în traducere „Falşi-prieteni” sunt numite acele cuvinte care apar în exprimare cu sensuri pe care nu le au. De obicei, greşelile apar atunci când se traduce dintr-o limbă în alta sau în situaţii de bilingvism, când sensurile cuvintelor sunt confundate. Am putea numi câţiva autori care s-au ocupat de această problemă: Budogov B., Copceag Dumitru, Aculenco. Prin falşi – prieteni se iau în vedere cuvintele, care având radical comun în cele două limbi şi fiind de obicei din acelaşi izvor, diferă în ceea ce priveşte conţinutul semantic. Asemenea cuvinte mai sunt numite şi *omonime interlingvistice sau, respectiv, omonime bilingve*. În prezent, contactul dintre limbi fiind foarte intens, apar tot mai multe cazuri de cuvinte falşi - prieteni, fapt care a condus la alcătuirea unor dicţionare specializate în domeniu.

Primul dicţionar realizat după acest principiu a apărut la Paris în 1928. Din dicţionarele de acest tip cel mai aprofundat şi mai detailat este dicţionarul sub redacţia lui V.V. Aculenco. Se pot distinge câteva tipuri de „nonechivalenţă” sau falsă echivalenţă în cazul cuvintelor falşi - prieteni .

1) Într-o limbă cuvântul are un sens general, iar în cealaltă un sens particular.

2) Cuvântul desemnează relaţii de gen într-o limbă şi relaţii de specie în altă limbă. De ex. în rom. “pasăre” este o denumire de gen a faunei , iar it. “pasero” înseamnă „vrabie” şi este o specie a genului.

3) Monosemie într-o limbă – polisemie în alta: în engl. galant – 1. curtenitor 2. viteaz, glorios.

4) Neconcordanţă stilistică : într-o limbă cuvântul este atribuit unui stil , iar în altă limbă altui stil : „a produce cuiva supărare , a amărî,

5) Sens neutru într-o limbă -sens arhaic în altă limbă : rom :”scârbă” – 1 Aversiune nestăpînită (fizică sau morală) faţă de cineva sau ceva: dezgust, repulsie, silă; se întâlneşte în sintagma: “a-i face cuiva scârbă” sau “A-l prinde pe cineva scârba”-a se scârbi; a se îngreţoşa, dezgusta; ceea ce provoacă scârbă. 2. Epitet pentru o fiinţă murdară , dezgustătoare sau josnică; epitet pentru o fiinţă nedemnă (la pl) Vorbe murdare, triviale, ocări, înjurături 3.(reg.) întristare, mâhnire, supărare, grijă, necaz, nenorocire . 6) Sens lexical „liber” într-o limbă – sens lexical „neliber, legat” în altă limbă: ital riscossa – „ajutor” în orice îmbinare : fr. “rescousse” – utilizat numai în îmbinarea “à la rescousse”– „în ajutor”. 7) Termen într-o limbă – nontermen în altă limbă : fr. “benzine” este termen chimic ; rus. бензин „carburant” (termen uzual). 8) Cuvânt într-o limbă - îmbinare de cuvinte în altă limbă : rus. “рояль” – fr. “piano à queue”– rom. “pian cu coardă”.

Cuvintele „falşi-prieteni” îl pot induce în eroare nu numai pe traducătorul începător, care nu cunoaşte bine limba din care traduce. Cercetătorii acestei categorii lexicale au ajuns la concluzia că cuvintele „falşi-prieteni” îi induc în eroare anume pe aceia care sunt siguri că cunosc limba din care traduc. Anume ei nu consultă de multe ori dicţionarul, fiind siguri că ştiu cuvântul dat, de aceea şi comit greşeli.

Aşadar, cuvintele „falşi-prieteni‖ îi dezorientează nu numai pe simplii vorbitori, dar şi pe specialişti (lexicografi, traducători – profesionali , profesori de limbi străine). În procesul traducerii , traducătorul se află sub influenţa lingvistică a originalului, uneori atât de puternică, încât chiar atunci când limba în care traduce este limba lui maternă, el poate strecura involuntar în traducere elemente lexicale, gramaticale sau stilistice proprii celeilalte limbi. Traducătorul , pe măsură ce se concentrează asupra originalului, pierde siguranţa în mânuirea celei de-a doua limbi. Şi, la un moment dat, anumite cuvinte şi, mai ales expresii sau construcţii gramaticale din original încep să-i pară fireşti şi în limba în care traduce. De aceea, ar trebui ca orice traducător, după un interval oarecare de timp, să-şi recitească lucrarea. Un traducător experimentat, la recitirea lucrării, la sigur că va găsi greşeli. Dacă ar fi să comparăm lexicul limbii române cu lexicul oricărei limbi romanice, putem observa că multe din cuvintele unei limbi se aseamănă izbitor cu cuvintele celeilalte limbi. Și anume în acest context Reformatski afirma, că: „traducerea din limbi înrudite între ele ascunde foarte multe primejdii pentru traducători”.

De multe ori asemănarea dintre limbi, uşurează, în principiu, procesul traducerii, dar de cele mai multe ori aceste asemănări, după cum s-a văzut, îl fac pe traducător să comită astfel de greşeli. 1) engl. "mineur" 1.Muncitor care lucrează în mină - miner., milit. căutător de mine , specialist în mine fr. "mineur"1 -miner (lucrător în mină), "mineur" 2 - minor. Prin urmare, omonimia este sursă de greşeli în traducere. Se confundă la traducere unităţile lexicale cu omonimele lor. Acestea sunt greşelile generate de cuvintele „falşi prieteni". Deci, traducătorul trebuie să fie atent la traducerea acestor cuvinte.

Traducerea expresiilor frazeologice și a fondului paremic. Expresiile frazeologice apar ca un *obstacol traductologic*, din moment ce ele poartă o expresivitate deosebită, sunt un produs al creativității naționale și ca urmare apar sub orice aspect de comunicare verbală. *Frazeologismul* este o îmbinare „osificată" de cuvinte, o construcție sintactică fixată, gata făcută, cu o valoare semantică specială, acceptată de vorbitorii limbii respective. Expresiile frazeologice în esența lor având un sens determinat nu din suma cuvintelor pe care le formează sunt contextual determinate și expresiv condiționate. Deci pentru un traducător, primordiale ar fi necesitatea cunoașterii lor în limba de bază și competența de a le atribui un echivalent convenabil din limba țintă. Uneori cunoaș- tem sensul fiecărui cuvânt, pe când sensul unității frazeologice nu-l sesizăm. Iată de ce frazeologismele unei limbi nu pot fi traduse cuvânt cu cuvânt în altă limbă pentru că denaturăm sensul. Și anume în traducere se descoperă specificul îmbinărilor proprii limbii date, care în alte condiții poate nici să nu fie observat. Meditând asupra unei expresii frazeologice, poți scoate ceea ce este ascuns în ea - atitudinea față de evenimentele vieții, morală, valorile și specificul național. "En faire tout un fromage"- "A face din țânțar armăsar". Expresiile frazeologice sunt indisolubil legate de limba și mediul în care au apărut, de aceea una și aceeași semnificație în limbi diferite este redată prin procedee diverse: "When pigs might fly" (engl.), ("Când porcii vor zbura"), "Till the desert sands freeze and the camels come skating home" (engl.), ("Când deșertul va îngheta și cămilele vor patina spre casă"). "Quando gli asini voleranno" (ital.), ("Cînd vor zbura măgarii"). "Quand les poules auront des dents" (fr.), ("Când găinile vor avea dinți".), "La paștele cailor"; "La Sfântu' Așteaptă". În general, în procesul traducerii se recurge la câteva metode de redare a frazeologismelor, dintre care cele mai importante sunt:

1.Echivalența;

2.Analogia;

3.Traducerea propriu-zisă.

Traducerea nefrazeologică, care mai este numită *traducerea propriu-zisă*, presupune și ea câteva metode:1.Traducerea lexicală; 2.Calcul; 3.Traducerea descriptivă. Alegerea metodei potrivite a traducerii frazeologismelor în multe privințe depinde de locul pe care îl ocupă îmbinarea stabilă de cuvinte în sistemul frazeologic al limbii-sursă și al limbii-țintă, după indici diferiți: metaforici, structura lexico-sintactică, trăsăturilor structurale și sintactice. Deci, alegerii metodei sau a procedeului se va acorda o deosebită atenție, deoarece la baza frazeologismului se află o imagine și datoria traducătorului este de a păstra intactă această imagine, căutând cu orice preț să nu-l lipsească pe cititorul textului tradus de satisfacția recepționării artistice a frazeologismului..Utilizarea metodei echivalenței se poate obține prin aplicarea procedeelor:

a) traducerea prin echivalent total (din toată inima /de tout mon coeur). Echivalentele totale sunt acele expresii întâlnite în ambele limbi și care au aceeași semnificație. Valoarea lor stilistico-expresivă corespunde între ele, uneori chiar și cuvintele sunt aceleași." Calul de dar nu se caută la dinți."/ "A cheval donné on ne regarde point à la dent".

b) traducerea prin echivalent parțial ("între patru ochi" / "tê te à tê te"). Nu întotdeauna putem apela la echivalente, din moment ce ele nu există în ambele limbi. De regulă echivalentul trebuie să posede o semnificație denotativă și conotativă asemănătoare, adică între expresii nu trebuie să fie deosebiri de ordin semantic, stilistic, metaforic, să dispună de un șir de indici lexico-gramaticali asemănători.

O altă metodă a traducerii frazeologismelor este *metoda analogiei*, metodă pe larg aplicată și care este considerată una dintre cele mai efective. Această metodă presupune apelarea la o expresie frazeologică din limba țintă, având aceeași semnificație ca și cea din limba sursă (marcher à pas de

tortue /a merge ca melcul). Uneori, traducătorul, negăsind în limba-țintă o expresie adecvată, este nevoit să recurgă la crearea unui frazeologism nou cu sensul celui pe care îl traduce. Dacă această „imitație" este acceptată de cititor, înseamnă ca traducătorul a reușit să redea conți- nutul și stilul expresiei care a fost tradusă într-o formă frazeologică.

Cea de a treia metodă este *traducerea propriu zisă*, la care se va apela atunci, când nu există echivalențe sau analogii. Ea presupune următoarele procedee:

a) transpunerea lexicală, când este păstrat sensul, dar este redat sub un alt aspect neutru;

b) calcul lingvistic, prin care se păstrează și cuvintele. și forma expresiei;

c) traducerea descriptivă, adică traducerea printr-o perifrază neutră sau stilistic marcată. Traducătorul va recurge la procedeul traducerii lexicale, atunci când sensul frazeologismului nu este cifrat într-atât, încât să nu poată fi redat cu alte cuvinte în altă limbă. De multe ori această traducere lexicală a expresiei frazeologice este redată printr-o îmbinare liberă, de aceea mai este numită o *traducere liberă.* Dar totuși, la traducerea lexicală a expresiilor frazeologice, traducătorul trebuie să se apropie de frazeologism, să redea măcar unele elemente ale expresiei traduse (s`embarasser de dettes / a se îngloda de datorii). Alt procedeu utilizat la traducerea propriu-zisă este *traducerea descriptivă*. La utilizarea acestui procedeu se obține, de obicei, un text neutru (în funcție de stilul general al operei) în comparație cu valoarea stilistică a originalului (tirer qn du ruisseau /a scoate pe cineva din noroi). Un procedeu la care se recurge foarte des este *calchierea*. Acest procedeu constă în păstrarea fidelă a sensului, dar mai ales a formei expresiei sau îmbinării de cuvinte. Partea negativă a acestui procedeu constă în faptul, că la calchiere frazeologismele își pierd din expresivitate și chiar semnificație. De multe ori se calchiează frazeologisme, obț inînduse expresii care stârnesc zâmbetul,

Deci calcul frazeologic reprezintă frazeologismul creat artificial în laboratorul traducătorului, și nu orice calc frazeologic, realizat mecanic ad litteram poate fi calificat drept bun.

Un alt procedeu întâlnit în traducere este *omiterea frazeologismului* în cazuri în care acestea nu se pot traduce. Evident că atunci când ele vor fi omise se va pierde și din expresivitatea mesajului. Bagajul expresiv național propriu unei limbi va constitui o parte considerabilă din acel fundal de cunoștințe enciclopedice, pe care trebuie să le posede un traducător.

Un alt tip de dificultăți, care apar în acest sens sunt *traducerile proverbelor și ale zicătorilor*. Atât pentru proverbe, cât și pentru zicători a fost adoptat termenul grecesc *paremie,* adică „cugetare din scriptură sau din epistolele apostolilor". Sentimentele se reflectă ca într-o oglindă în proverbele sale. Din acestea putem stabili caracterul unui popor, felul lui de a fi, istoria lui. Existența proverbelor este milenară. Transmise pe cale orală, din gură în gură, de la generație la generație, de la om la om, din tată în fiu – ele au străbătut secolele. Experiența este mama proverbului. Ele se nasc din istorie, din situații ridicole, din observațiile naturii ("A trăi ca câinele cu pisica"), din fabulă, snoavă, legendă, tradiție ("Bea Grigore aghiazmă"), literatură, mai ales Biblie ("Ca-n sânul lui Avram"), vorbe, care au ajuns proverbe ("Nu-i ajungi cu prăjina la nas"). Una și aceeași realitate, în diferite culturi este deseori reflectată prin proverbe și zicători diferite. Vorbind despre conceptul *„timp"* vom remarca că în diferite culturi scurgerea timpului, atitudinea față de timp sunt recepționate la fel, dar reflectate diferit: "Cine se grăbește, primul ajunge în mormînt." (Spania), "Graba e lucrul diavolului, iar răbdarea al Alahului" (Arabia), Riennesert de Courir, "il faut partir à point". (Franța), "Graba strică treaba". (România). Atât de adânc înfundate în conștiința națională, încât chiar și vorbitorii autohtoni, nu întotdeauna vor fi în stare să deducă etimologia unui sau altui proverb: "A face capul calendar" expresie veche, care trebuie să fi pornit de la faptul că un calendar era inițial ca o „mică enciclopedie", conținând numeroase cifre și date astronomice, istorice, biografice etc., care nu pot fi ușor memorate. De aici vorba populară „a face cuiva capul calendar", care înseamnă „a zăpăci". Astfel este folosită expresia și în versurile lui Coșbuc: "Tu-mi faci capul calendar, Nu te cred și nu se poate". Vorbind despre proverbe din punct de vedere traductologic, le putem clasifica în trei grupuri:

1. Proverbe și zicători din limba sursă, care vor avea echivalente totale în limba țintă: "La nuit tous les chats sont gris "/."Mieux vaux tard que jamais" / "Mai bine mai tîrziu decît niciodată".

2. Proverbe și zicători, care apelează la conotații diferite, dar păstrează semnificația:" Bouche de miel, coeur de fiel" / "Un mauvais ouvrier se plaint toujours de son instrument"./ "Mâna care nu știe să scrie dă vina pe hârtie".

3. Proverbe și zicători, care nu au echivalente în limba-țintă: “Le roi, l`âne et moi, nous mourrons”. În acest caz, când proverbele posedă niște caracteristici naționale specifice, se poate apela la traducere. Ca exemplu de *traducere creativă* a proverbelor prin păstrarea conținutului, aducem cel citat de T.Tucikova [1964:50], în traducerea romanului „Colas Breugnon” (R.Rolland) de către M.Lozinski: “Agneau de Chamaux, n`en vaut que trois pour étrangler un loup”./ “ merită doar trei miei pentru a strangula un lup”.

În cazul care urmează, traducerea a fost realizată ad litteram, din moment ce există și o serie de proverbe, aforisme de *origine latină*, și care sunt primite de mai multe culturi, fiind folosite în original sau fiind traduse conform limbii care le utilizează: “Ars longa, vita brevis”./ “Arta e lungă, viața a e scurtă”, este traducerea aforismului celebrului medic grec Hipocrate.

Proverbele, ca creații naționale care izvorăsc din experiența de viață a maselor, recrează în mod concis, sub forma unor expresii bine formate din punct de vedere gramatical și logic, niște constatări, aprecieri, povețe, sfaturi cu valoare general umană. De aceea a traduce un proverb înseamnă a transpune o mentalitate națională, pentru a fi înțeleasă în cadrul unei alteia, fiind în final la fel de original și specific. 3.Problema realiilor și culturemelor în traducere. “Fiecare limbă reflectă prin intermediul resurselor sale multiple aspecte ale vieții materiale și spirituale a poporului care o vorbește, redă cu ajutorul unor cuvinte și expresii inedite felul de a fi și valorile esențiale ale culturii și civilizației etniei respective.”[I.Condrea, 2004:99].

În cazul, unde limba va căpăta niște caracteristici proprii numai ei, care la rândul lor fiind condiționate de o cultură autohtonă, vor apărea niște unități lexicale și frazeologice, numite „elemente exotice”, realii, cuvinte intraductibile, etnografisme, cuvinte de fundal, străinisme. Aceste unități proprii doar unui popor vor fi cu atât mai evidente cu cât ele vor fi relevate prin metode contrastive, când vor fi supuse traducerii și vor deveni clasice prin faptul, că ele constituie deja niște simboluri ale intraductibilității: charme (fr), gentelmen (engl), dor, taină (rom). Savanții bulgari S.Florin și S.Vlahov, în lucrarea „Intraductibil în traducere”, oprinduse în special la semnificația termenului de *realii,* îi dau nu numai o definiți-sinteză: „Realiile sunt cuvintele sau expresiile care denumesc obiecte caracteristice unei culturi, care de regulă nu au echivalente în altă limbă și de aceea nu sunt traduse după regulile generale”, dar și propun pentru realii o clasificare amplă, compartimentele principale fiind:

1. *Realii geografice*: stepă, secvoia, preerie etc. În acest context unii savanți desting și categoria denumirilor geografice pentru țări, orașe etc.

2. *Realii etnografice*, care reflectă modul de viață, mâncăruri: spaghetti, pizza, mămăliga, vestimentație: sombrero, mocasini, opinci, cultura și arta: horă, trubadur, mărțișor, menestrel.

3. *Realii socio-politice*, care cuprind denumiri care se referă la denumiri administrative-teritoriale, mișcări și partide etc. Dificultatea clasificării realiilor ține de însuși conceptul de „realie”. Prin *realie* noi putem înțelege conceptul fenomenului caracteristic istoriei, modului de viață și culturii, iar limba definind acest concept și fenomen. Dar la fel de important este de menționat faptul că realia este nu numai un fenomen al realității, dar are și o referință specifică, reflectată în conștiință și gândire. O altă clasificare a realiilor o propune și lingvistul rus A.Reformatski. și anume:

1. Cuvinte care se referă la nume de personae;
2. Monede;
3. Funcții și denumiri pentru personae;
4. Detalii de costume și podoabe;
5. Mâncăruri și băuturi;
6. Adresări și titluri.

Dar oricare clasificare nu s-ar accepta, indiscutabilă rămîne afirmația, că există unități lingvistice, condiționate socio-cultural, care țin de specificul național al vieții vorbitorilor, și chiar dacă sunt considerate intraductibile, ele totuși apar în cadrul comunicării, și deci urmează a fi redate și în limba țintă: Colindeț, colindeț Colinda, ma colinda. Toți băieții maladeț,/ Les autres sont de grands gars/ Numai eu mai mititel/ Moi, je suis le plus petit/ Da-mi babă un colăcel! Je veux de petits pains, merci/! ....S-a-ntîlnit c-un pădurar/ Un garde forestier s`amène / Măi Codrene, măi haiduce, măi!/ Eh-là, mon haidouc Codreanu! [C.Rusnac,1997:65] Vom observa, că cuvintele realii în textul

tradus apar în forma lor originală. Această transliterare păstrează *coloritul textului,* deși uneori vor cere și niște explicații din moment ce nu vor fi înțelese de cititori, sau chiar utilizând niște schimbări ilocuționale, pierzând în acest caz din coloritul național. Prin urmare, traducerea realiilor se va putea face prin exoticizare sau informare suplimentară (unde traducătorul se va face vizibil, întroducînd o explicație), și prin *adaptare contextuală* a unor cuvinte din câmpuri semantice analogice: a)exoticizare – haiduc, colinda, b)notă explicativă – mămăliga – mush made of maize flour, this was and still is the basic item in the diet of Roumanian peasant. c)adaptare – colăcel / petit pain. Cu adevărate probleme se va confrunta traducătorul și atunci, când va fi nevoit să traducă culturemele.

Termenul de culturem a fost realizat din punct de vedere formal prin analogie cu „fonem, morfem, lexem" (culture + sufixul ème). Culturemele sunt „...niște enunțuri purtătoare de informații culturale, unități de cultură, „aluzii prestigioase" după Vinay și Darbelnet‖. [G.Lungu Badea, 2001:367] Anume văzute din punct de vedere traductologic, culturemele au fost reconsiderate.inițial, sub aspect lingvistic, ele nu reprezentau decât niște conotații, câmpuri semantice, iar ulterior ele sunt văzute sub aspect extralingvistic. În acest caz, culturemul va deveni un fenomen din societate, care pentru membrii acestei societăți are o relevanță specifică. „Culturemele nu servesc pentru ilustrarea unui discurs, ele nu sunt discurs, integrîndu-se în frază fără să deformeze gândirea: pot fi discrete, subtile, sau manifeste..." [G.Lungu Badea, 2001:367] După același autor, vom distinge din punct de vedere formal următoarele tipuri de culturеme: 1.Culturеme simple: Fătălău, Polichinelle, Cosânzeana; 2.Culturеme compuse: raison suffisante, embrassons-nous Folleville; Iar din punct de vedere funcțional: 1.Culturеme istorice: burtă verde; 2.Culturеme actuale: poujadisme. Culturеme cu sens lexical, conotații, aluzii culturale și traducerea lor: Cosînzeana (Ileana)

1. Frumoasa cu părul de aur;
2. Frumoasa frumoaselor;
3. lat. Consens „consilier divin", titlu dat zeilor de sfat al Olimpului, despre care se presupune că erau blonzi./ La Belle aux cheuveux d`or . Prin traducere se pierde conotația de eroină legendară, făptură miraculoasă, care conține statutul de divinitate.

Pentru traducător, această distanțare culturală, exprimată prin culturem, va trezi dificultăți esențiale: cum au apărut, care sunt identitatea lor culturală și statutul social, probleme care pot fi rezolvate prin comentarii sau note explicative (pentru cititorii pregătiți). În cazul, unde publicul nu este pregătit, când nu posedă un bagaj cognitiv necesar, receptarea poate fi ignorată, astfel determinând întreruperi, fragmentări de receptare a mesajului, ceea ce I.Richard numește „traducerea ignoranței culturale" interne și externe.

Numele proprii în traducere. După cum am menționat anterior, conform clasificării lui A.Reformatski, numele proprii fac parte din realiile unei limbi, care prin tradiție rămân intraductibile. Numele proprii nefiind dotate cu sens, utilizate doar ca referință, fără forță descriptivă, fără conotații suplimentare, fără a fi traduse, sunt doar redate în grafia limbii- țintă. Dar această afirmație pare totuși contraversată, mai ales atunci când ele posedă un anumit grad de reprezentare culturală. Conform studiului onomastic deosebim trei aspecte de bază a numelor proprii, și anume:

1. Nume proprii;
2. Denumiri de localități;
3. Denumiri ale referințelor culturale: sărbători, tradiții.

Pare indiscutabilă afirmația că vor rămâne intraductibile toate trei aspectele. Or cum vom traduce expresia "A spune brașoave"? (minciuni, palavre- etimologic de la tradiția negustorilor brașoveni, care aducându-și marfa la piață, o recomandau cu tot felul de laude exagerate și reclame viclene) va depinde de context, de tactica aleasă de traducător. Dar pentru oricare dintre strategiile alese, se va pierde din conotația culturală. „Din această perspectivă, traducerea numelor proprii presupune neapărat o negociere, nu doar o sumă de strategii care sunt axate în mod diferențiat fie pe semnificat, fie pe semnificant, ci și pe rezistența mai mare sau mai mică a sistemului literar vizavi de „experiența străinului", despre care vorbește Antoine Berman‖. [M.Jeanrenaud, 2006:146]

Abordarea problemei de traducere a numelor proprii este bivalentă. Pe de o parte în cazul traducerii numelor proprii conotative, s-ar pierde exotismul, sonoritatea și coloritul național, iar efortul cititorului este atenuat spre minim, fiind lipsit de orice participare și inventivitate. Pe de altă

parte, înțelegerea adecvată ori comicul înserat textului, reiese de multe ori din simbolismul numelor proprii.

Cunoașterea acestor capcane este importantă pentru că aceste capcane sunt universale și afectează traducerea deoarece: multe erori provin din definiții neclare, traducătorii lucrează cu termeni abstracti care pot fi interpretați diferit, evitarea acestor capcane duce la coerență terminologică și claritate conceptuală.

Capcanele lingvistice din traducere pot fi evitate printr-o combinație de documentare, verificare, colaborare și adaptare culturală**.** Sursele arată că erorile apar mai ales din traduceri literale, falși prieteni, lipsa contextului și neglijarea diferențelor culturale, iar soluțiile eficiente sunt sistematice și verificabile.

BIBLIOGRAPHY:

1. AVRAM, Mioara, 1997, Anglicismele în limba română (în colaborare cu Marius Sala),Bucureşti: Editura Academiei Române.
2. BANTAŞ, Andrei, RĂDULESCU, Mihai, 1992, False Friends / Capcanele limbii engleze,Bucureşti: Editura Teora.
3. BÂRLEA, P., Bârlea, 2005, Lexicul românesc contemporan, Târgovişte, Bibliotheca.
4. BÂRLEA, Petre Gheorghe, 2009, Limba română contemporană. Fonetică şi fonologie. Ortografie, ortoepie şi punctuaţie. Vocabular, Bucureşti: Editura „Grai şi Suflet-Cultura Naţională”.
5. BECIU, Camelia, 2000, Politica discursivă. Practici politice într-o campanie electorală,Polirom, Iaşi,
6. BECIU, Camelia, 2002, Comunicarea politică, Editura comunicare.ro SNSPA, Bucureşti
7. BORŢUN, M. , 2007-2008, Analiza discursului politic, SNSPA, Bucureşti
8. Coteanu, I.,Bidu –Vrănceanu, A., 1975, Limba română contemporană, volumul II, Vocabularul, Bucureşti
9. DUMISTRĂCEL, Ştefan, 2006, Limbajul publicistic românesc, Iaşi
10. FICEAC, Bogdan, 2006, Tehnici de manipuare, ALL beck, Bucureşti
11. GOlA,Vistian, Oratori şi elocinţa romanească, Dacia, Cluj-Napoca, 1985
12. HAINEŞ, Rosemarie, Televiziunea si reconfiguarea politicului, Polirom, Iaşi, 2002
13. HRISTEA, T., 1984, Calcul lingvistic ca procedeu de îmbogăţire a vocabularului, în T. Hristea, Sinteze, ediţia a III-a, Bucureşti, Editura Albatros, 1984

THE ETHNONYM ARBĂNAȘ IN THE ROMANIAN LANGUAGE: LEXICOGRAPHICAL, HISTORICAL, AND ONOMASTIC ATTESTATIONS

Iustina Nica
2nd Degree Scientific Researcher, PhD, "C.S. Nicolăescu-Plopşor" Scientific Research Institute, Romanian Academy, Craiova

Abstract: *The article investigates the ethnonym arbănaș (an obsolete Romanian term for "Albanian"), tracing its semantic, historical, and onomastic evolution. Drawing on lexicographical and historical sources, the study highlights the relatively stable ethnic value of the term, in contrast to other ethnonyms that have undergone functional shifts. The analysis examines the mechanisms through which arbănaș was integrated into the anthroponymic system – through nicknames, bynames, surnames, and their administrative stabilization – and subsequently transferred into toponymy. Particular attention is given to the role of the social and historical context in shaping its uses. In this way, the article contributes to a better understanding of the relationship between ethnonymy, naming patterns, and the dynamics of personal and the place names in the Romanian linguistic space.*

Keywords: *ethnonym, arbănaș, ethnic identity, anthroponymy, toponymy.*

Introducere

Etnonimele reprezintă o categorie lexicală importantă pentru studiul vocabularului unei limbi, pentru că evidențiază, pe de o parte, mecanisme lingvistice de formare și evoluție semantică, iar pe de altă parte, realități istorice, sociale și culturale care reflectă relațiile dintre comunități etnice. Inventarul etnonimic românesc păstrează numeroase denumiri ale unor populații sau grupuri etnice, unele întâlnite și astăzi, altele conservate mai ales în documente istorice, în tradiția lexicografică, în literatură (cultă sau populară) ori în sfera onomasticii. Analiza acestor termeni oferă informații valoroase atât pentru istoria limbii, cât și pentru înțelegerea contextelor istorice și culturale în care aceștia au circulat.

Se înscrie aici și etnonimul *arbănaș*, utilizat în limba română pentru a desemna un membru al populației albaneze. Forma aparține unei serii mai vechi de denumiri etnice derivate din baza *Arban-*, cunoscută în spațiul balcanic și reflectată în diferite limbi prin forme apropiate.

Chiar dacă în momentul de față termenul este folosit ocazional, cercetarea noastră pornește de la faptul că etnonimul *arbănaș* a avut în anumite perioade o circulație suficient de largă pentru a fi consemnat în diverse tipuri de surse: dicționare, documente istorice, texte literare, folclorice și pentru a da naștere unor nume proprii. Evidențierea relației dintre utilizarea etnonimului ca apelativ și eventualele sale reflexe în antroponimie și în toponimie se poate face doar prin corelarea informațiilor provenite din domenii diferite. Prin urmare, lucrarea își propune să contureze o imagine coerentă asupra statutului și circulației etnonimului *arbănaș* în limba română, evidențiind atât dimensiunea sa lexicală, cât și prezența în alte domenii ale limbii. Această perspectivă permite descrierea unui termen marginal astăzi și evidențierea valorii sale documentare pentru istoria vocabularului românesc.

Interesul cercetării pentru relațiile româno-albaneze

Problema relațiilor dintre români și albanezi, atât din punct de vedere lingvistic, cât și istoric sau cultural, a suscitat de timpuriu interesul cercetătorilor. Despre Albania, limba albaneză și legăturile acesteia cu româna s-a scris mult încă din secolul al XIX-lea, subiectul devenind un domeniu important de analiză pentru lingviști și istorici.

Alexandru Rosetti sublinia complexitatea acestei probleme în volumul *Călătorii și portrete. Note din Grecia, India, Israel, S.U.A., Albania. Diverse. Cartea Albă*[1], afirmând că „misterioasa noastră înrudire cu albanezii, deși a dat locul la numeroase studii, pornind de la genialele lucrări ale lui B.P. Hasdeu, care a indicat esențialul în acest domeniu, încă de la sfârșitul secolului trecut, rămâne să fie cercetată cu de-amănuntul în anii viitori". Observația lui Rosetti reflectă caracterul deschis al acestei problematici, aflată încă în curs de clarificare.

Una dintre cele mai importante dimensiuni ale acestor relații este cea lingvistică. Numeroși cercetători au remarcat existența unor paralele între română și albaneză, explicate prin contactele istorice dintre populațiile balcanice. Dan Alexe, în capitolul *Descălecările și uniformitatea limbii*[2], arată că procesul de latinizare a limbii albaneze a avut loc în același context istoric în care s-a produs și romanizarea populațiilor din care s-au format românii și aromânii. Potrivit acestuia, „limba pe care astăzi o numim *albaneză* (albanezii îi spun *shqip*) a fost profund latinizată lexical în timpuri istorice, simultan cu latinizarea populațiilor care au produs românii și aromânii" (p. 155), fapt care sugerează existența unor teritorii contigue și a unor contacte intense între aceste populații. Totodată, autorul subliniază că româna a dus până la capăt latinizarea sistemului verbal, în timp ce albaneza a păstrat structuri gramaticale proprii, latinizarea ei manifestându-se mai ales la nivel lexical.

Cercetările filologice au încercat să identifice elemente de vocabular comun sau împrumuturi reciproce. Ovid Densusianu considera că unele cuvinte românești ar putea proveni din albaneză. În *Studii de filologie română*[3], el discută cazul cuvântului *bucur,* pe care îl pune în legătură cu albanezul *bukurë* („frumos"), *bukuri* („frumusețe") și *bukuron* („a înfrumuseța"). După părerea sa, termenul ar fi pătruns inițial în română ca adjectiv, desemnând o persoană frumoasă, iar ulterior sensul s-a estompat, rămânând mai ales în nume proprii, precum *Bucur* sau *Bucura*. „Încetul cu încetul, semnificațiunea primitivă a cuvântului s-a pierdut și numele proprii s-au răspândit atât de mult încât ideea de frumusețe cu care era asociat mai înainte a dispărut cu desăvârșire" (*Ibidem*).

Studiile dedicate substratului limbii române au insistat, de asemenea, asupra existenței unui fond comun româno-albanez. Cercetători precum I.I. Rusu[4], Alexandru Philippide[5] sau Grigore Brâncuș[6] au analizat elementele considerate autohtone, explicând unele asemănări dintre cele două limbi prin moștenirea unui fond lingvistic balcanic pre-roman.

Relațiile dintre români și albanezi au fost observate și din perspectivă istorică. Nicolae Iorga sublinia, într-un curs dedicat istoriei Albaniei, publicat în ziarul *Neamul Românesc*[7], că „legăturile noastre cu Albanesii nu sunt nici mici, nici neînsemnate, nici uniforme". Istoricul considera că aceste relații se explică atât prin apropierea geografică, cât și prin interacțiunile istorice dintre populațiile din spațiul balcanic. Iorga mergea chiar mai departe, sugerând existența unor legături mai vechi între cele două popoare, afirmând că dincolo de diferențele etnice – albanezii fiind considerați urmași ai elementului iliric, iar românii ai celui tracic –, între cele două comunități au existat numeroase contacte și influențe reciproce (p. 4).

În epoca medievală și premodernă, prezența albanezilor în spațiul românesc este documentată mai ales prin intermediul arnăuților – soldați de origine albaneză care serveau în gărzi domnești sau în armatele otomane. Aceștia au devenit o figură familiară în viața politică și militară a țărilor române. Dan Alexe dedică un capitol amplu, *Arnăuți și vorbe vechi* (p. 146-209)[8], acestor personaje istorice, subliniind rolul arnăuților în viața politică și socială a epocii fanariote, dar și impactul asupra limbii și culturii române.

[1] București, Editura Sport-Turism, 1977, p. 83.
[2] Dan Alexe, *De-a dacii și romanii. O introducere în istoria limbii și etnogenezei românilor*, București, Humanitas, 2023, p. 150-184.
[3] București, Institutul de Arte Grafice Carol Göbl, 1898, p. 7-8, capitolul „Urme vechi de limbă în toponimia românească".
[4] I.I. Rusu, *Elemente autohtone în limba română. Substratul comun româno-albanez*, București, Editura Academiei Române, 1970.
[5] Alexandru Philippide, *Originea românilor,* vol. II, *Ce spun limbile română și albaneză*, Iași, Tipografia „Viața românească" S.A., 1927.
[6] Grigore Brâncuș, *Problemele substratului limbii române*, în „Limba română", LXII, nr. 4, 2013, p. 417-423. Vezi și *Introducere în istoria limbii române,* I, București, Editura Fundației România de Mâine, 2002.
[7] *Cursul d-lui Nicolae Iorga: Istoria Albaniei,* în „Neamul Românesc", 16.02.1914, nr. 6, p. 3-4.
[8] Dan Alexe, *Dacopatia și alte rătăciri românești,* Ediție revăzută și adăugită, București, Humanitas, 2021.

Cercetările moderne au urmărit și modul în care Albania și albanezii au fost reprezentați în cultura română. Lucrări recente, precum cea a lui Marius Chelaru[9], analizează imaginea Albaniei în presa și literatura românească până în primele decenii ale secolului al XX-lea, evidențiind interesul constant pentru regiune și pentru populația sa. Aceste studii arată că albanezii apar în sursele românești în contexte variate: în cronici istorice, în relatări de călătorie, în documente diplomatice sau în articole de presă, dar și în literatură.

Relațiile dintre români și albanezi reprezintă un domeniu interdisciplinar, aflat la intersecția lingvisticii, istoriei și studiilor culturale. Asemănările dintre cele două limbi, contactele istorice dintre populațiile balcanice și prezența albanezilor în viața politică și culturală a spațiului românesc sunt aspecte care au generat un interes constant în cercetarea noastră. În consecință, și scrierile sunt abundente și provin din domenii variate – lingvistică, istorie, etnografie, literatură – fiind analizate de numeroși cercetători de-a lungul timpului. O prezentare exhaustivă a contribuțiilor ar depăși însă cadrul prezentului studiu, iar cercetarea de față nu își propune să inventarieze această bogată bibliografie, ci se concentrează asupra unui aspect particular, și anume, etnonimul *arbănaș* și modul în care se reflectă în onomastica actuală din regiunea Olteniei și nu numai.

Semantică și etimologie

Un prim nivel al cercetării îl reprezintă examinarea modului în care *arbănaș* este consemnat în dicționarele limbii române. Consultarea principalelor lexicoane arată că acesta este înregistrat constant ca termen vechi pentru desemnarea albanezilor, fiind explicat atât din punct de vedere semantic, cât și etimologic.

Astfel, în *Dicționarul explicativ al limbii române*[10], termenul apare cu sensul „(înv.) albanez” (pl. *arbănași*). Se subliniază caracterul învechit al cuvântului și se propune ca etimologie împrumutul din bulgară (*arbanaš*). Definiția clarifică faptul că apelativul aparține unui strat lexical mai vechi al limbii române și că a fost înlocuit treptat în uzul modern de etnonimul *albanez*.

Găsim aceeași interpretare în *Micul dicționar academic*[11]. Aici, forma *arbănaș* este marcată ca substantiv masculin, cu pluralul *arbănași*, fiind indicată și varianta populară *albănaș*. Sensul este, de asemenea, „(înv.) albanez”, iar etimologia bulgară (*арбанаш*), confirmând originea sud-slavă a termenului și caracterul său arhaic în română.

O analiză mai amplă este oferită de *Dicționarul etimologic al limbii române*[12], care abordeaza istoria și răspândirea cuvântului. Potrivit acestei lucrări, forma *arbănáș* este atestată ca nume propriu încă din anii 1595-1596 și ca apelativ în 1620, în cronica lui Mihail Moxa. Se menționează varianta *arbanáș* și se explică etimologia prin intermediul bulgarului / sârbo-croatului *arbanas*, formă care provine, la rândul său, dintr-un etnonim albanez bazat pe radicalul *arbën*. Acesta se leagă de formele albaneze istorice *arbënesh* sau *arbëresh,* care desemnau locuitorii Albaniei înainte de generalizarea denumirii moderne. Se arată, de asemenea, că sufixul *-esh,* caracteristic numelor de locuitori, ar putea proveni din lat. *-ensis*. Este menționată și forma rară *dalbănáș*, atestată într-o colindă dobrogeană (sec. XIX), probabil influențată de adjectivul *dalb*.

În *Dicționarul limbii române*[13], termenul are sensul „Albanez, arnăut”, cu precizarea că este un cuvânt învechit, păstrat mai ales în poezia populară. Dicționarul oferă și exemple din cronici: astfel, la Miron Costin *arbănașii* sunt identificați cu locuitorii Epirului. În aceeași lucrare este amintită și forma *d’Albănaș,* din folclor. Etimologia este explicată prin sârbul *Arbanas,* adaptat în

[9] Marius Chelaru, *Albania și albanezii în cărțile și presa din România, Pagini despre imaginea Albaniei în cărțile și presa din România până în primele decenii ale secolului al XX-lea*, Colecția Albanica, Craiova, Editura Asdreni, 2022. Vezi și Radu-Cosmin Săvulescu, *O istorie a creștinismului albanez din vremurile apostolice până la căderea comunismului,* Colecția Albanica, Craiova, Editura Asdreni, 2024.

[10] *Dicționarul explicativ al limbii române* (ediția a II-a revăzută și adăugită), Academia Română, Institutul de Lingvistică, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2009, s.v.

[11] *Micul dicționar academic*, ediția a II-a, Academia Română, Institutul de Lingvistică, Editura Univers Enciclopedic, 2010, s.v.

[12] *Dicționarul etimologic al limbii române*, Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan-Alexandru Rosetti”, s.v., https://tinyurl.com/yc5f2z28 (consultat la 11.03.2026).

[13] *Dicționarul limbii române,* Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”, s.v., https://dlr1.solirom.ro/ (consultat la 11.03.2026)

română sub influența suf. *-aș*. Dicționarul reține că albanezii din Grecia și Italia se autodenumeau *Arbęr, Arbęréš* sau *Arbęnór*, ceea ce confirmă vechimea radicalului *arb-* în denumirea etnică.

Un punct de vedere apropiat apare la Alexandru Ciorănescu[14]. Autorul definește *arbănaș* ca termen învechit pentru „albanez", indicând corespondențe în aromână (*arbines*) și legături cu formele albaneze *arbën* și *arbereš*. Ciorănescu explică pătrunderea cuvântului în română parțial prin intermediul limbilor sud-slave (sârbă și bulgară). În același context este discutată și evoluția altor denumiri etnice înrudite, precum *arvanit* și *arnăut*, acestea provenind din greacă și turcă și dezvoltând în română sensuri suplimentare (de exemplu „scutier" sau „paznic personal").

În *Dicționar universal al limbei române*[15] al lui Lazăr Șăineanu, termenul apare la plural – *arbănași*, cu explicația: „numele arhaic al albanezilor sau arnăuților". Definiția reflectă uzul istoric al cuvântului și relația cu alte denumiri etnice folosite în spațiul românesc pentru aceeași populație.

Dicționarul limbii românești[16] consemnează forma *arbănáș*, indicând etimologia din sârbă și bulgară (*Arbanaš*) și definind cuvântul ca termen vechi pentru „arnăut", iar în *Dicționarul enciclopedic ilustrat*[17], realizat de Ioan-Aurel Candrea, *arbănaș* este înregistrat ca substantiv masculin cu sensul „albanez"; etimologia indicată este cea din bulgară și sârbă – *Arbanaš*.

O interpretare filologică diferită este propusă de către Pericle Papahagi, care discută originea etnonimului arbănaș pornind de la forme mai vechi ale denumirii albanezilor.

Arbănaș – etnonim folosit pentru a desemna pe albanezi. După interpretarea lui Papahagi[18], termenul putea proveni dintr-un prototip *Arbân / *Arbăn (corespunzător lat. *Albanus; cf. și formele gr. *Ἀλβανός* / *Ἀρβανός*), din care s-a format cu sufixul românesc *-aș* (ca în *țigănaș, ciobănaș*), autorul considerând că denumirea reflectă contacte vechi dintre daco-români și albanezi, probabil încă din perioada formării limbii române. În același context, el menționează și etnonimul aromân *Arbinès* „albanez", din care, prin adăugarea lui *-ie,* s-ar fi format numele țării *Arbin(i)șie*[19] „Albania", denumire paralelă cu numele albanez, *Skiperì*. Termenul *arbănaș* ar fi putut sta și la baza formei slave *Arbanasi*, atestată deja în documente slave din secolul al XIII-lea. În epoca mai târzie, când albanezii au ajuns în țările române în perioada fanariotă, ei nu mai erau numiți *arbănași*, ci *arnăuți*, după denumirea turcească. Papahagi menționează și toponimul *Arbanasi*, sat din apropierea orașului Veliko Tarnovo (Bulgaria), al cărui nume provine de la locuitori veniți din regiunea Albaniei; autorul menționează însă că, probabil, aceștia erau păstori vlahi (aromâni sau sărăcăciani) originari din Epir sau sudul Albaniei, denumiți astfel de bulgari după zona de proveniență.

Lucrările prezentate anterior converg asupra câtorva aspecte: caracterul arhaic al cuvântului *arbănaș*, sensul de „albanez", originea sud-slavă a formei românești, bazată pe un radical etnic mai vechi (*arb-*) provenit din tradiția onomastică albaneză. De asemenea, dicționarele evidențiază faptul că apelativul a coexistat în română cu alte etnonime, precum *arvanit* sau *arnăut*, reflectând contactele istorice dintre spațiul românesc, Balcani și lumea otomană.

Arbănaș în documente de arhivă

Un al doilea plan al cercetării este reprezentat de atestările din documente istorice, care pot oferi indicii privind contextul concret al utilizării etnonimului și aria sa de circulație. Analiza urmărește identificarea ocurențelor termenului și interpretarea valorilor semantice și referențiale în

[14] Alexandru Ciorănescu, *Dicționarul etimologic al limbii române*, Ediție îngrijită și traducere din limba spaniolă de Tudora Șandru Mehedinți și Magdalena Popescu Marin, București, Editura Saeculum I.O., 2007, s.v.

[15] Lazăr Șăineanu, *Dicționar universal al limbei române*, ediția a VI-a, Editura „Scrisul românesc", 1929, s.v. În *Influența orientală asupra limbei și culturei române* (vol. II. *Vocabularul*, București, Editura Socec et Comp, 1900, p. 25-26), autorul explică termenul *arnăut* ca desemnând un *albanez*, fiind considerat sinonim cu forma arhaică *arbănaș*. În timp, sensul lui *arnăut* depășește sfera etnică și capătă valoare profesională, ajungând să desemneze la noi mai ales soldații sau gărzile de origine albaneză aflați în serviciul domnilor ori al autorităților otomane.

[16] Augustin Scriban, *Dicționarul limbii românești, etimologii, înțelesuri, exemple, citații, arhaisme, neologisme, provincialisme,* Ediție anastatică îngrijită și prefațată de I. Oprișan, București, Editura Saeculum I.O., 2013, s.v.

[17] Ioan-Aurel Candrea, *Dicționarul enciclopedic ilustrat,* București, Editura „Cartea Românească", 1926-1931, s.v.

[18] Pericle Papahagi, *Numiri entice la Aromâni*, în „Analele Academiei Române. Memoriile secțiunii Literare", Seria III, Tomul III, Cultura Națională, București, 1927, p. 140-143. La nota 1, autorul arăta că *arbănaș* putea fi folosit de daco-români și pentru aromânii veniți din regiuni albaneze, comparabil cu uzul bulgăresc al lui *arnăut* pentru aromâni.

[19] Gh. Chivu, *Primul Lexicon geografic italo-român și interpretarea grafemelor din textele vechi românești*, în „Limba română", LX, nr. 1, București, 2011, p. 26-32, la pagina 27, nota 6 consemna, alături de numele mai multor țări, și țara *Arbănășască* „Albania".

raport cu realitățile istorice ale epocii. Astfel de atestări pot completa informațiile furnizate de dicționare și pot contribui la conturarea unei perspective mai largi asupra utilizării termenului.

Prin urmare, *arbănaș* apare în documente cu mai multe funcții, însă cea mai frecventă și mai veche este aceea de ***apelativ etnic***, prin care sunt desemnați albanezii. În această ipostază, cuvântul este utilizat în cronici, letopisețe și documente oficiale indicând apartenența etnică a unor persoane sau a unor grupuri. Exemplele din izvoarele istorice arată că termenul era suficient de bine fixat în limbajul epocii pentru a fi folosit fără explicații suplimentare. Un exemplu timpuriu se găsește în *Letopiseţul Cantacuzinesc*[20], unde etnonimul apare în legătură cu conducătorii sau reprezentanții unor comunități din spațiul balcanic. În relatarea despre conflictele dintre Iancu voievod și Gheorghie Despot, cronica menționează un lider al albanezilor: „... Deci s-au măniiat Iancul voevod pre Gheorghiie Despot şi nu i-au făcut nimica, numai ce ş-au pornit oştile spre Misiia şi s-au ajunsu cu Kendera (sic), domnul *arbănaşilor*, şi au mai întărit pacea cu dănsul...". *Arbănaşi* desemnează aici o colectivitate etnică din spațiul sud-balcanic, aflată sub autoritatea unui conducător propriu.

Aceeași funcție etnică apare și la Miron Costin, în *De neamul moldovenilor*[21]. Autorul folosește termenul pentru a desemna atât locuitorii Albaniei, cât și pe cei ai Epirului, ceea ce reflectă o percepție mai largă asupra spațiului locuit de populațiile albaneze: „O samă de ţări mai depărtate dintr-acestea supt crai birnici le lăsa, la Africa ales Eghiptul, Armenia. Iară celelalte, cum este Hișpania, Englitera, Franţozii, Nemţii până la apa Renului, Italia, țările grecești, toate țările Ierusalimului, Anadolul, ostroavele, tot cu senatorii Râmului se otcârmuia, pentru ce au zis un filosof a lui Pir, craiului Epiroţilor, adecă Arbănaşilor, când l-au trimis în solie la Râm, că au văzut sfatul lor de împărați adunat". Textul lui Miron Costin arată că *arbănași* era folosit ca desemnare etnică, dar și în sens geografic sau istoric, incluzând populațiile din Epir asociate cu albanezii.

Utilizarea etnonimului apare și în cronici de origine slavonă sau bizantină, transmise în mediul cultural românesc. De pildă, în *Letopiseţul lui Azarie*, editat de Ioan Bogdan[22], este menționat un conflict militar în care sunt implicați albanezii: „În anul 6974 s-au răsboit împăratul cu *arbănaşii* și i-au prădat și mare mulțime din ei au tăiat...".

O perspectivă similară apare și în cronica lui Radu logofătul Greceanu, dedicată domniei lui Constantin Brâncoveanu[23]. Într-un pasaj referitor la mișcările militare din Balcani, cronicarul menționează spațiul geografic al albanezilor: „Deci după ce au mersu boiarii la Poartă şi au făcut ştire, iar înpărăţiia numaidecît, cu grabnică poruncă au trimis la Azamet // Gherei, ..., calga sultan, fiind la Bugeac el atuncea, să să scoale cu tătarăi, să meargă să scoaţă nemţii din ţară, pentru că hanul, tată-său, era atunce la Ischiup în părţile *arbănaşilor* şi ale Bosnii...".

Pe lângă cronici, etnonimul apare și în documente administrative și juridice, unde este folosit pentru a desemna persoane de origine diferită, stabilite în țările române. În astfel de acte, apelativul apare alături de alte etnonime, indicând diversitatea etnică a populației. De exemplu, într-un hrisov din 1630 se menționează: „Oricare om va trăi pe acel loc... sau fie vlah sau grec sau sârb sau *arbănaș* sau moldovean oricare om străin ar fi venit de peste Dunăre sau din altă parte, toți să fie în pace și iertați..."[24]. O formulare aproape identică apare într-un document din 1627: „Și orice om va sălășlui pe acest loc mai sus-scris, fie că ar fi vecin, fie grec, fie sârb, fie *arbănaș*, fie moldovean, orice om ar fi, străin din altă țară, toți să fie în pace și iertați de bir și de împrumut..."[25].

---

[20] *Istoria Ţării Româneşti 1290-1690. Letopiseţul Cantacuzinesc*, ediție critică întocmită de C. Grecescu și D. Simionescu, București, Editura Academiei RPR, 1960, Anexa 8, p. 199.

[21] Miron Costin, *De neamul moldovenilor. Din ce țară au ieșit strămoșii lor,* Ediție de C. Giurescu, București, Atelierele Grafice Socec &Co, Societate Anonimă, 1914, p. 24.

[22] Ioan Bogdan, *Letopiseţul lui Azarie*, în „Analele Academiei Române", Seria II, tomul XXXI, 1908-1909, Memoriile Secțiunii Istorice, București, 1909, p. 144.

[23] *Cronicile Medievale al României, VIII, Radu logofătul Greceanu, Istoria domniei lui Constantin Basarab Brâncoveanu Voievod (1688-1714)*, Studiu introductiv și ediție critică de Aurora Ilieș, București, Editura Academiei RSR, 1970, p. 65. (Se va cita în continuare *Cronicile Medievale al României, VIII, Radu logofătul Greceanu...*)

[24] *Documenta Romaniae Historica. B Țara Românească*, vol. XXIII (1630-1632), întocmit de Damaschin Mioc, București, Editura Academiei RSR, 1969, documentul nr. 10, 10 ianuarie 1630, p. 20.

[25] *Ibidem,* vol. XXI (1626-1627), întocmit de Damaschin Mioc, București, Editura Academiei RSR, 1965, documentul nr. 280, 3 noiembrie 1627, p. 460.

De asemenea, un act din 1626 confirmă aceeași practică administrativă: „... Io Alexandru voievod... dă... părintelui Serghie episcupul Mucaceschi, nastavnicul mănăstirii Tismeana, ..., ca să fie volnic cu această carte a domnii mele de să strângă oameni striini pre siliștea mănăstirii, anume Călugăreni..., carii vor pohti să locuiască pre această ocină a mănăstirii, măcaru sârb, măcaru *arbănaș*, măcaru grec, măcaru ungurean, măcaru moldovean, măcaru armean, să se apuce de locu și de hrană, să fie de poslușanie sfintei mănăstiri”[26].

Pe lângă rolul de apelativ etnic, termenul *arbănaș* apare în documente și cu ***funcție denominativă***, atunci când începe să însoțească un nume personal, cu scopul de a individualiza o persoană prin originea sa etnică. În această ipostază, cuvântul funcționează ca un *determinativ onomastic*, apropiindu-se de statutul supranumelui.

Un exemplu ilustrativ se regăsește într-un document din anul 1628, unde termenul apare asociat unui nume personal, în lista martorilor la o tranzacție: „Scris-am eu Neculachi... cum să să știi că am vândut un locu de casă jupânului Savei șătrarului... Și aldămășari au fost: popa Dan și Dumitru tabacul și Stan de Căîne și Bucșe și Catana și Dumitru Vărgatul și Dumitru Epure și Bălan și *Gheca arbănașul*”[27]. În această situație, forma *Gheca arbănașul* indică originea etnică a persoanei menționate, dar funcționează în același timp ca un element de identificare individuală, integrat în sistemul de denumire folosit în documentele epocii. O utilizare similară apare și într-un document din anul 1629, unde termenul însoțește un alt nume personal: „Din mila lui Dumnezeu, Io Alexandru voievod și domn a toată țara Ungrovlahiei... Dă domnia mea această poruncă... boierului domniei mele Paripa postelnic și jupaniței lui, Mara..., ca să le fie ocină în sat la Stăncești, ... Iar acele părți din acest moș să le țină Nica al lui Stoe și *Dima arbănaș*...”[28]. Determinativul etnic devine un *indicator identitar*, integrat în structura numelui personal.

Colecția *Documenta Romaniae Historica B. Țara Românească* oferă numeroase atestări ale termenului *arbănaș* în documente interne. Astfel, într-un zapis este consemnat: „Adecă eu, *Milea arbănaşul* de la Câmpulung, ..., şi cu fomeia mea, ..., scris-am acesta al nostru zapis, cum să fie de mare credinţă şi stătători la mâna jupan Milei neguţătoriul, ..., cum să să ştie că mi i-au făcut dumnealui bine de mi i-au dat ughi 15”[29]. De asemenea, în documentul nr. 271 din 13 octombrie 1647 sunt menționați *Ghioca arbănașul* din Poienari și *Sima arbănașul* din Călinești[30], exemple care ilustrează frecvența termenului în desemnarea unor persoane individuale.

O etapă ulterioară în evoluția cuvântului *arbănaș* este reprezentată de transformarea sa în ***antroponim propriu-zis***, situație în care devine nume personal capabil să identifice un individ. Funcția marchează un moment important în procesul de integrare onomastică, indicând faptul că el a fost suficient de bine fixat în uzul social pentru a funcționa autonom în sistemul de numire.

Un prim exemplu pe care îl prezentăm surprinde chiar două ipostaze ale cuvântului, etnonim și antroponim, în cadrul aceluiași text. În *Cronica Bohotinului*[31], publicată de Radu Rosetti, apare următorul pasaj: „Gligoraș, *țigan arbănaș* cu țiganca lui Nastasia și cu 6 ficiori; *Ion sin Arbănaș*, țigan cu țiganca lui Nastasia”. În timp ce prima formulare, *țigan arbănaș*, păstrează sensul etnic al termenului, indicând originea sau apartenența individului, în cea de-a doua, *Arbănaș*, acesta apare deja ca nume propriu transmis genealogic, după cum arată structura populară *Ion sin Arbănaș*.

Numeroase alte exemple confirmă funcția de antroponim a lui *Arbănaș,* uneori articulat, alteori nearticulat, fără a fi însoțit de un alt nume propriu. În cronica lui Radu logofătul Greceanu apare menționat un comandant militar cunoscut sub această denumire: „Şi aşa numai au trimis pre un

[26] *Ibidem*, documentul nr. 135, 2 septembrie 1626, p. 256.
[27] *Ibidem*, vol. XXII (1628-1629), întocmit de Damaschin Mioc, București, Editura Academiei RSR, 1969, documentul nr. 47, 30 martie 1628, p. 96.
[28] *Ibidem*, documentul nr. 201, 3 ianuarie 1629, p. 402.
[29] *Ibidem*, vol. XXXII (1647), întocmit de Violeta Barbu și Gheorghe Lazăr. A colaborat Oana Rizescu, București, Editura Academiei, 2001, documentul nr. 74, 12 martie 1647.
[30] *Ibidem*, p. 282.
[31] Radu Rosetti, *Cronica Bohotinului,* în „Analele Academiei Române”, Seria II, Tomul XXVIII, 1905-1906, Memoriile Secțiunii Istorice, București, 1906, p. 245, https://tinyurl.com/3dxnpep5 (consultat la 16.03.2026).

paşă, numit *Arbănaş* ce să chema Mahamut-beioglu, fiind şi Rumeli-beglerbei cu oaste asupra lor. Carii mergând, nimic nu le-au putut strica, ci foarte rău nemţii i-au înfrânt”[32].

În documentele administrative din secolul al XVII-lea, cuvântul apare frecvent în liste de martori sau în acte de proprietate, funcționând ca nume personal. Astfel, într-un document din 1644 îl întâlnim pe: „*Arbănaş* din Bereşti vinde lui Stan Putcavel şi fraţilor lui – Duca, Radu şi Dobre – 32 1 stj. în ocina Berească...”[33]. Aceeași persoană apare și într-un alt document: „Adecă eu *Arbănaș* dat-amu zapisul mieu la mâna Radului Răducii, cum să să știe că i-am vândutu ocină în Berești... Și iar să să știe că au cumpăratu Radul cu frate-său Milea de la Șărban, fratele lui *Arbănaşiu* și de la nepotu-său Tatul...”[34]. Un alt exemplu datează din anul 1658: „Stanciul, fiul lui Băşăştoiul din Cepturile, vinde jupânesei Marina 2 pogoane de vie ... Martori...: Lupul (Cazacu) din Cepturile, Radul al lui Agapie, *Arbănaş* şi Brebul, fiul lui Moţoc, toţi din Fântâneale, Preda paharnic din Boziiani, Drăghici logofăt, Preda căpitan. Degetele, în loc de peceţi”[35].

De asemenea, în actele juridice sau administrative, numele este utilizat pentru a desemna persoana care figurează ca titular al unor acțiuni sau al unor drepturi de proprietate: „Noi, 6 megiiași, care am fost luați de *Arbănașu* din Fundeni, ..., ca să adevărăm moșiia după apa Cricovului, den Glodeni...”[36] sau „Scris-am eu *Arbănaș* zapis la mâna jupânul lu Postolachî comisul, de mare [de] credință, să fie de fune Puiască dântru jumătate de moș a patra parte vândut, în hotarulu Glodenelur, de apa Crâcovului...”[37].

Pe lângă utilizarea independentă, antroponimul *Arbănaș* apare și însoțit de un alt nume propriu, formând structuri onomastice mai complexe. Iată unul dintre exemple: „Adecă eu, *Arbănaș Berescul* ot Glodeni dat-am zapis mieu la mâna dumnealui Apostolac<he> comis, cum să să știe c-am vândut dumnealui moșie din Glodeni, în funea puiască...”[38].

În alte situații, numele este asociat cu o funcție sau o demnitate, ceea ce indică integrarea purtătorilor acestui nume în structurile administrative sau boierești ale epocii: „... Deci noi acești boieri ce suntem adunați cu porunci domnești ca să căutăm și să judecăm pe acești oameni moșneni, pe anume, Stan saragiaoa i Matei Băzoiu... Și noi vecinii moșneni: Vlad logofătul i *jupan Răducanul logofăt Arbănaș* i Mihaiu logofăt sin Iordache i Drăghicean logofăt...”[39].

Exemplele de mai sus arată faptul că *arbănaș* a depășit treptat statutul de etnonim, devenind un antroponim stabil. Evoluția de la apelativ etnic la supranume și nume propriu reflectă procesul prin care denumirile etnice ajung să se fixeze în sistemul numelor personale. Frecvența acestor apariții confirmă prezența și integrarea indivizilor de origine albaneză (sau asociați cu denumirea) în societatea medievală a țărilor române.

Arbănaș în folclor

Un alt aspect pe care l-am avut în vedere este reprezentat de reflecțiile etnonimului în domeniul folclorului. Prezența lui în folclorul românesc confirmă faptul că apelativul nu a circulat doar în limbajul administrativ sau în documente istorice, ci se regăsește și în tradiția orală, unde apare în cântece, colinde și alte forme de expresie populară. Aici cuvântul păstrează, în general, sensul de *albanez*, dar poate suferi și modificări fonetice sau semantice care apar în procesul transmiterii orale, reinterpretării populare sau intervenției culegătorilor de texte. Studiile de filologie și folclor arată că

[32] *Cronicile Medievale al României, VIII, Radu logofătul Greceanu...,* p. 108.
[33] *Catalogul documentelor Țării Românești* din Arhivele Statului, vol. V 1640-1644, București, 1985, p. 536: „1644 (7152) mart. 26”.
[34] DRH, B, vol. XXIV (1633-1634), întocmit de Damaschin Mioc, Saşa Caracaş și Constantin Bălan, 1974, documentul nr. 158, 17 octombrie 1633, p. 210.
[35] *Catalogul documentelor Țării Românești din Arhivele naționale*, vol. IX 1657-1659, întocmit de Mirela Comănescu, Laura Niculescu, Ileana Dincă, București, 2012, documentul nr. 392, 1658, mart. 23, p. 224.
[36] *Ibidem,* XXXVII (1652), întocmit de Violeta Barbu, Constantin Bălan, Florina Manuela Constantin, 2006, documentul nr. 61, 27 februarie 1652, p. 57.
[37] *Ibidem,* XXV (1635-1636), întocmit de Damaschin Mioc, Maria Bălan, Ruxandra Cămărășescu, Coralia Fotino, 1985, documentul nr. 117, <1 septembrie 1635-31 august 1636>, p. 132.
[38] *Ibidem,* vol. XXX (1645), întocmit de Violeta Barbu, Marieta Chiper, Gheorghe Lazăr, 1998, documentul nr. 290, 28 septembrie 1645, p. 330.
[39] *Ibidem,* vol. XXXVI (1651), întocmit de Oana Rizescu, Marcel-Dumitru Ciucă, 2006, documentul nr. 198, 5 septembrie 1651, p. 213-214.

a fost integrat în limbajul poeziei populare, unde apare atât în forma sa originară, cât și în variante deformate. Printre cercetătorii care au semnalat aceste fenomene se numără Vasile Bogrea. În *Cercetări de literatură populară*[40], el arata că *arbănaș* apare frecvent în colinde și cântece, dar forma sa este uneori modificată în procesul de transmitere orală. Autorul observa că forma originară poate fi alterată prin metateză, adaptare fonetică sau etimologie populară și nota apariția unor variante, precum *arvănași, arvunași* sau chiar *ierbănași*. Un exemplu citat de Bogrea provine dintr-un colind în care apare versul: „D'aia parte-s Arvunași, / Arvunașii-s oameni grași". Forma *arvunași* este interpretată ca o variantă modificată a lui *arbănași*, apărută prin transformări fonetice în cadrul transmiterii orale. În alte cazuri, cercetătorul semnalează forme influențate de etimologia populară, precum *dalbănași* sau *dălbinași*, rezultate din contaminarea cu adjectivul românesc *dalb*.

Fenomenul deformării etnonimelor în folclor a fost analizat și de către Ion Popescu-Sireteanu, care a arătat că transmiterea orală sau culegerea imperfectă a textelor poate produce modificări semnificative ale cuvintelor. În studiul *Deformări lexicale în folclor*[41], autorul subliniază că astfel de deformări îi pot induce în eroare chiar și pe specialiștii în etimologie. Analizând o colecție de texte publicată de Mihai Costăchescu și editată de Gheorghe Ivănescu și V. Șerban, Ion Popescu-Sireteanu arată că versul „Aia parte sărbănași" reprezintă, de fapt, o formă deformată a versului „Aia parte-s arbănași"; deformarea s-a produs pentru că elevul care a cules textul nu a înțeles sensul cuvântului, în care era vorba, de fapt, despre *arbănași*, adică despre *albanezi*.

Prezența albanezilor în imaginarul cultural românesc este confirmată și de observațiile etnografice privind asemănările dintre cultura materială a popoarelor balcanice. În studiul dedicat cercetărilor etnografice, Al.P. Arbore[42] subliniază existența unor legături culturale și vestimentare între diferitele populații din regiune. El se întreabă: „De unde vine această asemănare? De ce portul grecesc seamănă cu cel albanez, cel albanez cu cel sârbesc, cel sârbesc cu cel bulgăresc și acesta cu cel românesc?" (p. 20). În continuare, autorul arată că similitudinile reflectă existența unei unități culturale balcano-dunărene: „Portul mehedințean al femeii, în ceea ce privește opregul, continuat și în Banat prezintă asemănări izbitoare cu cel sârbesc formând în această regiune o unitate balcano-dunăreană, ce se întinde în toată Serbia, până în Albania și Macedonia și în anumite părți ale Bulgariei" (p. 31). De asemenea, Arbore subliniază că: „Portul păstoresc ne duce către o unitate carpato-balcanică, în care regiune cele mai vechi neamuri, Albanezii și Românii, prezintă asemănări în privința îmbrăcămintei" (p. 33). Astfel de observații etnografice explică și prezența etnonimului în folclor, deoarece contactele culturale dintre populațiile balcanice au favorizat circulația imaginilor și a denumirilor etnice în tradiția orală. Aceste câteva exemple arată faptul că etnonimul *arbănaș* a pătruns și în sfera culturii populare, unde apare, după cum am văzut, în cântece, colinde și texte de inspirație folclorică. Cuvântul își păstrează sensul etnic de bază, dar poate suferi și modificări fonetice ori semantice cauzate de transmiterea orală.

Arbănaș în literatură

Termenul *arbănaș*, la fel ca *arnăut,* apare în literatura română mai frecvent decât în folclor, fiind utilizat în diferite tipuri de scrieri: romane, nuvele, piese de teatru, articole publicistice. De cele mai multe ori, prezența acestui personaj este legată de opere cu caracter istoric, în care autorii evocă epoci marcate de contactele politice și militare din spațiul balcanic. Apelativul poate desemna atât apartenența etnică, cât și anumite trăsături atribuite personajelor, devenind uneori element de caracterizare. În literatura secolului al XIX-lea, interesul pentru această temă se manifestă și prin opere dedicate explicit subiectului. Un exemplu este nuvela istorică *Domnia arnăutului* (București, 1872), de Alessandru Petriceicu Hasdeu, unde figura arnăutului este integrată în cadrul istoric și politic al epocii. De asemenea, *Albanezii*, piesă în cinci acte (București, Institutul de Arte Grafice Carol Göbl, 1898), scrisă de Ștefan Georgescu-Sergent, reflectă interesul epocii pentru această comunitate și pentru rolul ei în spațiul balcanic și românesc.

---

[40] Vasile Bogrea, *Cercetări de literatură populară,* Extras din „Dacoromania", anul II, 1922, p. 441-442.
[41] Ion Popescu-Sireteanu, *Deformări lexicale în folclor*, în „Limba română", Anul 26, nr. 5, 1977, p. 509-516.
[42] Al.P. Arbore, *Însemnătatea cercetărilor etnografice pentru cunoașterea poporului român,* Extras din Buletinul S.R.R. de Geografie, 1929, Institutul de Arte Grafice „Alexandru Vlahuță", București, 1930.

Referințe la albanezi apar și în literatura de călătorie. În volumul *Călătorii la românii din Macedonia și Muntele Athos sau Santa-Agora*[43] (1858, în capitolul *Salonic*), Dimitrie Bolintineanu descrie întâlniri cu diferite populații balcanice, între care și un *arnăut musulman*, prin intermediul căruia sunt surprinse aspecte ale realităților sociale și etnice ale regiunii.

Uneori, termenul apare în literatură în legătură cu originea unor familii sau personaje istorice. Într-un articol al lui Liviu Bordaș[44] dedicat Elenei Ghica, aceasta este prezentată în contextul discuțiilor privind originile familiei Ghica: „... Elena Ghica și-a descoperit alte identități. Mai întîi, rădăcinile grecești, prin mama sa, Ecaterina Faca... Au urmat îndepărtatele rădăcini «albaneze» (după ce, la un moment dat, îl descoperise familiei sale și o origine venețiană)". Pornind de la o legendă consemnată de Neculce, scriitorii mai vechi l-au reținut pe întemeietorul familiei ca fiind *arbănaș*, ipoteză care a condus la presupunerea unei origini în nordul Epirului. Studiile genealogice ulterioare indică însă drept loc de proveniență regiunea Zagoria din Macedonia, locuită la acea vreme de aromâni.

Originea lui Grigore Vodă face subiectul povestirii *Pățania din Ianina*[45] a lui Victor Eftimiu, în care chiar personajul vorbește despre originea sa albaneză: „Eu știu ce vă doare pe toți, că și eu sunt om al pământului, ca voi... Când am plecat de la mine din Skipăria, nici prin gând nu-mi trecea c'am să ajung vreodată Domnitor. Mă duceam să caut de lucru la Stambul, să muncesc pe vre-o corabie grecească, norocul meu a fost că m'am întâlnit în drum cu un alt *arbănaș*, fie neam turcesc acela care se ducea și el la Stambul, după lucru. Om deștept, că n'a trecut mult timp și a ajuns mare vizir, și-a adus aminte de tovarășul de drum, din meleagurile skipetare și m'a trimis Domn al Moldovei. Alah să-l ție pe slavitul Kiprüli!" (p. 486). În continuarea fragmentului, imaginea *arnăutului* este reinterpretată, contrazicând prejudecata inițială a naratorului (călugărul Pacomie), care îl credea „un *arnăut* îngâmfat care nu vrea decât să-și umple visteria pe seama norodului, un iubitor de chinuri, un băutor de sânge..." (*ibidem*), dar descoperă, în schimb, „un om blând și umilit, care visa fericirea supușilor săi și care se alegea numai cu nedreptate și nerecunostință din partea tuturora" (*ibidem*).

În alte texte literare, termenul *arbănaș* este folosit ca element de caracterizare. În piesa *Luceafărul*[46], de Barbu Delavrancea, apare într-un context polemic, în care personajul Petru Rareș rostește o tiradă vehementă: „Un zgârcit, un *arbănaș*, un muieratic, o minte goală plină de întunericimi grecești, un îngâmfat, un bețiv, un netot, un prost... o ceată de nimic... Unii fricoși... și alții... vânzători!" (p. 241). În literatura memorialistică și în publicistica literară termenul poate apărea, de asemenea, în descrieri fizice sau morale. Într-un articol din revista „Gândirea", Emanuel Bucuța[47] compară două personaje, remarcând faptul că: „De la Costov la Nemirov e un salt. De vârstă, poate sunt de aceeaș, în jurul lui cincizeci, dar unul e un Bulgar din munte, pe când celălalt arată mai degrabă *arbănaș* înalt și drept, cu ochi albaștri, bun vorbitor, lumeț". Se sugerează astfel o anumită tipologie fizică și temperamentală asociată etniei.

[43] https://tinyurl.com/3tazwhfv (consultat la 17.03.2026).

[44] Liviu Bordaș, *Dor de Dunăre și alte nostalgii cosmopolite. Prețul cosmopolitismului,* în „Observator Cultural", 21.08.2008, Anul 9, nr. 437, p. 16, https://tinyurl.com/atersb92 (consultat la 17.03.2026).

[45] Victor Eftimiu, *Pățania din Ianina,* în „Universul Literar", 28.07.1929, Anul 47, nr. 31, p. 486-487, https://tinyurl.com/4xjy25jh (consultat 17.03.2026).

Tot despre originea acestuia vorbea și Radu Rosetti în lucrarea *Originea și transformările clasei stăpânitoare în Moldova*, în „Analele Academiei Române. Memoriile Secțiunii Istorice", Seria II, Tomul XXIX, 1906-1907, menționând faptul că: „În întâia jumătate a veacului XVII veniră să se așeze în țară patru familii străine: Cantacuzineștii, Ghibuleștii, Hrisoverghieștii și Roseteștii. Întâia, a treia și a patra erau fruntașe între familiile din Țarigrad, cari alcătuiră ceea ce mai târziu se numi aristocrația Fanarului. Cantacuzineștii se dădeau chiar de urmași ai împăraților cu acest nume și au fost singurii Greci veniți în țară cu averi destul de însemnate. Întemeietorul familiei Ghika era un *Arbănaș* sărac dintr-un sat rumeliot" (p. 183).

[46] Barbu Delavrancea, *Teatru,* București, Editura Minerva, 1983, Postfață și bibliografie de Constantin Cubleșan, https://tinyurl.com/2wuuypxf (consultat la 17.03.2026).

[47] Emanuel Bucuța, *Scriitori de lângă noi*, în „Gândirea", 01.01.1930, Anul 10, nr. 1-2, p. 48, https://tinyurl.com/4md48smw (consultat la 17.03.2026).

Termenul *arbănaș/arnăut*[48] îndeplinește în literatura română mai multe funcții: desemnează originea etnică, alteori un tip uman sau un stereotip cultural, iar în anumite cazuri devine element de caracterizare literară. Frecvența apariției sale în texte literare, comparativ cu folclorul, reflectă interesul scriitorilor pentru realitățile istorice ale spațiului balcanic și pentru rolul albanezilor în viața politică și culturală a regiunii.

Arbănaș în onomastica[49] românească

1. Antroponimie

Prezența termenului *arbănaș* în antroponimie ilustrează procesul prin care un etnonim, care inițial desemna apartenența etnică, se fixează treptat ca nume de persoană, devenind un element stabil al onomasticii românești. Această evoluție reflectă atât contactele istorice dintre populații, cât și tendința limbii de a transforma denumirile etnice în identificatori individuali.

Cuvântul este atestat pentru prima oară cu valoare de nume propriu în anul 1483, când apare în rândul martorilor într-un act domnesc: „Vlad Călugărul întăreşte M-rei Tismana moşiile: Tismana, Pocruia... Mărturiile domneşti: Mitropolitul Chir Macarie, jupan Dragomir Manev, jupan Neagoe Borcev,..., *Vladul Arbănaş* spătar, ...”[50]. Ulterior, numele apare în numeroase alte acte din colecții de documente[51], cataloage[52] și catagrafii[53], ceea ce dovedește continuitatea și răspândirea sa. De altfel,

---

[48] În literatura cu tematică istorică sau orientală, apare mai ales forma *arnăut*, desemnând adesea soldați sau slujitori înarmați, integrați în structurile de putere fanariote sau otomane. Această utilizare contribuie la fixarea unei imagini literare relativ stabile: arnăutul ca figură militară, uneori dură, alteori exotică, dar întotdeauna legată de spațiul balcanic.

[49] Formele *Arbanas* și *Arbanasi* sunt întâlnite în spațiul balcanic, fie ca antroponime, fie ca toponime, răspândire care confirmă vechimea și stabilitatea termenului, precum și rolul său în desemnarea populațiilor albaneze în diferite limbi și tradiții culturale din sud-estul Europei. În plan toponimic, unul dintre cele mai cunoscute exemple este localitatea *Arbanasi* (*Арбанаси*) din apropierea orașului Veliko Târnovo. Deși numele sugerează prezența populației albaneze, satul nu a avut locuitori albanezi, denumirea provenind de la cucerirea acestor teritorii de către Ioan Asan al II-lea. Ca urmare a victoriei în bătălia de la Klokotnița, Bulgaria a obținut acces la trei mări – Neagră, Egee și Adriatică, iar pentru a comemora evenimentul, satul a fost numit *Arbanasi* (https://ro.wikipedia.org/wiki/Arbanasi,_Veliko_T%C4%83rnovo, consultat la 20.03.2026). Un alt exemplu este satul *Arbanaška* (*Арбанашка*) din municipiul Prokuplje, Serbia. În documentele istorice din 1354 și 1455, așezarea este menționată sub numele de *Arbanas*. Denumirea provine din cuvântul *albanez* și sugerează legături istorice cu populația albaneză (https://en.wikipedia.org/wiki/Arbana%C5%A1ka_(Prokuplje), consultat la 20.03.2026). Mai multe localități din Europa de Sud-Est poartă nume similare: *Arbanasi*, cartier al orașului Zadar, Croația; *Arbanasi*, sat în municipiul Rudo, Republika Srpska, Bosnia și Herțegovina. (https://en.wikipedia.org/wiki/Arbanasi, consultat la 20.03.2026).

În spațiul sud-slav, termenul are și funcție etnonimică directă. Originea acestor forme trebuie pusă în legătură cu etnonimele vechi ale albanezilor, anterioare apariției denumirii moderne *shqiptarë*: „Înainte de apariția etnonimului modern shqiptarë pe la jumătatea secolului al XVI-lea (consemnat pentru prima oară în 1555 de catolicul Gheg, Gjon Buzuku), albanezii nordici (Gheg) se numeau Arbën, iar cei sudici (Tosk) Arbër. De aici, etnonimul Arbëreshë al italo-albanezilor actuali (circa 100.000) din sudul Italiei și Sicilia, ai căror strămoși au emigrat din cauza războaielor otomane în secolul al XIV-lea. Aceste etnonime au influențat probabil termenul grec bizantin Arvanites pentru albanezi, care a derivat în bulgară și sârbă (Arbanasi), turcă otomană (Arnaut), română (arbănaș și arnăut) și aromână (arbineș)” (https://ro.wikipedia.org/wiki/Arbanasi_(grup_etnic)#cite_ref-5, consultat la 20.03.2026).

Un caz relevant îl constituie comunitatea istorică *Arbanasi* din zona orașului Zadar, Croația; numele indică atât grupul etnic de origine albaneză, cât și cartierul în care acesta s-a așezat. Aici, termenul funcționează simultan ca etnonim și toponim (https://ro.wikipedia.org/wiki/Arbanasi_(grup_etnic), consultat la 20.03.2026).

În ceea ce privește antroponimia, formele *Arbanas, Arbanasi* sunt atestate ca nume de familie în mai multe limbi balcanice (sârbă, bulgară, croată, macedoneană), având inițial valoare etnică (*albanezul*). Câteva exemple concrete: *Pavle Arbanas*, autor al lucrării *Probleme ale aplicării principiului egalității în dreptul electoral al Republicii Croația* (https://hrcak.srce.hr/file/491389, consultat la 20.03.2026), *Goran Arbanas*, autor de lucrări de medicină, născut la Zagreb (https://tinyurl.com/3vewr2jj, consultat la 20.03.2026). Toate aceste date demonstrează că etnonimul *arbănaș* aparține unui fond comun balcanic, caracterizat prin circulație intensă și adaptare lingvistică în contexte variate. Răspândirea sa ca antroponim și toponim în afara spațiului românesc întărește ideea că termenul nu reflectă o realitate etnică punctuală, ci și o rețea complexă de contacte, migrații și interferențe culturale specifice întregii regiuni sud-est europene.

[50] George D. Florescu, *Divane domnești din Muntenia în secolul al XV-lea. Dregători și boieri 1389-1496,* în „Revista Arhivelor”, publicațiune anuală sub îngrijirea dlui Constantin Moisil, vol. II, Nr. 4-5, București, 1927-1929, p. 102, https://tinyurl.com/3hf8eh92 (consultat la 18.03.2026). Vezi și Documentul nr. 186, pagina 303, 1 iunie 1483, Târgoviște, DRH B. Țara Românească, vol. I.

[51] Vezi *Documenta Romaniae Historica B. Țara Românească*.

[52] Ca de exemplu *Catalogul documentelor Țării Românești* din Arhivele Naționale, vol. IX 1657-1659, întocmit de Mirela Comănescu, Laura Niculescu, Ileana Dincă, București, 2012. Iată doar un singur exemplu: „Stanciul, fiul lui Băşăştoiul din Cepturile, vinde jupânesei Marina 2 pogoane de vie 1, cu locul lor şi cu pometul din jurul lor, cu 16 ughi, bani gata, cu ştirea tuturor fraţilor şi vecinilor din jur. Martori, boieri şi oameni buni: Lupul (Cazacu) din Cepturile, Radul al lui Agapie, *Arbănaş* şi Brebul, fiul lui Moţoc, toţi din Fântâneale, Preda paharnic din Boziiani, Drăghici logofăt, Preda căpitan. Degetele, în loc de peceţi”. Documentul nr. 392 din 23 martie 1658, p. 224.

[53] *Catagrafiile Vistieriei Moldovei (1820-1845). VIII. Ținutul Putna,* Partea 1 (1820), volum editat de Mircea Ciubotaru și Nicoleta Dănilă, Introducere de Mircea Ciubotaru, Iași, Casa Editorială *Demiurg Plus,* 2014, p. 11: *Costandin Arbănaș*.

Arbănaș ca antroponim este frecvent atestat într-o serie de documente, unele dintre exemple regăsindu-se și în secțiunea ***Arbănaș* în documente de arhivă**.

Încă de timpuriu, B.P. Hasdeu[54] a sesizat potențialul denominativ al termenului, arătând că *arbănaș* a devenit nume personal sau poreclă, asemenea altor etnonime precum *grecul*, *sârbul* sau *ungureanul*. El ilustrează această transformare prin exemple concrete; astfel, într-un act muntenesc din 1596 se menționează „dat-am zapisul nostru în mână lui *Arbanaș* nepotul Bărescului" (p. 398), iar într-un document din vremea lui Constantin Brâncoveanu (1694) apare formularea „deci Dragomir căpitan împreună cu alți slujitori de acolo, anume Jăpa căpitan ot Vernești i *Jăpa Arbănașul*..." (*ibidem*). Atestările confirmă faptul că termenul a depășit relativ repede funcția etnică inițială, fixându-se în sistemul onomastic românesc ca nume propriu, transmis și utilizat independent de originea etnică a purtătorilor săi.

Arbănaș se regăsește în preocupările unor lingviști și onomaști, fiind abordat în contexte mai largi sau analizat sistematic în cadrul unor lucrări dedicate numelor de persoane. Ch. Ionescu[55] îl include într-un inventar de supranume: „Afumatul, *Arbănaș*, Babuș, Babu, Balșu, Bancu, Bilbaneș, Birciul, Birta, Blidea, Burcat, Buzea, Capotă, Ceapă, Cerni, Ceucuț, Ciutea..." (p. 251), subliniind importanța lor pentru reconstituirea lexicului vechi: „Numele de persoană, alături de cele de locuri, sunt singurele în măsură să ne furnizeze informații asupra lexicului românesc din secolele XIV-XV. Nume de persoană din această perioadă pe care le considerăm formate pe baza unor elemente ale lexicului sunt următoarele: Oprea, Albul, Bucur, Colțea, Bărbat, Cazac, ... *Arbănaș*, Birciul, Blidea, Buzea, Cnej, Costișatul, Crețul, Furcă, Fusca, Liubitul, Nebuneica, Obraz, Popșor, Pușcarul, Sârbu, Tătarul, Turcul, Taurul, Ceapă" (p. 252).

O abordare mai sistematică întâlnim la Iorgu Iordan, care, în *Dicționarul numelor de familie românești*[56], inventariază și explică mai multe variante: *Arbanaș*: același cu *Arbănaș*; *Arbănaș(u)*: v. rom. *arbănaș* „albanez"; cf. n. top. *Arbănași*; *Arbonaș*: ar putea fi o variantă a lui *Arbănaș* (cu *-ă- > o* prin asimilare la *b* precedent). În *Documente putnene*, publicate de A. Sava, se spune despre un *Arbonaș* (din Bârsănești-Bacău) că este un derivat de la *Arbonie*, cerut de nevoia de a distinge doi oameni, veri primari, numiți la fel". Analiza lui evidențiază atât diversificarea formală a numelui, cât și mecanismele interne ale evoluției onomastice (asimilare, derivare, diferențiere între purtători).

La rândul său, N.A. Constantinescu, în *Dicționarul onomastic românesc*[57], oferă o prezentare etimologică și istorică mai amplă: „*Arbănaș* etn. cf. ar. *arbines*, blg. și srb-cr. *arbanasin* „albanez". 1. *Arbanaș*, Vladul, spătar, 1480 (Has). 2. În sens evocativ, luat ca prenume, ca și alte nume etnice: *Arbanaș*, nepot Bărescului, 1596 (Has). 3. Turcul, *Arbune* (16 B II 210). 4. + tc. *arnaut* < gr. *ἀρβανίτης*: *Arbănatu*, D. (AO XV 285). 5. Din tc. *arnaut* „albanez": *Arnăutoiu*, mold. (Sd XXI 393) *Arnăuțoiu* (Mus 11). 6. Din ung. *arnót* „arnăut": *Arnat* (Ard I); *Arnota*, m-rea (etim. dată de V. Bogrea, An C I); *Arnota* Paraschiv (Braș). Neprobabilă etim. lui Hașdeu pentru *Arnota* < *arnum* + suf. *-otă*". Această sinteză confirmă atât vechimea, cât și rețeaua complexă de influențe lingvistice (slave, grecești, turcești, maghiare) în care se înscrie numele.

Datele statistice oferite de *Dicționarul de frecvență a numelor de familie din România*[58] completează perspectiva teoretică printr-o imagine concretă a răspândirii actuale: *Arbănas*: 23 – O-1 (GJ), M-3 (CL), D-2 (CȚ), ML-8 (1-GL, 6-VR, 1-VS), T-1 (BV), CR-1 (AR), BNT-7 (6-CS, 1-TM); *Arbănaș*: 305 – O-111 (108-MH, 1-OT, 2-VL), M-21 (2-AG, 6-BR, 3-CL, 2-GR, 6-PH), D-15 (CȚ), ML-121 (2-BC, 11-GL, 98-VR, 10-VS), T-9 (8-BV, 1-SB), CR-1 (AR), BNT-24 (13-CS, 11-TM); *Arbănași* 54 – O-49 (1-DJ, 48-MH), D-1 (CȚ), CR-1 (AR), BNT-3 (TM); *Arbănașu* 111 – M-66 (BR), D-7 (CȚ), ML-24 (1-BC, 15-GL, 8-VR), B-14; *Arbonaș* 11 – ML-7 (BC), B-4.

---

[54] B.P. Hasdeu, *Etymologicum Magnum Romaniae*, vol I, București, Editura Minerva, 1972.

[55] *Sistemul antroponimic românesc în secolele al XIV-lea și al XV-lea (Țara Românească)*, în „Limba română", Anul 27, nr. 3, 1978, p. 243.

[56] DNFR, București, Editura Științifică și enciclopedică, 1983, p. 35.

[57] DOR, București, Editura Academiei Române, 1963, p. 182.

[58] *Dicționar de frecvență a numelor de familie din România*, DFNFR, 2003, vol. 1 (A–B), red. resp. prof. univ. dr. Teodor Oancă, Craiova, Editura Universitaria, s.v. Lucrarea Lilianei Lazea, *Nume de persoane din Dobrogea. Dicționar invers* (Constanța, Ex Ponto, 2004), consemnează și varianta *Arbanaș*, cu 9 purtători în Constanța (p. 362). De asemenea, în BDAR Iași (manuscris) este atestată forma *Arbanas*, cu 52 de purtători în total, dintre care 2 în Iași.

Persistența numelui este ilustrată și de aparițiile în presa veche și contemporană, unde este purtat de persoane precum *Cristian Arbănaș, Constantin Arbănaș, Dorian Arbănaș, Eleonora Arbănaș, Ionela Arbănaș, Irina Arbănaș, Mihaela Arbănaș, Sorin Arbănaș* etc., ceea ce demonstrează continuitatea utilizării sale în spațiul public.

În același sens, documentele administrative confirmă integrarea deplină a antroponimului în uzul oficial. De exemplu, în „Monitorul Oficial”[59] din februarie 1916, într-o listă de expropriați apar mai mulți purtători ai numelui: *Ion Gheorghe Arbănaș, Maria A. Arbănaș, Neculai Eni Arbănaș, Alexandru Arbănaș*, fără a avea legături de rudenie între ei. Această situație indică atât frecvența numelui, cât și stabilizarea lui ca patronim independent de sensul etnic originar.

În ansamblu, toate aceste exemple confirmă evoluția lui *arbănaș* de la etnonim la supranume și, în final, la nume de familie fixat în onomastica românească, ilustrând un proces tipic de lexicalizare și onomasticizare a denumirilor etnice.

2. Toponimie

Prezența lui *arbănaș* în inventarul numelor de locuri este redusă comparativ cu cea înregistrată în antroponimie, însă nu este lipsită de importanță; toponimele sunt răspândite în mai multe regiuni ale țării, ceea ce arată o anumită stabilitate și circulația denumirii în spațiul românesc. Aceste nume de loc derivă, de obicei, de la fixarea în plan toponimic a unui antroponim devenit nume de familie. Prin aceste exemple, toponimia confirmă, la rândul său, integrarea etnonimului în sistemul onomastic românesc și contribuie la reconstituirea unor aspecte legate de mobilitatea și așezarea populațiilor de origine albaneză în teritoriile românești.

Termenul este atestat în toponimie în lucrări de specialiate sau în diverse documente administrative. Astfel, Iorgu Iordan, în *Toponimia românească*[60] îl menționează în următorul context: „*Arbănași* (Buzău, Galați) și sinonimele *Arnăutul* (Negrești), *Fântâna Arnăutului* (Dorohoi), *Movila Arnăutului* (Medgidia), *Arnăut-Bostan-Dere* (Negru-Vodă); la Tiktin, *arbănaș* (sec. 16/17) «albanez» < sârb., bulg. *arbanas*. Cf. și arom. *arbines*, plur. *-și*, femin. *Arbinească*, apoi n. fam. dacor. *Orbonaș*”. Într-o notă explicativă[61], autorul reia observația lui Pericle Papahagi, potrivit căreia apelativul ar fi putut desemna uneori și aromâni: „Nu odată se va fi dat de către dacoromâni, în Muntenia sau Moldova, numele de arbănași și aromânilor, pentru că veneau din regiuni albanezești, după cum se întâmplă aceasta și în Bulgaria”.

Etnonimul este consemnat în multe acte administrative, în special în registre oficiale, unde este integrat în limbajul juridic și cadastral. O serie bogată de exemple este oferită de „Monitorul Oficial”[62] din octombrie 1924, unde sunt înregistrate mai multe terenuri purtând denumirea *Arbănaș*, fiecare fiind descris în detaliu prin suprafață, planuri cadastrale și vecinătăți[63]. Faptul că aceeași denumire este atribuită unor parcele distincte, dar apropiate, sugerează existența unui toponim originar, probabil mai extins, care a fost ulterior fragmentat prin împărțiri succesive de proprietate. În acest caz, *Arbănaș* funcționează ca nume de loc stabil, utilizat în mod constant pentru identificarea unor unități funciare.

Continuitatea utilizării termenului este confirmată și de alte atestări din perioada interbelică și din anii următori. Astfel, documente din anii 1939 și 1942 consemnează numeroase microtoponime derivate, precum *Fundul Arbănașului*, *Valea Arbănașului*, *Fața Arbănașului*, *În Fundul*

[59] „Monitorul Oficial”, 09.02.1916, nr. 249, 10467, https://tinyurl.com/548vx9u6 (consultat la 19.03.2026).
[60] Iorgu Iordan, *Toponimia românească,* București, Editura Academiei RPR, 1963, p. 266-267.
[61] *Ibidem*, p. 267, nota 1.
[62] „Monitorul Oficial”, 18 octombrie 1924, nr. 229, p. 11524, https://tinyurl.com/y8rvzb2d (consultat la 20.03.2026).
[63] „Cu actul transcris special la No. 72 din 1909 și 186/920, de la Maria Ion Neață Jinga și Ion Neață Jinga, un teren «Arbănaș» în suprafață de 2.784 mp., plan No. 1, vecin cu Dumitrache Alexandrescu, Ion Nițescu, Virgil Perițeanu, Maria Gh. Fotescu și Filofteia P. Constantinescu” etc.

Arbănașului[64] sau *Pe Fața Arbănașului*[65]. Sunt structuri analitice, în care baza lexicală *Arbănaș* devine nucleul unei serii de denumiri descriptive, specifice limbajului rural și cadastral.

Datele sunt completate de dicționarele toponimice regionale. În *Dicționarul toponimic al României. Oltenia* (DTRO)[66] sunt înregistrate denumiri, precum: *Pășunea lu Arbănaș* (în Bucura și N. Bălcescu, orașul Vânju Mare), explicată prin derivare de la un nume personal, precum și *Arbăneşti*, nume de deal și pârâu (Pădina Mică, Mehedinți), provenit dintr-un nume de grup (*arbăneşti*), format, la rândul său, de la antroponime precum *Arban, Arbăn* sau *Arbănaș*.

În *Dicționarul toponimic al României. Muntenia* (DTRM)[67] apar formele *Arbănași* (sat, izvor și vale în comuna Scorțoasa, Buzău), *Arbănașu* (vale în aceeași zonă) și *Arbăneşti* (sat în Prahova), toate explicate prin raportare la etnonimul *arbănaș* sau la numele de persoană format de la acesta. Și în *Tezaurul toponimic al României. Moldova*[68] apare o referire, indirectă, la termenul *arbănaș*: în explicarea originii toponimului *Bălașa*² (numele unui teren arabil situat la marginea de sud a satului Șcheia), este reconstituită o schemă genealogică în care apare „văduva Arbănașului”.

Din punct de vedere lingvistic, exemplele ilustrează procesul de derivare și specializare semantică a etnonimului. Inițial acesta desemna apartenența etnică (*albanez*), apoi ajunge să fie utilizat treptat ca nume personal, iar ulterior ca nume de loc, unde își pierde transparența semantică originară și capătă o funcție pur denominativă. Totodată, frecvența formelor articulate (*Arbănașului*) sau a construcțiilor prepoziționale (*În Fundul Arbănașului, Pe Fața Arbănașului*) arată adaptarea acestuia la structurile sintactice ale limbii române, la tiparele toponimiei tradiționale și la necesitățile denominative locale.

Concluzii

Etnonimul *arbănaș* este un lexem prezent în diferite compartimente ale limbii române. Utilizat inițial ca apelativ cu sensul de *albanez*, termenul este atestat în documente istorice, unde îndeplinește funcția de identificare etnică, fiind aplicat atât populațiilor din Albania propriu-zisă, cât și, în anumite situații, locuitorilor din Epir sau chiar aromânilor, în funcție de percepția geografică și culturală a epocii.

Ulterior, *arbănaș* intră într-un proces de integrare onomastică, devenind mai întâi apelativ denominativ (însoțind nume personale), apoi antroponim propriu-zis. Frecvența sa în documente de arhivă, în diverse forme și împrejurări, demonstrează stabilizarea lui ca nume de persoană, uneori independent, alteori asociat cu funcții sau demnități, ceea ce indică integrarea purtătorilor în structurile sociale și administrative ale epocii.

În plan toponimic, deși mai puțin productiv, termenul se fixează în denumiri de locuri, atât simple, cât și compuse, reflectând fie prezența unor indivizi sau grupuri identificate ca *arbănași*, fie derivarea din antroponime. Atestările din documente oficiale moderne confirmă persistența acestor toponime și integrarea lor în limbajul administrativ și cadastral.

În folclor, etnonimul apare mai rar, uneori fiind supus unor deformări fonetice specifice transmiterii orale, fără ca sensul său originar să fie pierdut. În schimb, literatura valorifică ceva mai frecvent termenul, în special în scrieri cu caracter istoric, unde *arbănaș* sau *arnăut* desemnează personaje individuale sau tipuri umane asociate unor contexte politice, militare sau sociale.

Din punct de vedere etimologic, toate sursele converg spre originea sud-slavă a formei românești, pe baza unui radical etnic mai vechi (*arb-*), specific spațiului albanez, ceea ce confirmă existența unor contacte istorice și lingvistice între populațiile balcanice.

---

[64] Toate cele patru se regăsesc în „Monitorul Oficial”, Partea 2, 11 octombrie 1939, nr. 236, p. 19, https://tinyurl.com/4wu5pnvu (consultat la 20.03.2026). Iată și un exemplu: „Teren plan Nr. 751, proprietatea Stan Ștefan Roșu și Ștefan C. Roșu, în suprafață de 1.460 mp, situat la punctul «În Fundul Arbănașului», vecin cu: Constantin Gh. Comănescu, Marița Ilie Frățilă, Dumitru Rădulescu, Maria Tatu Cristea, Gheorghe Gâscă”.

[65] „Monitorul Oficial”, Partea 2, 23 iunie 1942, nr. 143, p. 4462, https://tinyurl.com/mu8wshdy (consultat la 20.03.2026).

[66] *Dicţionarul toponimic al României. Oltenia* (DTRO) (sub redacţia prof. univ. dr. Gh. Bolocan), vol. 1 (A-B), Craiova, Editura Universitaria, 1993 ș.u.

[67] *Dicţionarul toponimic al României. Muntenia* (DTRM) (coord. prof. univ. dr. Gh. Saramandu), vol. 1 (A-B), Bucureşti, Editura Academiei Române, 2005 ș.u.

[68] Volumul al III-lea, *Dicționarul toponimic al Bazinului Superior al Bârladului*, de Mircea Ciubotaru, București, Editura Academiei Române, 2024, p. 13.

În ansamblu, evoluția termenului *arbănaș* ilustrează un proces tipic de transformare a unui etnonim: de la desemnarea unei identități etnice, la integrarea în sistemul onomastic (antroponimie și toponimie) și la fixarea sa în diverse registre ale limbii. Studiul acestui termen evidențiază atât dinamica lexicală, ci și complexitatea relațiilor istorice și culturale dintre români și albanezi, reflectate în limbaj.

BIBLIOGRAPHY:

1. Alexe, Dan, *Dacopatia și alte rătăciri românești,* Ediție revăzută și adăugită, București, Editura Humanitas, 2021.
2. Alexe, Dan, *De-a dacii și romanii. O introducere în istoria limbii și etnogenezei românilor*, București, Humanitas, 2023.
3. Arbore, Al.P., *Însemnătatea cercetărilor etnografice pentru cunoașterea poporului român,* Extras din Buletinul S.R.R. de Geografie, 1929, Institutul de Arte Grafice „Alexandru Vlahuță", București, 1930.
4. BDAR – Baza de date antroponimice a României, constituită în 1994 la Laboratorul de cercetări onomastice al Facultății de Litere a Universității din Craiova (Iași în manuscris).
5. Bogdan, Ioan, *Letopisețul lui Azarie*, în „Analele Academiei Române", Seria II, tomul XXXI, 1908-1909, Memoriile Secțiunii Istorice, București, 1909, p. 57-216.
6. Bogrea, Vasile, *Cercetări de literatură populară,* Extras din „Dacoromania", anul II, 1922, p. 441-442.
7. Bordaș, Liviu, *Dor de Dunăre și alte nostalgii cosmopolite. Prețul cosmopolitismului,* în „Observator Cultural", 21.08.2008, Anul 9, nr. 437, https://tinyurl.com/atersb92, la 17.03.2026.
8. Brâncuș, Grigore, *Introducere în istoria limbii române,* I, București, Editura Fundației România de Mâine, 2002.
9. Brâncuș, Grigore, *Problemele substratului limbii române*, în „Limba română", LXII, nr. 4, 2013, p. 417-423.
10. Bolintineanu, Dimitrie, *Călătorii la românii din Macedonia și Muntele Athos sau Santa-Agora,* 1858, https://tinyurl.com/3tazwhfv, consultat la 17.03.2026.
11. Bucuța, Emanuel, *Scriitori de lângă noi*, în „Gândirea", 01.01.1930, Anul 10, nr. 1-2, p. 47-49, https://tinyurl.com/4md48smw, consultat la 17.03.2026.
12. Candrea, Ioan-Aurel, *Dicționarul enciclopedic ilustrat,* CADE, București, Editura „Cartea Românească", 1926-1931.
13. *Catagrafiile Vistieriei Moldovei (1820-1845). VIII. Ținutul Putna,* Partea 1 (1820), volum editat de Mircea Ciubotaru și Nicoleta Dănilă, Introducere de Mircea Ciubotaru, Iași, Casa Editorială *Demiurg Plus*, 2014.
14. *Catalogul documentelor Țării Românești* din Arhivele Naționale, vol. IX 1657-1659, întocmit de Mirela Comănescu, Laura Niculescu, Ileana Dincă, București, 2012.
15. *Catalogul documentelor Țării Românești* din Arhivele Statului, vol. V 1640-1644, București, 1985.
16. Chelaru, Marius, *Albania și albanezii în cărțile și presa din România, Pagini despre imaginea Albaniei în cărțile și presa din România până în primele decenii ale secolului al XX-lea,* Colecția Albanica, Craiova, Editura Asdreni, 2022.
17. Chivu, Gh., *Primul Lexicon geografic italo-român și interpretarea grafemelor din textele vechi românești*, în „Limba română", LX, nr. 1, București, 2011, p. 26-32.
18. Ciorănescu, Alexandru, *Dicționarul etimologic al limbii române*, Ediție îngrijită și traducere din limba spaniolă de Tudora Șandru Mehedinți și Magdalena Popescu Marin, București, Editura Saeculum I.O., 2007. Ediția I: Diccionario etimológico rumano, Universidad de La Laguna, Biblioteca filológica, 1958-1966.
19. Constantinescu, N.A., *Dicționar onomastic românesc,* DOR, București, Editura Academiei

Române, 1963.
20. Costin, Miron, *De neamul moldovenilor. Din ce țară au ieșit strămoșii lor.* Ediție de C. Giurescu, București, Atelierele Grafice Socec &Co, Societate Anonimă, 1914.
21. *Cronicile Medievale ale României, VIII, Radu logofătul Greceanu, Istoria domniei lui Constantin Basarab Brâncoveanu Voievod (1688-1714)*, Studiu introductiv și ediție critică întocmite de Aurora Ilieș, București, Editura Academiei RSR, 1970.
22. *Cursul d-lui Nicolae Iorga: Istoria Albaniei*, în „Neamul Românesc”,16.02.1914, nr.6, p.3-4.
23. Delavrancea, Barbu, *Teatru,* Postfață și bibliografie de Constantin Cubleșan, București, Editura Minerva, 1983, https://tinyurl.com/2wuuypxf, consultat la 17.03.2026.
24. Densusianu, Ovid, *Studii de filologie română,* București, Institutul de Arte Grafice Carol Göbl, 1898.
25. *Dicţionar de frecvenţă a numelor de familie din România*, DFNFR, 2003, vol. 1 (A-B), red. resp. prof. univ. dr. Teodor Oancă, Craiova, Editura Universitaria.
26. *Dicţionarul etimologic al limbii române*, Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan-Alexandru Rosetti”, https://tinyurl.com/yc5f2z28, consultat la 11.03.2026.
27. *Dicționarul explicativ al limbii române* (ediția a II-a revăzută și adăugită), Academia Română, Institutul de Lingvistică, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2009.
28. *Dicționarul limbii române,* Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”, https://dlr1.solirom.ro/, consultat la 11.03.2026.
29. *Dicţionarul toponimic al României. Muntenia* (DTRM) (coord. prof. univ. dr. Gh. Saramandu), vol. 1 (A-B), Bucureşti, Editura Academiei Române, 2005 ș.u.
30. *Dicţionarul toponimic al României. Oltenia* (DTRO) (sub redacţia prof. univ. dr. Gh. Bolocan), vol. 1 (A-B), Craiova, Editura Universitaria, 1993 ș.u.
31. *Documenta Romaniae Historica. B Țara Românească*, vol. XXIII (1630-1632), întocmit de Damaschin Mioc, București, Editura Academiei RSR, 1969; vol. XXI (1626-1627), întocmit de Damaschin Mioc, București, Editura Academiei RSR, 1965; vol. XXII (1628-1629), întocmit de Damaschin Mioc, București, Editura Academiei RSR, 1969; vol. XXV (1635-1636), întocmit de Damaschin Mioc, Maria Bălan, Ruxandra Cămărășescu, Coralia Fotino, 1985; vol. XXXII (1647), întocmit de Violeta Barbu și Gheorghe Lazăr. A colaborat Oana Rizescu, București, Editura Academiei, 2001; vol. XXIV (1633-1634), întocmit de Damaschin Mioc, Sașa Caracaș și Constantin Bălan, 1974; XXXVII (1652), întocmit de Violeta Barbu, Constantin Bălan, Florina Manuela Constantin, 2006; vol. XXX (1645), întocmit de Violeta Barbu, Marieta Chiper, Gheorghe Lazăr, 1998; vol. XXXVI (1651), întocmit de Oana Rizescu, Marcel-Dumitru Ciucă, 2006.
32. Eftimiu, Victor, *Pățania din Ianina,* în „Universul Literar”, 28.07.1929, Anul 47, nr. 31, p. 486-487, https://tinyurl.com/4xjy25jh, consultat la 17.03.2026.
33. Florescu, George D., *Divane domnești din Muntenia în secolul al XV-lea. Dregători și boieri 1389-1496,* în „Revista Arhivelor”, publicațiune anuală sub îngrijirea dlui Constantin Moisil, vol. II, Nr. 4-5, București, 1927-1929, p. 50-125, https://tinyurl.com/3hf8eh92, consultat la 18.03.2026.
34. Georgescu-Sergent, Ștefan, *Albanezii*, piesă în cinci acte, București, Institutul de Arte Grafice Carol Göbl, 1898.
35. Hasdeu, B.P., *Etymologicum Magnum Romaniae*, vol I, București, Editura Minerva, 1972.
36. Hasdeu, Al.P., *Domnia arnăutului,* București, 1872.
37. Ionescu, Ch., *Sistemul antroponimic românesc în secolele al XIV-lea și al XV-lea (Țara Românească)*, în „Limba română”, Anul 27, nr. 3, 1978, p. 243-252.
38. Iordan, Iorgu, *Dicționarul numelor de familie românești,* DNFR, București, Editura Științifică și enciclopedică, 1983.
39. Iordan, Iorgu, *Toponimia românească,* București, Editura Academiei RPR, 1963.
40. *Istoria Țării Românești 1290-1690. Letopisețul Cantacuzinesc*, ediție critică întocmită de C. Grecescu și D. Simionescu, București, Editura Academiei RPR, 1960.
41. Lazea, Liliana, *Nume de persoane din Dobrogea. Dicționar invers,* Constanța, Ex Ponto,

2004.
42. *Micul dicționar academic*, ediția a II-a, Academia Română, Institutul de Lingvistică, Editura Univers Enciclopedic, 2010.
43. Papahagi, Pericle, *Numiri entice la Aromâni*, în „Analele Academiei Române. Memoriile secțiunii Literare", Seria III, Tomul III, Cultura Națională, București, 1927, p. 131-168.
44. Philippide, Alexandru, *Originea românilor*, vol. II, *Ce spun limbile română și albaneză*, Iași, Tipografia „Viața românească" S.A., 1927.
45. Popescu-Sireteanu, Ion, *Deformări lexicale în folclor*, în „Limba română", Anul 26, nr. 5, 1977, p. 509-516.
46. Rosetti, Alexandru, *Călătorii și portrete. Note din Grecia, India, Israel, S.U.A., Albania. Diverse. Cartea Albă,* București, Editura Sport-Turism, 1977.
47. Rosetti, Radu, *Cronica Bohotinului,* în „Analele Academiei Române", Seria II, Tomul XXVIII, 1905-1906, Memoriile Secțiunii Istorice, București, 1906, p. 157-324, https://tinyurl.com/3dxnpep5, consultat la 16.03.2026.
48. Rosetti, Radu, *Originea și transformările clasei stăpânitoare în Moldova*, în „Analele Academiei Române. Memoriile Secţiunii Istorice", Seria II, Tomul XXIX, 1906-1907, p. 145-214.
49. Rusu, I.I., *Elemente autohtone în limba română. Substratul comun româno-albanez,* București, Editura Academiei Române, 1970.
50. Săvulescu, Radu-Cosmin, *O istorie a creştinismului albanez din vremurile apostolice până la căderea comunismului,* Colecția Albanica, Craiova, Editura Asdreni, 2024.
51. Scriban, Augustin, *Dicționarul limbii românești, etimologii, înțelesuri, exemple, citații, arhaisme, neologisme, provincialisme,* Ediție anastatică îngrijită și prefațată de I. Oprișan, București, Editura Saeculum I.O., 2013.
52. Șăineanu, Lazăr, *Dicționar universal al limbei române*, ediția a VI-a, Editura „Scrisul românesc", 1929.
53. Șăineanu, Lazăr, *Influența orientală asupra limbei și culturei române,* vol. II. *Vocabularul*, București, Editura Socec et Comp, 1900.
54. *Tezaurul toponimic al României. Moldova,* volumul al III-lea, *Dicționarul toponimic al Bazinului Superior al Bârladului*, de Mircea Ciubotaru, București, Editura Academiei Române, 2024.
55. https://en.wikipedia.org/wiki/Arbana%C5%A1ka_(Prokuplje), consultat la 20.03.2026.
56. https://en.wikipedia.org/wiki/Arbanasi, consultat la 20.03.2026.
57. https://hrcak.srce.hr/file/491389, consultat la 20.03.2026.
58. https://ro.wikipedia.org/wiki/Arbanasi,_Veliko_T%C4%83rnovo, consultat la 20.03.2026.
59. https://ro.wikipedia.org/wiki/Arbanasi_(grup_etnic)#cite_ref-5, consultat la 20.03.2026.
60. https://ro.wikipedia.org/wiki/Arbanasi_(grup_etnic), consultat la 20.03.2026.
61. https://tinyurl.com/3vewr2jj, consultat la 20.03.2026.
62. „Monitorul Oficial", 09.02.1916, nr. 249, https://tinyurl.com/548vx9u6, la 19.03.2026.
63. „Monitorul Oficial", Partea 2, 11 octombrie 1939, nr. 236, https://tinyurl.com/4wu5pnvu, consultat la 20.03.2026.
64. „Monitorul Oficial", Partea 2, 23 iunie 1942, nr. 143, https://tinyurl.com/mu8wshdy, consultat la 20.03.2026.
65. „Monitorul Oficial", 18 octombrie 1924, nr. 229, https://tinyurl.com/y8rvzb2d, consultat la 20.03.2026.

INTERCULTURAL AND TERMINOLOGICAL CHALLENGES IN TEACHING ROMANIAN FOR NAVAL ARCHITECTURE TO UKRAINIAN REFUGEE STUDENTS

Anca Ionescu
Independent Researcher, PhD

Abstract: *The recent geopolitical context has led to a significant increase in the number of Ukrainian students enrolled in Romanian universities, particularly in technical fields such as naval architecture. This paper investigates the linguistic, terminological and intercultural challenges encountered in teaching Romanian as a foreign language for specific purposes to Ukrainian refugee students. The analysis is grounded in both theoretical perspectives and direct teaching experience, focusing on the acquisition and translation of specialized terminology. The study highlights the complex interaction between language, cognition and professional knowledge, emphasizing the role of translation as a mediating process in the construction of technical meaning. The findings suggest that effective teaching strategies must integrate linguistic adaptation, conceptual clarity and intercultural sensitivity.*

Keywords: *Romanian as a foreign language, naval architecture, terminology, intercultural communication, Ukrainian students, translation*

1. Introduction

The war in Ukraine has generated not only a humanitarian crisis but also a profound transformation of educational dynamics in Eastern Europe. According to the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR, 2024), over six million Ukrainian refugees have been registered across Europe, with Romania hosting a significant number of displaced persons, including students enrolled in higher education institutions.

Romanian universities have consequently become spaces of intense intercultural interaction, where language functions as a decisive factor in academic integration. In technical domains such as naval architecture, linguistic competence is not merely an academic requirement but a prerequisite for understanding highly specialized conceptual systems.

This study continues a sustained line of research developed by the author in the field of specialized language and translation in naval architecture. Previous studies have addressed terminological structure, semantic relations, anglicisms and translation strategies in technical discourse (Trisca Ionescu, 2014a; 2014b; 2015a). The current paper extends this research toward an applied educational context, focusing on Ukrainian refugee students learning Romanian for academic purposes.

2. Theoretical Framework

The teaching of Romanian as a foreign language for specific purposes must be understood as a multidimensional process involving linguistic, cognitive and intercultural components. According to Cabré (1999), terminology represents not merely lexical units but structured knowledge systems in which each term corresponds to a precise conceptual entity.

Earlier research by the author has demonstrated that naval architecture terminology functions as a semi-closed system characterized by strong semantic interdependence between terms (Trisca Ionescu, 2014c). This means that understanding a term requires understanding its position within a broader conceptual network rather than its isolated dictionary definition.

The influence of English as a dominant language of technical communication has been widely documented in previous studies. In Romanian naval architecture discourse, anglicisms and hybrid forms are frequently encountered, reflecting processes of globalization and knowledge transfer (Trisca Ionescu, 2014b). This phenomenon complicates the learning process for non-native speakers, particularly in multilingual educational contexts.

From a translation perspective, Nida's (1964) distinction between formal and dynamic equivalence remains relevant, although technical translation prioritizes semantic precision over stylistic adaptation. Newmark (1988) further emphasizes that specialized translation must ensure conceptual accuracy, particularly in domains where misunderstanding may have practical consequences.

Intercultural communication theory, as formulated by Byram (1997), highlights the importance of intercultural competence in educational settings. In the case of refugee students, language learning is deeply embedded in processes of cultural adaptation, identity reconstruction and academic integration.

3. Naval Architecture Language as a Specialized System

Naval architecture represents a highly structured technical domain in which language plays a fundamental role in the transmission of engineering knowledge. Its terminology is historically layered, combining classical roots, maritime tradition and modern English influence.

Terms such as "keel", "bulkhead" or "draft" are rendered in Romanian as "chilă", "perete etanș" and "pescaj". Although these equivalents are standardized within technical discourse, they require conceptual understanding rather than simple lexical memorization.

Previous research conducted by the author has highlighted that semantic relations between terms in naval architecture are essential for correct interpretation and translation (Trisca Ionescu, 2014c). Each term functions within a network of interrelated concepts, and its meaning is activated contextually rather than in isolation.

4. Ukrainian Refugee Students in Romanian Technical Education

Since 2022, Romanian universities have experienced a significant increase in the number of Ukrainian students enrolling in technical programs. According to the Romanian Ministry of Education (2023), several thousand Ukrainian students have been integrated into Romanian higher education institutions, particularly in engineering fields.

These students typically possess a multilingual background, including Ukrainian as their native language, Russian as a second language in many cases, and varying levels of English proficiency. Romanian, however, represents a new linguistic system, both structurally and lexically distant from their previous academic experience.

In direct teaching practice, it has been observed that students frequently rely on English as an intermediary language when processing technical terminology. While this strategy facilitates initial comprehension, it may also generate interference and inaccuracies in Romanian usage. Furthermore, psychological factors such as stress and displacement significantly affect learning performance. UNESCO (2023) reports that refugee students often experience increased cognitive load and emotional instability, which directly influences academic adaptation.

5. Terminological and Translational Challenges

One of the most significant difficulties in teaching naval architecture terminology lies in the absence of direct equivalence between languages. Certain concepts require descriptive translation or contextual explanation rather than lexical substitution. This confirms Newmark's (1988) view that technical translation is fundamentally meaning-oriented.

Earlier studies by the author have demonstrated that semantic variation is a defining characteristic of naval architecture discourse, where identical concepts may be expressed through different lexical forms depending on context and professional usage (Trisca Ionescu, 2014d). This variability becomes particularly problematic for learners who attempt to map terms directly between languages.

Another recurring issue is semantic interference. Students often transfer meanings from English or Slavic languages into Romanian structures, resulting in hybrid or incorrect forms. This phenomenon is intensified in multilingual learning environments, where cognitive resources are distributed across several linguistic systems.

According to OECD (2022), multilingual learners in technical disciplines require significantly higher cognitive effort to process and integrate specialized knowledge, especially when instruction occurs in a non-native language.

6. Pedagogical Approaches and Teaching Experience

In addressing these challenges, teaching strategies must be adapted to the specific needs of refugee students. In practical teaching experience, contextual learning has proven to be the most effective method. Presenting terminology through technical drawings, ship schematics and real-world applications allows students to associate linguistic forms with conceptual meaning.

The use of multilingual glossaries, including Romanian, Ukrainian and English equivalents, facilitates comprehension and supports gradual transition toward Romanian as the primary academic language. However, reliance on translation must be carefully managed, as excessive dependence may hinder the development of direct conceptual understanding.

Earlier research by the author has emphasized the importance of contextualization in specialized dictionaries, demonstrating that effective comprehension depends on access to usage contexts rather than isolated definitions (Trisca Ionescu, 2013c). This principle is directly applicable to the teaching process in technical education.

Intercultural sensitivity also plays a crucial role in classroom dynamics. As Byram (1997) argues, effective communication depends not only on linguistic competence but also on the ability to navigate cultural and educational differences.

7. Continuity of Research and Applied Perspective

The present study is situated within a broader research trajectory developed by the author in the field of naval architecture language and translation studies. Previous works have addressed multiple dimensions of this domain, including compound noun structures (Trisca Ionescu, 2015a), modal auxiliary verbs in technical discourse (Trisca Ionescu, 2015b), semantic relations (2014c), and anglicisms in Romanian naval terminology (2014b).

Additional research has explored translator acculturation processes, highlighting the necessity of adapting not only linguistic forms but also professional and cultural frameworks (Trisca Ionescu, 2013a). Studies on technical communication and advertising language in naval architecture further emphasize the variability and contextual nature of specialized discourse (Trisca Ionescu, 2013d).

This cumulative research demonstrates that naval architecture language cannot be understood as a static system but rather as a dynamic field shaped by translation, globalization and professional practice. The current paper extends this trajectory by introducing an educational dimension, focusing on the learning process of Ukrainian refugee students.

8. Discussion

The integration of Ukrainian students into Romanian technical education highlights the interdependence between language acquisition, conceptual understanding and professional training. The challenges observed in terminology acquisition reflect broader issues previously identified in translation studies, confirming that language learning and translation competence are closely interconnected.

At the same time, the educational context reveals the limitations of traditional monolingual teaching models. Multilingual classrooms require adaptive pedagogical approaches that recognize linguistic diversity as a cognitive resource rather than an obstacle.

9. Conclusions

The study demonstrates that teaching Romanian for naval architecture to Ukrainian refugee students involves complex linguistic, cognitive and intercultural processes. The acquisition of specialized terminology is not merely a lexical exercise but a form of conceptual restructuring that enables academic and professional integration.

In continuity with the author's previous research (Trisca Ionescu, 2013a; 2014b; 2015a), the findings confirm that specialized language operates as a dynamic system influenced by translation, globalization and educational practice. The presence of refugee students adds new relevance to this research direction, emphasizing the role of language as a tool of integration, adaptation and empowerment.

Future research should explore digital tools for terminology acquisition and long-term strategies for multilingual education in technical domains.

BIBLIOGRAPHY:

1. Byram, M. (1997). *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Cabré, M. T. (1999). *Terminology: Theory, Methods and Applications*. Crystal, D. (2006). *Language and the Internet*. Ministerul Educației (2023). *Raport privind integrarea studenților ucraineni în învățământul superior din România*. Newmark, P. (1988). *A Textbook of Translation*. Nida, E. (1964). *Toward a Science of Translating*. OECD (2022). *Education at a Glance*. Sager, J. (1990). *Terminology Processing*. UNESCO (2023). *Education in Emergencies Report*. UNHCR (2024). *Ukraine Refugee Situation Report*.
2. Trisca Ionescu, A. (2013a–2015b). Various works on naval architecture terminology, translation and discourse, published in *Interstudia*, *Communication, Context, Interdisciplinarity*, *Cultural Intertext*, *Constanta Maritime University Annals*, and *Prezente continue*.

CURRENT CHALLENGES IN THE FIELD OF TEACHING AND LEARNING MODERN LANGUAGES

Claudia-Sorina Barbu (Popa)
PhD, National University of Science and Technology Politehnica Bucharest, University Center of Pitești

Abstract: *In the 21st century, new educational approaches have emerged and developed regarding foreign language teaching, or teaching and education as a whole. The integration of new technologies in education is today considered a key competence of teachers. Teaching using digital technologies aims at a reconfiguration of the roles of the teacher and students, a revision of the relational dynamics between teacher and student, a different approach to the skills that students need to be trained in, to the content intended for learning and to the way in which the student is put in contact with it (through digital applications and tools).*

Keywords: *digital pedagogy, globalization, modern languages teaching, multilingualism.*

1. Digitalizarea procesului educativ

La începutul secolului al XXI-lea, în contextul educației, Marc Prensky1 a creat o nouă expresie – „nativi digitali" - pentru a defini elevii într-o perioadă care a asistat la o schimbare paradigmatică pe fondul progreselor digitale constante din ultimele decenii ale secolului al XX-lea. Acești „nativi digitali" sunt actanți în cadrul unui proces de „discontinuitate" sau „unicitate" care a transformat „lucrurile într-un mod atât de fundamental încât nu mai există cale de întoarcere". După cum afirmă autorul: „Această așa-numită 'unicitate este apariția și răspândirea rapidă a tehnologiei digitale în ultimele decenii ale secolului al XX-lea". Prensky i-a numit pe profesori și educatori „imigranți digitali", deoarece s-au familiarizat cu noile tehnologii, adoptându-le (și adaptându-le) ca strategie eficientă în predare. Mai mult decât atât, Prensky i-a avertizat pe profesori că aceste tendințe atrag și nevoia de schimbare pentru a capta atenția elevilor. Nu este de mirare, deci, că această abordare a tehnologiei a atras în principal profesorii mai tineri, care erau mai predispuși să folosească tehnologia atât în viața personală, cât și în predare, decât cei mai maturi, care o priveau cu mai multă reticență și aveau mai mare încredere în abordările tradiționale de predare.

Astfel că, începând cu anul 2000 și până în prezent, unul dintre principiile importante care stau la baza cadrelor concepute și implementate de Comisia Europeană, sub conducerea Centrului Comun de Cercetare, este promovarea competențelor digitale ale tuturor cetățenilor, pentru a le oferi acestora instrumentele adecvate obținerii de reușite profesionale, dar și pentru a-i ajuta să devină mai împliniți atât pe plan profesional, cât și personal.

În ceea ce privește folosirea acestor noi tehnologii strict ca instrumente de sprijin pentru orele de limbi străine, acestea adaugă noi elemente la abordările metodologice ale predării și învățării. Bolen2 prezintă câteva motive pentru a utiliza resursele bazate pe tehnologie, spre exemplu în cadrul orelor de limbi străine: sunt eficiente, deoarece elevii învață mai repede; fac lecțiile să fie mai atractive; elevii se simt mai motivați; elevii devin mai autonomi; profesorii au acces la o multitudine de resurse excelente, precum teste, jocuri de societate online; iar elevii, părinții, administratorii se așteaptă la utilizarea computerului în clasă. Cu toate acestea, susține același autor, după cum s-a subliniat anterior, dacă tehnologia este utilizată fără o planificare atentă, atunci obiectivele pedagogice ar putea să își piardă eficacitatea. Ca atare, este foarte important să cunoaștem cum și când se utilizează tehnologia la clasă. Dacă se utilizează doar de dragul utilizării calculatorului, atunci obiectivele

1 PRENSKY, M. *Digital Natives, digital immigrants. On the Horizon, 9*. MBC University, 2001.
2 BOLEN, J. ESL *Technology games, activities and resources. 59 ways to implement tech in a language learning classroom.* Independently published, 2021.

învățării devin inutile, însă dacă este integrată în cadrul unor obiective și strategii foarte bine definite, atunci rezultatele vor fi mult mai încurajatoare.

Obiectivele strategice ale U.E. orientate către creșterea calității educației și a competitivităţii resurselor umane vizează o transformare la nivelul sistemelor de educație din Europa, pentru a asimila noile tehnologii, pentru a le utiliza eficient, pentru a mări accesul la resurse educaționale digitale și pentru a crea noi medii virtuale de învățare.

Decidenții educționali trebuie să regândească parcursul educațional, permițând elevilor să exploreze ceea ce este nou, să rezolve probleme prin intermediul propriilor activități de cercetare, investigare, să relaționeze cu ceilalți, să exprime opinii argumentate. Gestionată corespunzător, tehnologia contribuie la o învățare activă, centrată pe elev, determină dezvoltarea creativității și a gândirii critice, duce la ameliorarea rezultatelor elevilor. Se impune crearea unor contexte individualizante, accentuând interactivitatea elev - ordinator, dar și alte suporturi pentru a încuraja munca în cooperare, explorarea de probleme și de noi modalități de exprimare ale elevului.

Potenţialul motivațional al dispozitivelor multimedia în predarea - învățarea unei limbi străine, interactivitatea și formarea competențelor specifice, sunt strâns legate de progresul tehnic.

Încă de la începutul anilor 80, microordinatoarele democratizează suportul informatic care se va răspândi în toate activitățile umane. Cu ajutorul computerului, interactivitatea este prezentă în sala de clasă. Multimedia nu înlocuiește profesorul, dar poate sprijini învățarea, favorizând transpunerea diferitelor moduri cognitive: verbal, logic, vizual, spațial. O aplicare educativă multimedia susține considerabil interesul celui care învață. Ea permite depășirea noțiunii de secvențialitate pentru a ajunge la interactivitate. Ordinatorul devine un „compagnon” cognitiv.

În societatea de azi, noile tehnologii ritmează și structurează viața socială, de aici necesitatea unei educații pentru/prin media. Nu trebuie ignorat faptul că informația nu înseamnă neapărat cunoaștere. Explozia informației poate genera ideea că reducerea timpului de acces la informații înseamnă și dobândire de cunoştinţe. Se uită necesitatea reflecției care duce la memorare (stocare): «Pour apprendre, penser innover et décider... il faut du temps» 3.

Secolul XXI marchează o profundă mondializare și renunțarea la metodele tradiționale de predare-învățare. Altfel zis, didacticienii și profesorii și-au pus mai multe întrebări privind efectele globalizării în sistemul educativ, privind tipologia și forma manualelor școlare de elaborat, cultura profesorului, etc. Asistăm la o evoluție macroscopică a societății cunoașterii. Tehnologiile informației și comunicării sunt azi parte integrantă a cotidianului.

«A învăța altfel» în era numericului înseamnă formare, colaborare, inovare pentru ajunge la un nou model educativ pentru o egalitate de șanse.

Am putea defini pedagogia digitală, în baza celor expuse anterior, ca un instrument major de actualizare și reciprocitate a practicilor educaționale, permițând o evoluție și o îmbogățire pentru ambii actanți ai procesului educațional și încurajând reușita și perseverența școlară prin motivarea elevilor și crearea unor condiții favorabile achiziției de cunoștințe și abilități.

2. Contextul european și contextul național privind integrarea tehnologiilor digitale

La nivelul Uniunii Europene, s-a dorit realizarea unui Spațiu European al educației până în 2025, care să aibă următoarele șase direcții: calitate, incluziune și egalitate de gen, dubla tranziție verde și digitală, profesori și formatori, învățământul superior și dimensiunea geopolitică.

Pentru a soluționa disparitatea în materie de competențe digitale din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții și pentru a consolida capacitatea digitală și reziliența sistemelor de educație și formare din Europa, Comisia Europeană propune o nouă abordare cuprinzătoare privind învățarea și educația digitală la nivel european, în temeiul noului Plan de acțiune pentru educația digitală (CELEX, 2020).

Planul de acțiune pentru educația digitală (2021-2027) este o inițiativă de politică reînnoită a Uniunii Europene, ce stabilește o viziune comună asupra unei educații digitale de înaltă calitate, favorabile incluziunii și accesibile în Europa și care urmărește să sprijine adaptarea sistemelor de

3 Lévy D., Zarate G. La médiation et la didactique des langues et des cultures. Paris: CLÉ International, 133p., 2003.

educație și formare ale statelor membre la era digitală. Acest plan prezintă două priorități strategice: încurajarea dezvoltării unui ecosistem de educație digitală de înaltă performanță și dezvoltarea aptitudinilor și competențelor digitale relevante pentru transformarea digitală.

3. Predarea cu tehnologii digitale – repere și instrumente ce pot fi utilizate

Luând în considerare toate aspectele prezentate anterior, ne punem următoarele întrebări, menite să deschidă direcții de analiză și de identificarea unor soluții viabile pentru activitatea de predare bazată pe tehnologii digitale: *Cum putem preda efectiv utilizând tehnologiile digitale? Cum putem folosi tehnologia pentru eficientizarea actului didactic? Care este abordarea optimă la care profesorii trebuie să adere?*

Evident, predarea utilizând tehnologiile digitale vizează o reconfigurare a rolurilor profesorului și ale elevilor, o revizuire a dinamicii relaționale dintre profesor și elev, o raportare diferită la competențele ce trebuie formate elevilor, la conținutul destinat învățării și la modul în care elevul este pus în contact cu acesta (prin intermediul aplicațiilor și instrumentelor digitale).

Legat de această problematică, de multe ori, profesorii au o abordare dihotomică neproductivă: ori nu utilizează deloc tehnologia, ori consideră că aceasta poate înlocui munca lor la catedră. Niciuna dintre perspective nu este corectă: a nu utiliza tehnologia înseamnă a nu face apel la plusvaloarea extraordinară pe care aceasta poate să o aducă în sala de clasă; a se baza doar pe tehnologie în actul didactic duce la o anumită superficializare a muncii profesorului. Cadrele didactice ar trebui să se gândească mai intâi la elemente care țin de psihologia copilului/vârstei cu care lucrează, la dimensiuni motivaționale, la modul în care își construiesc obiective și la cum își adaptează metodele la clasă și abia apoi trebuie să vadă cum pot utiliza tehnologia ca să potențeze toate aceste aspecte4.

4. Instrumentele digitale în didactica limbilor

Generația digitală a tinerilor reprezintă 20% din populația lumii5, iar majoritatea celor care învață limbi străine se presupune că fac parte din acest grup. Acest număr stabilește potențialul de utilizare a diferitelor resurse digitale în scopul comunicării. În plus, generația digitală se comportă diferit în situațiile de învățare, având în vedere faptul că utilizarea surselor digitale îi stimulează pe studenți, în mod deosebit, și le permite să învețe prin descoperire.

În secolul al XXI-lea au apărut și dezvoltat abordări educaționale noi în ceea ce privește predarea limbilor străine, sau predarea și educația, ca ansamblu. Atât rolurile profesorilor, cât și ale elevilor, respectiv studenților s-au schimbat. Dacă ne raportăm la învățământul gimnazial, anii superiori, cu precădere și la cel liceal, profesorii pot acum facilita învățarea autonomă prin schimbarea abordării schimbându-și rolul din instructor în cel de facilitator. Învățarea de a-și dezvolta strategii proprii de învățare dincolo de cele deprinse deja de la școala, autoreglementarea, stabilirea regulată a obiectivelor și autoevaluarea sunt, de asemenea, esențiale pentru autonomia viitoare a elevului. Acest lucru se poate realiza și prin utilizarea sarcinilor de autoacces, a testelor și a altor instrumente de învățare auto-direcționată.

Integrarea noilor tehnologii în învățământ este considerată azi că o competență-cheie a profesorilor. De treizeci de ani, numeroși cercetători și practicieni își pun întrebări privind posibilele aporturi ale acestor tehnologii în ora de limbă străină. Difuziunea internetului a permis emergența noilor practici pedagogice, făcându-se apel la dimensiunea de informare și de comunicare a acestei rețele mondiale. Profesorul își transformă progresiv practicile pedagogice datorită acestor „outils”: el utilizează situri Web sau, mai nou, aplicații și platforme ca documente autentice, participă la dispozitive de formare, îmbinând „le présentiel” și „en ligne”, pune în mișcare proiecte internaționale, participă la întâlniri virtuale de învățare și de practică. Aceste noi practici necesită noi competențe profesionale care să sprijine pe cei care învață în achizițiile lor.

4 Pânișoară I.O., *Enciclopedia metodelor de învățământ,* Polirom, 2022.
5 ZHENG, B., WARD, A., & STANULIS, R. *Medical education online, 2020.*

Evident că, în urma perioadei pandemice cu toții, indiferent că suntem profesori, părinți, elevi am resimțit provările invățământului online, atât din punct de vedere al accesului la tehnologia de calitate dar și din punct de vedere al integrării abilităților de predare la necesitățile copiiilor noștri.

Cu toate că ultilizarea calculatorului în demersul didactic a fost intensă în cei doi ani pandemici, am constat că, odată cu revenirea la predarea de la clasă, ne confruntăm cu multe dintre provocările de dinainte, căci utilizarea instrumentelor digitale în predarea clasică este cu mult diferită de predarea exclusivă online. Problema integrării intrumentelor digitale are în vedere modul în care se realizează și obiectivele acestei integrări. Așa cum arată Mangenot6, „integrarea intrumentelor digitale are loc atunci când unealta informatică este folosită cu eficacitate în serviciul învățării. Eficacitatea presupune, de fapt, că există un câștig la un nivel sau altul". Se apreciază că există o creștere a timpului de învățare (și dincolo de ora de clasă), o posibilitate de a lucra și pe grupe de elevi, o diversificare a mijloacelor de interacțiune. Narcy-Combs7 relevă câteva atuuri care motivează folosirea tehnologiilor în didactică. Munca pe suport digital favorizează gestionarea individualizată a timpului. Se considera înainte de perioada pandemică că, elevul este mai activ în fața unui calculator decât în bancă, insă ulterior acesteia, am observat că efectele unui învățământ exclusiv online pe perioade nedeterminate alături de o semi-izolare socială și fizică a copiiilor cauzată de restricțiile pandemice impuse, par a fi insă, căci efectele perioadei pandemice se vor analiza si măsura în umrătorii câțova ani, departe de ceea ce ne dorim ca formare completă a copiiilor noștri8.

Nici în trecut nu puteau fi ignorate unele obstacole în integrarea tehnologiilor în predarea-învățarea unei limbi, cum ar fi constrângerile materiale sau tehnice, multitudinea de resurse pedagogice pe internet, o lipsă de formare tehno - pedagogică şi adesea o „rezistență" din partea profesorilor.

Deși utilizarea tehnologiilor digitale a influențat diverse domenii de predare a limbilor străine, precum învățarea autonomă a limbilor străine, învățarea în ritm propriu și în colaborare, managementul limbilor străine, accentul în predarea limbilor străine continuă să rămână pe comunicare. Uniunea Europeană încurajează dobândirea de competențe plurilingvistice și pluriculturale. Didactica limbilor joacă un rol major în punerea în practică a noii misiuni didactice, dar și în luarea în seamă a diferitelor dimensiuni (culturale, sociale și lingvistice) care definesc orice proces de învățare al unei limbi9. Didactica nouă încearcă să răspundă unui număr mare de întrebări precum: *Ce competențe sunt convocate? Care sunt concepțiile predominante ale tânărului care învață o limbă străină? În raport cu aceste concepții, care sunt abordările metodologice propuse? Ce consecințe au aceste noi concepții și metodologii asupra relației elev - profesor?*

Pedagogia și didactica, aceste două aspecte ale relației educative, sunt situate într-o relaţie de complementaritate10.

Totodată, tehnologiile digitale pot fi utilizate în diferite scopuri, cu toate acestea, utilizarea lor în predarea competențelor primare de învățare a limbilor nu a fost discutată. În ceea ce privește competențele lingvistice, Alakras și Razak11 au constatat că tehnologiile digitale au îmbunătățit competențele de ascultare ale elevilor. Mai mult decât atât, tehnologiile digitale au un impact pozitiv asupra abilităților de vorbire ale studenților. Rezultatele studiului celor doi autori menționați anterior au arătat că tehnologiile digitale au îmbunătățit și abilitățile de scriere ale studenților de limbă engleză ca limbă străină spre exemplu, ajutându-i pe aceștia să-și însușească elemente noi de vocabular.

Toate aceste rezultate demonstrează importanța utilizării tehnologiilor digitale în scopul predării și învățării limbilor străine. Aceeasi autorii au conchis că utilizarea tehnologiilor digitale de către

6 MANGENOT, F. *Les interactions en ligne comme objet d'étude pour la didactique des langues et les sciences du langage.* In P. Blanchet & P. Chardenet (dir.), Guide pour la recherche endidactique des langues et des cultures, Paris: Editions des archives contemporaines, en partenariat avec l'AUF, 2011, p.337-344.

7 NARCY-COMBES, J.- P. *Didactique des langues et TIC: vers une recherche-action responsable.* Paris: Ophrys, 2005. p. 95-103.

8 POTHIER M. *Multimédias, dispositifs d'apprentissage et acquisition des langues*. Éditions Ophrys, AEM, 2003, 121 p.

9 PĂUȘ V-A. *Limba franceză în școala românească. Aspecte metodologice.* București : Editura Teora, 1999. p.34-65.

10 DABENE M. *Un modèle didactique de la compétence scripturale. Repères. Recherches en didactique du français langue maternelle*, 1991, nr.4, 22 p.

11AlLAKRASH, H. M., & ABDUL RARAK N. *Technology-Based Language Learning: Investigations of Digital Technology and Digital Literacy. Sustainability.*

profesorii și elevilor de limbă engleză ca limbă străină este la nivel ridicat. Profesorii și studenții au un nivel ridicat de alfabetizare digitală de bază și didactică. Studiul lor a arătat, de asemenea, că nu există diferențe semnificative în utilizarea tehnologiilor digitale între studenți și profesori. Nivelul ridicat de utilizare a tehnologiilor digitale în rândul profesorilor și elevilor de limbă engleză, spre exemplu, îmbunătățește învățarea și predarea limbilor străine12.

În concluzie, integrarea tehnologiilor informatice şi de comunicare în procesul de predare-învăţare- evaluare a devenit deci o necesitate a zilelor noastre. Ultimii ani au adus o adevărată revoluţie conceptuală în educaţie, tehnologiile informaţiei şi comunicării, devenind un mediu pentru învăţare în general, pentru toate disciplinele din curriculumul şcolar.

Atunci când este orientată corespunzător, tehnologia contribuie la o învăţare activă centrată pe elev, la dezvoltarea creativităţii şi a gândirii critice.

Tehnologiile de informare şi comunicare sunt acum o parte integrantă a procesului de socializare. Tehnologia face parte din viaţa de zi cu zi a cetăţeanului, iar tehnologiile informaţiei şi comunicării se regăsesc în procesul de socializare.

BIBLIOGRAPHY:

1. ALAKHRASH, H. M., & ABDUL RAZAZK, N. *Technology-Based Language Learning: Investigations of Digital Technology and Digital Literacy. Sustainability.*
2. BOLEN, J. ESL *Technology games, activities and resources. 59 ways to implement tech in a language learning classroom.* Independently published, 2021.
3. DABENE M. *Un modèle didactique de la compétence scripturale. Repères. Recherches en didactique du français langue maternelle*, 1991, nr.4, 22 p.
4. MANGENOT, F. *Les interactions en ligne comme objet d'étude pour la didactique des langues et les sciences du langage.* In P. Blanchet & P. Chardenet (dir.), Guide pour la recherche en didactique des langues et des cultures, Paris: Editions des archives contemporaines, en partenariat avec l'AUF, 2011, p.337-344.
5. NARCY-COMBES, J.- P. *Didactique des langues et TIC: vers une recherche-action responsable.* Paris: Ophrys, 2005. p. 95-103.
6. PĂUȘ V-A. *Limba franceză în școala românească. Aspecte metodologice.* București : EdituraTeora, 1999. p.34-65.
7. POTHIER M. *Multimédias, dispositifs d'apprentissage et acquisition des langues*. Éditions Ophrys, AEM, 2003, 121 p.
8. ZHENG, B., WARD, A., & STANULIS, R. *Medical education online, 2020.*

12 ALAKHRASH, H. M., & ABDUL RAZAZK, N. *Technology-Based Language Learning: Investigations of Digital Technology and Digital Literacy. Sustainability.*

PRAGMATIC DIMENSIONS OF THE CONGRATULARY DISCOURSE IN SPANISH ROYAL RETHORIC

Ioana-Georgiana Bahrin
PhD, "Alexandru Ioan Cuza" University of Iaşi

Abstract: *This paper explores the pragmatic dimensions of congratulary discourse in Spanish royal rhetoric, focusing on the communicative strategies employed by the Spanish monarchy in official congratulary messages and speeches. This study analyses how royal Christmas discourse functions as a communicative instrument through which the monarch reinforces unity, stability, solidarity and national identity during moments of social, political or economic uncertainty. This paper explores the relationship between institutional authority and emotional proximity in the King's speeches, highlighting the ways in which the monarch seeks to establish a direct connection with citizens through messages of hope, emphaty, responsability and collective values.*

Keywords: *metacospanish royal rhetoric, christmas speeches, congratulary discourse, monarchy identity*

Introducere

În sens larg, discursul congratular desemnează acel tip de discurs rostit cu ocazia celebrării unei sărbători individuale sau colective, naționale sau internaționale, fiind astfel asociat cu sărbătoarea, respectiv sărbătorescul. În acest sens ,,sărbătoarea și sărbătorescul, ca principii culturale iradiante, acționează prin mijlocirea de netăgăduit a magiei, oniricului și mitului asupra axei spațio-temporale. Sărbătoarea, ca manifestare dionisiacă presupune nu numai re-crearea Marelui Timp printr-o rememorare a primei vârste sau printr-o anume solemnizare a duratei, dar și o poziționare față de un centru ordonator, prin clădirea Marelui Spațiu ca centru al lumii pe toată durata festivității"[1]. Caracterizate prin ciclicitate, sărbătorile reprezintă în mod general un prilej de bucurie care îi determină pe oameni să se manifeste în diverse moduri. În acest sens se dezvoltă obiceiul de a transmite urări de bine și felicitări cu ocazia sărbătorilor celebrate celorlalți membri ai comunității. Fie că sunt materializate în formă scrisă (scrisori, vederi) sau în formă orală (colinde, discursuri), felicitările se materializează de cele mai multe ori sub forma clișeelor lingvistice, așa cum este cazul celebrelor urări de tipul ,,La mulți ani!", ,,Crăciun fericit!" ,,Un an nou fericit". În timp aceste structuri au cunoscut modificări și grade diverse de personalizare în funcție de dorințele emițătorului; în unele cazuri a fost păstrată latura ceremonială a acestor structuri, în timp ce alți vorbitori le-au transformat în parodii. Desigur, exemplele oferite sunt relevante pentru sărbătorile cu caracter universal. În ceea ce privește tipologia sărbătorilor naționale, urările transmise în acest context prezintă un caracter hibrid: pe de o parte este conservat sărbătorescul, dar pe de altă parte, este valorificată și componenta comemorativă, vorbitorii raportându-se de cele mai multe ori la contextul istoric sau socio-politic specific evenimentului.

Specificul discursului congratular rezidă mai cu seamă în componenta extralingvistică la care acesta face referire. În egală măsură, fixarea unor formule lingvistice universale pe care vorbitorii le emit doar în contexte socio-culturale bine delimitate, precum și optarea pentru anumiți termeni din lexic care fac referire la bunăstare, fericire, prosperitate etc. converg spre concluzica că, acest tip de discurs s-a individualizat în timp.

Discursul festiv al regelui Felipe VI al Spaniei

Discursul rostit de către regele Felipe VI al Spaniei, prezintă o formă simetrică întrucât începe cu structura salutară ,,buenas noches" și se finalizează cu o structură asemănătoare celei din începutul mesajului: Noului An: ,,unas muy felices fiestas y toto lo mejor para el año nuevo ((...)) os deseo a todos una muy feliz naviad, buenas fiestas y próspero año 2016":

[1] Articolul poate fi parcurs accesând următorul link: file:///C:/Users/User/Downloads/20-Acta-Mvsei-Porolissensis-XX-1996-zalau_576%20(1).pdf.

(1) RF: <<len> buenas noches ((gesticulează din mâini)) ↑ (.) en esta nochebuena ↑>> <<all> quiero especialmente desearos junto a la reina y de nuestras hijas (.) la princesa Leonor y la infanta Sofia ↑ (.) > <<f> unas muy felices fiestas (.) y todo lo mejor ↑ para el año nuevo ↑>> (.) ((…)) os deseo a todos(.) una(.) muy feliz navidad(.)>+ <<f bon nadal ↑ (.) buenas fiestas (.)y próspero año (.) 2016>↑[2] (Discurs susținut de către regele Felipe VI cu ocazia sărbătorilor de iarnă din anul 2015.).

În mesajul susținut de către regele Felipe VI al Spaniei se remarcă utilizarea structurile lingvistice clișeice transmise cu ocazia sărbătorilor de iarnă „buenas fiestas"; „próspero año"; „muy feliz navidad"; „todo lo mejor para el año nuevo". Mărcile deicticetemporale utilizate aparțin câmpului semantic al sărbătorilor „ esta nochebuena" ; „año nuevo", în timp ce verbul „querer": „quiero desearos" constituie o marcă pragmatică fatică prin care se inițiază contactul dintre emițător și receptor. Mai mult decât atât, regele Felipe VI atribuie celorlați membri ai familiei statutul de emițător prin invocarea acestora: „quiero especialmente desearos junto a la reina y de nuestra hijas". Predominantă în felicitarea transmisă de către regele Felipe VI este latura persuasivă care se actualizează prin implicarea afectivă a receptorilor în mesaje:

(2) como ya hemos demostrado que sabemos↓ (.) contando con TODOS ((gesticulează cu mîinile)) (.) <<all> hombres y mujeres jóvenes y mayores nacidos aquí↑>((enumeră gesticulând cu mîinile)) o venidos de fuera[3](discurs susținut de către regele Felipe VI al Spaniei cu ocazia sărbătorilor de iarnă).

Considerăm că unul dintre cele mai importante aspecte din cadrul discursurilor festive este cel de deixis, întrucât orice discurs congratular este corelat cu noțiunile de spațiu și timp. Astfel, în calitate de emițător al mesajului își transmite bucuria cu privire la oportunitate pe care o are ca în ficare an să ducă mai departe tradiția transmiterii mesajelor de Crăciun. Prin urmare, poziția eu (*mis)*-voi (*vosotros*) dobândește valori deictice, deoarece face referire la emițătorul și receptorul discursului congratular. Există de asemenea, situații în care formele pronominale la numărul plural desemnează în egală măsură emițătorul și receptorul mesajului: (3) está causando en ***nuestra*** sociedad lógicamente↑ una gran preocupación incertidumbre↓[4](Discurs rostit de către regele Felipe VI al Spaniei cu ocazia Crăciunului pe data de 24.12.2022).

În exemplul (3), regele Felipe VI al Spaniei se identifică cu receptorii mesajului, toți aparținând societății spaniole.

Asemenea limbii române, elementele lingvistice prototipice pentru a desemna deicticele temporale sunt cele specifice categoriei adverbului de timp: „los adverbios demostrativos coinciden con los pronombres y los determinantes de esta clase en su naturaleza deíctica. Señalan, un punto temporal con relación al momento o el lugar de la enunciación, y a veces a otro punto que se mide desde este. Son adverbios de tiempo: *ayer, pasado mañana, anteayer o antier, anteanoche, anoche, entonces, hoy*" (Bosque 2009: 2184): (4) ***hoy*** hace 10 años↑>/ <<all fui proclamado rey antes las cortes generales↑[5](Discursul regelui Felipe VI al Spaniei comemorării celor 10 ani de domnie rostit pe data de 19.06.2024.).

Astfel, prin intermediul adverbului de timp *hoy* utilizat în exemplul (4), care fixează momentul rostirii discursului și, totodată, evenimentul comemorat vorbitorul actualizează data proclamării sale ca rege reamintind receptorilor mesajului de acest eveniment și de timpul care s-a scurs de atunci până la momentul prezent. Cu ajutorul adverbului de timp *ayer*, regele Felipe amintește receptorilor mesajului despre întâlnirea informală care a avut loc cu puțin timp înaintea rostirea discursului oficial. Cu valoare deictică temporală sunt utilizate și adjectivele care au, totodată, valori adverbiale temporale: „otro grupo característico de adjetivos de sentido adverbial es el formado por los que poseen significado temporal. Cabe dividir a su vez este grupo en dos subclases. Los primeros ubican

[2] Traducerea fragmentului: „Bună seara în această noapte sfântă. Doresc în mod special să vă transmit alături de regină și fiicele noastre, prințesa Leonor și mica Sofia tuturor sărbători fericite și tot binele în Noul An […] vă dorim tuturor un Crăciun fericit, sărbători cu bine și un 2016 prosper (tn). Discurs susținut de către Regele Felipe VI cu ocazia sărbătorilor de iarnă în anul 2016.

[3] Traducerea fragmentului: „Așa cum am arătat deja, contăm cu toții, bărbați și femei, tineri și bătrâni sau imigranți" (t.n.). Discurs susținut de către Regele Felipe.

[4] „Provoacă, în mod logic, o mare îngrijorare și incertitudine în societatea noastră" (t.n.).

[5] „Astăzi se împlinesc 10 ani de când am fost declarat rege în fața Curții Generale" (t.n.).

temporalmente la situación que se describe, a menudo a través de interpretaciones asimilables a las anafóricas, o incluso a las deícticas, como el caso de actual"[6] (Bosque 2009: 1615): (5) <<f no cabe duda de que la etapa universitaria↑ como ↑(mira a la audencia) decías ministro↓ es un punto de inflexión↓ en la vida de cualquier estudiante↓> /<<len como dije↓ en la apertura del curso↑ (mira a la audencia) ***actual*** ↓ (risas del público)>[7] (Discursul regelui Felipe VI al Spaniei cu ocazia comemorării celor 30 de ani de la absolvirea Facultății de Drept. Discurs rostit pe data de 16.03.2023.).

Adjectivul *actual* din exemplul (5) are valoarea deictică a timpului prezent, deoarece face referire la discursul pe care regele îl susține.

Deixisul temporal este exprimat prin intermediul structurilor lingvistice care conțin date calendaristice și sunt precedate de demonstrative de tipul *aquel*, al căror rol este cel de a particulariza o perioadă de timp, pe care emițătorul și receptorul mesajului o cunosc și cunosc faptul că vorbitorul se referă la aceasta și, totodată, de a semnala schimbarea temporală: „el intervalo temporal designado cambiará, en consecuencia, en función del pun to temporal en el que se use esa palabra, de forma similar a como cambia lo designado por las expresiones deícticas *aquel*, *hoy* etc."[8] (Bosque 2009: 2119): (6) <<len ***aquel 19*** (mira a la audencia) de junio de 2014 compartí con todos los españoles mi compromiso firme↑ de total entrega España↑"[9](Discursul regelui Felipe VI al Spaniei comemorării celor 10 ani de domnie rostit pe data de 19.06.2024.).

Astfel, în exemplul (6) regele Felipe VI face referire la ziua în care a fost investit rege pe data de 19 iunie a anului 2014, cât și la angajamentele însușite față de poporul spaniol.

Există situații în care datele calendaristice sunt complete și recuperarea unui an se realizează în mod anaforic: „los días del mes tienen un funcionamiento idéntico al de los días de la semana, si bien es más frecuente referirse a ellos mediante la construcción apositiva a la que se hizo referencia en el colocando entre el artículo y el sustantivo numeral el nombre día cuando se utilizan en sentido deíctico"[10] (Bosque 2009: 1796): (7) <<f dentro (gestos con las manos) de que en la vida no todo↑ (sonrisa) o(aa)- o poco puede estar (sonrisa)/ desde el primer día de clase ***aquel 18 de octubre*** (mira a la audencia) ***del 88*** > <<b hasta(aa)↓ los últimos exámenes (mira a la audencia) ***en la primavera de 93***↓>/ <<f y que(aa) recogimos nuestro(aa)↓ título ***el 26 de mayo del año siguiente***↑>(Discursul regelui Felipe VI al Spaniei cu ocazia comemorării celor 30 de ani de la absolvirea Facultății de Drept. Discurs rostit pe data de 16.03.2023. Vezi Anexa I.4.).

În acest sens, emițătorul oferă date exacte cu privire la perioada în care a început studiile la Facultatea de Drept până în momentul definitivării acesteia și obținerea titlului academic în anul următor. Prezența determinanților permite interpretarea deictică a exemplului dat: „la presencia del determinante se prefiere cuando la interpretación que se obtiene es deíctica, anafórica o endofórica, mientras que, en su ausencia, la lectura preferida es la inespecífica" (Bosque 2009: 1798): (8)) <<f y que(aa) recogimos nuestro(aa)↓ título ***el 26 de mayo del año siguiente***↑> (Discursul regelui Felipe VI al Spaniei cu ocazia comemorării celor 30 de ani de la absolvirea Facultății de Drept. Discurs rostit pe data de 16.03.2023.)

Concluzii

Discursul festiv al Majestății Sale regele Felipe VI al Spaniei se diferențiază de alte discursuri monarhice prin componenta extralingvistică pe care o actualizează. Ca orice discurs, și această

[6] „ Un alt grup caracteristic de adjective adverbiale este cel cu sens temporal. Acest grup poate fi împărțit în două subclase. Primele localizează temporal situația descrisă, adesea prin interpretări similare celor anaforice sau chiar deictice, ca în cazul cuvântului „curent" (t.n.).

[7] „Nu există nicio îndoială că scena universitară așa cum ați spus, domnule ministru este un punct de cotitură în viața oricărui student, așa cum am spus la deschiderea cursului actual" (t.n.).

[8] „Intervalul de timp desemnat se va schimba, așadar, în funcție de momentul în care este folosit cuvântul respectiv, similar modului în care ceea ce este desemnat de expresiile deictice *aquel, hoy* etc." (t.n.).

[9] „ În ziua de 19 a lunii iunie 2014, le-am împărtășit tuturor spaniolilor angajamentul meu ferm de dăruire totală față de Spania" (t.n.).

[10] „Zilele lunii funcționează identic cu zilele săptămânii, deși este mai frecvent să ne referim la ele folosind construcția apozitivă menționată la plasarea substantivului zi între articol și substantivul numeral atunci când sunt folosite în sens deictic" (t.n.).

tipologie a discursului regal actualizează componenta deictică, mai cu seamă pe cea temporală, respectiv spațială.

Discursul festiv al regelui Felipe VI al Spaniei prezintă un caracter rezumativ al evenimentelor care au marcat o anumită perioadă calendaristică delimitată în timp și devine un bun prilej de rememorare a acestora vorbindu-se în acest mod despre componenta persuasivă a discursului.

BIBLIOGRAPHY:

1. Bosque, Ignacio (2009): *Nueva Gramática de la lengua española*, Real Academia española, Madrid.
2. Briz, A., Pons, S. y J. Portolés (coordonatori) (2008): *Diccionario de partículas discursivas del español.* Se poate accesa la: http://www.dpde.es.
3. Honrubia, Ciufentes, Luis, José (1989): *Lengua y espacio. Introducción al problema de la deíxis en español*, Editura Secretariado de Publicaciones Universidad de Alicante- Espagrafic, Alicante.
4. Llorach, Alarcos, Emilio (1999): *Gramática de la lengua española*, Editura ESPASA, Madrid.
5. Real Academia Española (2010): *Nueva gramática de la lengua española. Manual*, Editura ESPASA, Spania.

THE HUMOROUS EFFECT OF HOMONYMY IN THE ONLINE ENVIRONMENT

Loredana Georgiana Popescu (Tomescu)
PhD, University of Craiova

Abstract: *The stylistic effects of homonymy can be readily identified in numerous humorous texts circulating within the online environment. Homonyms generate stylistic value through the use of wordplay, their primary function being to entertain while simultaneously enhancing expressiveness by means of linguistic ambiguity.*

Within digital discourse, homonyms are frequently employed to emphasize the ludic dimension and expressive potential of humor emerging from popular culture. The effective deployment of wordplay and stylistic devices presupposes a high level of linguistic competence, as well as the ability to manipulate lexical units with precision and flexibility.

Given the relevance and interest of this field, the present study aims to examine the use of homonyms in wordplay designed for entertainment purposes, as manifested in mass media and the online environment.
Keywords: *Homonymy, linguistic humor, wordplay, pun.*

Schimbările semantice în limba română sunt variate. În procesul de evoluţie al limbii române are loc şi extinderea structurii semantice a unor cuvinte. Modificările ce au loc în conținutul semantic al cuvintelor reprezintă cea mai interesantă imagine a vocabularului unei limbi.

De-a lungul timpului, mulţi lingvişti s-au ocupat de transformările produse în vocabularul limbii române şi astfel şi de relaţiile semantice realizate la nivelul cuvintelor.

Pentru a discuta despre omonimie, sunt necesare câteva condiţii: formă identică, sens diferit, fără nicio trăsătură semantică comună şi având etimon diferit.

Din punct de vedere diacronic, omonimele sunt cuvinte cu etimologie diferită. Din punct de vedere semantic, omonimele apar când are loc dezmembrarea semnificațiilor unui cuvânt, omonimia incluzând numai unități lexicale cu aceeași formă dar înțeles diferit.

Omonimia se bazează pe faptul că aceluiași complex sonor îi corespund cel puțin două înțelesuri.

Deşi par simplu de înţeles la prima vedere, omonimele pot pune în dificultate vorbitorul limbii române, din cauza faptului că se pot confunda uşor cu acele cuvinte polisemantice. Astfel, rolul contextului rămâne esențial pentru înțelegerea sensului unui cuvânt.

Contextul este indicatorul esențial al sensului cuvântului, care constituie punctul cel mai important al mecanismului de recunoaștere omonimică. Contextul este ansamblul factorilor care modifică semnificația cuvintelor într-un text.

Prin context se exclude posibilitatea unei confuzii, fiind factorul ce ajută la identificarea sensului unui cuvânt. Aşadar, un context desemnează totalitatea factorilor înconjurători ai unei comunicări, toate informaţiile necesare situaţiei de comunicare, ce ajută la înţelegerea unui cuvânt.

Omonimele parţiale se diferenţiază fie prin context, fie prin apartenenţa la stilurile funcţionale ale limbii române, deoarece omonimele prezintă noţiuni ce aparţin unor sfere tematice diferite.

Cuvintele poartă o varietate de semnificaţii ce pot crea ambiguitate, având drept cauză statutul, personalitatea vorbitorului, situaţia de comunicare, deci contextul.

În stilistică, omonimia este folosită pentru a crea ambiguitate, ca un joc de cuvinte, în care se pune accent pe expresivitate. Pentru folosirea jocurilor de cuvinte şi a figurilor de stil este necesară stăpânirea limbajului, uşurinţa în jonglarea cuvintelor.

Ambiguitatea este posibilitatea de a da două sau mai multe interpretări unei construcții sau unui component al ei, ca o consecință semantică a fenomenelor de omonimie și polisemie. (DSL 1997: 40-41). Aşadar, dezambiguizarea se poate realiza, atât prin situaţia de comunicare, cât şi prin context, cu ajutorul informaţiilor semantice.

De asemenea, utilizarea imaginilor în jocurile de cuvinte este un mod de dezambiguizare, prin oferirea unui context vizual instantaneu, care elimină necesitatea unei explicaţii textuale. Se consideră că un omonim poate fi mai ușor înțeles dacă cantitatea informațională din enunț este mai mare.

În ceea ce urmează, vom analiza omonimele apărute pe diferite site-uri de socializare, care au fost utilizate pentru a crea jocuri de cuvinte. Site-urile au fost consultate în perioada 01.01-30.04.2026. Au fost selectate 10 imagini care conţin jocuri de cuvinte bazate pe omonime, ce fac parte din domeniul gastronomic.

https://ro.pinterest.com/dumitroaiailinca/glume/

https://www.pinterest.com/rodica0988/glume/

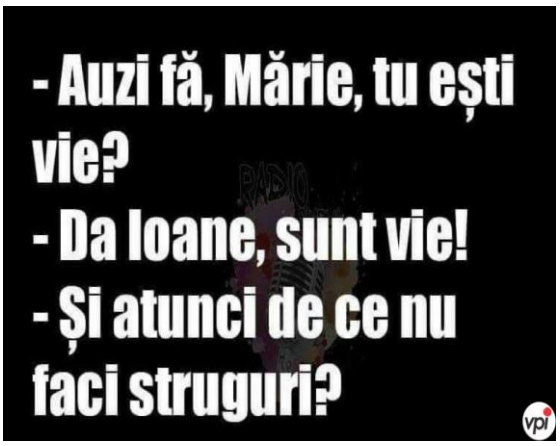

https://www.facebook.com/share/p/1DTnhK2AM3/

https://www.facebook.com/share/p/18LJqTcfXw/

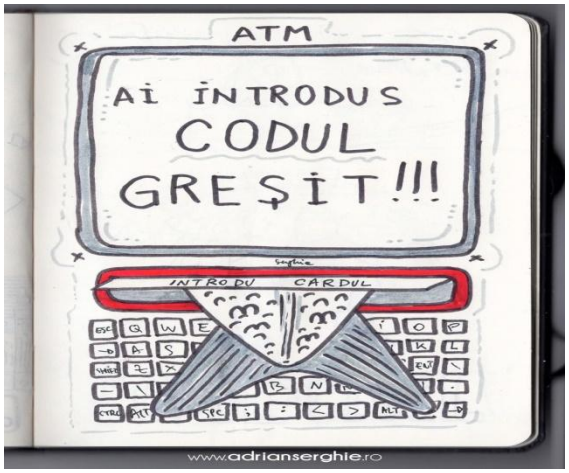

https://www.facebook.com/cronicipebune/posts/mnohttpsbookzoneroproduspachet-o-dragoste-din-alta-lume/3587564917931913/

https://www.facebook.com/ciulpanconstantinemanuel/photos/d41d8cd9/3983070148603365/

https://www.instagram.com/reel/DVNvnGgCGLC/ https://www.facebook.com/share/p/1ATNtuUUjS/

https://www.facebook.com/share/p/18DYVCYdiW/ https://www.facebook.com/share/p/1DiJjFL7vy/

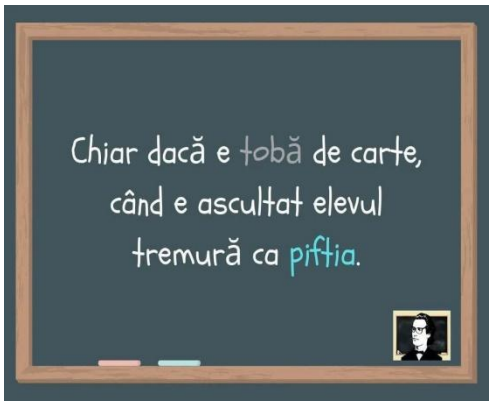

Omonimele întâlnite în jocurile de cuvinte alese, se pot clasifica, astfel:

a. După părţile de vorbire, sunt:

1. Omonime lexicale, atunci când desemnează aceeaşi parte de vorbire.

Omonimele lexicale se găsesc în exemplele menţionate, astfel:

- sunt substantive:

somn

- s.n. stare fiziologică.
- s.m. peşte.

ton

- s.n. sunet.
- s.m. peşte.

cod

- s.n. sistem de semne
- s.m. peşte.

păr

- s.m. pom.
- s.m. totalitatea firelor de origine epidermică.

2. Omonime lexico-gramaticale, reprezentate de cuvintele ce sunt părţi de vorbire diferite.

În exemplele menţionate, sunt omonime lexico-gramaticale următoarele:

crap
- s.m crapi, peşte.
- verbul *a crăpa*, indicativ, prezent, 1.sg.

ştiucă
- s.f. peşte
- verbul *a şti* şi conjuncţia *că*.

vie
- s.f
- adj.

clătită
- s.f
- vb. *a clăti*, participiu.

săpun
- s.n.
- verbul *a pune*, conjunctiv, prezent, 1.sg.

mici
- mic adjectiv
- mic s.m

3. Sunt omonime frazeologice:
- tobă de carte
- tobă, s.f mezel.
- tobă de carte, expresie - a fi foarte învățat.
- a sări muştarul
- muştar, s.n
- Expr. a se înfuria, a se supăra.

b. După sfera omonimiei, omonimele analizate sunt:

1. Totale, când toate formele flexionare sunt omonime.
2. Parţiale, când formele flexionare nu sunt la fel.

Astfel, în exemplele întâlnite, majoritatea omonimelor sunt parţiale, făcând excepţie omonimul *păr*.

Vom analiza în continuare, din punct de vedere etimologic, ajutându-ne de *Dicţionarul explicativ al limbii române*, omonimele întâlnite în jocurile de cuvinte.

1. crap

CRAP, *crapi*, s. m. Pește de apă dulce din familia ciprinidelor, cu solzii mari, argintii-ruginii, cu buza groasă și cu două perechi de mustăți pe falca superioară *(Cyprinus carpio).* – Din bg., sb. krap.

CRĂPA, *crăp,* vb. I. 1. Intranz. și refl. (Despre obiecte) A se desface (brusc) în mai multe bucăți; a plesni din cauza gerului, a unei lovituri etc.; a se sparge. – Lat. crepare.

2. ştiucă- ştiu că n-am

ȘTIUCĂ, *știuci,* s. f. Pește răpitor de apă dulce, cu corpul lung, aproape cilindric, cu gura mare cu mulți dinți și cu botul turtit ca ciocul de rață *(Esox lucius).* – Din bg., sb. štuka.

ȘTI, *știu,* vb. IV. I. 1. Tranz. și intranz. (Folosit și absol.) A avea cunoștință (de...), a fi informat (în legătură cu...), a cunoaște. – Lat. scire.

3. somn

SOMN[1], *somni*, s. m. Pește teleostean răpitor cu corpul lung, fără solzi, lățit în partea dinainte, cu capul turtit, cu gura armată de dinți puternici și cu mustăți lungi *(Silurus glanis).* – Din sl. somŭ. Cf. bg., rus. s o m.

SOMN[2] s. n. Stare fiziologică normală și periodică de repaus a ființelor, necesară redresării forțelor, caracterizată prin încetarea totală sau parțială a funcționării conștiinței, prin relaxare musculară, prin încetinirea circulației, a respirației și prin vise; starea celui care doarme. – Lat. somnus.

4. vie

VIE, *vii,* s. f. 1. Teren plantat cu viță (I); plantație de viță. 2. Viță (I). – Lat. vinea.

VIU, VIE, *vii,* adj., s. n. I. Adj. 1. (Adesea substantivat) Care se află în viață, care trăiește; înzestrat cu viață. – Lat. vivus.

5. ton

TON[1], *toni,* s. m. Pește teleostean răpitor marin care seamănă cu pălămida, ajungând până la lungimea de patru metri *(Thunnus thynnus).* – Din fr. thon.

TON[2], *tonuri,* s. n. I. 1. Sunet simplu, produs de o sursă care vibrează sinusoidal în timp; interval între două sunete (muzicale) situate la distanță de o secundă mare; *p. ext.* sunet reprezentând cea mai mare distanță dintre treptele alăturate ale gamei. – Din fr. ton, lat. tonus.

6. cod

COD[1] s. m. Pește marin din nordul Oceanului Atlantic, lung până la 1,5 m, cu trei aripioare dorsale *(Gadus morrhua).* – Din engl. cod.

COD[2], *coduri,* s. n. 1. Act normativ care cuprinde o culegere sistematică de reguli juridice privitoare la o anumită ramură a dreptului. *Cod penal. Codul muncii.* ♦ Ansamblu de reguli privind comportarea cuiva. 2. Sistem de semne sau de semnale convenționale care servește la transmiterea unui mesaj, a unei comunicări. – Din fr. code.

7. vărsate

VĂRSAT[1] s. n. 1. Faptul de *a (se) vărsa.* – Lat. versare.

VĂRSAT[2], -Ă, *vărsați, -te,* adj. (Despre mărfuri) Care se vinde cu amănuntul dintr-o cantitate mai mare; care nu este preambalat. – V. vărsa. – Lat. versare.

8. clătită

CLĂTIT[2], -Ă, *clătiți, -te,* adj., s. f. I. Adj. (Despre rufe, vase etc.) Care a fost spălat ușor sau limpezit cu apă. II. S. f. Foaie de aluat subțire prăjită în grăsime, unsă cu dulceață, marmeladă, brânză sau legume și apoi rulată. – V. clăti.

CLĂTI, *clătesc,* vb. IV. I. Tranz. A curăța rufe, vase etc., spălându-le ușor cu apă, a limpezi într-o ultimă apă curată; a clătări. – Din sl. klatiti.

9. săpun

SĂPUN, (2) *săpunuri,* s. n. 1. Produs obținut prin saponificarea acizilor grași sau a grăsimilor cu soluții care conțin hidroxid de sodiu sau de potasiu, și care servește la spălarea corpului, a rufelor etc.; bucată din acest produs. – Cf. lat. sapo, -onis, ngr. sapúni.

PUNE, *pun,* vb. III. 1. Tranz. A așeza, a instala, a plasa într-un loc. – Lat. ponere.

10. păr

PĂR[1], *peri,* s. m. Pom din familia rozaceelor cu coroana piramidală, cu frunze ovale, cu flori mari, albe sau roz, cultivat pentru fructele lui comestibile *(Pirus sativa).* – Lat. pirus.

PĂR[2], *peri,* s. m. 1. Totalitatea firelor subțiri de origine epidermică, cornoasă, care cresc pe pielea omului și mai ales pe a unor animale; *spec.* fiecare dintre firele de felul celor de mai sus sau (cu sens colectiv) totalitatea acestor fire, care acoperă capul omului. – Lat. pilus.

11. tobă

TOBĂ, *tobe,* s. f.

1.Instrument muzical de percuție, format dintr-un cilindru scurt, larg și gol, de lemn sau de metal, pe fundurile căruia este întinsă câte o membrană de piele, care, lovită (cu două baghete), produce sunete. Expr. *A fi* (sau *a ieși) tobă de carte* (sau *de învățătură)* = a fi foarte învățat.

3. Mezel preparat din bucățele de carne, de slănină, de măruntaie etc. introduse în membrana care formează stomacul porcului. – Din magh. dob.

12. muștar

MUȘTAR (1) s. m., (2, 3) s. n., (4) *muștaruri,* s. n. 1. S. m. Nume dat mai multor plante erbacee anuale din familia cruciferelor, cu tulpini ramificate, cu flori galbene și cu semințe mici, rotunde *(Brassica, Sinapis).* 2. S. n. Sămânța muștarului (1), folosită la prepararea unui condiment picant sau pentru cataplasme contra durerilor nevralgice. 3. S. n. Condiment sub formă de pastă moale, de culoare galbenă-verzuie, obținut prin prelucrarea semințelor descrise mai sus cu adaos de

zahăr, sare, acid acetic, cimbru etc. ◊ Expr. (Fam.) *A-i sări* (cuiva) *muștarul* = a se înfuria, a se supăra. 4. S. n. (La pl.) Diferite sorturi de mușt ar (3). – Din magh. mustár.

13. mici

MIC, -Ă, *mici,* adj. 1. Care este sub dimensiunile obișnuite; de proporții reduse. lat. *miccus.

1 mic, mici s. m. .Fel de mâncare din carne (de vacă) tocată, de forma unor cârnăciori, condimentați și fripți direct pe grătar; vezi mititei (2. S. m. Cârnăcior făcut din carne tocată, amestecată cu diverse condimente, care se mănâncă fript la grătar).

Astfel, din punct de vedere etimologic, se observă că majoritatea omonimelor au etimologie diferită, în mare parte sunt provenite din limba latină.

Limba română este cunoscută pentru capacitatea sa de a se reinventa permanent. În literatura română, omonimia este folosită pentru a provoca o ambiguitate intenţionată, omonimele fiind folosite pentru a aduce efecte stilistice.

Deşi omonimia este un domeniu semantic sau lexical, este utilizată într-o manieră intenţionată şi în stilistică, prin efectele ludice și umoristice pe care le creează.

Aşa cum am văzut anterior, ambiguitatea semantică a formelor lexicale se găseşte în toate limbile, majoritatea cuvintelor având semnificaţii multiple.

Confuziile omonimice se folosesc, în general, în scopuri stilistice, pentru a crea jocuri de cuvinte. Dezambiguizarea omonimelor se poate realiza prin folosirea imaginilor, datorită capacităţii creierului de a procesa informaţia unui text multimodal, text şi imagine şi a identifica sensul corect dintr-o singură privire.

BIBLIOGRAPHY:

1. Avram, Mioara (1958), „Mijloace morfologice de diferențiere lexicală în limba română”, in *Studii și cercetari lingvistice (SCL)*, IX, 3.
2. Bidu-Vrânceanu, Angela, Forăscu, Narcisa (2005), *Limba română contemporană. Lexicul*, Bucureşti, Editura Humanitas Educaţional.
3. Groza, Liviu (2012), *Elemente de lexicologie*, București, Editura Universității din București.
4. Moroianu, Cristian (2009), „Omonimia în sfera lexicului”, in Limbă şi literatură II.
5. DEX= *Dicţionarul explicativ al limbii române*, Academia Română, Institutul de Lingvistică Iorgu Iordan-Alexandru Rosetti, (2012), Editura Univers Enciclopedic Gold, Bucureşti.
6. DSL = *Dicționar general de științe. Științe ale limbii*), Bidu-Vrânceanu Angela, Călărașu Cristina, Ionescu Ruxăndoiu Liliana, Mancaș Mihaela, Pană Dindelegan Gabriela, (1997), Editura Științifică, București,.
7. ELR= *Enciclopedia limbii române*, Academia Română, Institutul de Lingvistică Iorgu Iordan, (2001), Editura Univers Enciclopedic, București.
8. MDA= *Micul dicționar academic*, Academia Română, ediția a doua, Institutul de Lingvistică Iorgu Iordan, (2010) Editura Univers Enciclopedic, București.

TERMINOGRAPHIC DEFINITIONS AND LEXICOGRAPHIC DEFINITIONS IN THE FIELD OF METALLURGY. TERMS FROM ASRO STANDARDS AND FROM DEX

Eugenia Ioana Ciobanu (Vlad)
PhD Student, University of Craiova

Abstract: *Terminographic and lexicographic definitions, analyzed in relation to ASRO standards and DEX, highlight the fundamental levels of terminological structuring: the normative level, the encyclopedic level, and the explanatory level. ASRO standards impose terminological precision and uniformity, while DEX facilitates the integration of these terms into the general language. Through their complementarity, these sources ensure a balance between scientific rigor and linguistic comprehensibility, reflecting the semantic dynamics and the particularities of the specialized lexicon in the field of metallurgy.*

Keywords: *terminographic definition, lexicographic definition, metallurgy, term, standardization*

Introducere

Articolul analizează modul în care sunt construite definițiile terminologice în două tipuri de resurse lingvistice din domeniul metalurgic: standardele ASRO (STAS/ISO) și DEX, urmărind evidențierea tipurilor de definiții în raport cu nivelurile de specializare și cu funcția cognitivă a limbajului tehnic.

În terminologie, definițiile sunt clasificate în funcție de caracteristicile termenului, respectiv ale conceptului. În lucrarea de referință pentru terminologie, Pavel și Rucăreanu (2001) propun următoarele tipuri de definiții: definiția analitică, definiția prin parafrază, definiția prin sinonimie, definiția prin exemplificare, definiția operațională, definiția nominală și definiția reală. De asemenea, Bidu-Vrănceanu (2007) propune o clasificare a definițiilor în: definiții naturale/convenționale, definiția aristotelică, definiția terminologică și definiția lexicologică, definiția semică și definiții alternative (științifice, preștiințifice și mixte).

Un obiectiv important al studiului a fost cercetarea definițiilor analitice și operaționale, întâlnite în standardele ASRO, respectiv a definițiilor preștiințifice, științifice și mixte, identificate în DEX.

Astfel, în studiile de specialitate, „definiția analitică identifică un concept în mod complet și sistematic, în relație cu celelalte concepte dintr-un domeniu de specialitate. Aceasta se bazează pe utilizarea treptelor din arborele de clasificare a conceptelor din care face parte conceptul definit și se exprimă prin genul proxim și diferența specifică” (Pavel și Rucăreanu 2001: 45).

O altă definiție utilizată în standarde este definiția operațională: „în acest tip de definire, definitorul se exprimă prin enumerarea operațiilor sau a proceselor pe care le îndeplinește definitul” (Pavel și Rucăreanu 2001: 46). Acest tip de definiție poate înlocui definiția analitică.

Definițiile terminografice în standardele ASRO (STAS/ISO)

Standardele ASRO reprezintă expresia de referință a normării în terminologie. Folosim termenul de „normare” drept sinonim cu „standardizare”. Definițiile incluse în aceste standarde se caracterizează prin precizie și univocitate, fiind destinate uniformizării terminologiei tehnico-științifice. Ele urmează modelul aristotelic clasic, bazat pe genul proxim și diferența specifică, asigurând o delimitare clară a conceptului. Definițiile terminografice din ASRO sunt lipsite de elemente stilistice, au o funcție fundamental denotativă și se bazează pe o ierarhie conceptuală bine delimitată. Ele au caracter convențional, fiind stabilite prin consens profesional, și funcționează ca instrumente de standardizare a comunicării tehnico-științifice la nivel național și internațional.

Definițiile lexicografice în *Dicționarul explicativ al limbii române* (DEX)

DEX oferă o perspectivă lexicografică asupra termenilor din metalurgie, adaptând limbajul științific la nivelul de înțelegere al vorbitorului nespecializat (nivel cultural înalt, dar care nu are specializare în domeniu). Definițiile din DEX au un caracter descriptiv, urmărind explicarea noțiunilor printr-o formulare accesibilă, simplificată (prin reducerea ierarhiei conceptuale). Ele reduc complexitatea tehnologică a termenilor și îi integrează în lexicul general. Definițiile lexicografice se caracterizează prin funcția lor cognitivă generală, cu identificarea referentului fundamental. Astfel, DEX are în egală măsură rol normativ (în acest context ne referim la norma lingvistică) și un rol explicativ.

Analiza comparativă a celor două tipuri de definiții

Analiza comparativă a celor două surse evidențiază o ierarhie terminologică clară, bazată pe gradul de specializare a definiției. Standardele ASRO definesc termenii printr-un cod normativ și prescriptiv, axat pe univocitate. DEX-ul, prin natura sa lexicografică, simplifică limbajul și adaptează definiția la publicul larg, transformând termenul de specialitate într-un element integrat în limba comună.

Am studiat următorii termeni: *austenită, cementită, cubilóu, dextrină, eboșă, ferită, ferocrom, furfurol, fuzibilitate* și *șarjă* care se regăsesc atât în standardele ASRO, cât și în DEX, iar ca bibliografie de referință pentru terminologie și lexicologie am folosit Pavel și Rucăreanu (2001) și Bidu-Vrănceanu (2007).

austenită, „soluție solidă de carbon și/sau alte elemente de aliere în fierul γ”. (STAS 5000-73: 3)

Este o definiție analitică în care identificăm genul proxim („soluție solidă”) și diferența specifică („de carbon și/sau alte elemente de aliere în fierul γ”).

austenită, s. f. „Componentă a aliajelor de fier și carbon”. (DEX: 82)

Definiția pentru termenul *austenită* are un caracter preștiințific. Formularea concisă „componentă a aliajelor de fier și carbon” se înscrie formal în modelul aristotelic, prin identificarea genului proxim („componentă”) și a diferenței specifice („a aliajelor de fier și carbon”). Este o definiție preștiințifică (uzuală), pentru că simplifică noțiunea pentru uz general, eliminând conținutul tehnic.

cementită, „carbură de fier cu rețea rombică. În unele cazuri, atomii de fier pot fi înlocuiți cu atomi ai altor elemente, formând cementită aliată sau carburi de tipul cementitei”. (STAS 5000-73: 4)

Definiția este analitică, deoarece precizează genul proxim („carbură de fier”), indicând tipul de compus și diferența specifică („cu rețea rombică”), care precizează structura cristalină. Această structură a ierarhiei conceptuale delimitează clar termenul.

cementită, cementite, s. f. „Carbură de fier dură, care se găsește în fontă și în oțel*”.* (DEX: 185)

Este o definiție științifică susținută de complexitatea termenului „carbură de fier dură”. Are și forma de plural indicată.

cubilóu, „Agregat de topire cu mers continuu, folosit la elaborarea fontei pentru turnarea pieselor (cu sau fără antecreuzet, cu mai multe guri de aer, cu aer rece sau cald, cu răcire cu apă etc.)”. (STAS 4600-87: 18)

Formula „agregat de topire cu mers continuu, folosit la elaborarea fontei pentru turnarea pieselor” are o structură analitică, respectând modelul clasic, anume gen proxim („agregat de topire”) și diferența specifică („cu mers continuu, folosit la elaborarea fontei pentru turnarea pieselor”).

cubilóu, cubilouri, s. n. „Cuptor vertical cilindric, format dintr-o manta de tablă căptușită cu cărămidă refractară, utilizat în turnătorii”. (DEX: 278)

Este o definiție științifică, deoarece utilizează termeni de specialitate. Termenul aparține limbajului tehnic (metalurgie/turnătorie), nu vocabularului uzual. Definiția prezintă sintagme specializate („cuptor vertical cilindric”, „manta de tablă”, „căptușită cu cărămidă refractară”).

dextrină, „Liant organic sintetic hidrofil care conferă amestecurilor de formare rezistență „la crud” și care se prezintă ca o pulbere albă sau slab gălbuie, ce se dizolvă foarte ușor în apă și este aproape insolubilă în alcool”. (STAS 4600-87: 7)

Este o definiție analitică, deoarece prezintă o ierarhie conceptuală bazată pe genul proxim („liant organic sintetic hidrofil”) și diferența specifică („care conferă amestecurilor de formare rezistență «la crud» și care se prezintă ca o pulbere albă sau slab gălbuie, ce se dizolvă foarte ușor în apă și este aproape insolubilă în alcool”).

dextrină, dextrine, s. f. „Pulbere albă sau albă-gălbuie, amorfă, solubilă în apă, obținută prin degradarea amidonului și folosită ca material de apretare, la fabricarea unor cleiuri etc.”. (DEX: 332)

În DEX (2016: 332) este utilizată definiția mixtă, deoarece combină două niveluri de explicare: elemente științifice („obținută prin degradarea amidonului”, „amorfă”, „solubilă în apă”), cu elemente preștiințifice („pulbere albă”, „folosită la cleiuri”), deoarece utilizează sintagme accesibile.

eboșă, ,, semilaminat tubular destinat laminării în țevi”. (STAS 8113-68: 4)

Este o definiție analitică (substanțială), deoarece stabilește genul proxim („semilaminat tubular”) și diferența specifică („destinat laminării în țevi”).

eboșă, eboșe, s. f. 1. „Semifabricat obținut prin deformare plastică din lingouri”. (DEX: 369)

Definiția este științifică, deoarece aparține unui domeniu de specialitate: termenii „semifabricat” și „deformare plastică” sunt termeni tehnici din metalurgie, nu din limbajul comun. Termenii precum „semifabricat” și „lingou” pot face parte dintr-un vocabular specializat care este accesibil unui cititor cu un nivel cultural înalt.

ferită, „soluție solidă a fierului α sau δ cu carbon și alte elemente de aliere”. (STAS 5000-73: 6)

Am identificat o definiție analitică, deoarece descompune conceptul în genul proxim („soluție solidă”) și diferența specifică („a fierului α sau δ cu carbon și alte elemente de aliere”). În definiție se folosesc simboluri (α, δ) specifice domeniului metalurgiei.

ferită, ferite, s. f. „Compus al unor metale bivalente cu oxizi de fier, având proprietăți magnetice superioare și conductibilitate electrică redusă”. (DEX: 423)

Este utilizată o definiție științifică, deoarece prezintă un limbaj de specialitate, precum sintagmele: „compus al unor metale bivalente”, „oxizi de fier”, „proprietăți magnetice superioare”, „conductibilitate electrică redusă”.

ferocrom, „aliaj de fier și crom, cu un conținut în masă de crom de la 45,0% la 95,0%”. (STAS ISO 8954/1: 2)

Este utilizată definiția analitică, deoarece urmează structura: gen proxim („aliaj”) și diferență specifică („de fier și crom, cu 45,0% la 95,0% crom”).

ferocrom, s. n. „Aliaj de fier și crom”. (DEX: 423)

Este o definiție preștiințifică susținută de sintagma „aliaj de fier și crom”. Cuvântul „aliaj” este un cuvânt accesibil.

furfurol, „Aldehidă eterociclică, solubilă în apă, foarte solubilă în alcool etilic și în eter etilic, utilizată ca liant în amestecurile de formare”. (STAS 4600-87: 8)

Definiția este analitică, deoarece prezintă structura logică de tipul gen proxim („aldehidă”) și diferență specifică („eterociclică”). Am identificat și elemente ale definiției operaționale „utilizată ca liant în amestecurile de formare”, pentru că explică o funcție tehnologică.

furfurol, furfuroli, s. m. „Aldehidă provenită din furan, care se prezintă sub formă de lichid uleios, cu miros particular, folosită ca solvent selectiv la rafinarea uleiurilor minerale și vegetale și ca insecticid, vermicid etc.”. (DEX: 457)

În DEX este utilizată definiția mixtă, deoarece combină elemente științifice („aldehidă provenită din furan”) cu elemente preștiințifice („lichid uleios, cu miros particular”, „insecticid”, „vermicid”).

fuzibilitate, „Proprietatea metalelor și aliajelor de a trece din stare solidă în stare lichidă”. (STAS 4600-87: 3)

Este o definiție analitică, deoarece prin formula „proprietatea metalelor și aliajelor de a trece din stare solidă în stare lichidă” identifică genul proxim („proprietatea”) și diferența specifică („de a trece din stare solidă în stare lichidă”).

fuzibilitate, s. f. „Însușirea unui metal de a fi fuzibil”. (DEX: 459)

Definiția este preștiințifică, pentru că exprimă sensul uzual/fundamental într-un limbaj accesibil, fără detalii tehnice.

șarjă, „Cantitatea de feroaliaj supusă o singură dată analizei granulometrice pe o sită sau set de site”. (SR ISO 8954-3: 4)

Este o definiție operațională, pentru că termenul este definit prin raportare la o operațiune.

șarjă, șarje, s. f. *I.* „Încărcătură normală unui cuptor metalurgic, constituită din straturi alternative de minereu, fondant și combustibil. Cantitate de metal lichid obținută într-un cuptor metalurgic la o singură operație de elaborare. Proces de încărcare, prelucrare și scoatere a materialului din cuptorul metalurgic”. (DEX: 1196)

Definiția din DEX este una mixtă. Am citat primul sens, celelalte sensuri sunt din terminologia sportivă și literatură, terminologia poetică și retorică.

Concluzii privind definițiile terminografice (STAS–ASRO) și definițiile lexicografice (DEX)

În acest articol, pe baza unor surse relevante, am studiat definițiile terminografice și definițiile lexicografice din domeniul metalurgiei. Am utilizat metoda analizei structurale a definițiilor și am identificat tipuri de definiție conform clasificărilor propuse de Pavel și Rucăreanu (2001) și Bidu-Vrănceanu (2007).

Analiza comparativă a definițiilor terminografice din standardele STAS–ASRO și a celor lexicografice din DEX evidențiază diferențe semnificative între abordarea specializată și cea general-lingvistică.

Definițiile terminografice, elaborate conform normelor de standardizare, sunt precise, univoce și orientate către uzul tehnic, descriind riguros structura, compoziția și proprietățile materialelor. În schimb, definițiile lexicografice din DEX sunt destinate publicului larg, având caracter explicativ și descriptiv, surprinzând sensul general al termenilor și, în unele cazuri, extensii semantice. Cele două tipuri de definiții exprimă relația dintre limbajul de specialitate și limba generală.

Definițiile din standardele ASRO (STAS, SR și ISO adoptate) au caracter științific și normativ. Ele sunt concepute pentru a fixa sensul termenilor într-un domeniu tehnic determinat și se adresează exclusiv specialiștilor. Din perspectiva clasificării propuse de Pavel și Rucăreanu, aceste definiții sunt preponderent analitice, fiind construite prin indicarea genului proxim și a diferenței specifice. În anumite cazuri, standardele apelează la definiții operaționale, atunci când conceptul este stabilit printr-o procedură, un test sau o operație tehnologică precisă.

Astfel, definițiile ASRO urmăresc rigoarea, univocitatea, stabilitatea terminologică, precum și standardizarea.

În contrast, definițiile din DEX au un caracter preponderent lexicografic și explicativ, fiind destinate vorbitorului cu un nivel cultural înalt, dar care nu are specializare în domeniul metalurgiei. Din perspectiva tipologiei formulate de Bidu-Vrănceanu (2007), aceste definiții sunt frecvent preștiințifice sau mixte. Definițiile preștiințifice se caracterizează prin formulări generale, accesibile nespecialiștilor, uneori circulare sau descriptive. Definițiile mixte combină elemente științifice (referiri la compoziție, proces, proprietăți) cu elemente uzuale, perceptive sau funcționale, precum descrierea aspectului sau a utilizărilor curente.

Diferența de statut dintre cele două tipuri de definiții reflectă funcțiile distincte ale surselor: ASRO are un rol normativ și terminologic, iar definițiile sunt analitice și respectă standarde unitare, în timp ce DEX are o funcție lingvistică generală, iar definițiile pot fi științifice, preștiințifice sau mixte. În consecință, termenii tehnici pot apărea în DEX într-o formă simplificată sau parțial explicată, fără a substitui definiția științifică standardizată.

BIBLIOGRAPHY:

1. Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, 2016, *Dicționarul explicativ al limbii române* (DEX), ediția a II-a revizuită, București: Editura Univers Enciclopedic Gold.
2. Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, 2024, *Îndreptar ortografic, ortoepic, morfologic și de punctuație* (ÎOOP), ediția a VI-a, București: Editura Univers Enciclopedic Gold.
3. Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, 2021, *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (DOOM^3), București: Editura Univers Enciclopedic Gold.
4. ASRO – Organismul Național de Standardizare. Standarde metalurgice privind elaborarea și prelucrarea metalelor (STAS, SR, ISO adoptate), București.
5. Bidu-Vrănceanu, Angela, 2007, *Lexicul specializat în mișcare. De la dicționare la texte*, București: Editura Universității din București.
6. Pavel Eugeniu, Costin Rucăreanu, 2001, *Introducere în terminologie*, București: Editura Academiei Române; Editura AGIR.
7. STAS ISO 8954-1:1993. *Feroaliaje. Vocabular*. Partea 1: *Materiale*, București, ASRO.
8. SR ISO 8954-3:1993. *Feroaliaje. Vocabular*. Partea 3: *Analiza granulometrică*. București, ASRO.
9. STAS 8113-68. *Laminarea metalelor. Terminologie*. București, ASRO.
10. STAS 5000-73. *Metalografie. Constituenți și structuri. Terminologie*. București, ASRO.
11. STAS 4600-87. *Turnarea metalelor. Terminologie*. București, ASRO.

CRITICAL DISCOURSE ANALYSIS: THEORETICAL FOUNDATIONS AND METHODOLOGICAL PERSPECTIVES

Ancuţa Lungu (Dumitru)
PhD Student, University of Craiova

Abstract: *The present article aims to analyze the fundamental theoretical and methodological concepts of Critical Discourse Analysis (CDA), as well as its most significant developmental directions, highlighting its role in investigating the relationship between language, power, and ideology. It begins with a conceptual delimitation of Discourse Analysis (DA) as an interdisciplinary field, providing an overview of the main schools and theoretical orientations that contributed to the configuration of this research area—such as the structuralist approach, pragmatic orientations, and sociolinguistic perspectives—while highlighting how these paved the way for the emergence of CDA.*
Drawing on these premises, the research examines the methodological shift toward critical discourse analysis, focusing on the mechanisms through which language sustains and legitimizes authority structures. The main section provides a comparative examination of the core CDA theories: Teun van Dijk's socio-cognitive approach, Ruth Wodak's discourse-historical method, and Norman Fairclough's three-dimensional framework.
Finally, the article synthesizes the theoretical and methodological transition from DA to CDA. The objective is to outline an integrated conceptual framework that demonstrates the utility of CDA in investigating the discursive strategies through which political actors construct representations and legitimize positions of power.

Keywords: *Critical Discourse Analysis (CDA), power dynamics, ideology, discursive strategies, socio-cognitive approach.*

Introducere

Lucrarea de față își propune să evidențieze fundamentele teoretice și metodologice ale Analizei Critice a Discursului, precum și principalele direcții de dezvoltare ale acestuia. În mod particular, sunt analizate contribuțiile unor autori reprezentativi, precum Teun van Dijk, Ruth Wodak și Norman Fairclough, ale căror modele teoretice au influențat semnificativ evoluția domeniului. Printr-o abordare sintetică și comparativă, articolul urmărește să evidențieze specificul fiecărei perspective și relevanța acestora pentru analiza discursurilor contemporane.

În acest sens, demersul propus nu se limitează la o simplă trecere în revistă a literaturii de specialitate, ci urmărește să sublinieze rolul CDA ca instrument critic esențial în investigarea relațiilor dintre limbaj, putere și ideologie, într-un context social caracterizat de complexitate și dinamică accentuată.

1. Principalele Școli de analiză de discurs

În Europa, la începutul anilor ’60, au apărut mai multe școli de analiză de discurs, dintre acestea s-au evidențiat prin contribuția adusă domeniului: *Școala franceză* de analiză de discurs, *Școala anglo-saxonă* de analiză de discurs și *Școala germană* de analiză de discurs.

Școala franceză de analiză de discurs a debutat la sfârșitul anilor ’60 și începutul anilor ’70 , analiza fenomenului discursivității fiind abordată atât de lingviști cât și de alți cercetători în domeniul comunicării și domeniul informațional. Maingueneau, considerat „teoreticianul acestui curent de analiză”, consideră că disciplina *analizei de discurs* reprezintă o noutate și că aceasta trebuie văzută ca o „întâlnire fericită între o tradiție epistemologică, conjunctură intelectuală propice și practică școlară bine articulată” (Teodorescu 2000: 40).

Școala anglo-saxonă de analiză de discurs consideră că noțiunea de *discurs* este inspirată din teoria actelor de limbaj ale lui G. Austin (1962). În acest caz este utilizat conceptul de Discourse

Analysis (DA), acesta evoluând ca „o disciplină dominantă de curente interacționiste și etnometodologice, având ca obiect de studiu conversația obișnuită”(Teodorescu 2000: 44).

Analiza de discurs americană are la bază atât interesul pentru morfosintaxă al lui Z. Harris cât și cel pentru semioză al lui R. Jakobson sau S. Levin. Studiile reprezentanților *Școlii americane* au dus la evoluția considerabilă a pragmaticii lingvistice, aceștia „punând accentul pe organizarea deictică și prolifică a discursului” (Bahneanu 2010:1-5).

Analiza de discurs anglofonă se remarcă prin cercetări în domenii precum pragmatica, analiza actelor de vorbire și analiza critică a discursului.

Școala germană de analiză de discurs este influențată de reprezentanții *Școlii de la Frankfurt*: J. Habermas, M. Horkheimer, W. Reich, A.T. Wiesengrund, aceasta având o tradiție lungă în DA, tradiție care a fost „martora unor studii asupra limbajului războiului și păcii (Pasierbsky 1983) și a actelor de vorbire în discursul politic (Holly 1990)” (van Dijk 2001: 360).

Școala de al Frankfurt susține ideea conform căreia CDA „se opune orientărilor formale, pur descriptive, (adesea „asociale” sau „non-critice) care au dominat paradigmele analizei discursului între anii 1960 și 1970” (DADP 2024: 34).

2. Perspectiva metodologică oferită de Analiza Discursului (DA)

Analiza discursului (din engl. Discourse Analysis), pe care o vom denumi în continuare DA, reprezintă un demers teoretic ce are în vedere totalitatea cercetărilor care „descriu și analizează funcționarea limbii în societate”, mai specific, modalitatea în care *contextul* de comunicare influențează atât producerea cât și interpretarea *discursului* scris sau oral (DPAD 2023: 37).

Ca și în cazul termenului de *discurs* și noțiunea de *analiză de discurs* beneficiază de mai multe sensuri și abordări, DA reprezintă o abordare multidisciplinară ce reunește analize și interpretări ale unor discipline diverse cum ar fi: pragmatică, pragmatică interculturală, semiotică, sociologie, psihologie, analiza conversației, comunicare, antropologie, lingvistică, gramatica textului, stilistică, retorică etc., dar aducând în plus față de toate acestea: „evidențierea și motivarea situațională a tiparelor (engl. *patterns*) structurale și discursive recurente, incluse în discurs și relația dintre uzul limbii și ansamblul factorilor care modelează comunicarea în contexte reale de interacțiune” (DPAD 2023:37).

Teoriile care sunt considerate fundament ale analizei de discurs actuale au apărut în anii 1960 în SUA, Anglia și Franța, fenomenul globalizându-se începând cu anii ’80, aducând împreună curente teoretice care s-au construit și dezvoltat independent, constituindu-se ca discipline diferite în țări diferite.

DA a primit de-a lungul timpului multiple definiții, Harris (1952) fiind printre primii care a introdus conceptul de *analiza discursului,* în articolul *Discourse Analysis* Harris (1952), în care „discursul se referea la o unitate lingvistică formată din propoziții, adică un text” (Maingueneau 2014: 14).

Abordarea sa a fost aceea de analiză structurală a unui text, abordare ce ar putea fi atribuită mai degrabă lingvisticii textuale, aceasta având în vedere stabilirea conexiunii între particularitățile textuale identificate și fenomenele sociale.

Analiza *distribuționalistă* a unui singur *discurs* ne oferă informații despre corespondența dintre limbaj și alte fenomene de comportament, pornind de la ideea că fiecare *discurs* analizat este produs într-o situație specifică.

În acest sens perspectiva lui Harris este asemănătoare cu cea a structuralismului care consideră că „este necesar să se înceapă de la „analiza” imanentă a textului și apoi să se facă legătura între „structura” astfel identificată și o realitate socio-istorică din afara textului” (Maingueneau 2014: 14).

3. Analiza critică a discursului (engl. *Critical discourse Analysis*- CDA) - cadre conceptuale și teoretice

Analiza critică a discursului, denumită în continuare CDA, reprezintă o direcție de cercetare a DA care a fost înființată între anii 1990-2000, reprezentată de lingviști precum Norman Fairclough, T.A. van Dijk, Paul Chilton, Ruth Wodak etc.

„CDA are la bază o viziune dialectică asupra relației dintre *discurs* și societate, urmărind explicarea modului și a măsurii în care schimbările sociale sunt schimbări în *discurs* și în același timp, a modului în care *discursul* construiește și reconstruiește viața socială" (Ionescu-Ruxăndoiu 2018 :12)

Acesta este definit ca fiind o abordare interdisciplinară, multimodală/multisemiotică a relației dintre *discurs*, societate și putere, manifestată între domenii interconectate precum: media, politică, publicitate.

CDA are la bază influențe ale *Școlii de la Frankfurt* și anume, teoria critică de influență marxistă, dar se opune orientărilor formale, discursive specifice analizei discursului din perioada 1960-1970 (DPAD 2023:34).

"CDA sees discourse – language use in speech and writing – as a form of 'social practice'. Describing discourse as social practice implies a dialectical relationship between a particular discursive event and the situation(s), institution(s) and social structure(s), which frame it: The discursive event is shaped by them, but it also shapes them. That is, discourse is socially constitutive as well as socially conditioned – it constitutes situations, objects of knowledge, and the social identities of and relationships between people and groups of people (Fairclough &Wodak 1997: 258, apud Wodak 2001: 51).[1]

CDA a apărut în anii 1970 ca o metodă de analiză a *discursului* și *textului* ce consideră că limbajul deține un rol important în configurarea relațiilor de putere din societate, perioadă în care, cercetarea lingvistică se concentra preponderent pe aspectele formale ale limbii, cum ar fi competența lingvistică a vorbitorilor. A fost luată în considerare analiza *contextului* și rolul acestuia cu accent pe competența pragmatică și sociolingvistică a vorbitorilor conform pragmaticii lui Levinson (1983). În acea perioadă, majoritatea cercetătorilor lingviști urmăreau variația și schimbarea limbii precum și structurile interacțiunii. Problemele de ierarhie socială și putere nereprezentând un interes deosebit (Wodak 2001: 1-10).

CDA începe să fie utilizat mai frecvent ca metodă a analizei lingvistice în anii 1990, acesta „apare ca o teorie distinctă a limbajului, un tip radical diferit de lingvistică" (Kress 1990:94 *apud* Wodak 2001 1-10).

Ruth Wodak (2001) consideră că cercetătorii în domeniul CDA, chiar dacă au tendința de a se concentra pe caracteristicile microlingvistice, macrolingvistice, discursive, textuale, contextuale, adoptă o abordare istorică, filozofică sau sociologică. Majoritatea studiilor acestora fac trimitere la *gramatica funcțională sistemică* a lui Halliday, considerând că o înțelegere a acesteia, precum și a abordării față de analiza lingvistică, este fundamentală în înțelegerea modului de funcționare CDA.

4. Direcții de cercetare în Analiza Critică a Discursului

4.1.Abordarea CDA propusă de Teun van Dijk

Teun van Dijk propune o abordare a CDA pornind de la două niveluri de analiză, *micro* și *macro* socială, acesta considerând că utilizarea limbajului, *discursul*, interacțiunea verbală și comunicarea, aparțin „*micro* nivelului ordinii sociale" pe când termeni precum *dominația, puterea* și *inegalitatea,* aparțin unui nivel *macro* al analizei.

Abordarea CDA fiind considerată un construct sociologic în sine, trebuie să realizeze conexiune dintre nivelul *micro* și *macro* al analizei discursului.

4.1.1. Nivelul macro versus micro

Relația dintre nivelul *micro* și *macro* de analiză presupune mai multe aspecte care contribuie la realizarea unei analize critice unitare: a) *membri - grupuri* - utilizatorii unei limbi pot demara discuții

[1] trad.n. "CDA consideră *discursul* - utilizarea limbii în vorbire și în scris - drept o formă de „practică socială". Descrierea *discursului* ca practică socială implică o relație dialectică între un anumit eveniment discursiv și situația (situațiile), instituția (instituțiile) și structura (structurile) socială (sociale) care îl încadrează: Evenimentul discursiv este modelat de acestea, dar și el le modelează. Adică, *discursul* este constitutiv din punct de vedere social, precum și condiționat din punct de vedere social - constituie situații, obiecte de cunoaștere, identități sociale și relații între oameni și grupuri de oameni."(Fairclough &Wodak 1997:258 apud Wodak 2001: 51)

din postura de membrii ai unor grupuri sociale, organizații, instituții, dar în aceeași măsură și grupurile pot activa prin intermediul membrilor acestora; b) *acțiuni - proces* – acțiunile sociale ale unor indivizi sunt părți constitutive ale acțiunii grupurilor și proceselor sociale cum ar fi: legislația, elaborarea știrilor, propagarea rasismului; c)*context - structură* – „situațiile de interacțiune discursivă" reprezintă părți ale structurii sociale; contextele locale sau globale fiind interconectate, exercitând constrângeri asupra *discursurilor*; d) *cogniția personală - cogniția socială* – actorii sociali, participanți la situația comunicativă dețin atât cogniție personală cât și socială cum ar fi: amintiri, cunoștințe, opinii personale, precum și cele comune grupului din care fac parte sau ale culturii în general. Dacă „reprezentările sociale" împărtășite impactează acțiunile colective ale unui grup, cele două tipuri de cogniție, personală și socială, influențează acțiunea și *discursul* la nivel individual al membrilor.

4.1.2. Puterea ca formă de control

Puterea reprezintă o temă principală a lucrărilor critice despre *discurs* și mai ales *puterea* instituțională sau puterea grupurilor, *puterea* socială fiind definită în termeni de control.

Puterea unor grupuri este considerată cu atât mai mare cu cât reușește să controleze mai mult acțiunile și mintea grupurilor, aceasta putându-se realiza doar prin accesul la „resurse sociale" rare cum ar fi: forța, banii, informațiile, statutul, cunoștințele sau „diverse forme de *discurs* sau comunicare publică" (van. Dijk 1983: 61-79).

Prin identificarea diverselor resurse ce stau la baza acesteia, se pot distinge mai multe tipuri de *putere*:

a) *puterea* bazată cu precădere pe forță;

b) *puterea* bazată pe resurse financiare;

c) *puterea* care se bazează pe cunoștințe, *puterea* persuasivă a profesorilor, părinților sau a jurnaliștilor.

Grupurile pot controla alte grupuri, mai mult sau mai puțin, doar în anumite domenii sociale, destul de rar putând vorbi despre *puterea* absolută, grupurile dominate nedorind să accepte și să „legitimeze" o astfel de *putere* considerată „nenaturală", iar grupurile dominante pot transpune sau integra puterea unor norme, reguli și legi transformând-o astfel în „hegemonie".

În ceea ce privește analiza relației dintre *discurs* și *putere*, este de observat faptul că prin simpla utilizarea unor anumite tipuri de discurs cum ar fi: *discurs* politic, mass-media, știință, reprezintă accesul la o formă de *putere*.

Astfel, prin persuasiune și manipulare pot fi influențate mințile oamenilor, cunoștințele și opiniile acestora. În acest sens, putem considera că acele grupuri care „controlează *discursul* cel mai influent, au de asemenea, mai multe șanse să controleze mințile și acțiunile altora" (van. Dijk 1983: 61-79).

4.1.3. Contextul de comunicare

Contextul de comunicare reprezintă un bazin de cunoștințe generale, comune, pe care oamenii le dețin și pe care le folosesc în interpretarea mesajului, un așa numit „*Common Ground"*, care conține noțiuni cum ar fi „bunul simț" și „ceea ce este de la sine înțeles". Pornind de la acest „*Common Ground"* cultural care este utilizat în comunicare și înțelegere reciprocă se dezvoltă propriile opinii de grup și cunoștințe noi (van Dijk 2011 : 2-39).

Societatea apreciază anumite cunoștințe ca fiind adevărate deoarece sunt adoptate de grupuri întregi și sunt în concordanță cu propriile criterii de adevăr. Acest tip de cunoștințe stă la baza *discursului politic* fiind considerat de la sine înțelese și este format fie prin procesul de socializare fie prin educația din școală într-o anumită societate.

Totalitatea cunoștințelor pe care auditoriul le deține referitor la subiectul dezbătut sunt considerate parte a contextului comunicativ, iar pentru managementul teoriei discursului este bine să ne ghidăm în funcție de răspunsul la câteva întrebări cum ar fi (van Dijk 2011: 1-39).

Astfel *contextul* poate fi considerat un element esențial al acțiunii discursive care trebuie să fie luat în considerare atât în momentul elaborării unui discurs (mesaj) de către emițător dar și în momentul decodificării acestuia de către receptor.

4.2.Abordarea CDA propusă de Ruth Wodak

Ruth Wodak consideră că analiza critică a discursului și lingvistica critică reprezintă două noțiuni care sunt utilizate în mod interschimbabil, CDA fiind un înlocuitor al teoriei denumite anterior, (analiza lingvistică) CL.

Analiza Critică a Discursului (CDA - Critical Discourse Analysis) propusă de Ruth Wodak este cunoscută sub numele de Abordarea Istorică a Discursului (Discourse-Historical Approach - DHA). Spre deosebire de alte ramuri ale CDA (cum este cea a lui Norman Fairclough, care se concentrează pe structuri socio-politice, sau cea a lui Teun van Dijk, axată pe cogniție), Wodak pune un accent masiv pe contextul istoric și pe modul în care discursul evoluează în timp.

4.2.1. Abordarea istorică a discursului (engl. *Discourse-Historical Approach*)

Abordarea istorică a *discursului* pe care o vom denumi în continuarea DHA, este considerată printre cele mai orientate din punct de vedere lingvistic, deoarece încearcă să elaboreze o teorie a discursului prin crearea unei relații între domenii (Wodak 2008: 26).

Aceste model de analiză focalizează atenția mai ales pe domeniul politic, unde încearcă constituirea cadrelor conceptuale ale discursului politic. DHA oferă posibilitatea identificării și stabilirii contextelor istorice ale analizei critice a discursului, oferind o imagine clară a aspectelor istorice a genurilor de *discurs*.

Metoda DHA pornește de la ideea conform căreia fiecare *discurs* se întemeiază atât pe un cadru istoric cât și pe un comportament discursiv adaptat ideologic. Wodak (2008) consideră relația dintre discurs și *contextul* istoric îi conferă acestuia din urmă mai multă semnificație decât dacă nu ar fi fixat temporal. Astfel, în analiza *discursului* este important cercetarea problematicii istorice precum și trecutul comunității supuse analizei.

4.3.Abordarea CDA propusă de Norman Fairclough

CDA face parte dintr-o teorie critică care consideră limbajul o formă de practică socială. Majoritatea practicilor sociale au legătură cu diverse *contexte* istorice si reprezintă mijlocele prin care relațiile sociale existente sunt recunoscute sau contestate și dovedesc anumite interes.

CDA este considerat o formă relațională de cercetare, având în vedere faptul că se concentrează cu precădere pe relații sociale mai mult decât pe entitate sau indivizi. Relațiile sociale sunt complexe și complicate, cu o structură complicată.

Fairclough nu consideră CDA o analiză a *discursului* în sine, ci o analiză a relațiilor dialectice dintre *discurs* și alte elemente sau contexte ale realității sociale, precum și analiza „relațiilor interne" de *discurs*. CDA este o formă de analiză interdisciplinară sau transdiciplinară, având în vedere că analiza acestor relații trece dincolo de granițele convenționale ale disciplinelor cum ar fi: lingvistică, politică, sociologie etc. (Fairclough 2013: 4).

În cadrul acestui tip de analiză relațiile dintre discipline, teorii, *contexte,* au rol în realizarea analizei, cercetările constituind o sursă pentru dezvoltarea teoretică și metodologică.

Deoarece CDA este o analiză transdisciplinară ar trebui, de asemenea, să ne bazăm pe o metodologie transdisciplinară. Fairclough preferă termenul de *metodologie* în locul celui de *metodă* deoarece analiza nu presupune doar selectarea și aplicarea unor metode prestabilite (acestea incluzând metodele de analiză textuală) ci și procesul ce are la bază teoria de construire a *obiectelor* de cercetare, adică pe cercetarea unor teme așa cum au fost prezentate inițial.

CDA este o abordare care evidențiază legăturile dintre limbaj și practica socială, precum și investigarea legăturilor dintre „natura proceselor sociale" și „proprietățile textelor lingvistice". Noțiunea de *text* este văzută ca fiind *produsul* proceselor discursive, indiferent dacă vorbim de limbaj vorbit sau scris, având în vedere că „*textul* vorbit" poate fi transformat prin transcriere în „*text* scris". Astfel putem vorbi despre o analiză a discursului la nivel *macro* și *micro*.

Acest tip de analiză este considerat *critic* deoarece își propune să analizeze și să evidențieze relația dintre proprietățile *textelor* și acțiuni ale realității sociale cum ar fi: ideologii, relații de putere, care nu sunt întotdeauna evidente pentru persoanele care le produc sau le interpretează.

Discursul este definit fiind simultan: *text* vorbit sau scris; *practică discursivă* – producerea sau interpretarea textului; *practică socioculturală*.

Pentru a atribui sensuri unui fragment de *discurs*, în funcție de nivelul practicii sociale căruia acesta îi aparține, situația imediată sau la scară mai largă, la nivelul societății. Caracteristica acestui tip de abordare o reprezintă faptul că *practica socioculturală* și *textul* sunt mediate de *practica discursivă*.

Această metodă de analiză presupune: a) analiza textului din punct de vedere lingvistic; b) interpretarea relației dintre procesele discursive (producere și interpretarea textului); c) explicarea relațiilor dintre procesele discursive și procesele textuale.

Metoda de analiză a lui Fairclough propune un cadru tridimensional de analiză. Potrivit acestuia fiecare dintre aceste dimensiuni necesită un tip diferit de analiză și anume: a) *obiectul analizei* – texte verbale și vizuale sau verbale și vizuale; b) *procesele de producere* – procesul prin care obiectul este produs și receptat de către subiecții umani (scriere, vorbire, citire, ascultare, vizualizarea); c) *condițiile socio-istorice* care stau la baza acestor procese (Fairclough 2013: 131).

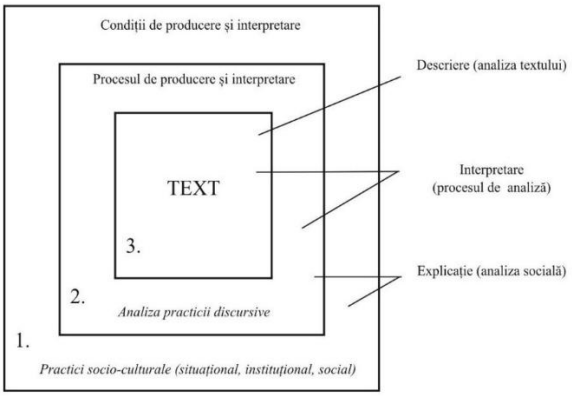

Fig. 1 (Dimensiunea lui Fairclough asupra discursului și CDA) (Fairclough 2013:13)

Această imagine este mai ușor de interpretat dacă avem o viziune tridimensională asupra ei, mai degrabă decât ca o reprezentare concentrică. O astfel de imagine tridimensională ne ajută să înțelegem că analiza unui singur plan rupe interdependența dintre acestea. În felul acesta putem lucra cu diferite tipuri de analiza simultan mai degrabă decât secvențial, permițându-ne să stabilim liniile de legătură dinte ele pentru a putea evidenția interconexiunea.

5. Evoluția de la DA la CDA

Ținând cont de toate acestea, ne putem întreba ce face distincția între *analiza de discurs* și *analiza critică de discurs*, de ce a fost nevoie de un nou instrument de analiză a discursului dacă deja exista unul. Teoreticienii limbajului au considerat, în a doua jumătate a secolului a XX-lea că DA reprezintă o ramură a lingvisticii aplicate care este preocupată de analiza textuală, descrierea structurilor lingvistice a textelor și discursurilor. Astfel, *analiza critică a discursului* a adus în plus acel element de *analiză critică* a motivelor sociale și politice ce stau în spatele *discursurilor* și *textelor*, această abordare critică părând să aibă ca scop devoalarea ideologiilor ascunse și a elementelor pragmatice.
DA a fost considerată de către teoreticieni o ramură a studiilor lingvistice care are ca preocuparea analiza textelor, având o abordarea descriptivă a structurilor lingvistice, *textelor* și *discursurilor*. Spre deosebire de CDA, acestei metode îi lipsește dimensiune *critică* a considerentelor sociale și politice care constituie baza *discursurilor*.

Această dimensiune critică îi conferă metodei CDA posibilitatea de a identifica și evidenția elementele de manipulare, propagandă sau ideologii ascunse, eludând astfel intențiile manipulatoare și de propagandă care pot sta în spatele discursurilor, utilizând perspectiva analitică, descriptivă a DA.

Pornind de la studiul principalelor teoretice a ceea ce reprezintă DA și CDA, putem spune că acestea împărtășesc câteva caracteristici și metodologii, CDA având în plus agenda sa *critică* ceea ce duce mai mult către lingvistica critică.

CDA și CL „sunt cel puțin o perspectivă comună de a face analiză lingvistică, semiotică a discursului" (van Dijk 1993: 131) această perspectivă comună reoferindu-se la termenul *critic* care ar putea fi considerat influența *Școlii de la Frankfurt*.

Atât CDA cât și CL sunt preocupate de analizarea relațiilor de dominație, discriminare, putere așa cum sunt acestea manifestate prin limbaj.

„Spre deosebire de alte paradigme ale analizei discursului și lingvisticii textului, CL și CDA nu se concentrează doar pe texte, vorbite sau scrise, ca obiecte de cercetare" (Wodak 2001: 1-10).

Chiar dacă Fairclough a criticat DA, considerând ca această metodă se bazează pe o concepție limitată a limbajului, literatura de specialitate confirmă faptul că CL și DA sunt precursorii CDA.

Putem considera astfel că *analiza critică a discursului* „utilizează analiza descriptivă a DA, dar o interpretează în lumina comportamentelor sociale și politice predominante într-o societate" (Shammari 2024: 33).

BIBLIOGRAPHY:

1. Bahneanu, Vitalina (2010), Abordări troretico-metodologice privind discursul politic,(1-5) https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/173_179_Traditii%20notionale%20ale%20discursului%20politic.pdf (ultima accesare 19.02.2025);
2. Bălan, Nina Aurora (2018), *Discursul politic românesc (1821-1932)*, Craiova, Ed. Universitaria.
3. Beciu, Camelia (2000), *Politica discursivă-Practici politice în campania electorală*, Iași, Ed. Polirom.
4. Fairclough, Norman (2001), *Critical Discourse Analysis*, https://www.researchgate.net/publication/281506450_Critical_Discourse_Analysis, (accesat 23.01.2025).
5. Fairclough, Norman (2013), Critical Discourse Analysis The Critical Study of Language, London & New York , Ed.Taylor & Francis.
6. Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana (2018), *Discursul parlamentar românesc, o perspectivă pragma-retorică*, București, Ed. Universității.
7. Janks, Hilary (1997) *Critical Discourse Analysis as a Research Tool, Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 18: 3, 329-342 https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0159630970180302(accesat 24.02.2025).
8. Maingueneau, Dominique (2014), *Discourse et analyse du discourse: un introduction*, Paris, Ed. Armand Colin.
9. Pop, Alina (2004) *Discursul electoral – Analizat dintr-o perspectivă funcționalistă* https://www.ssoar.info/ssoar/bitstream/handle/document/38202/ssoar-annunivbuch-2004-pop-Discursul_electoral_analizat_dintr-o_perspectiva.pdf?sequence=1 (ultima accesare 06.12.2024);
10. Rovența-Frumușani, Daniela (2005), *Analiza discursului. Ipoteze și ipostaze*, București, Ed. Tritonic;
11. Shammari Shaalan Najem Abdullah, (2024), *A Critical Discourse Analysis of Trump's Political Tweets about Black American, Mexican and Muslim Communities in The United States*, Doctoral Thesis, Constanța;
12. Teodorescu, Cristiana Nicola (2000), *Patologia limbajului totalitar*, Craiova, Ed. Scrisul Românesc.
13. van Dijk, Teun (2006) *Politică, ideologie și discurs* https://discourses.org/wp-content/uploads/2022/07/Teun-A.-van-Dijk-2006-Politics-ideology-discourse.pdf, (ultima accesare 14.08.2024).

14. van Dijk, Teun (2015)*Analiza critică adiscursului* https://discourses.org/wp-content/uploads/2022/07/Teun-A.-van-Dijk-2015- Critical-discourse-Analysis.pdf, (ultima accesare, 27.02.2025).
15. van Dijk, Teun (2011) *Discurs, cunoaștere, putere și politică*, https://discourses.org/wp-content/uploads/2022/07/Teun-A.-van-Dijk-2011-Discourse-knowledge-power-and-politics-article-in-Hart.pdf, 2011 : 1-39).
16. Wodak, Rooth (2001), *Critical Linguistics and Critical Discourse Analysis*, https://www.researchgate.net/publication/284513152_Critical_Linguistics_and_Critical_Discourse_Analysis, (ultima accesare 27.02.2025).
17. Wodak, Rooth, Meyer, Michael (2008) *Critical Discourse Analysis: History, Agenda, Theory, and Methodology 1* https://www.researchgate.net/publication/284513152 (ultima accesare 28.02.2025).
18. Zafiu, Rodica, (2007), *Limbaj și politic*, București, Ed. Universității;

THE ARCHAEOLOGY OF WORDS AND THE POLYPHONY OF MEMORY IN GABRIELA ADAMEȘTEANU'S PROSE – ARCHAISMS, REGIONALISMS, COLLOQUIALISMS, NEOLOGISMS, AND THE ORIGINALITY OF THE WORK

Gabriela Bădescu (Cojocar)
PhD Student, National University of Science and Technology Politehnica Bucharest, University Center of Pitești

Abstract: *Gabriela Adamesteanu occupies a distinctive position in contemporary Romanian literature and is widely regarded as a master of narrative polyphony and recovered memory. Her prose constitutes not merely a social fresco of twentieth-century Bucharest, but a veritable linguistic laboratory. The architecture of her texts is structured through a sophisticated interplay of registers: archaisms that evoke nostalgia, regionalisms that anchor the setting, and, above all, colloquial and popular language that bring the text closer to the reader, endowing it with a strong sense of immediacy and human resonance.*

Adamesteanu's prose offers one of the most refined modalities of "listening" to history in contemporary Romanian literature. Rather than simply recounting events, the author reconstructs entire historical periods through the linguistic strata that define them. From her debut novel Drumul egal al fiecărei zile (1975) to the more recent Voci la distanță (2022), her fictional universe operates as a linguistic laboratory in which popular, regional, archaic, bureaucratic, and neological registers intersect. This polyphony functions not merely as a stylistic device, but as a method of social archaeology, in which language becomes the primary witness to processes of human degradation and survival.

In Adamesteanu's work, archaism fulfills not a decorative, but an evocative and temporal function. The lexical dimension of her writing forms a coherent system in which archaism recovers history, regionalism anchors geography, and popular language preserves the humanity of the characters.

Keywords: *registers, language, lexical layers, authenticity, archaisms, regionalisms*

Gabriela Adamesteanu ocupă un loc singular în literatura română contemporană, fiind considerată o maestră a „vocilor" și a memoriei recuperate. Proza sa, în special capodopera *Dimineață pierdută*, nu este doar o frescă socială a Bucureștiului de secol XX, ci și un veritabil laborator lingvistic. Arhitectura textelor sale se sprijină pe un amestec sofisticat de registre: arhaismul care evocă nostalgia, regionalismul care ancorează spațiul și, mai ales, limbajul colocvial și popular care aduce textul aproape de cititor, oferindu-i o vibrație umană imediată.

Proza Gabrielei Adamesteanu reprezintă una dintre cele mai rafinate experiențe de „ascultare" a istoriei în literatura română contemporană. Scriitoarea nu se mulțumește doar să relateze fapte, ci reconstruiește epoci întregi prin straturile de limbaj care le definesc. De la debutul cu romanul *Drumul egal al fiecărei zile* (1975) până la recentul *Voci la distanță* (2022), universul său romanesc funcționează ca un laborator lingvistic unde se ciocnesc, dar se și armonizează registrele popular, regional, arhaic, birocratic și neologic. Această polifonie nu este un simplu artificiu stilistic, ci o metodă de arheologie socială, în care cuvântul devine unicul martor fidel al degradării sau supraviețuirii umane.

În opera Gabrielei Adamesteanu, arhaismul nu are o funcție decorativă, ci una evocatoare și temporală. El marchează distanța dintre „lumea de ieri" (perioada interbelică și antebelică) și „lumea de azi" (comunismul sau tranziția). În limba română arhaismele sunt fonetice, lexicale, gramaticale și sintactice, iar în opera adamesteană sunt utilizate cu precădere cele lexicale pentru a contura universul burgheziei decadente, oferind textului patina de autenticitate istorică. Din *Dimineață pierdută* extragem :

- *redingotă* - haină bărbătească lungă, simbol al eleganței interbelice (p. 103);
- *ordonanță*– soldat atașat unui ofițer (în contextul primului război mondial (p. 161);
- *jupân*– termen de adresare pentru stăpâna casei în familiile boierești (p.121);
- *partidă*– folosit cu sensul de căsătorie avantajoasă socială. (p.111);

- *divan*– canapea joasă, centru al socializării în casele vechi (p.155);
- *afurisit* – blestemat (p. 50);
- *toaletă*– cu sensul arhaic-neologic de rochie de seară luxoasă (p. 101).

Deși acțiunea se petrece adesea în capitală, limbajul este profund impregnat de regionalisme muntenești care conferă textului savoare și realism, dezvăluind origini sociale ori lipsa educației, compensată printr-o vitalitate verbală extraordinară, limba devine o armă de apărare socială.

Regionalismele muntenești de factură balcanică, fac trecerea către zona mahalalei. Acestea nu doar localizează acțiunea, ci și definesc o anumită „fiziologie" a orașului, unde limbajul colocvial se topește în pragmatismul românesc. Din același roman, remarcăm aici:

- *muiere* – folosit ironic, cu sensul de aprigă (p.44);
- *apoi* – particulă de legătură, specifică oralității muntenești (p.75);
- *bălăcărit* – folosit cu sens figurat, de a fi criticat dur, batjocorit (p.122);
- *bălării* – buruieni ce cresc pe locuri necultivate, dar si sens figurat (p.30);
- *moangă* - cu sens figurat de prostănac (p. 87).

Dacă arhaismele izolează personajele în turnul lor de fildeș al trecutului, limbajul popular este cel care le oferă viață și le apropie de experiența directă a orașului. Limbajul popular reprezintă ancorarea în mahalaua bucureșteană, liantul cu realitatea imediată. În opera Gabrielei Adamesteanu, cuvântul popular transformă istoria, adesea abstractă și rece, într-o sumă de destin tangibil.

Acest registru conferă credibilitate personajelor din medii modeste și ancorează narațiunea într-un context social specific. Personajele beneficiază de maximă sinceritate, autenticitatea este potențată când măștile sociale cad. Personajul Vica este credibil în secvențele monologurilor, iar personajele episodice (vecini, oameni de la țară, servitori ai aceluiași mediu) utilizează preponderent acest registru. Limbajul are fundamental funcții expresive și de caracterizare deoarece conferă vivacitate și culoare, plasează personajul într-un mediu socio-cultural, permite exprimarea directă, nefiltrată a sentimentelor.

Vica Delcă este personajul-cheie care "conturează portretul unei femei care se formează și se deformează străbătând medii sociale diferite, condusă de dorința de a parveni, dar păstrând un fond de generozitate și o anumită deschidere spre semeni" (Magdalena Bedrosian – în Buletin intern al Cărții Românești), iar idiolectul ei este o capodoperă a limbajului, îmbinând registrele menționate la care se adaugă registrul popular, din care extragem cuvinte precum :

- *matracucă* – femeie de moravuri ușoare, peiorativ - antipatică (specific mahalalei), (p. 24);
- *lighioană* – termen regional pentru animal, folosit pejorativ pentru oameni (p.50);
- *plisc* – folosit peiorativ pentru a desemna pe cineva care vorbește mult (p.243);
- *scârba* - sens figurat ce indică dezgustul fața de cineva (p.243);
- *împăiați* – cu aceeași valoare peiorativă însemnând nemișcați (p. 87),

iar acestea nu doar descriu lumea, ci o judecă. În plus, peiorativele reduc distanța dintre clasa servitoarei și fosta burghezie, fiind un instrument de supraviețuire morală. Astfel, personajul nu este o simplă ficțiune, ci o prezență vie, „recentă" prin oralitatea ei.

Tot aici Vica folosește excesiv particule care punctează discursul și dau un ritm specific "taifasului", vorbind un grai muntenesc plin de eliziuni și de o topică ce reflectă nerăbdarea și spiritul adaptabil al sudului. Autoarea redă uneori specificul pronunției pentru a accentua oralitate și apartenența la mediul popular, de mahala prin eliziuni, afereze/ expresii. Ticuri verbale muntenești precum: *păi* (p.12), *ei !* (p.126), *iete* (p.87); eliziuni ce reflectă fidel mahalaua bucureșteană :

- *cavo* - în loc de *cavou* (p.88);
- *da'* - în loc de *dar* (p.14);
- *d-aia* - în loc de *de aia* (p.6);
- *poa'* - în loc de *poate* (p.14);

– *n-am* (p.11),

expresii onomatopeice, interjecții precum:

- *Eee-te-na !* (p.243);
- *ni-ni-ni* (p.87);

- *a băga strâmbe* (p. 22).

Registrul popular presupune și analiza elementelor specifice, elemente lexicale sau fonetice muntenești, unele cu influențe din alte zone, sau arhaisme cu circulație populară, zicale proverbe, expresii frazeologice populare.

În romanul *Drumul egal al fiecărei zile* registrele converg spre același deziderat al autenticității. Se pot observa modificări produse la nivelul vocabularului odată cu acest roman, iar cauzele pot fi schimbările sociale evocate în operă, cauzele fiind externe, extralingvistice, iar noul limbaj îndeplinește foarte bine rolul de a zugrăvi societatea prin expresii, cuvinte specifice epocii. Aici limbajul popular - argotic răzbate dominant, infuzând textul de un aer al realismului cotidian, ca în exemplele de mai jos:

- *cocoloșeală* – cu sensul de răsfăț, aici cu sens disprețuitor (p.20);
- *fraier* – folosit cu sens figurat de naiv, nepriceput, victimă (p. 18);
- *pipernicit* – folosit ironic, depreciativ (p.163);
- *încârligat* – despre fire de păr, sprâncene (p.103);
- *a bălăngăni* – folosit reflexiv, a se clătina (p. 274);
- *a hurduca* – ci sens propriu, a zdruncina(p.241);
- *musafiri* – cu sensul propriu de invitați (p.102),

se întrepătrund cu termeni ai registrului neologic :

- *rictus* - sens propriu de grimasă (p.199);
- *acalmie* – sens propriu de stare de calm (p.18);
- *a procura* – folosit cu nuanța specifică perioadei, a face rost (p.21).

E. Coşeriu reliefează interdependenţa factorilor imanenţi şi sociali ai funcţionării şi dezvoltării limbilor care „există și se dezvoltă nu numai în virtutea raţiunilor interne a echilibrului lor ca sisteme (relaţii structurale), ci şi, mai ales, în relaţie cu alte fenomene de ordin spiritual şi social: limba este legitim legată de viaţa socială, de civilizaţie, de artă, de dezvoltarea gândirii, de politică etc.; într-un cuvânt, de întreaga viaţă a omului” (Coşeriu, 1995).

În toate romanele sale autoarea are excepționala calitate de a suprapune registre lexicale divergente care, însă, prin arta scriitoricească nu se exclud, ci se completează.

Romanul *Provizorat* consolidează funcția esențială a limbajului adameștean, aceea de rezistență în fața ideologiei. În timp ce statul totalitar impunea o ”limbă de lemn” aridă (*„dosar”, „origine socială”, „tovărăș”*), personajele sale adoptă un lexic popular spumos care dezvăluie arta de a supraviețui într-o lume absurdă, precum cele exemplificate:

- *proptea* – cu sens figurat de relație (p. 103);
- *a se fofila* – cu sens reflexiv de a se strecura neobservat (p.43);
- *descurcăreț* – cu sensul de bază – abil (p.76);
- *filodormă* – mită (p.6);
- *pilă* – idem cu *proptea* (p.10).

Când personajele folosesc verbe precum *„a se fofila”*, *„a se descurca”* sau *„a se propți”*, ele descriu mecanismele de supraviețuire într-o lume absurdă. Termenul popular *„descurcăreț”*, de exemplu, devine în opera autoarei un cuvânt-cheie pentru a defini întreaga epocă a anilor '80. Acest amestec de popular și cotidian introduce cititorul într-o lume care îi este familiară prin moștenirea culturală orală.

Prin această precizie lexicală, Gabriela Adameșteanu nu doar scrie literatură, ci realizează o autopsie a sufletului românesc, demonstrând că suntem, în mod fundamental, creionați din cuvintele pe care le rostim, însă, neologismul rece al dosarelor de cadre strivește vocabularul afectiv al individului.

Neologismele din proza Gabrielei Adameșteanu reflectă două direcții: pe de o parte, rafinamentul intelectual al personajelor-filtru (Letiția Branea, Ștefan Mironescu), iar pe de altă parte, „limba de lemn” a regimului totalitar ce reflectă și impactul globalizării:

- *dosar* – cuvânt încărcat de teroare neologică a securității (p.42);
- *cadrist* – responsabil cu cadrele (neologism birocratic comunist) (p.106);
- *sesizare* – denunț mascat sub o formă birocratică (p.105);

- *inerțial* – sistem de referință (p.224);
- *dement* – persoană alienată, figurat, nesăbuit (p.229) ;
- *luciditate* – stare de spirit definitorie a personajelor intelectuale ale autoarei (p.210);
- *situație* –stare de lucruri (p.106);
- *provizorat* – titlu de roman; starea de incertitudine a vieții sub regim (p.182).

Juxtapunerea acestor straturi lexicale creează chiar un efect de ironie tragică. Limbajul popular, regional ori arhaic oferă textului „temperatură" umană pe care lexicul pur intelectual nu ar putea-o susține și care se află în total acord cu suprapunerea socială a romanelor. O inovație a autoarei este recuperarea substratului muntenesc urban care nu este graiul rural din Câmpia Dunării, ci varianta evoluată în mahalalele Bucureștiului ce a păstrat în vocabular termeni care dau savoare limbajului popular pe care autoarea îi folosește pentru a sublinia pragmatismul și ironia personajelor.

Aspectele lexicale din opera Gabrielei Adamesteanu formează un sistem complex, în care arhaismul recuperează istoria, regionalismul ancorează geografia, iar limbajul colocvial salvează umanitatea personajelor deoarece, prin folosirea acestora, autoarea nu doar că face textul mai accesibil, dar îi conferă o forță documentară excepțională. Cititorul nu este un simplu spectator al trecutului, ci devine un martor al unei lumi care vorbește „pe limba lui", demonstrând că, în viziunea Gabrielei Adamesteanu, istoria se păstrează în prospețimea și asprimea cuvintelor spuse „la coadă", în bucătării sau în amintirile care refuză să tacă.

Gabriela Adamesteanu nu este doar o cronică a societății românești, ci un fin „ascultător" al limbii. În romane precum *Dimineață pierdută, Drumul egal al fiecărei zile, Provizorat*, autoarea construiește o lume nu doar prin descrieri exterioare, cât prin fluxul viu al vorbirii. Particularitatea fundamentală a stilului adamestean este polifonia lexicală– capacitatea de a suprapune registre lexicale precum cele menționate (arhaic, popular, regional, neologic) pentru a crea ceea ce se poate numi „genolectul" personajelor. Limbajul nu este un simplu mijloc de comunicare, ci un depozit de istorie, clasă socială și traumă. Particularitatea limbajului autoarei constă în coliziunea de registre fiindcă autoarea refuză limbajul uniformizat și lasă cuvintele să „se lupte" între ele.

Limbajul adamestean funcționează ca un instrument de justiție istorică deoarece salvează de la uitare nuanțele fine ale burgheziei, dar oferă în același timp demnitate estetică „mahalalei" și omului simplu, strivit de mecanismele totalitare. Tensiunea dintre aceste registre lexicale reflectă însăși drama identității românești, suspendată între aspirații europene și realități balcanice.

Bogăția lexicală a operei Gabrielei Adamesteanu nu constituie un simplu exercițiu de virtuozitate stilistică, ci o veritabilă *radiografie a conștiinței colective românești***,** al unui secol marcat de fracturi violente. Prin împletirea magistrală a arhaismelor nostalgice, a regionalismelor savuroase, a neologismelor tăioase și a limbajului popular debordant, autoarea reușește să transforme textul literar într-un organism viu, capabil să respire prin vocea personajelor sale.

În ultimă instanță, scriitoarea demonstrează că istoria adevărată nu se scrie doar în tratate, ci se conservă în *„materia primă" a cuvântului*. Capacitatea ei de a stăpâni această polifonie lexicală o consacră ca pe o arhitectă a memoriei, care ne reamintește că, atâta timp cât vocea unui personaj continuă să răsune cu toată lumea și încărcătura de arhaisme și „măscări" populare, trecutul nu este niciodată cu adevărat pierdut, ci doar transformat în literatură.

Arhaismele care par să miroasă a vechi, vorbele de mahala care „înțeapă" și termenii noi, mai reci și mai tehnici, funcționează ca niște straturi de haine pe care timpul și întâmplările le-au așezat peste oameni. Prin acest amalgam lexical descoperă felul în care alegem să spunem durerea, bucuria, dezgustul sau frica, nu doar aflăm ce s-a întâmplat cu niște oameni, ci simțim gustul fiecărei epoci: de la parfumul greu al saloanelor de altădată, până la zgomotul dur al străzii sau răceala birourilor de azi.

Se poate afirma astfel că limbajul în opera Gabrielei Adamesteanu nu este un simplu instrument de scris, ci însăși esența poveștii; scriitoarea nu așază cuvintele în pagină doar pentru a comunica, ci pentru a face personajele să respire direct în fața orașului, iar cititorul care urmărește pagină cu pagină aceste mutații lingvistice descoperă că „drumul egal al fiecărei zile" este, în realitate, un parcurs sinuos printre cuvinte care definesc, trădează sau salvează din uitare.

BIBLIOGRAPHY:

1. Adamești̦eanu, Gabriela - *Drumul egal al fiecărei zile,* Editura Polirom, București, 2023.
2. Adamești̦eanu, Gabriela - *Voci la distanță*, Editura Polirom, București, 2022.
3. Adamești̦eanu, Gabriela - *Provizorat,* Editura Polirom, București, 2020.
4. Bedrosian, Magdalena – „Proza în 1983”, în *Cartea Românească. Exemplar de semnal*, [nr. 1], 1983, p. 16 în *Buletin intern al Cărții Românești.*
5. Bulgăr, Gh., *Dicționar de arhaisme și regionalisme*, I și II, București, Editura Saeculum Vizual, 2003.
6. Coşeriu, Eugeniu, Introducere în lingvistică /Traducere din limba spaniolă de E. Ardeleanu şi E. Bojoga, Cluj, 1995.
7. Ciobanu, Elena; Păun, Maria, *Dicționar român de neologisme*, București, Editura Floarea Darurilor, Editura Rotech Pro, 2000.

ACRONYMS IN ROMANIAN MEDICAL TERMINOLOGY: AN ACADEMIC OVERVIEW

Mirela-Simona Gurău (Rusu)
PhD Student, "Dunărea de Jos" University of Galați

Abstract: *The rapid adoption of acronyms in Romanian medical practice serves as a pragmatic response to the volume of modern clinical data, yet this development has largely bypassed formal standardization. Drawing upon the theoretical frameworks of specialized lexicons and linguistic movement (Bidu-Vrănceanu, 2007) and the fundamental principles of terminology management (Cabré, 1999), this article investigates the resulting terminological fragmentation, analyzing the structural and semantic variability of acronyms within clinical and digital documentation. Through a systematic review of current medical corpora, we identify recurrent issues, most notably intralingual polysemy, cross-linguistic interference, and the erosion of semantic precision in digital health records. Our analysis demonstrates that the current lack of governance regarding acronym formation complicates data interoperability, a critical challenge in the evolution of clinical decision support systems (Wright & Sittig, 2008), and creates significant barriers for both practitioners and search-indexing algorithms. To mitigate these risks, we outline a structural framework for a unified Romanian medical acronym repository. This proposed system emphasizes metadata-driven disambiguation and alignment with international standards like SNOMED CT and the Unified Medical Language System (UMLS). We argue that by implementing a periodic, multi-disciplinary review process, the Romanian medical community can balance the efficiency of abbreviation with the necessity of clinical accuracy.*

Keywords: *medical, terminology, acronyms, standardization, interoperability.*

1. Introduction

Acronyms are structured typographic constructs derived from the initials or syllabic components of multi-word expressions, functioning as high-efficiency tools for linguistic compression in specialized communication. In Romanian medical terminology, these encompass initialisms (e.g., *TA – tensiune arterială*), syllabic acronyms (e.g., *BPOC – boală pulmonară obstructivă cronică*), and hybrid formations, all developed according to language-specific phonological and orthographic conventions (Avram, 1997; Graur, 1970). As concise linguistic units, they play an essential role in the rapid transmission of complex data across clinical, educational, and research contexts.

The expansion of medical knowledge, paired with the increasing digitization of healthcare, has led to a widespread proliferation of acronyms in Romanian discourse. In high-pressure clinical environments, terms such as *IM (infarct miocardic), AVC (accident vascular cerebral),* and *TBC (tuberculoză)* are functionally indispensable, reducing cognitive load for practitioners. These forms extend beyond bedside communication to diagnostic protocols and Electronic Health Records (EHRs). However, this accelerated growth has not been matched by the development of consistent regulatory or standardization frameworks.

This lack of governance generates significant ambiguity. For instance, the acronym *IRA* may denote *insuficiență renală acută* or *insuficiență respiratorie acută*, depending on the clinical specialty. Similarly, *HTA* is standard in Romanian for *hipertensiune arterială*, yet in international discourse, it often refers to Health Technology Assessment. Such cases illustrate both intralingual polysemy and cross-linguistic ambiguity, which can compromise clinical documentation and research indexing. In digital environments, these inconsistencies lead to "noise" in information systems, causing incomplete data retrieval or incorrect classification (Wright & Sittig, 2008).

Recognizing these challenges, this study examines Romanian medical resources to compile an empirically grounded inventory of acronyms (Bidu-Vrănceanu, 2007). The dataset is derived from specialized corpora, academic lexicons, and healthcare database schemas to ensure terminological breadth. Selection criteria included source credibility, frequency, and stability over time. Particular attention was given to cases where multiple acronyms share identical configurations, with the aim of proposing disambiguation strategies based on linguistic and functional evidence.

The analytical framework incorporates essential parameters such as appropriate diacritical marking, phonological compatibility, and standardized capitalization. These are critical for ensuring acronyms remain compatible with the structural norms of the Romanian language (Crystal, 2008). For example, adherence to phonological constraints ensures that acronyms like *BPOC* remain pronounceable in spoken discourse, while correct capitalization supports visual clarity in written communication.

Standardization is vital for interoperability across healthcare systems. Aligning Romanian terminology with international databases, such as the Unified Medical Language System (UMLS) and *SNOMED CT*, ensures semantic consistency in data exchange. Mapping local forms to international equivalents (e.g., *BPOC* to *COPD*) facilitates cross-linguistic understanding and improves searchability in global databases. However, effective implementation requires a structured workflow involving linguists, clinicians, and IT specialists, as well as periodic reviews to ensure ongoing relevance (ISO 704:2009). In conclusion, this standardization represents a necessary step toward improving clarity and integrating Romanian terminology into the global biomedical knowledge ecosystem.

2. Rationale for Standardized Acronyms in Romanian Medical Terminology

The standardization of acronyms in Romanian medical terminology represents a fundamental requirement for ensuring precision, consistency, and interoperability across clinical, educational, and research environments. Acronyms function as condensed carriers of specialized knowledge, facilitating rapid communication among healthcare professionals. However, their efficiency is directly dependent on their clarity, stability, and shared interpretation within and across professional communities.

In Romanian medical discourse, numerous acronyms have achieved a high degree of conventionalization and are widely recognized across institutional and disciplinary boundaries. Examples include *AVC (accident vascular cerebral)*, *IM (infarct miocardic)*, and *BPOC (boală pulmonară obstructivă cronică)*. These acronyms demonstrate semantic stability and are consistently interpreted within clinical practice. Their standardized use contributes to efficient documentation, streamlined communication, and reliable indexing within medical records and databases.

Despite these relatively stable cases, the broader acronymic system remains highly heterogeneous. A significant challenge arises from the existence of multiple meanings associated with a single acronym form. For instance, *IRA* may denote *insuficiență renală acută* in nephrology contexts, while in pulmonology or emergency medicine it may refer to *insuficiență respiratorie acută.* Similarly, *SA* may be interpreted as *sistem arterial*, *sindrom anemic*, or *stare generală,* depending on the clinical domain. Such intralingual polysemy introduces ambiguity that can compromise diagnostic clarity, particularly in interdisciplinary communication or in the absence of contextual cues.

In addition to intralingual ambiguity, cross-linguistic interference represents a major obstacle to standardization. Romanian medical acronyms frequently overlap with English-language abbreviations that carry different meanings. For example, *PA* denotes *presiune arterială* in Romanian clinical usage, whereas in English it commonly refers to physician assistant. Likewise, *IC* may signify *insuficiență cardiacă* in Romanian but can correspond to intensive care or interstitial cystitis in English-language contexts. These “false friends” are particularly problematic in multilingual environments, international collaborations, and digital systems that rely on automated indexing and retrieval.

The absence of standardized acronym usage also affects the performance of information retrieval systems. Search algorithms and database queries depend on consistent terminology to generate accurate results. When multiple variants of an acronym exist, or when acronyms are used inconsistently, retrieval precision is significantly reduced. For example, searching for *IM* without contextual filtering may yield heterogeneous results related to *infarct miocardic*, *intramuscular,* or other domain-specific meanings. This lack of specificity can lead to incomplete or misleading outputs, particularly in large-scale medical databases.

International terminological systems provide valuable models for addressing these challenges. Resources such as Medical Subject Headings and Online Mendelian Inheritance in Man implement rigorous indexing protocols in which acronyms are systematically linked to their fully expanded forms and embedded within controlled vocabularies. In these systems, each acronym is associated with a unique, well-defined concept, ensuring consistency across entries and facilitating accurate retrieval regardless of user input. For example, a query involving *COPD* will consistently map to chronic obstructive pulmonary disease, regardless of variations in terminology.

Adopting similar principles in Romanian medical terminology would yield multiple benefits. First, it would enhance the accuracy and efficiency of electronic search systems by reducing ambiguity and ensuring consistent term mapping. Secondly, it would support reliable translation practices, particularly in contexts where Romanian medical data must be integrated into international research or clinical frameworks. Thirdly, it would improve communication among healthcare professionals by establishing shared reference points for acronym interpretation.

Another critical dimension of standardization involves the relationship between acronyms and their expanded forms. In many Romanian medical texts, acronyms are introduced without explicit definitions, particularly in specialist-oriented publications. While this practice may be acceptable within expert communities, it limits accessibility for students, interdisciplinary collaborators, and non-specialist audiences. Standardization frameworks should therefore require the explicit definition of acronyms upon first occurrence, followed by consistent usage throughout the text.

Moreover, the integration of acronyms into digital health infrastructures, such as Electronic Health Records (EHRs), necessitates the use of structured metadata and controlled vocabularies. Each acronym should be associated with metadata fields including domain classification, frequency of usage, potential ambiguities, and cross-linguistic equivalents. For example, *BPOC* should be linked not only to its Romanian expansion but also to its English equivalent (*COPD*) and its counterparts in other Romance languages (e.g., the French *BPCO*). Such structured representation enables interoperability across systems and supports advanced functionalities such as automated translation, semantic search, and clinical decision support.

Finally, the standardization of Romanian medical acronyms must be understood as an ongoing, dynamic process rather than a one-time intervention. Medical knowledge evolves continuously, leading to the emergence of new terms and the transformation of existing ones. Consequently, acronym repositories and terminological databases must be regularly updated through systematic review processes involving linguists, clinicians, and information technology specialists. This collaborative approach ensures that standardization efforts remain responsive to both linguistic norms and practical clinical needs.

In summary, the rationale for standardizing Romanian medical acronyms is grounded in the need to reduce ambiguity, enhance communication, and improve the performance of information systems. Through the adoption of evidence-based criteria, alignment with international standards, and integration into digital infrastructures, standardized acronyms can significantly contribute to the clarity, efficiency, and global interoperability of Romanian medical terminology.

3. Structure and Formation of Romanian Medical Acronyms

The structural and formal principles governing Romanian medical acronyms are best understood as descriptive tendencies rather than rigid prescriptive rules. These tendencies emerge from empirical observation of specialized discourse, particularly through the analysis of medical corpora, lexicographic sources, and terminological studies. As noted by Angela Bidu-Vrănceanu (2007), Romanian medical acronyms display a wide range of formations, including initialisms (e.g., *HTA* for *hipertensiune arterială*), syllabic acronyms (e.g., *SIDA* for *sindromul imunodeficienței dobândite*), and hybrid constructions that combine initials and syllables. These formations reflect not only linguistic economy but also the need for terminological efficiency within clinical communication.

From a linguistic standpoint, acronym formation must conform to the phonological and orthographic norms codified in Romanian grammar, as outlined by Mioara Avram (1997). For instance, acronyms that produce unpronounceable consonant clusters, such as hypothetical sequences lacking a vocalic

nucleus (e.g., *CTRMN* without vowel support), are generally avoided or adapted (e.g., by inserting vowels or favoring initialisms pronounced letter by letter). Similarly, the omission of diacritical marks (ă, ș, ț, â, î) in expanded forms may compromise semantic clarity, particularly in cases where minimal pairs exist (e.g., *masa* vs. *mașa* in non-medical contexts, illustrating potential ambiguity).

An illustrative example is the acronym *BPOC (boală pulmonară obstructivă cronică),* which adheres to both phonological balance and orthographic norms, ensuring ease of pronunciation and recognition. In contrast, poorly adapted borrowings from English, such as retaining COPD without contextual explanation, may reduce accessibility for Romanian-speaking practitioners, particularly in educational or national clinical settings.

Beyond linguistic conformity, adherence to the functional style of scientific Romanian is essential. Scientific discourse prioritizes clarity, precision, and terminological consistency, requiring that acronyms maintain a transparent relationship with their expanded forms. For example, *IRM (imagistică prin rezonanță magnetică)* preserves semantic alignment while adapting the English *MRI* to Romanian lexical structure, illustrating successful localization.

The standardization of medical acronyms is not solely a linguistic issue but also an institutional responsibility. National bodies, such as the Romanian Academy and professional medical associations, play a critical role in validating and disseminating accepted forms. According to Cabré (1999), effective terminology management depends on principles such as consistency, transparency, and linguistic adequacy, all of which are particularly relevant in the medical domain.

The present study's dataset was compiled from a wide range of authoritative resources, including DEX, Romanian Cultural Institute, and the National Library of Romania, alongside specialized medical corpora and digital platforms. Inclusion criteria required that each acronym be attested in professional or academic contexts, with clearly inferable meanings and evidence of sustained usage. For example, acronyms such as *AVC (accident vascular cerebral)* were retained due to their high frequency and stability across sources, whereas ad hoc or institution-specific abbreviations were excluded.

Cross-linguistic comparison further revealed that certain acronyms, such as HIV, are shared across Romance languages (Romanian, French, Italian, Spanish), sometimes without explicit contextual clarification. This overlap underscores the importance of terminological harmonization and explicit definition, particularly in multilingual environments where assumptions of equivalence may lead to misinterpretation.

4. Evidence-Based Analysis of Key Acronyms and Their English Equivalents

This section presents an evidence-based analysis of frequently used Romanian medical acronyms and their English equivalents, with a focus on semantic precision, ambiguity, and international compatibility. Standardized acronym usage is essential for ensuring interoperability between Romanian medical documentation and global information systems, as emphasized by Wright and Sittig (2008).

The analysis draws on a diverse corpus of Romanian-language sources, including specialized dictionaries, the Romanian National Corpus, and institutional databases such as those of the National Authority for Consumer Protection. Acronyms were selected based on criteria including brevity, recognizability, semantic transparency, and frequency of use.

Representative examples illustrate the interaction between Romanian and English acronym systems:

(a) AVC (*accident vascular cerebral*) ↔ *stroke*, in this case the Romanian acronym has no direct English acronym equivalent, highlighting structural divergence

(b) IRM (*imagistică prin rezonanță magnetică*) ↔ *MRI* (*magnetic resonance imaging*) this is a case of functional equivalence with formal variation, where both acronyms reflect language-specific structures

(c) SIDA (*sindromul imunodeficienței dobândite*) ↔ AIDS (*acquired immunodeficiency syndrome*), which is an example of parallel acronym formation across languages.

Through evidence mapping, three major categories of ambiguity were identified:

1. Interlingual Homographs

These occur when identical acronyms exist across languages but denote different concepts. For example, PCR in Romanian (reacție de polimerizare în lanț) corresponds to polymerase chain reaction in English, but in other contexts or languages, similar letter combinations may refer to unrelated terms. Such cases require contextual anchoring to ensure correct interpretation.

2. Intralingual Polysemy

Within Romanian, a single acronym may correspond to multiple meanings depending on context. For instance, *CT* may refer to *computer tomograf* (*computed tomography*) or, in non-medical contexts, to other institutional abbreviations. This type of ambiguity can be mitigated through controlled vocabularies and domain-specific usage.

3. False Friends

False friends arise when Romanian acronyms resemble English ones but differ in meaning or expansion. For example, a Romanian acronym modeled after English structure may appear familiar but encode a distinct concept. These cases are particularly problematic in multilingual documentation and require explicit differentiation and standardization.

To address these challenges, these strategies were identified:

(a) contextual disambiguation through extended forms or explanatory notes;
(b) integration of acronyms into controlled terminological systems (e.g., *SNOMED CT* or *ICD* frameworks);
(c) use of metadata tagging in digital records to ensure semantic clarity.

A practical example can be observed in the multilingual laboratory information system of the University of Medicine and Pharmacy of Târgu Mureș, where Romanian and English acronyms coexist within structured data fields. Here, standardized mappings between *IRM* and *MRI*, or *BPOC* and *COPD*, facilitate accurate data exchange and clinical interpretation.

Comparative analysis with Romance-language systems, particularly French, Italian, and Spanish, reveals a higher degree of institutional standardization, often supported by national terminology agencies and integration into international frameworks. Romanian, while exhibiting growing alignment, still faces challenges related to fragmentation and inconsistent adoption.

In conclusion, the harmonization of Romanian medical acronyms with international standards is both necessary and feasible. Such harmonization must balance global interoperability with local linguistic integrity, ensuring that Romanian medical terminology remains precise, accessible, and fully integrated into the global scientific community.

5. Challenges and Ambiguities in Romanian Medical Acronyms

Romanian medical acronyms present a complex set of linguistic and operational challenges, particularly when examined within cross-linguistic and digital communication contexts. One of the most significant sources of ambiguity derives from interlingual overlap, whereby identical acronymic forms occur in multiple languages but encode different meanings. As emphasized by David Crystal (2008), such overlaps are a natural consequence of globalized scientific discourse, yet they introduce a high risk of semantic misinterpretation.

A relevant example is the acronym *RA*, which in Romanian medical usage may denote *reumatism articular* (rheumatoid arthritis), while in English contexts it can also refer to *right atrium* or *renal artery*. Without contextual clarification, such overlaps may lead to diagnostic ambiguity or misinterpretation in multilingual clinical documentation.

Intralingual ambiguity further complicates the interpretative landscape. Polysemy, where a single acronym corresponds to multiple meanings within Romanian, and homography, where different acronyms share identical orthographic forms, are particularly problematic in specialized subdomains. For instance, *CT* may denote *computer tomograf* (computed tomography) in radiology, but may also appear in administrative or institutional contexts with unrelated meanings. According to Wright and

Sittig (2008), such ambiguities significantly reduce the efficiency of information retrieval systems, where precision and recall depend on unambiguous term identification.

Orthographic conventions also play a decisive role. Romanian relies on capitalization and diacritics to preserve semantic distinctions and phonological accuracy. However, in practice, many acronyms are documented only as abstract forms, without contextualized examples illustrating their correct use. For instance, while *ÎCCJ* (*Înalta Curte de Casație și Justiție)* demonstrates the importance of diacritics in general language, analogous principles apply in medical terminology, where omission may lead to ambiguity or loss of linguistic fidelity.

The issue of diacritics in digital environments is particularly acute. Romanian acronyms adapted to international systems often omit diacritical marks due to encoding limitations or compatibility concerns. For example, an acronym derived from *țesut* (tissue) may lose phonological specificity if rendered without *ț*. This creates potential confusion when Romanian forms intersect with English-based systems that do not employ diacritics.

To address these challenges, international standards such as ISO 704 recommend normalization and consistent encoding practices. Practical solutions include (a) standardized transliteration schemes, (b) unicode-compliant database design and (c) dual-form representation (with and without diacritics) in search systems. Such measures are essential to ensure terminological concordance, minimize retrieval errors, and maintain linguistic integrity across European digital infrastructures.

6. Comparative Perspectives with English and European Medical Terminologies

The standardization of Romanian medical acronyms cannot be achieved in isolation; it requires systematic comparison with established international terminological systems. Major reference frameworks such as the Unified Medical Language System and SNOMED CT provide robust models for controlled vocabulary management, semantic interoperability, and hierarchical organization of medical concepts.

Comparative analysis reveals both convergence and divergence between Romanian and English acronym usage. For example:

(a) *BPOC* (*boală pulmonară obstructivă cronică*) corresponds to English *COPD*, illustrating semantic equivalence but structural divergence;
(b) *HIV* is identical across languages, demonstrating full interlingual convergence;
(c) *AVC* lacks a direct English acronym equivalent (*stroke*), highlighting asymmetry in abbreviation practices.

Without systematic harmonization, such differences may compromise clinical communication and database interoperability. Multilingual resources developed under organizations such as the Codex Alimentarius Commission further demonstrate the importance of aligning national terminologies with global frameworks.

From a European perspective, Romance-language systems (French, Italian, Spanish) often exhibit a higher degree of institutional coordination, supported by national terminology agencies. Romanian terminology, while increasingly integrated, still faces challenges related to fragmentation and inconsistent adoption. Comparative studies suggest that embedding Romanian acronyms within pan-European abbreviation tables and terminological repositories would significantly enhance compatibility.

The integration of acronyms into Electronic Health Records (EHRs) represents a critical application domain. Standardized mappings, such as linking *IRM* to *MRI*, enable accurate data exchange and support clinical decision-making systems. Furthermore, organizing acronyms into lexical families (e.g., grouping *AVC*, *AIT – accident ischemic tranzitoriu*) enhances dictionary usability and pedagogical clarity.

Terminology catalogues and specialized management bodies play a central role in maintaining consistency. Through continuous updating and governance, these institutions ensure that Romanian medical acronyms remain aligned with evolving international standards and technological infrastructures.

7. Implications for Education, Practice, and Research

Medical acronyms are deeply embedded in Romanian healthcare education and clinical practice, appearing in textbooks, lectures, and routine documentation. Despite their ubiquity, they are often insufficiently defined during training, which may hinder comprehension among students and early-career professionals. As noted by Cabré (1999), effective terminology acquisition requires not only exposure but also systematic contextualization.

For example, students encountering *BAV* (*bloc atrioventricular*) or *IC* (*insuficiență cardiacă*) without explicit explanation may struggle to interpret clinical notes accurately. Incorporating structured acronym glossaries into curricula and clinical simulations would significantly improve comprehension and reduce interpretative errors.

In clinical environments, accurate acronym usage is essential for interdisciplinary communication. Misinterpretation of high-frequency acronyms can have direct implications for patient safety. The integration of standardized acronyms into *EHR* systems, through automated tagging and controlled vocabularies, enhances both retrieval efficiency and diagnostic accuracy.

From a research perspective, the development of a curated repository or acronym bank would provide a valuable resource for linguistic analysis, medical informatics, and natural language processing applications.

Such a repository could support advanced algorithms used in systems like *UMLS* and *SNOMED CT*, as well as multilingual medical search engines. For instance, mapping *SIDA* to *AIDS* across datasets would facilitate cross-linguistic research and data integration.

Terminological ambiguity remains a persistent issue across languages and disciplines. Addressing it requires a bidirectional approach, considering both Romanian and international contexts. A standardized thesaurus would provide a structured solution, reducing ambiguity and improving communication in multilingual and interdisciplinary settings.

8. Recommendations for Implementation and Terminology Management

The findings of this study highlight the importance of structured approaches to the management of Romanian medical acronyms. Several key recommendations can be formulated.

First, the transition toward acronym-aware search systems requires consistent tagging of English equivalents. For example, indexing *BPOC* alongside *COPD* ensures that users retrieving information in one language can access relevant resources in another. This approach enhances interoperability and aligns Romanian databases with international standards.

Secondly, a collaborative standardization workflow should be established, involving linguists, clinicians, and IT specialists. Such collaboration ensures that acronyms are notonly linguistically and clinically valid but also technically interoperable.

For instance, the validation of a new acronym for a medical procedure should involve both terminological analysis and clinical consensus.

Thirdly, periodic revision cycles are essential. Annual or semi-annual updates, guided by corpus analysis and search performance metrics, would allow for the identification of emerging acronyms and the correction of inconsistencies. The consistent inclusion of diacritics, in accordance with ISO 704, is particularly important for maintaining phonological and semantic precision.

Finally, the integration of acronyms into terminology management systems and catalogues ensures long-term sustainability. These systems support institutional consistency, cross-domain harmonization, and alignment with international frameworks.

Such efforts contribute to the development of robust terminology governance structures capable of adapting to ongoing linguistic and technological change.

9. Conclusions

The Romanian medical terminological system is currently undergoing a dynamic process of development, characterized by the widespread and heterogeneous use of acronyms. This study has examined their structural formation, usage patterns, and implications for communication and information systems, highlighting both their functional value and associated challenges.

The proposed framework for standardization offers significant benefits, including improved language planning, enhanced terminology management, and increased efficiency in both educational and clinical contexts. For example, the systematic inclusion of acronyms such as *AVC*, *IRM*, and *BPOC* in standardized databases would facilitate faster information retrieval and more accurate clinical documentation.

Despite the presence of numerous acronyms in specialized dictionaries, important gaps remain, particularly in relation to definitions, language-of-origin labeling, and contextual usage. Addressing these gaps requires the compilation of representative data across medical subfields and the analysis of geographic and temporal variation in usage. Furthermore, understanding the role of acronyms within different domains, such as cardiology, radiology, or public health, can shed light on their communicative functions and associated risks. For instance, highly abbreviated communication may increase efficiency but also elevate the risk of misinterpretation in high-stakes clinical environments.

In conclusion, the standardization of Romanian medical acronyms represents a necessary step toward improving clarity, interoperability, and precision in healthcare communication.

By aligning national practices with international standards and leveraging advances in terminology management and digital infrastructure, Romanian medical terminology can achieve deeper integration within the global scientific and clinical community.

BIBLIOGRAPHY:

1. Avram, M. 1997. *Gramatica pentru toți* (2nd rev. ed.). București: Humanitas.
2. Bidu-Vrănceanu, A. 2007. *Lexicul specializat în mișcare: De la dicționare la texte*. București: Editura Universității din București.
3. Cabré, M. T. 1999. *Terminology: Theory, methods, and applications*. Amsterdam: John Benjamins.
4. Crystal, D. 2008. *A dictionary of linguistics and phonetics* (6th ed.). Malden, MA: Blackwell Publishing.
5. Graur, A. 1970. *Scrieri de ieri și de azi*. București: Editura Științifică.
6. Hamosh, A., Scott, A. F., Amberger, J. S., Bocchini, C. A., & McKusick, V. A. 2005. Online Mendelian Inheritance in Man (OMIM), a knowledgebase of human genes and genetic disorders. *Nucleic Acids Research, 33*(Database issue), D514–D517.
7. Humphreys, B. L., Lindberg, D. A. B., Schoolman, H. M., & Barnett, G. O. 1998. The Unified Medical Language System: An informatics research collaboration. *Journal of the American Medical Informatics Association, 5*(1), 1–11.
8. International Organization for Standardization. 2009. *ISO 704:2009: Terminology work—Principles and methods*. Geneva: ISO.
9. Lipscomb, C. E. 2000. Medical Subject Headings (MeSH). *Bulletin of the Medical Library Association, 88*(3), 265–266.
10. National Library of Medicine. (n.d.). *Medical Subject Headings (MeSH)*. U.S. National Library of Medicine.
11. National Library of Medicine. (n.d.). *Unified Medical Language System (UMLS)*. U.S. National Library of Medicine.
12. SNOMED International. (n.d.). *What is SNOMED CT?*
13. Wright, A., & Sittig, D. F. 2008. A four-phase model of the evolution of clinical decision support architectures. *International Journal of Medical Informatics, 77*(10), 641–649.

THE DISCURSIVE FRAMING OF MUSLIM WOMEN IN THE FRENCH PRESS THROUGH DISCURSIVE MEMORY

Marta-Cristina Negraia Burghiu
PhD Student, "Dunărea de Jos" University of Galați

Abstract: *Examining the discursive mechanisms through which Muslim women are represented in the French written press constitutes one of the major objectives of our broader doctoral research. In this respect, our study seeks to understand how the discursive framing of Muslim women is constructed through discursive memory. Drawing on examples selected from our reference corpus, namely articles published in Libération, we demonstrate how recurrent temporal markers referring to the 2004 law contribute to maintaining the continuity of discourse surrounding Muslim women. As Patrick Charaudeau (2005) argues, media discourse brings reality into visibility through pre-established interpretative frameworks. From this perspective, Dominique Maingueneau (2014: 122) conceptualizes discourse as being constructed through a scenography that organizes regimes of meaning.*

Keywords: *discursive framing, discursive memory, Muslim women's representation, French media discourse, evaluative lexicon.*

Introduction

Ce travail fait partie intégrante d'une recherche doctorale plus vaste qui vise à analyser la construction discursive des hypostases médiatiques de la femme musulmane dans la presse française au cours des dernières années. Notre corpus est composé d'articles publiés dans le journal Libération entre 2019 et 2025. Nous nous proposons de faire l'inventaire des mécanismes discursifs par lesquels ces images sont construites, mais aussi d'approfondir les manières discursives par lesquelles elles sont mises en circulation et orientent la lecture.

1. Le cadrage comme mécanisme discursif de la construction des représentations de la femme musulmane dans les médias français

Cette partie de notre recherche met en évidence l'ancrage des notions abordées dans les fondements théoriques, en s'appuyant sur les travaux de Charaudeau (1997, 2005), d'Amossy (2010, 2014) et de Maingueneau (2014). Le premier chapitre de notre travail vise à éclairer des réflexions théoriques sur l'un des mécanismes discursifs par lesquels nous procéderons à l'analyse proprement dite des articles de notre corpus : le cadrage. Nous allons donner une définition à partir de références du domaine de l'analyse du discours français, fournir des exemples de marqueurs linguistiques pertinents et expliquer le rôle discursif du cadrage en tant que mécanisme langagier.

Premièrement, le cadrage, en tant que mécanisme discursif, est une notion abordée par Charaudeau (2005 : 52) dans les termes de la mise en scène du réel, de la manière de construire l'événement et du contrat de communication (2005 : 132). Selon la définition de Charaudeau (2005 : 52), le cadrage discursif opère un choix et une organisation des données du réel, par lesquels le discours médiatique construit une optique particulière sur l'événement. Cette perspective particulière repose sur une mise en scène de la réalité qui permet aux lecteurs de l'interpréter à partir d'indications, en tant que choix langagiers du journaliste (Charaudeau, 2005 : 73).

Dans cette optique, le mécanisme discursif de cadrage ne signifie pas une limite imposée par la thématique, mais un choix des thèmes qui apparaissent de manière récurrente dans les articles de notre corpus. Selon Charaudeau (2005 : 73), les données du réel sont organisées et classées en fonction des choix discursifs que le journaliste opère, afin de s'exercer aux pouvoirs d'orienter la lecture des articles portant sur les hypostases de la femme musulmane dans les médias.

Le mécanisme du cadrage se manifeste discursivement par l'emploi de certains indicateurs linguistiques récurrents dans notre corpus de référence.

Pour être très clairs, nous classifions ces marqueurs en plusieurs catégories telles que les indicateurs linguistiques qui mettent en évidence les thèmes récurrents tout comme par exemple le voile, la loi de 2004, la laïcité comprise dans plusieurs domaines de la vie de la femme musulmane, les indicateurs qui apparaissent en contrastivité afin d'organiser le discours sous la coupole de l'emploi des termes comme par exemple l'inclusion et l'exclusion, les punitions et les libertés, l'interdiction et la liberté de porter le voile, de participer à des compétitions sportives, de faire des activités auprès de leurs enfants écoliers, d'avoir accès aux services de la municipalité, de suivre des études supérieurs, de participer dans la vie politique et d'autres.

Il convient également de remarquer l'emploi récurrent d'indicateurs liés aux cadres législatifs, tels que le rappel de la loi de 2004 ou de la loi de 2010, et donc à la mémoire discursive, qui maintiennent la continuité des discussions polémiques sur des sujets comme le port du voile et la laïcité dans l'espace public français.

Il convient de relever que ce choix langagier, fondé sur des unités lexicales à valeur axiologique, contribue à orienter l'interprétation du référent, dans notre cas, la femme musulmane, ainsi que celle de ses représentations discursives dans les médias.

Dans cette direction, les procédés langagiers choisis par le journaliste contribuent à inscrire les hypostases de la femme musulmane, voire celles de la femme victime, de la femme soumise et de la femme réformatrice, dans un cadre discursif parsemé de normes de toutes sortes, qu'elles soient d'ordre juridique ou politique. Donc, cela influence la manière dont la femme musulmane est perçue discursivement dans l'espace médiatique français.

2. La construction discursive de la femme musulmane dans les médias français par le prisme du cadrage médiatique

Dans ce chapitre, nous nous penchons sur le cadre théorique préalablement défini. Nous faisons référence aux travaux de Charaudeau (1997, 2005) sur la mise en scène du discours médiatique et le cadrage, ainsi qu'à ceux de Maingueneau (2014) sur la distribution des voix et la scénographie énonciative.

Cette partie de notre travail met en évidence, à travers l'analyse du discours, les procédés discursifs par lesquels les médias français construisent et véhiculent diverses représentations de la femme musulmane.

2.1.Cadre discursif

Depuis plusieurs années, les médias français adoptent un discours sur la femme musulmane qui oscille entre la victimisation et la menace. Ce sont des représentations qui s'inscrivent dans un contexte historique où les tensions identitaires sont au cœur. Ces représentations sont le sujet de plusieurs débats où la notion de laïcité s'affirme de plus en plus rigoureusement.

Nous faisons ces affirmations en prenant en compte trois piliers principaux : Premièrement, les théories d'analyse du discours de Charaudeau (1997 : 15), qui considèrent les médias comme un miroir social contribuant à la construction des représentations collectives.

Deuxièmement, le contexte socio-politique français est marqué par des événements nationaux qui ont suscité de multiples débats publics autour du port du voile et de la laïcité, à la suite desquels le gouvernement français a également adopté des lois. Ce sont : l'événement nommé « L'affaire du foulard de Creil » de 1989, la loi 228 de 2010 relative aux signes religieux à l'école, la loi 1192 de 2010 relative à la dissimulation du visage, et la loi 1109 de 2021 relative aux principes de la République. L'affaire du foulard de Creil de 1989 est un premier événement social qui a suscité une véritable polémique autour du port du voile en France. Liée à cette idée, Maingueneau (2014 : 64-66) explique que les événements sociaux peuvent devenir des sujets de débat grâce à leur circulation dans l'espace médiatique, notamment par l'intermédiaire de la presse. Quant à Amossy (2014 : 78), elle souligne également que certaines controverses deviennent rapidement des sujets de discussion dans l'espace public.

Troisièmement, nos observations reposent également sur l'analyse de notre corpus de Libération (2019-2025), dans lequel nous avons identifié des articles mettant en évidence, sur le plan discursif, que les représentations de la femme musulmane oscillent entre la victime et l'image problématisée dans de nombreux débats publics.

En France, les débats sur la notion de laïcité sont nombreux et portent sur des questions majeures, telles que les différentes formes d'interprétation de la laïcité, l'éducation et les signes religieux, l'immigration, la liberté individuelle et le bien commun. C'est à la suite de l'adoption de la loi de 2004 que ce sujet est devenu largement abordé dans les débats publics nationaux en France, ce qui a suscité des controverses et contribué à la construction discursive des notions de voile et de laïcité dans l'espace médiatique.

Dans les articles de Libération de notre corpus, la thématique du voile apparaît dans divers contextes discursifs liés aux controverses politiques autour de la notion de laïcité. De cette façon, dans l'article paru le 20 mai 2025 dans Libération, intitulé « Gabriel Attal et Renaissance souhaitent interdire le voile pour les jeunes de moins de quinze ans », le port du voile constitue un sujet essentiel du débat politique, qui insiste sur la réglementation de son port dans certains domaines de la vie et sur les diverses interprétations de la notion de laïcité.

Un autre exemple lié au port du voile, mais dans le domaine sportif, est l'article paru le 18 mars 2025 dans Libération, intitulé « Port du voile dans le sport : François Bayrou convoque plusieurs ministres pour un recadrage, Gérald Darmanin menace de démissionner ». Le Premier ministre appelle plusieurs membres du gouvernement qui se sont exprimés sur l'autorisation de porter le voile dans les clubs de sport. Donc, les idées divergentes des membres du gouvernement quant aux diverses interprétations de la laïcité dans le sport sont exprimées, d'une part par l'emploi du terme « recadrage » qui signifie un refus de la situation initiale et un désir de la changer, et d'autre part par la citation du ministre de la Justice, Gérald Darmanin, qui a déclaré que « si le gouvernement est favorable au port du voile dans les instances sportives, on aura un sujet de participation » et « On ne peut pas rester dans un gouvernement qui cède sur ces questions-là. Je ne participe pas à ça ». La voix du ministre Darmanin intègre donc une dimension institutionnelle qui exprime une position claire : le refus explicite, témoigné par l'emploi de formules modalisées telles que « on ne peut pas rester » ou « je ne participe pas à ça », constitue une prise de position ferme et contribue à dramatiser l'enjeu politique autour de la question du voile.

2.2.Étude de cas

Nous observons dans notre corpus une construction du cadrage ou de la mise en scène du réel, selon l'avis de Charaudeau (1997 : 111) et d'Amossy (2010 : 34), d'orientation argumentative.

En analyse du discours, selon Charaudeau (1997 :87), la notion de cadrage fait référence à trois usages différents, tels que suit : le cadrage événementiel, le cadrage participatif et le cadrage des analyses argumentatives. Pour Breton (1997 : 101), le cadrage participatif signifie un cadrage manipulateur, menteur ou même abusif, tandis que Doury (1997 :57) et Bonnafous (1998 : 33) considèrent que le public est celui qui doit interpréter selon son propre cadre de perception.

Selon Perelman et Tyteca (1970 : 87), il y a une distinction nette entre « point de départ de l'argumentation » et « techniques argumentatives ». Breton (1996 : 43) reprend ces notions sous les termes de cadrage, d'abord, puis de liaison. Charaudeau et Maingueneau (1997 : 89) parlent du cadre participatif comme un élément qui peut définir une situation de communication, dans la mesure où il caractérise plusieurs aspects, tels que les participants, leur nombre et les relations qui s'établissent entre eux. En d'autres termes, le cadrage peut être défini comme les différentes manières dont les médias représentent un même événement et les acteurs qui y participent, en fonction de leurs intentions de communication (Charaudeau, 1997 : 41).

Le cadrage a une portée argumentative lorsqu'il offre une structuration de la discussion et une orientation vers la problématisation, selon Guadanini et Emediato (2009), cités par Emediato (2011). Cette optique coïncide avec la théorie du contrat de communication médiatique, proposée par Charaudeau (1997 : 42), selon laquelle la mise en scène de l'information dépend des intentions

discursives des médias. Il insiste sur le fait qu'« informer, c'est choisir, c'est-à-dire sélectionner, hiérarchiser et mettre en scène des faits » (Charaudeau, 1997 :109).

Le cadrage est un mécanisme-nœud dans la réalisation discursive des représentations, au sens où il permet de mettre en lumière la réalité médiatique. Dans notre corpus, le cadrage se manifeste par le choix et la classification d'éléments qui confèrent à la lecture une interprétation particulière. C'est un mécanisme discursif qu'on peut observer à travers des marqueurs tels que la mémoire discursive, les indices de quantification et certains marqueurs temporels.

À titre d'exemple, nous observons la récurrence de l'appel à la mémoire discursive concernant la loi de 2004 dans l'article du 30 janvier 2029 de Libération : « J'ai été un partisan farouche, et le reste, de la loi de 2004 sur l'interdiction des signes ostentatoires à l'école. J'avais, du reste, défendu cette loi dans les colonnes de Libération. Mais je ne crois pas à l'idée d'interdire le voile, dont rêvent beaucoup de politiques, et pas seulement Marine Le Pen. Une loi pareille ne ferait qu'accentuer les replis identitaires et convaincre beaucoup de gens du caractère raciste de la République ».

D'autres exemples de l'emploi récurrent de l'appel à la mémoire discursive est l'article paru le 7 octobre 2020 et qui rappelle la première affaire du foulard islamique « L'immuable débat sur le voile. Soixante ans après les cérémonies de dévoilement sur le forum d'Alger organisées par les autorités coloniales, trente-et-un ans après la première affaire du « foulard islamique », le voile revient dans le débat public, où l'on renonce à la tolérance démocratique sous prétexte de cohésion républicaine » et l'article paru le 20 septembre 2021, intitulé « L'interdiction du voile à l'école a-t-elle profité aux filles musulmanes ?». Voilà l'exemple :

Y a-t-il un lien entre l'interdiction du voile à l'école et l'émancipation des jeunes musulmanes ? Un économiste et sociologue s'est penché sur la question et, selon lui, le résultat est sans appel : depuis la circulaire Bayrou de 1994 interdisant les « signes ostentatoires » à l'intérieur d'un établissement public, suivie de sa pérennisation dans la loi de 2004, le niveau scolaire de ces dernières a significativement progressé, estime Eric Maurin dans son livre Trois Leçons sur l'école républicaine.

Dans plusieurs articles de notre corpus, nous observons une récurrence du rappel de la loi de 2004, qui prévoit le port du voile et constitue donc un cadre récurrent des normes. Il s'agit donc d'un cadrage discursif. Ce rappel est lié à ce qu'Amossy (2014 : 75) appelle la mobilisation d'un cadre interprétatif partagé, qui inscrit l'objet du discours dans une mémoire socio-discursive stabilisée.

Par exemple, dans l'article intitulé « Retour d'expérience : Loi de 2004 sur les signes religieux », paru le 14 mars 2024, ou dans l'article intitulé « Oui à l'interdiction de l'abaya à l'école mais dans le respect de la loi », paru le 28 août 2023, le rappel à la loi de 2004 est un point central qui indique un rappel d'un passé légitimé discursivement, juste par l'usage des paroles de la loi de 2004, qui insère la représentation de la femme musulmane par le port du voile dans l'espace médiatique, dans un mémoire politique déjà connu.

À ce stade, nous formulons une brève conclusion : cette récurrence confirme que la référence à cette loi vise à relancer le débat sur le port du voile dans le contexte médiatique actuel.

Ce cadrage se manifeste, sur le plan de la langue, premièrement par l'emploi de nominalisations juridiques, telles que « loi », « interdiction », « respect », ce qui contribue, sur le plan discursif, à créer un effet de réification selon Krieg-Planque (2010 :107). Deuxièmement, ce type de nominalisation maintient la continuité discursive sur ce sujet dans les médias grâce à l'usage d'indicateurs temporels tels que « retour », « rappel » ou « depuis 2004 ».

Premièrement, le journaliste fait appel à la mémoire discursive (le rappel de la loi de 2004). Tout comme dans les exemples ci-dessous :

(*2) Le 15 mars 2004, le Parlement a adopté la loi encadrant le port de signes religieux dans l'enseignement public, dont l'application s'est essentiellement portée sur le voile islamique. Vingt ans plus tard, le débat ne semble nullement apaisé.*

…La mesure irait au-delà de l'emblématique loi de 2004, prohibant le port de signes religieux ostentatoires dans les écoles, collèges et lycées publics. Voté il y a tout juste vingt ans, à une large majorité, le texte législatif est le résultat lui-même d'une longue et virulente polémique. Vingt ans, l'âge d'un premier bilan.

(Libération, le 14 mars 2024)

(3) En vingt ans, la compréhension de la loi a changé, jugent les chefs d'établissement. Vingt ans après la promulgation de la loi de 2004 sur le port de signes religieux ostensibles à l'école, l'accueil dans les établissements se fait en grande majorité sans encombre, assurent leurs chefs, malgré quelques conflits hypermédiatisés.

(Libération, le 15 mars 2024)

(4) La laïcité est un cadre juridique et pas une idéologie. Le rapport entre la loi de 2004 sur l'interdiction du voile à l'école passe par la lutte contre les pressions qui entravent la liberté de conscience telle qu'elle est inscrite à l'article 31 de la loi de 1905 de séparation des Églises et de l'État. L'interdiction des signes religieux ostentatoires dans le cadre scolaire faisait suite à la commission Stasi qui avait clairement établi l'existence de ces pressions

(Libération, le 08 janvier 2025)

(5) Une laïcité identitaire qui s'affirme : Pour clore l'affaire du voile islamique, l'Assemblée nationale adopte ainsi en 2004 la loi qui interdit le port de signes religieux ostensibles à l'école publique. Ça, où devait être un point d'aboutissement, rappelle Stéphanie Hennette-Vauchez.

(Libération, le 08 décembre 2025)

Le rappel que le journaliste fait concernant le texte de la loi de 2004 impose un cadre d'interprétation de l'image de la femme musulmane enraciné dans l'espace public français. Dans cette direction, Charaudeau (1997 : 15) montre que le discours médiatique construit le réel en tenant compte d'un « contrat de communication » et d'une « mise en scène ». De cette façon, dans les exemples indiqués, il y a des structures telles que « Le 15 mars 2004, le Parlement a adopté…» ou «Vingt ans plus tard, le débat ne semble nullement apaisé», qui inscrivent les débats actuels dans un cadre déjà connu. Amossy (2010 : 31) parle d'une argumentation implicite dans le discours, qui se traduit, dans ce cas, par l'invocation de la loi de 2004 comme cadre normatif visant à préparer le terrain discursif du débat, même avant de présenter les opinions divergentes.

Le mécanisme que le journaliste aborde est la mémoire discursive, instrumentée par un usage récurrent d'indicateurs temporels, de quantification et de lexique évaluatif. La récurrence de ces constructions dans les articles de notre corpus met en évidence certains mécanismes langagiers récurrents, ce qui permet de soutenir l'hypothèse que les images de la femme musulmane dans l'espace des médias français sont construites pas à pas par le cadrage et l'orientation d'ordre argumentatif dont le journaliste est l'initiateur.

La mémoire discursive, activée par le rappel de la loi de 2004, devient un élément du cadrage des normes, visible discursivement par l'usage d'une riche gamme d'indicateurs temporels visant à la situer dans un débat qui ne cesse pas. Ainsi, dans les articles de notre corpus, il y a des structures telles que « depuis 2004 », « le 15 mars 2004 », « lors de l'adoption de la loi », ainsi que des constructions discursives qui ancrent l'événement de la parution de la loi de 2004 et le construisent simultanément. Nous observons également des structures telles que « encore aujourd'hui », « continue de susciter des débats », « reste au cœur des tensions », qui soulignent que le sujet demeure ouvert dans la sphère médiatique. Il y a encore des structures telles que « à nouveau » ou « revient au cœur du débat » qui mettent en évidence que le sujet du port ou non du voile de la femme musulmane demeure d'actualité. Toutes ces structures que nous avons rencontrées dans les articles de notre corpus contribuent à rendre la loi de 2004 un point discursif stable, qui aide à construire la mémoire discursive et à interpréter ce sujet, qui n'a pas encore de solution. Sauf la mémoire discursive et l'orientation particulière de la lecture de ce rappel de la loi de 2004, nous observons, par l'emploi d'un lexique évaluatif, une récurrence selon laquelle ce rappel constitue un moment historique important, portant sur le port du voile de la femme musulmane, un moment-type repère qui s'impose comme un pilier du débat sur le voile musulman. Si nous parlons du lexique évaluatif, il convient de noter qu'il se manifeste par l'usage de subjectivèmes, considérés comme des unités linguistiques exprimant une prise de position subjective dans le discours, selon Orecchioni (1980 : 72).

Dans ce sens, l'emploi des structures telles que « En vingt ans », « l'emblématique loi de 2004 », « Vingt ans plus tard », « Vingt ans, l'âge d'un premier bilan », « pour clore l'affaire du voile islamique », « Vingt ans après la promulgation » sont utilisées comme des subjectivèmes temporels

afin de fixer le moment du début de l'événement, de démontrer qu'il n'a pas encore pris fin, de montrer sa persistance et de l'insérer dans l'agenda des médias à présent encore.

Dans cette direction, Maingueneau (1991 : 92) aborde la notion de temps et, implicitement, les marqueurs temporels qui mettent en évidence la scène énonciative. Les indicateurs de temps à valeur évaluative confèrent aussi du sens, sauf dans leur rôle de localisation d'un événement sur l'axe du temps.

Notre analyse discursive n'a pas pour but de recenser l'ensemble des occurrences, mais de mettre en évidence des régularités discursives qui offrent un cadre pour exploiter les figures de représentation de la femme musulmane dans les médias. Le cadrage aide à construire l'une des images de la femme musulmane en fonction du pouvoir d'agir avec intention, appelé agentivité faible dans le cadre normatif, empêchée dans les discours de stigmatisation et affirmée dans ceux qui mettent en évidence l'autonomie discursive de la femme musulmane réformatrice.

BIBLIOGRAPHY :

1. Amossy, R. (2010). La présentation de soi. Ethos et identité verbale (Paris : PUF), coll.« L'interrogation philosophique ».
2. Amossy, R. (2000). L'argumentation dans le discours. Discours politique, littérature d'idées, fiction. Comment peut-on agir sur un public en orientant ses façons de voir, de penser?, Paris, Nathan Université
3. Charaudeau, P., Maingueneau, D. (2002). Dictionnaire d'Analyse du discours, Seuil.
4. Charaudeau, P. (2005). Le discours médiatique : La construction du miroir social. Paris : Vuibert.
5. Plantin, C. (1998). L'argumentation. Paris: Seuil.
6. Kerbrat-Orecchioni, C. (1980). L'Énonciation- De la subjectivité dans le langage, Paris, Armand Colin
7. Kerbrat-Orecchioni, C. (1999). Énonciation : de la subjectivité dans le langage. 4e édition. Paris: Armand Colin
8. Maingueneau, D. (2021). Discours et analyse du discours: une introduction (2e éd.). Armand Colin.
9. Maingueneau, D. (2016). Chapitre 19. Types de désignations. Dans : D. Maingueneau, Analyser les textes de communication, pages 219-233. Paris: Armand Colin.
10. Maingueneau, D. (2002). Analyse du discours : Une introduction. Paris: Hachette

PRODUCT NAMES: DAIRY PRODUCTS

Maria-Magdalena Diaconu (Marian)
PhD Student, University of Craiova

Abstract: *This article investigates the linguistic mechanisms underlying the formation of trade names within the dairy industry. Based on the analysis of a corpus consisting of 20 onomastic units, the study examines the discursive shift from traditional elements toward concepts associated with purity and controlled origin. Various strategies are explored, ranging from the application of genitive constructions and metaphors to the prevalence of toponymic attributes that validate regional quality. Furthermore, the paper documents the process through which certain brands evolve into generic terms for an entire product category within everyday language. Postnominal word order is highlighted as a pivotal factor in prioritizing product type over brand identity.*

Keywords: ***c****ommercial onomastics, product names****,*** *brand names, toponyms, naming strategies*

Introducere

Discursul comercial specific sectorului lactatelor a cunoscut o reconfigurare semnificativă, deplasându-se către concepte fundamentale precum puritatea biologică și trasabilitatea produsului. Această orientare se reflectă direct în onomastica comercială a domeniului, unde selecția lexemelor și structura sintagmatică a numelor de marcă sunt proiectate să valideze calitatea regională și prospețimea. Prin intermediul acestui articol, documentăm strategiile lingvistice care susțin această nouă paradigmă a comunicării de brand. Această secțiune se fundamentează pe analiza unui corpus alcătuit din 25 de denumiri comerciale, eșantion ce ilustrează diversitatea strategiilor de numire aplicate unor produse esențiale precum *laptele*, *brânza*, *iaurtul*, *smântâna*. Din punct de vedere morfosintactic, grupul nominal este structurat în jurul unor regenți precum *laptele*, *smântâna*, *telemeaua*, *caşcavalul*, care dictează regulile de acord și sunt adesea articulate hotărât pentru a sublinia unicitatea produsului.

Corpus

Termen generic	Tipul produsului	Denumirea produsului
Brânză	Telemea de vacă	*Telemea de Ibănești*
	Telemea	*Telemea de Hârlău*
	Brânză topită	*Hochland*
	Telemea de vacă	*Telemea de Covasna*
	Brânză proaspătă	*Făgăraș*
	Perle de brânză	*Cottage Cheese de la Danone*
Cașcaval	Cașcaval	*Poiana Florilor*
	Cașcaval	*Delaco*
	Cașcaval maturat	*Cașcaval Praid*
	Cașcaval afumat	*Cașcaval Haiducul*
	Cașcaval de vacă	*Cașcaval Sim*
Iaurt	Iaurt de băut sau la pahar	*Danone*
	Iaurt pentru copii	*Barni*
	Iaurt probiotic	*Activia*
	Iaurt probiotic	*Actimel*
Lapte	Lapte	*Zuzu*
	Lapte	*LaDorna*
	Lapte, iaurt și smântână	*Milli*
	Lapte, iaurt și brânză	*Pilos*
	Lapte, iaurt și smântână	*Boni*
	Lapte, iaurt și brânză	*Olympus*
	Iaurt și lapte aromatizat	*Müller*
	Lapte proaspăt la sticlă	*Lăptăria cu Caimac*
	Lapte de măgăriță	*Laptele lui Andrei*
	Lapte și iaurt	*Napolact*
Smântână	Smântână fermentată	*Smântâna Gospodar*
Unt	Unt	*LaDorna*

Analiza propriu-zisă

Modelul genitival rămâne o strategie centrală de validare, manifestându-se sub două forme principale. Pe de o parte, se observă genitivul analitic în denumiri precum *Laptele lui Andrei*[1], unde utilizarea numelui propriu masculin însoțit de marca genitivală *lui* conferă acesteia o notă de personalizare extremă și o ancorare în planul proximității individuale. Această strategie este nuanțată prin utilizarea genitivului cu funcție metaforică în cazul ergonimului *Poiana Florilor*[2], unde determinantul substantival proiectează o geografie imaginară a purității, menită să investească produsul cu atribute de prospețime și naturalețe.

Pe de altă parte, se observă utilizarea numelor cu valoare de identificare unică, ce personifică brandul prin transfer de afectivitate sau a structurilor neologice care sugerează proveniența și autoritatea în selecție, un exemplu relevant fiind unitatea onomastică *Delaco*[3]. Aceasta din urmă

[1] Structură genitivală cu articol posesiv care individualizează referentul prin intermediul unui antroponim masculin. Utilizarea acestui model de numire urmărește personalizarea actului comercial, substituind autoritatea industrială abstractă cu o responsabilitate individuală asumată, ce sugerează o sursă de producție controlată și o proximitate asumată față de consumator. Vezi *Laptele lui Andrei – Despre noi*, disponibil pe site-ul https://lapteleluiandrei.ro/

[2] Unitate onomastică bazată pe o relație de determinare în cazul genitiv plural (*florilor*), cu rol în construirea unei imagini metaforice a prospețimii. Din punct de vedere lingvistic, denumirea abandonează descriptorul tehnic în favoarea unei geografii simbolice, unde atributul substantival funcționează ca un indicator al purității materiei prime, ancorând produsul într-un spațiu natural idealizat. Vezi *Prodlacta – Branduri: Poiana Florilor*, disponibil pe site-ul https://prodlacta.ro/

[3] Cuvânt provenit din structura prepozițională „De la Co...", referință la localitatea de origine, Codlea), care a suferit o lexicalizare completă. Vezi *Delaco – Fan brânză*, disponibil pe site-ul https://www.delaco.ro/

utilizează o compoziție lexicală ce evocă originea controlată, funcționând ca un garant al expertizei industriale moderne în segmentul brânzeturilor.

O trăsătură distinctivă și dominantă a acestui segment este frecvența ridicată a atributelor prepoziționale toponimice, care funcționează ca o garanție a calității regionale. Structuri precum *Telemea de Ibănești*[4], *Telemea de Hârlău*[5], *Caşcaval de Praid*[6], *Telemea de Covasna*[7] ancorează produsul într-un spațiu geografic recunoscut pentru tradiția în prelucrarea laptelui, transformând proveniența într-un argument suprem de vânzare. Această strategie toponimică este dublată uneori de procesul de autonomizare a numelui geografic, unde mărci precum *Făgăraș*[8] (pentru brânza proaspătă) sau *Praid* (pentru cașcaval) tind să absoarbă identitatea produsului.

O altă categorie relevantă este reprezentată de denumirile descriptive și metaforice care utilizează grupuri prepoziționale sau apoziții pentru a sugera proprietățile senzoriale ale alimentului. Ergonimul *Lăptăria cu Caimac*[9] utilizează un grup prepozițional descriptiv pentru a evoca bogăția naturală a laptelui neprocesat, în timp ce denumiri precum *Caşcaval Haiducul*[10] și *Smântâna Gospodar*[11] apelează la figuri arhetipale ale vigurozității și hărniciei pentru a legitima caracterul tradițional al mărcii. În contrast cu aceste mărci orientate către autenticitatea locală, corpusul evidențiază o prezență masivă a eponimiei industriale și a mărcilor invariabile precum *Danone*[12],

[4] Determinant prepozițional toponimic ce indică un areal geografic recunoscut pentru conservarea tehnicilor tradiționale de prelucrare a laptelui. Ergonimul funcționează ca un indicator de origine protejată (DOP), unde localizarea spațială devine argumentul suprem de validare a autenticității și a standardului de calitate superioară. Vezi *Mirdatod – Telemea de Ibănești*, disponibil pe site-ul https://mirdatod.ro/

[5] Construcție nominală cu atribut toponimic menită să ancoreze produsul într-un spațiu de producție cu specific local. Strategia onomastică utilizează numele localității ca garant al prospețimii, realizând o segmentare a pieței prin invocarea unei „nobleți geografice" ce generează încredere în rândul consumatorului avizat.

[6] Unitate onomastică bazată pe o apoziție toponimică, unde numele localității (asociat salinei omonime) devine un descriptor al procesului unic de maturare. Termenul depășește funcția simplă de localizare, semnalând o proprietate organoleptică specifică dobândită prin interacțiunea produsului cu mediul salin, ceea ce conferă mărcii o distincție netă în cadrul categoriei. Vezi *Hochland – Selecția Praid*, disponibil pe site-ul https://www.hochland.ro/

[7] Atribut prepozițional cu valoare de geonim, utilizat pentru a capitaliza pe prestigiul unei regiuni cu tradiție istorică în creșterea animalelor. Structura lingvistică servește la validarea calității prin invocarea purității mediului montan, transformând originea geografică într-un reper de siguranță alimentară. Vezi *Covalact – Produse: Telemea de Covasna*, disponibil pe site-ul https://www.covalact.ro/

[8] Ergonim monomembru provenit dintr-un toponim major, care a suferit un proces intens de autonomizare și generalizare a mărcii prin antonomază comercială. Numele propriu geografic a absorbit identitatea tipului de brânză proaspătă, devenind în uzul curent un descriptor de categorie ce suprimă necesitatea regentului generic în actul comunicării. Vezi *Covalact – Brânză Făgăraș*, disponibil pe site-ul https://www.covalact.ro/

[9] Unitate onomastică trimembră ce utilizează un determinant prepozițional descriptiv (*cu caimac*) pentru a evidenția o proprietate reologică și calitativă a produsului. Din punct de vedere lingvistic, denumirea abandonează abstractizarea industrială în favoarea unui descriptor concret, menit să invoce bogăția naturală a laptelui neprocesat și să semnaleze un standard de autenticitate artizanală. Vezi *Lăptăria cu Caimac – Povestea noastră*, disponibil pe site-ul https://laptariacu-caimac.ro/

[10] Construcție nominală bazată pe o apoziție neflexionată, care utilizează un arhetip al vigurozității și al libertății pentru a investi produsul cu atribute de forță și tradiție. Ergonimul operează o resemantizare a figurii istorice a haiducului, transformând-o într-un garant al caracterului nealterat și „haiducesc" (natural, viguros) al alimentului, vizând o diferențiere simbolică clară în segmentul brânzeturilor maturate. Vezi *Unicarm – Portofoliu produse: Haiducul*, disponibil pe site-ul https://www.unicarm.ro/

[11] Ergonim ce utilizează un substantiv cu valoare de identificare unică în poziție apozițională, invocând arhetipul hărniciei și al responsabilității domestice. Alegerea acestui determinant urmărește să valideze calitatea produsului prin prisma „meșteșugului gospodarului", substituind rigoarea tehnică a fabricii cu imaginea unei îngrijiri cvasi-individuale, menită să genereze încredere în puritatea și consistența alimentului.

[12] Eponim industrial cu recunoaștere globală, utilizat ca apoziție neflexionată pentru a impune un standard de calitate transnațional. Din punct de vedere lingvistic, numele funcționează ca un garant al siguranței alimentare, suprimând adesea descriptorii locali în favoarea unei identități corporative unitare care prioritizează standardizarea proceselor de producție. Vezi *Danone România – Despre noi*, disponibil pe site-ul https://www.danone.ro/

Müller[13], *Hochland*[14] sau *Olympus*[15], unde numele de marcă funcționează ca un garant internațional al siguranței alimentare și al standardizării.

Totodată, branduri precum *Zuzu*[16], *Milli*[17], *Pilos*[18] sau *Boni*[19] demonstrează tendința de utilizare a unor nume scurte, percutante, care au capacitatea de a funcționa ca „mărci umbrelă" pentru o diversitate de produse, de la lapte și iaurt până la smântână sau brânză. Această versatilitate facilitează recunoașterea rapidă în actul comercial, unde numele de marcă absoarbe funcția de identificare a categoriei. Topica rămâne consecvent postnominală, asigurând prioritizarea categoriei de produs în fața identității de marcă, fapt ce respectă specificul pragmatic al limbii române. Expertiza meșteșugărească este sugerată prin specializarea regentului, vizibilă în distincția netă dintre *brânză* și *caşcaval*, unde mărci precum *Caşcaval Sim*[20] sau *Cottage Cheese de la Danone*[21] utilizează regenți specifici pentru a orienta precis decizia de cumpărare.

În universul lactatelor, brandul *Danone* este adesea folosit metonimic pentru întreaga categorie de iaurturi cu fructe. Dacă în mediul de business se discută despre „cota de piață a companiei *Danone*"[22], în listele de cumpărături domestice regăsim frecvent pluralul: „Să iei și două danonuri pentru dimineață"[23]. Tot în acest sector, *Philadelphia* a devenit numele generic pentru crema de brânză. Într-o descriere oficială citim: „Crema de brânză *Philadelphia* este produsă de grupul *Mondelez*"[24], însă în tutorialele de gătit, contextul indică produsul: „Amestecă două cutii de philadelphia cu zahăr pudră"[25].

În mod similar, marca *Hochland* a parcurs un proces de transformare semantică profundă în spațiul românesc, devenind eponimul pentru întreaga categorie a brânzei topite. Dacă în discursul economic marca este tratată ca o entitate corporativă distinctă — „Afacerile *Hochland* în România

---

[13] Antroponim de origine germană ce acționează ca un sigiliu al autorității tehnice și al preciziei în prelucrarea lactatelor. Utilizarea eponimiei fondatorului în segmentul deserturilor lactate servește la legitimarea produsului prin prisma rigoarei industriale consacrate, transformând numele de familie într-un indicator de performanță tehnologică. Vezi *Müller Group – Our Brands*, disponibil pe site-ul https://www.mullergroup.com/

[14] Compus toponimic (trad. „Țara de Sus") ce funcționează ca un indicator de autoritate în segmentul brânzeturilor. Denumirea proiectează o geografie imaginară a purității, unde elementele constitutive ale numelui sugerează un areal montan nealterat, transferând atributele prospețimii asupra întregului portofoliu de produse maturate. Vezi *Hochland România – Website oficial*, disponibil pe site-ul https://www.hochland.ro/

[15] Toponim mitologic utilizat pentru a capitaliza pe prestigiul tradiției mediteraneene în producția de iaurt și brânzeturi. Numele depășește funcția simplă de localizare geografică, devenind un simbol al excelenței și al purității materiei prime, investind produsul cu o „noblețe culturală" recunoscută la nivel internațional. Vezi *Olympus Foods – Brandul nostru*, disponibil pe site-ul https://www.olympusfoods.ro/

[16] Unitate onomastică hipocoristică, bazată pe reduplicație silabică, menită să asigure o memorabilitate maximă prin dinamism fonetic. În calitate de „marcă umbrelă", ergonimul reușește să unifice categorii diverse sub o identitate eufonică ce vizează o comunicare directă, eliminând complexitatea semantică în favoarea unei recunoașteri instantanee. Vezi *Albalact – Branduri: Zuzu*, disponibil pe site-ul https://www.albalact.ro/

[17] Ergonim eufonic cu structură scurtă, creat pentru a genera un efect de proximitate și simplitate. Denumirea funcționează ca un liant identitar pentru o gamă extinsă de produse lactate, unde sonoritatea armonioasă facilitează adoptarea mărcii în discursul cotidian, substituind autoritatea rece a industriei cu o prezență familiară. Vezi *FrieslandCampina – Milli*, disponibil pe site-ul https://www.frieslandcampina.ro/

[18] Numele este conceput pentru a funcționa ca referent unitar în cadrul rețelelor de retail, asigurând o identificare rapidă și o stabilitate a mărcii pe diverse subcategorii de brânzeturi și iaurturi. Vezi *Lidl România – Mărci proprii: Pilos*, disponibil pe site-ul https://www.lidl.ro/

[19] Unitate onomastică scurtă, cu o conotație pozitivă implicită (derivată din rădăcina latină *bonus*), utilizată ca marcă umbrelă pentru produsele de bază. Structura sa binară favorizează o receptare percutantă, specifică nomenclaturilor comerciale care vizează un raport optim între simplitatea denumirii și diversitatea referenților acoperiți. Vezi *Penny România – Mărci proprii: Boni*, disponibil pe site-ul https://www.penny.ro/

[20] Denumirea comercială „Caşcaval Sim" (varietățile Dalia și Rucăr) ilustrează utilizarea substantivului generic ca regent pentru a ancora marca în categoria de bază, facilitând identificarea rapidă la raft. Vezi Simultan SRL, *Portofoliu de produse: Gama SIM*, secțiunea „Produse lactate – Caşcaval" disponibil pe site-ul http://www.simultan.ro/produse/

[21] În acest caz, utilizarea împrumutului terminologic din engleză („Cottage Cheese") funcționează ca un regent specializat care restrânge aria semantică a „brânzei proaspete", orientând consumatorul către un beneficiu funcțional specific. Vezi Danone România, *Brandurile noastre: Danone Cottage Cheese*, prezentare portofoliu disponibil pe site-ul https://danone.ro/brandurile-noastre/

[22] Forbes România, *Top companii FMCG*, https://www.forbes.ro/danone-romania-rezultate.

[23] Zafiu Rodica, *Păcatele limbii: „Danonizarea" iaurtului*, în „Dilema Veche", nr. 345, 2010. Articolul analizează tendința de pluralizare a numelor de marcă (ex. *danonuri*) în limba română actuală ca marcă a procesului de apelativizare. https://dilemaveche.ro/sectiune/situatiunea/articol/pacatele-limbii-danonizarea-iaurtului

[24] https://www.philadelphia.eu/ro/povestea-noastra/

[25] Laura Adamache, *Rețete culinare*, https://www.lauraadamache.ro/reteta-cheesecake.

au înregistrat o creștere constantă în ultimul deceniu”[26] — în rețetarele culinare sau în listele de cumpărături, numele parcurge procesul de apelativizare, desemnând varianta porționată a produsului: „Pentru sosul de brânză, adăugați două triunghiuri de *Hochland* cu smântână”[27].

Un fenomen de substituție funcțională se observă și în cazul brandului *Activia*. Deși reprezintă o linie specifică de produse cu probiotice, numele mărcii este utilizat în contextul dietelor alimentare ca un indicator de categorie, absorbind adesea regentul „iaurt”. În timp ce comunicarea oficială menține distincția netă — „Iaurtul *Activia* conține culturi de Bifidus Actiregularis”[28] — în discursul despre nutriție și stil de viață, contextul indică transformarea numelui propriu în nume de produs: „O dietă echilibrată poate include o *activia* cu cereale la micul dejun”[29].

Un caz distinct de transformare a unui nume comun sau toponim în marcă este reprezentat de brânza *Praid*. Aici, procesul lingvistic este inversat: un nume de localitate (toponim) devine prin specializarea regentului, un nume de marcă ce desemnează o metodă unică de maturare. Dacă în context oficial regentul „brânză” este obligatoriu pentru a valida categoria — „Brânza *Praid* este maturată în condiții controlate în salina cu același nume”[30] — în interacțiunile comerciale directe, marca absoarbe regentul, funcționând ca substantiv de sine stătător: „Pune-mi și o bucată de *Praid* maturată, te rog”[31].

Un alt exemplu, dar centrat pe segmentul laptelui de consum, este cel al brandului *LaDorna*. Fiind prima marcă ce a impus tehnologia UHT pe piața românească, numele a devenit pentru mulți consumatori un sinonim pentru „laptele la cutie” cu termen lung de valabilitate. În comunicatele oficiale, se pune accent pe identitatea instituțională a mărcii — „Brandul *LaDorna* a fost achiziționat de grupul francez Lactalis, consolidând portofoliul de produse premium al companiei”[32] — în timp ce în listele de cumpărături sau în limbajul domestic, contextul indică transformarea numelui propriu în nume de produs: „Nu uita să cumperi două *ladorne* roșii, că cele albastre au grăsime puțină”[33].

În concluzie, analiza lingvistică a denumirilor de lactate dezvăluie un sistem ergonic complex ce pendulează între ancorarea în tradiția locală prin toponime și validarea modernă prin eponime industriale. De la mărci care vizează segmente specifice pentru beneficii probiotice, până la produse destinate copiilor, onomastica lactatelor transformă alimentele de bază în simboluri ale nutriției, sănătății și prospețimii.

---

[26] Ziarul Financiar, *Hochland România a trecut de pragul de 600 mil. lei cifră de afaceri*, https://www.zf.ro/companii/hochland-romania-a-trecut-de-pragul-de-600-mil-lei-cifra-de-afaceri-21345678.

[27] Savori Urbane, *Ciuperci cu smântână și brânză topită – rețeta de sos cremos*, https://savoriurbane.com/ciuperci-cu-smantana-si-branza-topita/. În acest context, autorul folosește denumirea mărcii pentru a indica un anumit tip de consistență a produsului necesar rețetei.

[28] Danone România, *Activia: Povestea noastră și beneficiile probioticelor*, https://www.activia.ro/despre-activia/. Pagina oficială a brandului subliniază funcția de marcă înregistrată, asociind constant numele cu regentul „iaurt”.

[29] CSID (Ce se întâmplă, Doctore?), *Dieta cu iaurt: beneficii pentru digestie și sănătate*, https://www.csid.ro/dieta-si-nutrition/dieta-cu-iaurt-beneficii-18234567/. Articolul documentează utilizarea mărcii ca termen generic pentru iaurturile funcționale în recomandările de nutriție.

[30] Pagina oficială subliniază legătura indisolubilă dintre identitatea geografică și marca înregistrată, păstrând riguros regentul în denumire. Vezi Hochland România, *Povestea Brânzei Praid: Maturarea în inima salinei*, https://www.hochland.ro/branduri/branza-praid/

[31] Revista Piața, *Tendințe în consumul de brânzeturi maturate în România*, https://www.revista-piata.ro/retail/analize/branzeturi-maturate-consum-romania. Articolul documentează dialoguri de tip *mystery shopping* unde consumatorii utilizează numele mărcii ca substitut pentru categoria de produs.

[32] Ziarul Financiar, *Tranzacția anului în lactate: Lactalis preia grupul care deține LaDorna*, https://www.zf.ro/companii/tranzactia-lactalis-preluare-ladorna-21678901

[33] Laura Laurențiu, *Retete culinare: Budinca de griș cu lapte ca în copilărie*, https://www.lauralaurentiu.ro/retete-culinare/budinca-de-gris-cu-lapte.html. În comentariile utilizatorilor, numele mărcii este utilizat pentru a specifica tipul de lapte (UHT) necesar pentru reușita rețetei, demonstrând apelativizarea prin metonimie.

BIBLIOGRAPHY:

1. Bidu-Vrănceanu, Angela, *Lexicologia laptelui și a produselor lactate,* în „Terminologia alimentară în limba română", București, Editura Universității din București, 2008.
2. Bidu-Vrănceanu, Angela, *Câmpuri lexicale din limba română. Probleme teoretice și aplicații practice,* București, Editura Universității din București, 2008.
3. Coteanu, Ion, *Gramatica de bază a limbii române*, București, Editura Garamond, 1996.
4. DOOM = Academia Română. Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", Dicţionarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 2005.
5. DȘL = Bidu-Vrănceanu, Angela, Călărașu, Cristina, Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, Mancaș, Mihaela, Pană Dindelegan, Gabriela, *Dicţionar general de ştiinţe. Ştiinţe ale limbii*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1997.
6. Fețele, Domnița, *Onomastica comercială românească. Ergonime și mărci*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2010.
7. Iordan, Iorgu, *Nume de locuri*, București, Editura Academiei, 1952.
8. Toma, Alice, *Lexic specializat. Terminologie. Limbaje de specialitate*, București, Editura Matrix Rom, 2012.
9. **Lăptăria cu Caimac**, *Portofoliu lactate de specialitate*, disponibil pe site-ul https://laptariacucaimac.ro/ (Accesat în ianuarie 2026)
10. **Albalact**, *Brandul Zuzu – produse lactate*, disponibil pe site-ul https://www.albalact.ro/ (Accesat în februarie 2026)
11. **Napolact**, *Produse lactate tradiționale*, disponibil pe site-ul https://www.napolact.ro/ (Accesat în ianuarie 2026)
12. **Hochland România**, *Sortimente de brânzeturi (Brânza Praid)*, disponibil pe site-ul https://hochland.ro/ (Accesat în februarie 2026)
13. **FrieslandCampina** – *Milli*, disponibil pe site-ul https://www.frieslandcampina.ro/(Accesat în februarie 2026)
14. **Penny România** – *Mărci proprii: Boni*, disponibil pe site-ul https://www.penny.ro/(Accesat în februarie 2026)
15. **Lidl România** – *Mărci proprii: Pilos*, disponibil pe site-ul https://www.lidl.ro/(Accesat în februarie 2026)
16. **Simultan** SRL, *Portofoliu de produse: Gama SIM*, secțiunea „Produse lactate – Cașcaval" disponibil pe site-ul http://www.simultan.ro/produse/(Accesat în februarie 2026)
17. **Danone România**, *Brandurile noastre: Danone Cottage Cheese*, prezentare portofoliu disponibil pe site-ul https://danone.ro/brandurile-noastre/ (Accesat în martie 2026)
18. **Olympus Foods** – *Brandul nostru*, disponibil pe site-ul https://www.olympusfoods.ro/ (Accesat în martie 2026)
19. **Müller Group** – *Our Brands*, disponibil pe site-ul https://www.mullergroup.com/ (Accesat în martie 2026)
20. **Prodlacta** – *Branduri: Poiana Florilor*, disponibil pe site-ul https://prodlacta.ro/ (Accesat în martie 2026)
21. **Delaco** – *Fan brânză*, disponibil pe site-ul https://www.delaco.ro/ (Accesat în martie 2026)
22. **Mirdatod** – *Telemea de Ibănești*, disponibil pe site-ul https://mirdatod.ro/ (Accesat în martie 2026)
23. **Covalact** – *Produse: Telemea de Covasna*, disponibil pe site-ul https://www.covalact.ro/ (Accesat în martie 2026)
24. **Unicarm** – *Portofoliu produse: Haiducul*, disponibil pe site-ul https://www.unicarm.ro/ (Accesat în martie 2026)
25. **Laptele lui Andrei** – *Despre noi*, disponibil pe site-ul https://lapteleluiandrei.ro/ (Accesat în martie 2026)

CRITICAL DISCOURSE ANALYSIS AS A PRACTICAL TOOL FOR NAVIGATING AI-GENERATED AND MEDIA DISCOURSE IN THE 21ST CENTURY

Isabelle Nicole Voicu
PhD Student, "Lucian Blaga" University of Sibiu

Abstract: *This paper examines the relevance of Critical Discourse Analysis (CDA) in the 21st century by providing a concise overview of its key theoretical principles, while highlighting their applicability to contemporary media environments. In the context of rapidly evolving digital communication and the increasing presence of AI-generated content, including deepfakes and synthetic media, the distinction between authentic and manipulated discourse has become increasingly difficult to maintain. Drawing on the work of Norman Fairclough, Teun A. Van Dijk, and other scholars within the field, the study outlines core analytical concepts of CDA, such as lexical choice, framing, agency, and intertextuality. It then outlines how these tools can be applied, supported by illustrative examples from media and AI-generated discourse from everyday contexts. This paper argues that CDA can be understood not only as an academic methodology but also as a practical analytical framework that contributes to media literacy.*

Keywords: *Critical Discourse Analysis; media discourse; AI-generated content; misinformation; media literacy*

1. Introduction

The fast development of artificial intelligence and digital communication technologies has significantly transformed the contemporary media landscape. Among the most important advancements is the emergence of AI-generated content, including deepfake videos, synthetic audio, and automated text production. These technologies have blurred the boundaries between authentic and manipulated information, raising concerns about misinformation, public trust, and the increasing susceptibility of audiences to confusion and panic. Research indicates that deepfake technologies enable the creation of highly realistic yet deceptive media, complicating the process of distinguishing truth from fabrication (Westerlund, 2019).

In this context, Critical Discourse Analysis (CDA) is a particularly relevant framework. CDA is used to examine the relationship between language, power, and ideology, and at the same time provides tools for analysing how meaning is constructed and how discourse influences perception. This paper argues that CDA is not only an academic methodology but also a practical tool that can be adapted for everyday use, allowing people to critically engage with both traditional media and AI-generated content.

2. CDA, Language, and Power

In Critical Discourse Analysis, language is viewed as social and ideological. Researchers such as Norman Fairclough and A. Van Dijk emphasise that discourse both reflects and reproduces power relations within society (Fairclough, 1999; van Dijk,1998). CDA aims to uncover hidden assumptions, ideologies, and strategies of persuasion embedded within texts.

Not only is CDA a form of social practice, but it highlights the fact that communication constructs reality. Studies on misinformation show that discourse plays a central role in shaping public perception, and at the same time influencing social behaviour. Therefore, understanding and decoding discourse is essential for understanding contemporary media environments.

2.1.AI-Generated Content and the New Landscape of Manipulation

The rise of AI-generated media has introduced new challenges to information integrity. Deepfake technology can be used to create highly convincing audio and visual content that can mimic real

individuals. These developments can significantly increase the production and dissemination of manipulated information (Westerlund, 2019).

Deepfakes combine visual realism with linguistic strategies that enhance credibility and emotional impact. Such content can influence public perception, reinforce ideological narratives, and contribute to the spread of misinformation (Chasanah; Rofiq , 2025).

The technological advancements of AI-generated content emphasises the relevance of CDA nowadays. Westerlund (2019) also highlights the potential future development of live video-calls generated by AI. If in 2019 that was seen as a mere prediction or speculation, recent technological developments have demonstrated the growing feasibility of real-time AI-generated content such as audios and videos.

2.2.Critical Discourse Analysis as an Everyday Analytical Toolkit

Critical Discourse Analysis was developed by Fairclough and van Dijk. CDA examines how language reflects power, ideology, and social influence in political, institutional, and media discourse. However, in the contemporary digital world is characterised by the increased use of AI-generated content, misinformation, and manipulative communication practices. Thus, CDA can be re-conceptualised as a practical and analytical toolkit accessible to non-specialist audiences.

Lexical choice would be the first tool within CDA to consider in this matter. The selection of words is rarely random or neutral, and it is often used to manipulate and influence people to comply. Terms such as “crisis”, “threat”, “emergency”, or “urgent” can create a sense of urgency and danger, encouraging emotional rather than critical responses. This is mostly encountered in scam communications and sensationalist media headlines, where urgency is strategically deployed to reduce the recipient’s capacity for reflection.

A second CDA tool that can be used is framing, which refers to the way information is organised and presented. Framing determines not only what is included in a narrative but also what is omitted, thereby shaping interpretation. In AI-generated content, framing can be especially persuasive, as synthetic media often combines authentic videos with carefully constructed narratives that simulate authenticity, and implicitly credibility.

Agency, or the representation of responsibility within discourse is another useful tool in CDA. Passive constructions such as ‘mistakes were made’, ‘delivery address urgently requested’ are used to mimic authority and to sound formal or legitimate.This distinction is relevant in everyday contexts, from misleading online content where responsibility is intentionally blurred to messages, emails or phone calls meant to pressure people into reacting quickly before they have the chance to critically evaluate the situation.

Another useful tool is intertextuality, which refers to the way texts draw upon or reference other texts in order to establish credibility and familiarity. In digital environments, this often appears through references to institutions, experts, companies, or widely recognised narratives. Scam messages and manipulated media frequently resort to such references to create an illusion of legitimacy, thus increasing their persuasive power.

These analytical tools show that CDA is not limited to academic research but can also function as a form of applied linguistics competence. When presented as accessible strategies, people can develop the ability to critically evaluate the discourse they encounter in everyday life, from news media to AI-generated content and digital scams.

2.3.CDA, Media Literacy, and Public Response

CDA has significant implications for media literacy since in an environment saturated with information, people have to constantly evaluate the credibility, authenticity, and intent of the messages they encounter. Therefore, CDA provides a framework for doing so by encouraging critical engagement with language and representation. Iulian Vanamu (2019) in “Fake News and Propaganda: A Critical Discourse Research Perspective” examines fake news and propaganda through the lens of critical discourse research (CDR). His study argues that misinformation operates not only through false content, but also through persuasive discursive structures designed to influence interpretation,

emotion, and public perception. Vanamu highlights the relevance of CDR in identifying mechanisms such as emotional manipulation, selective framing, and simulated authority within contemporary media communication. In a similar manner, this paper suggests that the analytical tools provided by CDA can also pe applied to everyday forms of manipulative discourse, including scam calls, fraudulent messages, and deceptive emails, which frequently rely on strategies intended to influence perception and behaviour.

This is relevant in the context of fraudulent text messages that impersonate delivery services. A common strategy involves informing recipients that a package cannot be delivered due to incomplete information and prompting them to access a link to update their details. These messages frequently imitate well-known courier companies and rely on urgency and minimal contextual information to encourage immediate action.

For example, messages such as "Pachetul dvs. a fost retinut deoarece lipseste un număr stradal, Actualizati informatiile de livrare:" or "Your parcel cannot be delivered, We need your action:" are often followed by suspicious links. Similarly, messages impersonating international delivery companies may include statements such as "Your package is in customs. Please pay a $ fee to continue delivery," accompanied by a payment request either via link or request to download app. These examples illustrate how lexical choice (e.g. "cannot be delivered", "urgent action"), framing (delivery problem requiring immediate resolution), and simulated authority (impersonation of recognised companies or public institutions) function together aiming to produce persuasive effects.

Another commonly encountered deceptive strategy is observed in fraudulent email communication, where individuals are informed that they are beneficiaries of an inheritance from an unknown person. These messages often rely on elaborate narratives and appeal to trust, ultimately requesting sensitive financial information or sensitive personal details. Despite differences in format, both cases show how discursive strategies are designed to exploit emotional response, reduce critical evaluation, and encourage compliance.

CDA proves to be an essential tool in the context of digital scams of all sorts, especially where persuasive strategies such as emotional manipulation, urgency, and the simulation of authority are used. In recent years, there has been a significant increase in the number of scam calls and fraudulent messages received by people across different countries. These kind of scams often rely on discursive techniques meant to create panic, reduce critical reflection, and prompt immediate action.

One well-known example is the so-called "accident method," which originated sometime in the era of landline telephony and usually targeted elderly people, but not only. In such cases, scammers impersonate a family member who has allegedly been involved in an accident and urgently request financial help. Due to the advancement of digital technologies, this method has evolved to include voice cloning, making the deception increasingly convincing and authentic. The effectiveness of this strategy lies not only in the accuracy of certain personal details (full name, address, and even job or other personal details and information) but also in the urgency and emotional pressure imposed on the recipient.

Another common strategy is the "false prize method," in which individuals are informed that they have won a reward and are asked to provide personal or financial information to claim it. These messages often include references to well-known brands or previous online purchases, thereby enhancing their credibility. This approach relies on a combination of intertextuality and emotional appeal, exploiting both trust and the desire for gain. In this case as well, scammers seem to have access to personal information from full name to other relevant personal information, and the way the information has been obtained is not known.

A further example involves scammers impersonating representatives of banks, law enforcement institutions, or other authorities. In such cases, individuals are informed that suspicious activity has been detected in their name and are urged to provide sensitive information to fix the issue. These interactions are characterised by vague explanations, avoidance of proper verification if any, and insistence on urgency. In some instances, scammers go as far as fabricating online identities to reinforce their credibility, although a closer inspection often reveals inconsistencies.

These example illustrate how urgency, authority simulation, and emotional manipulation function across different contexts. Their increasing visibility on social media platforms, including videos in which individuals engage directly with scammers, further highlights the widespread nature of these practices and the need for enhanced critical awareness. By recognising these patterns people can become more resilient to manipulation. Moreover, CDA can help mitigate the spread of panic induced by media narratives. Sensationalist reporting often relies on specific linguistic and framing techniques that amplify fear. CDA is extremely relevant to everyday contexts, illustrating how analytical awareness of discourse can support people in identifying and resisting manipulative communication.

3. CDA-Informed Strategies for Identifying Manipulative Discourse

Building on the analytical framework provided by Critical Discourse Analysis, it is possible to outline a set of practical strategies that individuals may employ when encountering potentially manipulative communication, particularly in the context of digital scams.

A preliminary and essential step is non-engagement. In many cases, institutions such as banks or governmental agencies do not request sensitive personal information through unsolicited calls or messages. Following this basic principle can significantly reduce vulnerability to manipulation. If engagement does occur, people can apply several CDA-informed strategies.

First, attention should be given to lexical choice and syntactic structure. Messages that rely on formulaic expressions, unnatural phrasing, or overly direct requests for sensitive information, such as account numbers or personal identification details should trigger a red flag. In most cases, these may indicate scripted or deceptive communication.

Second of all, people should critically assess the plausibility of the situation presented. This includes recalling that legitimate institutions follow established communication protocols. Moreover, it should be remembered that these institutions rarely create scenarios involving immediate pressure or urgency.

Also, the concept of agency should be carefully considered. Scammers often obscure or manipulate agency by invoking vague institutional authority e.g. “ We are calling from your bank”, “A loan has been granted in your name”, sometimes without even providing verifiable details. This is frequently combined with urgency, which functions to discourage verification and critical questioning.

Intertextuality can often used by scammers to simulate legitimacy through references to known institutions or prior interactions. Yet, it can also serve as a tool for critical evaluation. People who receive calls as such should question whether the referenced context aligns with their own experience, for example, whether they have actually engaged in the activity mentioned.

In cases of uncertainty, one should always check through official channels. This remains the most reliable strategy. Contacting institutions directly via verified contact information can confirm or dismiss the information received.

Such strategies are increasingly reflected in public awareness campaigns initiated by local authorities and institutions, which encourage critical engagement with digital communication. These initiatives highlight the growing recognition that the ability to analyse discourse is an essential component of contemporary media literacy.

4. Conclusions

In the 21st century, the ability to critically interpret discourse has become an essential skill. The proliferation of AI-generated content and the increasing complexity of media environments have made it more difficult than ever to distinguish between authentic and manipulated information. Critical Discourse Analysis offers valuable tools for addressing these challenges.

The number of AI-generated video calls and real-time voice synthesis has increased, making it even more difficult for one to distinguish between authentic and manipulated communication.

AI-generated content can unfortunately be used in fraudulent activities. As scammers increasingly adopt AI-based tools, such as automated text generation and voice synthesis, the linguistic quality of deceptive messages is likely to improve significantly. This development has the potential to eliminate

many of the inconsistencies that previously served as indicators of manipulation, such as grammatical errors or unnatural phrasing.

Consequently, the distinction between authentic and deceptive discourse may become increasingly difficult to identify. Emerging forms of AI-generated texts are capable of producing more coherent, contextually appropriate, authentic and persuasive messages, which scammers have started to use in order to create credibility. This highlights the importance of analytical frameworks such as CDA. These frameworks encourage critical thinking so that people can analyse and evaluate in depth so that they avoid putting themselves in danger.

In this context, the challenge is no longer limited to identifying poorly constructed messages, but rather to recognising sophisticated forms of manipulation that closely resemble legitimate communication. Thus, the ability to critically engage with discourse critically is likely to become an increasingly essential skill in navigating future media environments.

This paper has argued that CDA should be adapted as a practical framework for everyday use. The ability to analyse language, identify manipulations and question underlying assumptions are tools which people can use to identify artificial or malicious content. In an era defined by both human and AI-generated discourse, the capacity to read between the lines is a necessity.

CDA can help one recognise fake news, propaganda, scam calls, fraudulent messages, deceptive emails, and AI-generated content. As misinformation and manipulative discourse continue to influence public perception and social behaviour, the need for critical engagement with communication becomes increasingly significant. In this sense, CDA contributes to the development of a more informed, critical, and resilient society.

BIBLIOGRAPHY:

1. Button, M., Lewis, C., & Tapley, J. (2014). Not a victimless crime: The impact of fraud on individual victims and their families. *Security Journal, 27*(1), 36–54.
2. Chasanah, A., & Rofiq, A. (2026). Deepfakes and manipulative linguistics in the viralization of speech videos: A critical discourse analysis of digital media dynamics in 2025. IDEAS: Journal on English Language Teaching and Learning, Linguistics and Literature, 14(1), 98–113. https://doi.org/10.24256/ideas.v14i1.9415
3. Chesney, R., & Citron, D. (2019). Deepfakes and the new disinformation war. *Foreign Affairs, 98*(1), 147–155.
4. Cross, C. (2016). Technology and fraud: The *"*fraud justice network" and the challenges of policing online fraud. *Criminology & Criminal Justice, 16*(1), 1–17.
5. European Commission. (2018). A multi-dimensional approach to disinformation.
6. Fairclough, N. (1995). *Critical discourse analysis: The critical study of language.*Longman.
7. Fairclough, N. (2013). *Critical discourse analysis: The critical study of language (*2nd ed.). Routledge.
8. Fairclough, N., & Chouliaraki, L. (1999). *Discourse in late modernity: Rethinking critical discourse analysis*. Edinburgh University Press.
9. Gee, J. P. (2011). *An introduction to discourse analysis: Theory and method*. Routledge.
10. Kellner, D., & Share, J. (2007). Critical media literacy is not an option. *Learning Inquiry, 1*(1), 59–69.
11. KhosraviNik, M. (2017). Social media critical discourse studies (SM-CDS). *Critical Discourse Studies, 14*(5), 582–596.
12. Livingstone, S. (2018). Media literacy and the challenge of new information and communication technologies. *The Communication Review, 7*(1), 3–14.
13. Machin, D., & Mayr, A. (2012). *How to do critical discourse analysis: A multimodal introduction*. Sage.
14. Rogers, R. (Ed.). (2004). *An introduction to critical discourse analysis in education*. Lawrence Erlbaum Associates.

15. Searle, J. R. (1969). *Speech acts: An essay in the philosophy of language*. Cambridge University Press.
16. UNESCO. (2021). Media and information literacy: Curriculum for educators and learners.
17. Vaccari, C., & Chadwick, A. (2020). Deepfakes and disinformation: Exploring the impact of synthetic political video on deception, uncertainty, and trust in news. *Social Media + Society, 6*(1).
18. van Dijk, T. A. (1998). *Ideology: A multidisciplinary approach*. Sage.
19. van Leeuwen, T. (2008). *Discourse and practice: New tools for critical discourse analysis*. Oxford University Press.
20. Vanamu, I. (2019). Fake news and propaganda: A critical discourse research perspective. *Open Information Science, 3*(1), 197–208. https://doi.org/10.1515/opis-2019-0014
21. Westerlund, M. (2019). The emergence of deepfake technology: A review. *Technology Innovation Management Review*.
22. Weiss, G., & Wodak, R. (Eds.). (2003). Critical discourse analysis: Theory and interdisciplinarity. Palgrave Macmillan.
23. Wodak, R., & Meyer, M. (Eds.). (2001). *Methods of critical discourse analysis*. Sage.
24. Wodak, R., & Meyer, M. (Eds.). (2009). *Methods of critical discourse analysis* (2nd ed.). Sage.
25. Wodak, R. (2001). What CDA is about: A summary of its history, important concepts and its developments. In R. Wodak & M. Meyer (Eds.), *Methods of critical discourse analysis* (pp. 1–13). Sage.
26. Zuboff, S. (2019). The age of surveillance capitalism. Public Affairs.

MONOSEMANTICISM IN MINERALOGICAL TERMINOLOGY: LEXICOLOGICAL AND SEMANTIC ANALYSIS

Maria Cristina Bogdan (Surdilă)
PhD Student, University of Craiova

Abstract: *Specialized languages are generally characterized by a high degree of precision, stability and conciseness, and mineralogy is no exception. Due to the object of study of mineralogy - minerals, the mineralogy lexicon develops a series of terminological peculiarities, monosemanticism occupying a central place.*

Monosemanticism designates the tendency of a term to have a single, well-established, unambiguous meaning, reproducing as faithfully as possible the scientific realities it names. In mineralogy, this characteristic is essential both for the coherence of communication between specialists and for the validation of knowledge in an international framework.

Keywords: *monosemanticism, language, mineralogy, terms, semantics.*

Introducere

Limbajele de specialitate, în constituirea lor, se bazează pe o caracteristică fundamentală, monosemantismul sau semnificația univocă a termenilor. Această cerință asigură că fiecare termen actualizează o unică valoare conceptuală în cadrul domeniului specific (de exemplu, științific, tehnic, juridic etc.), evitând astfel ambiguitatea și garantând precizia comunicării.

Terminologia mineralogică reprezintă unul dintre codurile cu un grad relativ crescut de închidere la nivelul limbajelor științifice (specializate).[1]

Eugen Wüster, considerat părintele terminologiei moderne, a promovat o abordare inginerească, strict normativă a terminologiei, viziunea acestuia asupra limbajelor de specialitate este caracterizată de o abordare pragmatică și utilitaristă, unde funcția principală a terminologiei este comunicarea științifică precisă, lipsită de ambiguitate. Conform acestei viziuni, idealul era ca „fiecărui concept să îi corespundă un singur termen și fiecărui termen să îi corespundă un singur concept.”[2] (monosemie și monoreferențialitate). Acest deziderat viza abordarea onomasiologică a terminologiilor, noțiunea de concept fiind esențială pentru a asigura o comunicare tehnică precisă și eficientă, de exemplu, în standarde și documentații tehnice.

Conform principiului de univocitate, monoreferențialitatea impune ca un concept unic să fie desemnat printr-un singur termen. Această caracteristică fundamentală este esențială în procesul de standardizare terminologică, deoarece garantează precizia comunicării și elimină riscul ambiguității. Monoreferențialitatea este o consecință directă a naturii obiective a mineralelor, care se individualizează prin formule chimice, proprietăți fizice și structuri cristaline constante. Fiecare mineral este definit printr-un ansamblu precis de criterii, în consecință, și termenul care îl desemnează trebuie să reflecte această univocitate.

În lexicul mineralogiei, există mulți termeni ultraspecializați care se caracterizează prin monosemantism. Spre deosebire de limbajul comun, unde evoluția semantică poate conduce la sensuri multiple, în mineralogie denumirile sunt deliberate, standardizate și controlate de organisme

[1] Angela Bidu-Vranceanu, *Lexic comun, lexic specializat*, Editura Universității din București, 2000, p. 90.
[2] Eugen Wüster, Introduction to the General Theory of Terminology and Terminological Lexicography. Springer, Wien, 1979, p. 7.

internaționale precum Internațional Minaralogical Association (IMA), care asigură stabilitatea și compatibilitatea terminologiei la scară globală.

1. Monosemantismul denumirilor de minerale: rigoare terminologică și univocitate lexicală

Monosemantismul desemnează tendința unui termen de a avea un singur sens, bine fixat, lipsit de ambiguitate, reproducând cât mai fidel realitățile științifice pe care le denumește. În mineralogie, această caracteristică este esențială atât pentru coerența comunicării între specialiști, cât și pentru validarea cunoașterii într-un cadru internațional.

Foarte multe denumiri de minerale se caracterizează prin monosemantism:

andezin („mineral din silicat de sodiu și de calciu, care face parte din familia plagioclazilor”, MDA, I, 63); „*Andezin* este o piatră prețioasă ce emană o energie vibrantă și luminoasă.” (https://www.concepttropic.ro/andezin).

antracen („hidrocarbură aromatică, substanță cristalizată care se prepară prin distilarea gudroanelor de huilă”, DAN, III, 80); „Astfel, hidrocarburile aromatice chiar si cele cu solubilitate redusă cum sunt: *antracenul*, fenantrenul, pirenul, 1,2-benzopirenul si cristenul sunt descompuse microbiologic în sol, fiind folosite ca sursă de carbon si energie necesare cresterii microorganismelor.” (https://share.google/tbjceIwRswipeqv2i, Rolul Microorganismelor în Procesul de Remediere a Solurilor Poluate cu Hidrocarburi, 30 august 2010); „Conform unor studii recente, resveratrol inhibă cancerul mamar indus de dimetilbenz[a]*antracen* (DMBA) la șobolani” (https://www.revistagalenus.ro/fitoterapie/resveratrolul-posibil-aliat-terapia-antitumorala/, 10.05.2018).

calcit („carbonat natural de calciu”, DAN, III, 162); „Exponatul săptămânii la Muzeul Județean de Mineralogie ”Victor Gorduza” Baia Mare este un eșantion deosebit din semisfere de *calcit* cu diametru de maxim 4 cm depuse pe o matrice formată dintr-o paragenză între sfalerit, galenă, cuarţ, calcopirită, acoperită aproape integral cu semisfere de *calcit* orange.” (https://maramedia.ro/exponatul-saptamanii-la-muzeul-de-mineralogie-este-un-esantion-deosebit-din-semisfere-de-calcit/, 12 iulie 2022).

cuarț („bioxid natural de siliciu care se găsește în natură ca nisip sau cristale hexagonale transparente, utilizat în tehnică, în optică”, MDA, I, 561); „*Cuarțul* are proprietăți piezoelectrice: atunci când este comprimat, generează o mică tensiune, iar un curent electric controlat îl face să vibreze stabil. De aici ceasurile cu *cuarț*, filtrele radio, senzori de presiune și rezonatoare precise.” (https://www.stonemania.ro/cuartul-cristal-de-stanca-intre-bijuterie-si-stiinta/,13 octombrie 2015); „*Cuarțul* este cel mai abundent și răspândit mineral găsit la suprafața Pământului, fiind răspândit în toate părțile lumii.” (https://www.sabion.ro/totul-despre-cuart/); „Sunt aceste nisipuri silicioase, care conţin *cuarţ* în proporţie de 97%.” (https://adevarul.ro/stiri-locale/botosani/cel-mai-fin-nisip-cuartos-din-europa-se-gaseste-in-1737995.html, 27.09. 2016).

fluorină („fluorură naturală de calciu, care se găsește sub formă de cristale cubice, transparente, incolore sau de culoare verde, galbenă, roz, violet”, MDA, I, 921); „*Fluorina* este una din cele mai colorate pietre. Nuanţele ei variază de la verde la violet, trecând prin nuanţe de roz, lila, gălbui.” (https://adevarul.ro/stiri-locale/baia-mare/puterile-nebanuite-ale-pietrelor-si-ale-1639761.html, 23.07.2015);

xilen („hidrocarbură lichidă care se găsește în gudronul de huilă și care se întrebuințează ca solvent în industria lacurilor, a coloranților, a cauciucului etc. Si: dimetilbenzen.”, MDA, II,1527); „Rețeaua de monitorizare a calității aerului în aglomerarea Ploiești (termen folosit pentru reședința

de județ și localitățile învecinate) este alcătuită din 6 stații automate care monitorizează următorii poluanți: NO×, SO2, CO, compușii organici volatili (benzen, toluen, *xilen* – (orto, meta, para), etilbenzen, pulberile în suspensie PM10 și PM2,5 și O3."(https://www.ziarulincomod.ro/cum-functioneaza-sistemul-de-monitorizare-a-calitatii-aerului-in-zona-ploiesti-masuri-implementate-de-apm-prahova-si-obligatiile-marilor-poluatori/, 12 noiembrie 2019).

zoizit („mineral în formă de cristale alungite, de culoare cenușie, gălbuie sau verzuie, cu luciu sticlos, folosit ca piatră semiprețioasă", MDA, II, 1581); „In cazuri rare, fibrele de calcedonie se dispun peste feldspatul plagioclaz fiind însoţite de *epidot* şi *zoizit*." (https://biblioteca-digitala.ro/reviste/Acta-Moldaviae-Meridionalis/21-Acta-Moldaviae-Meridionalis-XXI-1999-2000.pdf).

2. Denumiri de roci

andezit („rocă vulcanică de culoare brună, care se folosește ca piatră de pavaj și de construcție", MDA, I, 63); „În trecut, Micia, comuna romană cu nume dacic înţesată de monumente din piatră de *andezit*, a fost o aşezare înfloritoare, apărată de un castru puternic, întins pe şapte hectare." (https://adevarul.ro/stiri-locale/hunedoara/micia-misteriosul-oras-de-andezit-al-romanilor-1661134.html, 24.10.2015);

bentonit („rocă sedimentară argiloasă cu proprietăți absorbante utilizată ca decolorant sau dezodorizant", MDA, I, 197); „Extern, *bentonitul* este utilizat ca si cataplasma, pentru impachetare, in baie sau in alte retete pentru ingrijirea pielii." (https://www.alegesanatos.ro/ingrediente/bentonite-799/);

bazalt („ rocă vulcanică de culoare închisă, întrebuințată la construcții și pavaje.", MDA, I, 171; DAN, 129); „*Bazaltul* este o rocă magmatică de culoare închisă, cu granulație fină, care este compusă în principal din plagioclază, piroxen și minerale olivine." (https://ro.forest-stone.com/info/what-is-basalt-98358594.html, 19 iun 2024); „Gigantica structură sub forma unui con este formată din *bazalt* și se află la aproximativ 12 metri de suprafața apei din Marea Galileei." (https://ziare.com/magazin/arheologie/structura-misterioasa-descoperita-sub-marea-galileei-un-prim-verdict, 25 aprilie 2013);

jasp („rocă silicoasă compactă, variat colorată, piatră semiprețioasă", DAN, III, 552); „În antichitate, *jaspul* era una din cele mai răspândite și apreciate pietre, de aici și denumire de "mama tuturor pietrelor"."(https://universulcristalelor.ro/blog/jasp-ul-mama-tuturor-pietrelor).

loess („rocă argiloasă din particule fine, gălbui, foarte bogată în săruri mineral", DAN, III, 582); „Bătrânii locului povesteau adesea despre aceştia, mirându-se că nemţii căutau petrol acolo unde era, credeau ai noştri, doar stâncă, *loess* lutos şi, în rest, apa mării cât cuprinde." (https://timpul.info/articol/28996/exclusiv-si-ceausescu-a-vrut-sa-extraga-gazele-de-sist-descoperite-de-americani-dar-s-a-panicat-dupa-cutremurul-din-1977-proiectul-zebra.html, 13.06.2023).

3. Denumiri de pietrelor prețioase

acvamarin („varietate limpede de beril de culoare albastru-deschis sau verzuie, folosită ca piatră prețioasă", MDA, I, 13); „*Acvamarinul* este cunoscut ca fiind piatra mărilor și a oceanelor datorită culorii sale de un albastru-verde strălucitor. (https://www.podoabelemele.ro/blog/acvamarin.html, 03 octombrie 2024); „Acvamarinul este considerat ca fiind un cristal care are un efect calmant și care susține fluxul vieții."(https://www.kristale.ro/dupa-numele-cristalelor/acvamarin/, 16 septembrie 2021).

crisoberil („mineral transparent de culoare galbenă, piatră prețioasă.”, DAN, III, 264); „*Alexandritul* este cea mai prețioasă varietate de *crisoberil* cu conținut de crom, vanadiu și fier.” (https://mypreciousbijoux.wordpress.com/2012/03/07/alexandrit-crisoberil-piatra-prosperitatii/).

jadeit („jad verzui sau albicios, cu luciu sticlos, folosit în arta decorativă”, DAN, III, 551); *nefrit* („Rocă metamorfică, compactă, de culoare verzuie, folosită ca piatră semiprețioasă.”, MDA, II, 124); „*Jadeitul* și *nefritul* au o compoziție minerală distinctă. *Jadeitul* este un piroxen bogat în aluminiu, în timp ce *nefritul* este un amfibol bogat în magneziu.”(https://eleni.ro/despre-bijuterii/jad/).

hidrofan „ varietate de opal, ușoară și poroasă”(MDA, I, 1067); „OPALUL ETIOPIAN este o varietate de *Opal Hidrofan* care se formează in nodulele din cenușa vulcanică în intercalările dintre straturile de Riolit.” (https://tiganusionutz.wordpress.com/tag/opal-hidrofan/).

lapis/lapislazuli („lazurit”, MDA, I, 1311; *smarald* („piatră prețioasă strălucitoare (varietate de beril), de culoare verde, foarte transparentă, DEX, 2016); „*Lapis lazuli*, un amestec de minerale de culoare albastru intens, se găseşte în cantităţi foarte mari în minele din provincia muntoasă Badakhshan.” (https://www.descopera.ro/dnews/15468661-exploatarea-ilegala-a-minelor-de-lapis-lazuli-finanteaza-insurgenta-afgana, 12.06.2016).

Clasele, grupele și seriile de minerale sunt definite pe baza compoziției chimice și a structurii cristaline, fiind termeni ce impun definiții riguroase, caracterizate prin monosemantism. Clasele sunt cele mai largi grupări și sunt definite strict de anionul sau grupul anionic dominant din structura chimică. Fiecare termen de clasă este monosemantic: *elemente native, sulfuri, sulfosăruri, oxizi, hidroxizi, halogenuri, carbonați, nitrați, borați, iodați, sulfați, cromați, molibdați, wolframați, fosfați, arseniați, vanadați, silicați*.[3] În cadrul claselor, există grupe și serii (șiruri de soluție solidă) caracterizate de termeni monosemantici care indică structuri cristaline similare sau substituții ionice specifice: *grupa granatului, grupa amfibolilor, grupa enargitului, grupa tetraedritului, seria cromitului, seria magnetitului, seria plagioclazilor* (*feldspați*), *seria spinelului* etc[4]. Toți acești termeni sunt monosemantici, deoarece se referă la realități fizice, chimice și structurale unice, bine definite de comunitatea științifică internațională.

Monosemantismul este rezultatul exigențelor metodologice ale cercetării științifice, descrierea unui mineral implică identificarea unor parametri clar definiți: *duritate, densitate, indice de refracție, sistem cristalin, clivaj, culoare, strălucire*. Termenii care nominalizează toate aceste proprietăți au, de asemenea, un caracter monosemantic. Termeni precum *clivaj* („proprietate a unor minerale și roci de a se desface în plăci sau în lame după suprafețe plane”, MDA, I, 437), *habitus* („Aspect exterior specific al cristalelor, rezultat din dezvoltarea diferită a fețelor.”, MDA, I, 1035), *izomorfism* („însușire a două substanțe cu compoziție analogă de a cristaliza în aceleași forme cristaline”, MDA, I, 1177), *polimorfism* („proprietate a unor substanțe de a se putea prezenta în două sau mai multe forme cristaline distincte) nu își pot modifica sensul fără a compromite datele științifice.

Concluzii

Analiza efectuată arată existența unor contexte lingvistice specializate și rigide, de tipul sintagmelor (grupuri de cuvinte), care funcționează ca termeni unitari, cu sens unic și precis definiți, specifici disciplinei mineralogice. În mineralogie, noțiunile complexe nu sunt exprimate printr-un singur cuvânt, ci adesea prin sintagme (de exemplu, „soluție solidă” sau „sistem cristalin cubic”). Aceste sintagme nu sunt flexibile, ci au un statut fix, de termeni tehnici monosemantici, esențiali pentru precizia științifică.

[3] Virgil Ianovici, Victoria Știopol, Emil Constantinescu, *Mineralogie*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1979, p. 19.
[4] *Ibidem*, p. 20.

Monosemantismul reprezintă o trăsătură fundamentală a lexicului mineralogiei, susținută de precizia domeniului științific, de necesitatea unei comunicări științifice exacte și de reglementarea internațională a terminologiei. Această proprietate contribuie la menținerea clarității conceptuale, la uniformizarea documentației științifice și la consolidarea eficienței cercetării în domeniul mineralogic. Prin stabilirea sensurilor și absența ambiguității, lexicul mineralogiei devine un model paradigmatic pentru modul în care limbajele de specialitate pot organiza riguros cunoașterea.

Comunicarea umană funcționează pe două registre lingvistice distincte: cel cotidian, flexibil și contextual, și cel specializat, tehnic și normat. Lingvistica modernă recunoaște polisemia (existența mai multor sensuri pentru un singur cuvânt) ca o trăsătură esențială a limbajului natural, permițând economie lingvistică și nuanțare expresivă. În antiteză, discursul științific, în special în științele exacte, precum mineralogia, geologia, chimia sau biologia, aspiră către monosemantism absolut. Aici, precizia este vitală, iar ambiguitatea semantică este o eroare funcțională.

Rigoarea terminologică specifică domeniilor științifice, precum mineralogia, geologia, chimia caracterizate prin monosemantism și flexibilitatea polisemiei inerentă limbajului comun creează un conflict fundamental. În discipline precum mineralogia, necesitatea unei comunicări precise impune standardizarea definițiilor, unde fiecare termen, de la *sulfură* la *andezit,* este asociat cu un singur referent chimic și structural, eliminând astfel ambiguitatea.

Dihotomia dintre monosemantismul științific și polisemia limbajului comun reflectă scopuri comunicaționale divergente. Știința necesită o terminologie fixă, nuanțată prin precizie tehnică, nu prin flexibilitate semantică. În analiza mineralelor, termeni precum *alunit, ankerit* și *andezit* funcționează perfect ca entități monosemantice, asigurând o comunicare lipsită de erori între specialiști. În contrast, limbajul cotidian valorifică polisemia pentru eficiență și expresivitate. Recunoașterea acestei diferențe este esențială pentru a înțelege modul în care cunoașterea este structurată și comunicată în diverse contexte.

BIBLIOGRAPHY:

1. Bidu-Vranceanu, Angela, *Lexic comun, lexic specializat*, Editura Universității din București, 2000.
2. Ianovici, Virgil, Știopol, Victoria, Constantinescu, Emil, *Mineralogie,* București, Editura Didactică și Pedagogică, 1979.
3. Eugen Wüster, *Introduction to the General Theory of Terminology and Terminological Lexicography,* Springer, Wien, 1979.
4. DAN = Florin Marcu, Dicționar actualizat de neologisme, București, Editura Saeculum I. O., 2019.
5. DEX= Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan - Alexandru Rosetti”, Dicționarul explicativ al limbii române (ediția a II-a revăzută și adăugită), București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2016.
6. DOOM3= Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan - Alexandru Rosetti”, Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române, ediția a III-a, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2021.
7. MDA=Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan -Al. Rosetti”, Micul dicționar academic, vol. I (A-Me), II (Mi-Z), București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2010.

ECOLINGUISTICS: THEORETICAL FOUNDATIONS, HISTORICAL DEVELOPMENT AND CONTEMPORARY RESEARCH PERSPECTIVES

Elena Raluca Gheorghe
PhD Student, "Lucian Blaga" University of Sibiu
Maria-Elena Milcu
PhD Student, "Lucian Blaga" University of Sibiu

Abstract: *This article offers a critical synthesis of ecolinguistics as a scientific discipline at the intersection of language sciences and environmental sciences. By tracing the evolution of this field from Einar Haugen's foundational work (1972) to contemporary approaches by Arran Stibbe, Sune Vork Steffensen and Alwin Fill, the study examines the main theoretical paradigms — language ecology, ecological discourse analysis, cognitive linguistics and systemic ecolinguistics — as well as their applications in the domains of political discourse, sustainable tourism and environmental advertising. The article also highlights epistemological convergences and tensions between different schools of thought and identifies the most promising research avenues for the coming years.*

Keywords: *ecolinguistics, language ecology, ecological discourse analysis, applied linguistics, multilingualism, environmental discourse.*

1. Introduction

1.1.Contextualisation

Depuis ses origines, la linguistique a évolué de façon remarquable : partie des études normatives de la grammaire et du vocabulaire, elle s'est diversifiée pour englober des sous-disciplines de plus en plus complexes et interdisciplinaires. Parmi ces nouvelles branches, l'écolinguistique occupe une place singulière, car elle opère à la confluence de deux grandes traditions scientifiques qui semblaient, *a priori*, imperméables l'une à l'autre : la linguistique — science de l'humain et du social — et l'écologie — science du vivant et de l'environnement naturel. Cette rencontre n'est pas fortuite : elle reflète la montée en puissance, dans les sciences humaines et sociales (SHS), d'une conscience écologique qui traverse toutes les disciplines et qui réinterroge les fondements épistémologiques des études du langage.

La tendance interdisciplinaire qui caractérise la recherche contemporaine en SHS a conduit à l'émergence de nouvelles typologies terminologiques et méthodologiques : socio-terminologie, théorie communicative de la terminologie, terminologie sociocognitive, pragma-terminologie et terminologie culturelle. L'écolinguistique s'inscrit pleinement dans ce mouvement de renouvellement épistémologique qui s'est formalisé durant les dernières décennies du XXe siècle.

1.2.Évolution de la recherche en linguistique et en terminologie

Comme le montrent les travaux de Gautier et Parizot (2024), la recherche en sciences du langage a progressivement abandonné les méthodes normatives rigides et standardisées, caractéristiques de la linguistique classique, au profit d'approches pragma-sémantiques plus souples et plus attentives à la dimension sociale et environnementale du discours. Ce glissement méthodologique n'est pas anodin: il traduit une volonté de saisir la langue non plus comme un système clos, mais comme un *écosystème* vivant, traversé par des dynamiques d'interaction, d'adaptation et de transformation continues.

Dans ce contexte, la sociolinguistique a ouvert la voie en démontrant que la langue ne peut être comprise indépendamment de son contexte social. L'écolinguistique est allée plus loin en proposant d'inclure le contexte *naturel* comme facteur déterminant dans l'analyse linguistique, inaugurant ainsi un nouveau paradigme de recherche.

1.3.Objectifs de l'étude

Le présent article poursuit trois objectifs complémentaires. Premièrement, il s'attache à clarifier la nature et les fonctions de l'écolinguistique en tant que discipline de linguistique appliquée, en la distinguant des notions voisines d'écologie du langage et d'analyse du discours écologique. Deuxièmement, il retrace l'évolution historique et conceptuelle du champ depuis les premiers travaux d'Einar Haugen jusqu'aux développements les plus récents. Troisièmement, il présente une analyse systématique de la littérature contemporaine, en mettant en relief les études les plus représentatives, leurs apports théoriques et leurs applications pratiques.

2. L'écolinguistique et l'écologie du langage : définitions et principes fondamentaux

2.1.Étymologie et définitions

2.1.1. L'écolinguistique

Le terme *écolinguistique* est un composé savant formé à partir des mots *écologie* et *linguistique*. Ce choix terminologique est en lui-même programmatique : il affirme d'emblée la nécessité d'un dialogue entre deux disciplines qui, dans leurs développements classiques respectifs, n'entretenaient guère de rapports. Selon Fill et Mühlhäusler (2001), l'écolinguistique désigne l'étude des relations entre le langage et son environnement — entendu dans un sens à la fois naturel, social et symbolique.

Les premières formulations théoriques de l'écolinguistique sont généralement attribuées au linguiste américain d'origine norvégienne Einar Haugen, dont l'essai *The Ecology of Language* (1972) constitue le texte fondateur de la discipline. Haugen y propose une analogie féconde entre les langues et les organismes vivants : tout comme les espèces biologiques doivent s'adapter à leur milieu pour survivre, les langues évoluent en interaction constante avec leur environnement humain et naturel (Haugen, 1972, pp. 325-339).

2.1.2. L'écologie

Le terme *écologie* a été forgé par le naturaliste allemand Ernst Haeckel en 1866, à partir des racines grecques *oikos* (« maison », « habitat ») et *logos* (« science »). Haeckel définissait l'écologie comme la science des relations entre les organismes vivants et leur environnement, y compris les facteurs organiques et inorganiques.

Il convient de noter que le terme avait été esquissé dès 1858 par le penseur américain Henry David Thoreau, mais c'est Haeckel qui l'a formalisé en concept scientifique (Eliasson, 2015).
Initialement rattachée à la biologie, l'écologie a progressivement étendu son champ d'application à de nombreuses autres disciplines, dont les sciences humaines et sociales. C'est cette extension métaphorique et épistémologique qui a rendu possible la naissance de l'écolinguistique.

2.2.L'écologie du langage selon Haugen

Pour Haugen (1971), l'écologie du langage peut être définie comme « *l'étude des interactions entre n'importe quelle langue donnée et son environnement* ». Cette définition, apparemment simple, recouvre en réalité deux niveaux d'analyse distincts que Haugen lui-même a distingués :

- Le **premier niveau** examine les rapports entre la langue et l'environnement naturel et social dans lequel elle est produite et reçue ;
- Le **deuxième niveau** traite des questions de variété, de diversité et d'hétérogénéité linguistique, abordant notamment les phénomènes de bilinguisme, de multilinguisme et de contact entre langues.

Steffensen et Fill (2014) ont prolongé cette réflexion en distinguant quatre dimensions complémentaires de l'écologie du langage : (1) l'écologie *symbolique*, (2) l'écologie *socioculturelle*, (3) l'écologie *naturelle* et (4) l'écologie *cognitive*. Cette quadripartition permet de rendre compte de la complexité des interactions entre langue et environnement, bien au-delà d'une simple métaphore biologique.

Il importe de souligner, à la suite de Gautier (2024), que l'écologie du langage **n'est pas** réductible à une analyse du discours *sur* l'environnement ou l'écologie. Elle constitue un cadre épistémologique autonome, qui étudie les langues comme des systèmes vivants en interaction avec leur milieu.

2.3.L'écolinguistique comme cadre épistémologique

Haugen a su tisser un lien entre deux traditions scientifiques jusque-là étrangères l'une à l'autre, en proposant une double lecture de la réalité linguistique : une lecture morphologique, attentive aux structures grammaticales, phonologiques et lexicales ; et une lecture écologique, qui envisage la langue comme partie intégrante d'un système de relations entre les individus, les communautés, les pouvoirs politiques et les croyances.

La métaphore centrale de Haugen est celle du *danger de disparition* : tout comme les espèces végétales et animales peuvent s'éteindre, les langues minoritaires, les dialectes et les variétés régionales sont menacés de disparition face à la pression des langues dominantes. Cette métaphore a eu un impact considérable sur les politiques linguistiques, notamment au sein de l'Union européenne, qui a fait de la protection de la diversité linguistique l'un de ses principes fondateurs.

« Les langues, comme les espèces vivantes, doivent survivre, trouver leur équilibre et surmonter le danger de disparaître. La diversité linguistique est une richesse qui mérite d'être protégée au même titre que la biodiversité. » — Einar Haugen, The Ecology of Language (1972)

3. Évolution historique et conceptuelle de l'écolinguistique

3.1.Les origines : Haugen et la fondation du paradigme (1972)

Les prémices de l'écolinguistique remontent aux travaux d'Einar Haugen, notamment à son essai *The Ecology of Language* publié en 1972 à la Stanford University Press. Haugen, professeur à l'Université du Wisconsin (Madison) puis à Harvard, avait consacré une grande partie de ses recherches à la sociolinguistique et aux situations de contact linguistique. C'est dans ce contexte qu'il a élaboré sa conception de l'écologie du langage, en s'appuyant notamment sur l'étude des communautés norvégiennes aux États-Unis.

Eliasson (2015) a montré que la pensée de Haugen s'est nourrie d'influences interdisciplinaires multiples : la biologie de l'évolution, la psychologie de la Gestalt, la sociologie du langage et la philosophie du pragmatisme américain. Cette genèse plurielle explique la richesse et la flexibilité du cadre théorique proposé par Haugen, qui a su anticiper des problématiques qui n'allaient s'imposer que plusieurs décennies plus tard.

3.2.Développements des années 1980-2000 : Fill, Trampe et la première institutionnalisation

Durant les années 1980 et 1990, le champ de l'écolinguistique s'est structuré grâce aux travaux de plusieurs chercheurs, notamment Alwin Fill et Wilhelm Trampe. Fill publie en 1993 *Ökolinguistik : Eine Einführung*, premier manuel de référence de la discipline en langue allemande, suivi en 1996 du volume collectif *Sprachökologie und Ökolinguistik*. Trampe, de son côté, propose dès 1990 une *Ökologische Linguistik* fondée sur une critique radicale de l'anthropocentrisme langagier.

La publication du *Ecolinguistics Reader: Language, Ecology and Environment* (Fill & Mühlhäusler, 2001) constitue une étape décisive dans la consolidation du champ : cet ouvrage collectif rassemble des textes fondateurs issus de traditions linguistiques très diverses (anglophone, germanophone, nordique) et trace les grandes lignes des débats théoriques qui marqueront les décennies suivantes.

3.3.L'écolinguistique critique : Halliday, Stibbe et l'analyse du discours écologique (2000-2020)

Une inflexion majeure dans l'histoire de l'écolinguistique est due à Michael Halliday, dont l'article *New Ways of Meaning: The Challenge to Applied Linguistics* (2001) pose les bases d'une linguistique systémico-fonctionnelle attentive aux enjeux environnementaux. Halliday soutient que la grammaire de l'anglais véhicule une vision du monde profondément anthropocentrique et que la linguistique doit

contribuer à déconstruire ces représentations pour permettre l'émergence de nouvelles façons de parler — et donc de penser — la relation entre l'homme et la nature.

C'est dans cette tradition critique que s'inscrivent les travaux d'Arran Stibbe, dont l'ouvrage *Ecolinguistics: Language, Ecology and the Stories We Live By* (2015, 2e éd. 2021) est devenu l'une des références incontournables du champ. Stibbe (2021) développe le concept de *stories we live by* — les récits qui structurent notre rapport au monde naturel — et propose une méthode d'analyse critique permettant d'identifier, dans les textes, les représentations qui favorisent ou au contraire entravent une relation plus équilibrée avec l'environnement.

Alexander et Stibbe (2014) ont précisé la distinction fondamentale entre l'*analyse écologique du discours* (qui utilise les outils de l'analyse du discours pour étudier des textes portant sur l'environnement) et l'*analyse du discours écologique* (qui applique une perspective écolinguistique à tout type de discours, quelle qu'en soit la thématique). Cette distinction, apparemment subtile, est en réalité décisive pour délimiter le champ de l'écolinguistique critique.

3.4. Perspectives récentes : Steffensen, la biocognition et l'écolinguistique systémique (2020-2025)

Les développements les plus récents de l'écolinguistique sont marqués par une double influence : d'une part, le tournant cognitif de la linguistique, qui met en avant le rôle du corps et de l'environnement dans la production du sens (Do Couto, 2018 ; Inoue, 2023) ; d'autre part, l'émergence d'une écolinguistique systémique, portée notamment par Sune Vork Steffensen, qui propose de dépasser les frontières entre langues, cognition et écologie pour penser le langage comme phénomène *biocognitif* et *environnemental* au sens fort du terme (Steffensen, Martin & Cowley, 2024).

Dans son article de 2024 paru dans le *Journal of World Languages*, Steffensen identifie cinq axes de recherche prioritaires pour l'écolinguistique du XXIe siècle : la démarcation épistémologique du champ, la modélisation des interactions langue-environnement, l'étude des pratiques langagières situées, la critique des discours environnementaux dominants et le développement de nouvelles méthodologies de corpus écologique.

En France, les travaux de Laurent Gautier (Université Bourgogne Europe, Dijon) illustrent de manière exemplaire ces nouvelles orientations. Ses recherches sur les routes touristiques patrimoniales (Gautier & Parizot, 2024 ; Gautier, 2025) ou sur le patrimoine fromager régional (Gautier, 2024) proposent une approche écolinguistique appliquée qui articule terminologie, discours de spécialité et territoires culturels.

4. Cadre théorique, interfaces disciplinaires et applications

4.1. Les interfaces disciplinaires de l'écolinguistique

L'écolinguistique n'existe pas en vase clos : sa vitalité tient précisément à sa capacité d'entrer en dialogue avec de nombreuses autres disciplines linguistiques et non linguistiques. On peut identifier six interfaces disciplinaires principales :

- **Analyse du discours :** l'écolinguistique s'appuie sur les méthodes de l'analyse critique du discours pour déconstruire les représentations environnementales véhiculées par les textes politiques, médiatiques ou publicitaires (Stibbe, 2014).
- **Sociolinguistique :** l'étude du bilinguisme, du multilinguisme et du contact entre langues est constitutive de l'écologie du langage depuis Haugen (1972).
- **Pragma-linguistique :** l'analyse des actes de langage et des stratégies rhétoriques dans les discours environnementaux s'appuie sur les outils de la pragmatique.
- **Terminologie et langages de spécialité :** la néologie environnementale (*écocide*, *empreinte carbone*, *résilience*) constitue un objet d'étude privilégié pour l'écolinguistique appliquée.
- **Médiation culturelle et interculturelle :** la traduction et l'adaptation des discours environnementaux dans des contextes culturels différents soulèvent des questions cruciales de médiation écolinguistique.
- **Linguistique cognitive :** l'étude des métaphores conceptuelles liées à l'environnement (Lakoff & Johnson) et des cadres cognitifs (*frames*) qui structurent le discours climatique.

4.2.Applications : discours politique, tourisme et publicité

L'un des apports les plus concrets de l'écolinguistique réside dans son application à des corpus discursifs réels. Alexander et Stibbe (2014), s'appuyant sur les corpus réunis par Fill et Mühlhäusler (2001), ont montré que le choix des mots dans le discours politique n'est jamais neutre : ainsi, l'utilisation de l'expression *changement climatique* plutôt que *réchauffement climatique* dans les discours officiels est loin d'être anodine. Le terme *changement*, plus neutre, atténue la perception d'urgence, tandis que le terme *réchauffement* active des représentations plus menaçantes et mobilisatrices. Ce type d'analyse lexicale fine illustre la contribution opérationnelle de l'écolinguistique aux études de communication politique.

Dans le domaine du tourisme durable, les travaux de Gautier et Parizot (2024) montrent comment les noms de lieux et les dénominations utilisées dans les routes touristiques patrimoniales construisent des représentations spécifiques des espaces naturels et culturels. Cette *commodification* des territoires par le langage est un phénomène que l'écolinguistique peut analyser et, le cas échéant, critiquer.

En ce qui concerne la publicité environnementale, les corpus analysés par Stibbe (2021) révèlent comment les entreprises mobilisent des stratégies rhétoriques variées — métaphores naturelles, appels à l'émotion, narratifs de responsabilité — pour construire une image écologique qui ne correspond pas toujours à leurs pratiques réelles. L'écolinguistique offre ainsi des outils précieux pour décrypter ces formes de *greenwashing* discursif.

4.3.Thèmes de recherche contemporains

La recherche contemporaine en écolinguistique se déploie selon plusieurs axes thématiques principaux, que nous pouvons regrouper en trois grandes catégories :

Axe 1 — Langue, nature et représentations : le rôle du langage dans la construction des représentations de la nature ; la métaphore conceptuelle dans le discours environnemental et politique ; la stylistique écologique (Virdis, 2022) ; les récits alternatifs de la relation homme-nature (Stibbe, 2024).

Axe 2 — Diversité linguistique et contact de langues : le multilinguisme et le bilinguisme comme ressources écosystémiques ; les langues minoritaires et régionales face aux langues dominantes ; l'acquisition du langage à l'ère numérique.

Axe 3 — Méthodes et technologies : la linguistique de corpus appliquée aux discours environnementaux ; l'analyse de sentiments dans les textes écologiques ; les technologies linguistiques et les réseaux du langage.

5. Glossaire terminologique plurilingue

Le tableau suivant propose les équivalents français, anglais, roumain et allemand des principaux termes utilisés en écolinguistique. Cette comparaison terminologique multilingue illustre elle-même l'un des objets d'étude de la discipline.

Français	English	Română	Deutsch
Écologie	Ecology	Ecologie	Ökologie
Écologie du langage	Language ecology	Ecologia limbajului	Sprachökologie
Écolinguistique	Ecolinguistics	Ecolingvistică	Ökolinguistik
Linguistique	Linguistics	Lingvistică	Linguistik
Linguistique appliquée	Applied linguistics	Lingvistică aplicată	Angewandte Linguistik
Analyse du discours	Discourse analysis	Analiza discursului	Diskursanalyse
Discours écologique	Ecological discourse	Discurs ecologic	Ökologischer Diskurs
Multilinguisme	Multilingualism	Multilingvism	Mehrsprachigkeit
Bilinguisme	Bilingualism	Bilingvism	Zweisprachigkeit
Diversité linguistique	Linguistic diversity	Diversitate lingvistică	Sprachliche Vielfalt
Changement climatique	Climate change	Schimbare climatică	Klimawandel
Greenwashing	Greenwashing	Greenwashing	Greenwashing
Écosystème langagier	Linguistic ecosystem	Ecosistem lingvistic	Sprachökosystem

Note : La comparaison terminologique entre les quatre langues révèle une forte convergence morphologique entre le français, l'anglais, le roumain et l'allemand pour les termes écolinguistiques, ce qui témoigne de la diffusion internationale du paradigme écolinguistique à partir des mêmes sources scientifiques fondatrices (Haugen, Fill, Stibbe).

6. Discussion et conclusions

6.1.Bilan et positionnement épistémologique

L'écolinguistique est aujourd'hui une discipline pleinement constituée, dotée de ses propres revues scientifiques (Journal of World Languages, Language Sciences), de ses associations professionnelles (International Ecolinguistics Association) et de ses manuels de référence. Sa vitalité intellectuelle tient à la double exigence qui la traverse : une exigence théorique, de clarification et de délimitation du champ épistémologique ; et une exigence pratique, d'application à des problèmes réels — crise écologique, justice linguistique, communication environnementale.

Les théories élaborées au sein de ce champ sont diverses, parfois contradictoires, et reflètent les différentes traditions linguistiques et philosophiques dans lesquelles elles s'enracinent. Cette pluralité est une richesse, mais elle appelle également un effort de systématisation et de dialogue interdisciplinaire.

6.2.Variations géographiques dans la recherche écolinguistique

L'état de la recherche écolinguistique varie sensiblement selon les contextes géographiques et linguistiques. En France, les équipes de l'Université Bourgogne Europe (Dijon), notamment autour de Laurent Gautier et Anne Parizot, développent une approche écolinguistique appliquée à la terminologie, aux routes patrimoniales et aux discours de spécialité. Dans l'espace anglophone, la tradition initiée par Haugen et prolongée par Stibbe et Steffensen demeure la référence dominante.

Dans l'espace germanophone et nordique, l'héritage de Fill, Trampe et des symposiums de Klagenfurt reste vivace.

En revanche, la recherche en Russie semble marquer une pause, la spécialisation ayant perdu une partie de sa visibilité institutionnelle. En Roumanie, des travaux comme ceux de Motreniuc (2022) et

Zaharia (2004) témoignent d'un intérêt croissant pour la discipline, notamment dans le cadre des études de linguistique roumaine comparée.

Des espaces de recherche encore peu explorés — comme l'Espagne ou l'Italie — constituent des horizons d'investigation prioritaires pour les prochaines années.

6.3.Perspectives de recherche

En guise de conclusion, il est possible d'identifier plusieurs directions de recherche prometteuses pour l'écolinguistique des années à venir :

- La poursuite de la synthèse théorique entre écologie du langage, écolinguistique et écologie linguistique, en clarifiant les distinctions et les articulations entre ces trois notions ;
- Le développement de méthodologies de corpus écologique adaptées à l'analyse des discours numériques et des réseaux sociaux, dont l'impact sur les représentations environnementales est considérable ;
- L'étude des pratiques écolinguistiques dans des espaces culturels et linguistiques encore peu représentés dans la littérature (Afrique subsaharienne, Asie du Sud-Est, Amérique latine) ;
- Le dialogue avec les sciences cognitives et la biologie évolutive pour penser le langage comme phénomène écologique à part entière ;
- Le développement d'applications pédagogiques de l'écolinguistique dans le cadre de l'éducation à l'environnement et à la citoyenneté.

L'écolinguistique n'est pas seulement une discipline académique parmi d'autres : elle est aussi, dans le contexte de la crise écologique globale, une science engagée, qui entend contribuer à la transformation des discours et, à travers eux, des pratiques humaines vis-à-vis de la nature. En ce sens, elle incarne l'une des formes les plus abouties de la linguistique appliquée du XXIe siècle.

BIBLIOGRAPHY :

1. ALEXANDER, Richard. (2009). Framing Discourse on the Environment. A Critical Discourse Approach. London : Routledge.
2. ALEXANDER, Richard & STIBBE, Arran. (2014). « From the Analysis of Ecological Discourse to the Ecological Analysis of Discourse ». Language Sciences, 41, pp. 104-110.
3. BATESON, Gregory. (1972). Steps to an Ecology of Mind. New York : Basic Books.
4. BORTOLUZZI, Maria. (2025). « Ecolinguistics ». In : Live Handbook Environmental Humanities, pp. 1-7.
5. BORTOLUZZI, Maria & ZURRU, Elisabetta. (2024). Ecological Communication and Ecoliteracy. London : Bloomsbury.
6. COLLAONI, Federico. (2021). « Grenzen der Sprachen und Grenzen der Sprachwissenschaft in der Ökolinguistik ». Linguistische Treffen in Wroclaw. Disponible en ligne : https://linguistische-treffen.pl/articles/13/04_collaoni.pdf
7. DO COUTO, Hildo Honorio. (2014). « Ecological approaches in linguistics: a historical overview ». Language Sciences. Elsevier.
8. DO COUTO, Hildo Honorio. (2018). « Ecosystemic Linguistics ». In : FILL, Alwin & PENZ, Hermine (éds.), The Routledge Handbook of Ecolinguistics, pp. 149-161. London : Routledge.
9. ELIASSON, Stig. (2015). « The birth of language ecology: interdisciplinary influences in Einar Haugen's 'The ecology of language' ». Language Sciences, 50, pp. 78-92.
10. FILL, Alwin. (1987). Wörter zu Pflugscharen. Versuch einer Ökologie der Sprache. Wien-Köln-Graz : Böhlau.
11. FILL, Alwin. (1993). Ökolinguistik: Eine Einführung. Tübingen : Max Niemeyer Verlag.
12. FILL, Alwin. (1996). Sprachökologie und Ökolinguistik. Referate des Symposions Sprachökologie und Ökolinguistik an der Universität Klagenfurt, 27.-28. Okt. 1995. Tübingen : Stauffenberg.

13. FILL, Alwin. (2006). « Literatur und Ökolinguistik: Anthropozentrische, anthropomorphe und physiozentrische Sprache in englischen Gedichten ». Anglia – Zeitschrift für englische Philologie, 124(1), pp. 144-174.
14. FILL, Alwin. (2017). « The economy of language ecology: economic aspects of language diversity and multilingualism ». In : The Routledge Handbook of Ecolinguistics. London : Routledge.
15. FILL, Alwin & MÜHLHÄUSLER, Peter. (2001). The Ecolinguistics Reader: Language, Ecology and Environment. London & New York : Continuum.
16. GAUTIER, Laurent. (2012). Pour une approche linguistique intégrative des discours spécialisés. Document de synthèse de l'HDR, Université de Sorbonne, Paris.
17. GAUTIER, Laurent. (2014). « Langues-cultures-milieux : perspectives écolinguistiques ». Cahiers de l'ILSL, 42, pp. 71-92.
18. GAUTIER, Laurent. (2024). « Pour une saisie écolinguistique du patrimoine fromager régional : Terminologies et discours de la production et de la dégustation de fromages ». ResearchGate.
19. GAUTIER, Laurent. (2025). « L'écolinguistique comme paradigme naturel pour approcher les relations entre langue/discours et territoire : exemplification à partir de routes patrimonialisées dans l'espace germanophone ». Academia EDU.
20. GAUTIER, Laurent & PARIZOT, Anne. (2024). « Les routes touristiques du patrimoine naturel : une approche écolinguistique des noms de lieux en contexte de commodification ». Academia EDU.
21. HAIG, Edward. (2001). « A Study of the Application of Critical Discourse Analysis to Ecolinguistics and the Teaching of Eco-Literacy ». ResearchGate, pp. 205-226.
22. HALLIDAY, Michael. (2001). « New Ways of Meaning: The Challenge to Applied Linguistics ». In : FILL, A. & MÜHLHÄUSLER, P. (éds.), The Ecolinguistics Reader, pp. 175-202. London : Continuum.
23. HAUGEN, Einar. (1972). The Ecology of Language. Essays by Einar Haugen. Stanford : Stanford University Press, pp. 325-339.
24. INOUE, Takuya. (2023). « Toward an ecological model of language: from cognitive linguistics to ecological semantics ». ScienceDirect. Disponible en ligne : https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0388000123000475
25. KRAVCHENKO, A. V. (2016). « Two views on language ecology and ecolinguistics ». Language Sciences, 54, pp. 102-113.
26. LECHEVREL, Nadège. (2010). Les approches écolinguistiques en linguistique : enquête critique. Paris : Academia.
27. LONGHI, Julien. (2012). Compte-rendu de Lechevrel (2010) : pour une linguistique « verte ». Academia Bruylant, Louvain-la-Neuve.
28. MOTRENIUC, Diana. (2022). « Ecolingvistica ca disciplină modernă ». Chișinău : Instrumentul Biometric Național. Disponible en ligne : https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/170791
29. NANSON, Anthony. (2021). Storytelling and Ecology. London : Bloomsbury.
30. PENZ, Hermine & FILL, Alwin. (2022). « Ecolinguistics: History, today and tomorrow ». Journal of World Languages, 8. De Gruyter.
31. RASHEED, Nareeman Jabbar. (2023). « Language Ecology or Ecolinguistics: Conceptual and Theoretical Discussions ». Journal of College of Education for Women, 34(1), pp. 1-9.
32. STEFFENSEN, Sune Vork. (2024a). « On the Demarcation of Ecolinguistics ». Journal of World Languages, 10(3), pp. 499-527.
33. STEFFENSEN, Sune Vork. (2024b). « Surveying Ecolinguistics ». Journal of World Languages.
34. STEFFENSEN, Sune Vork & FILL, Alwin. (2014). « Ecolinguistics: The state of the art and future horizons ». Language Sciences, 41, pp. 6-25.
35. STEFFENSEN, Sune Vork, MARTIN, Döring & COWLEY, Stephen J. (2024). « Language

as an ecological phenomenon: Languaging and bio-ecologies in human–environment relationships ». In : Language as an Ecological Phenomenon. London : Bloomsbury Academic, pp. 1-26.
36. STIBBE, Arran. (2014). « An Ecolinguistic Approach to Critical Discourse Studies ». Critical Discourse Studies, 11(1), pp. 117-128.
37. STIBBE, Arran. (2021). Ecolinguistics: Language, Ecology and the Stories We Live By. 2e éd. London : Routledge.
38. STIBBE, Arran. (2024). Econarrative: Ethics, Ecology and the Search for New Narratives to Live By. London : Bloomsbury.
39. TRAMPE, Wilhelm. (1990). Ökologische Linguistik. Grundlagen einer ökologischen Wissenschafts- und Sprachtheorie. Opladen : Westdeutscher Verlag.
40. VIRDIS, Daniela. (2022). Ecological Stylistics: Ecostylistic Approaches to Discourses of Nature, the Environment and Sustainability. London : Palgrave Macmillan.
41. ZAHARIA, Casia. (2004). « Despre ecolingvistică, lingvistică ecologică și ecologia limbajului ». Institut de Philologie Roumaine « Alexandru Philippide », Iași. Disponible en ligne : https://philippide.ro/Arhiva/Volume/Spatiul%20lingvistic%20literar%202004/2004_20_Zaharia.pdf
42. ZHOU, Wenjuan. (2017). « Ecolinguistics: Towards a New Harmony ». Language Sciences, 62, pp. 124-138.
43. Association internationale d'écolinguistique : https://www.ecolinguistics-association.org/ (consulté le 15/04/2026)
44. Journal d'écolinguistique : https://www.ecolinguistics-association.org/journal (consulté le 15/04/2026)
45. La langue française — Dictionnaire : https://www.lalanguefrancaise.com/dictionnaire/definition/ecolinguistique (consulté le 15/04/2026)
46. Office québécois de la langue française : https://vitrinelinguistique.oqlf.gouv.qc.ca/fiche-gdt/fiche/17066051/ecolinguistique (consulté le 15/04/2026)
47. Encyclopædia Universalis : https://www.universalis.fr/dictionnaire/%C3%A9colinguistique/ (consulté le 15/04/2026)

DÉTOURNEMENT AS A DISCURSIVE PRACTICE IN PRESS HEADLINES: AN INTERPRETIVE APPROACH

Ana-Larisa Pelin Doca-Trincu
PhD Student, „Dunărea de Jos" University of Galați

Abstract: *Détournement in press headlines constitutes a complex discursive practice that activates intertextual memory and guides interpretive processes. Beyond its playful or stylistic dimension, it functions as a mechanism of re-enunciation through which pre-existing structures are reconfigured within new communicative contexts. Based on a corpus of French-language press headlines, particularly from Libération, the analysis highlights the main stages of comprehension, including the recognition of the source structure, the identification of formal deviations, and the reconstruction of meaning (Jaki : 2014). Particular attention is given to the role of cultural competence, linguistic creativity, and contextual inference in decoding détourning structures. The findings indicate that détournement operates as a strategic instrument that enhances the expressive, cognitive, and argumentative potential of journalistic discourse.*

Keywords: *détournement, press headlines, discourse, interpretive model, intertextuality*

Dans la presse contemporaine, les titres ne se limitent plus à une simple fonction informative. Ils constituent de véritables dispositifs discursifs, conçus pour capter l'attention du lecteur et orienter son interprétation. Dans cette perspective, le détournement apparaît comme une ressource privilégiée du discours journalistique, permettant de mobiliser des références culturelles partagées, de jouer avec les attentes interprétatives et d'instaurer une relation de connivence avec le public.

Envisagé comme un acte de réénonciation propre à la presse écrite, le détournement engage des mécanismes discursifs complexes, au croisement de l'intertextualité, du dialogisme (Leroy, 2005 : 202-209) et de la polyphonie (Grésillon et Maingueneau, 1984 : 113-115). Vu comme « un procédé discursif qui superpose deux (fragments d') énoncés pour transformer le sens conventionnel d'une unité discursif reconnaissable » (Wlodarczyk, 2022 : 81), le détournement n'est pas du tout une simple manipulation ludique du signifiant, il participe à un processus de reconfiguration du sens, dans lequel la mémoire des énoncés antérieurs est réactivée et mise en tension avec les contraintes du contexte journalistique, révélant ainsi la position énonciative du locuteur.

En analysant les substitutions phraséologiques dans les titres de presse, Jaki (2014 : 201-202) propose un modèle interprétatif consacré aux substitutions lexicales, structuré en six étapes. Cinq de ces étapes s'enchaînent de manière successive, tandis qu'une autre, le blending, intervient de façon concomitante avec certaines phases du processus interprétatif. Il convient de préciser que l'activation de ces étapes n'est pas systématique : elle dépend du degré de familiarité du lecteur avec la structure source, ainsi que de ses compétences linguistiques et culturelles.

Nous reprenons, dans ce qui suit, le schéma proposé par Jaki (2014 : 202), qui synthétise ce parcours interprétatif. Ce cadre théorique constitue un outil particulièrement pertinent pour l'analyse du détournement dans les titres de presse, dans la mesure où il permet de rendre compte non seulement des mécanismes linguistiques en jeu, mais aussi des opérations cognitives mobilisées lors de la compréhension. Toutefois, afin de répondre aux spécificités de notre corpus, ce modèle sera légèrement adapté, notamment en ce qui concerne l'articulation entre reconnaissance intertextuelle et construction du sens en contexte journalistique. Dans cette perspective, l'objectif n'est pas de proposer une typologie des formes de détournement, mais d'examiner la manière dont différents exemples de titres activent, de façon plus ou moins complète, les étapes du modèle interprétatif. Une telle approche permet de mettre en évidence les variations du parcours de compréhension, en fonction du degré de transparence du détournement, de l'intensité du conflit conceptuel et du rôle joué par le contexte discursif. Ainsi, l'analyse vise à montrer que la compréhension du détournement relève d'un

processus dynamique, situé à l'intersection des contraintes formelles, des connaissances du lecteur et des stratégies discursives propres au discours journalistique.

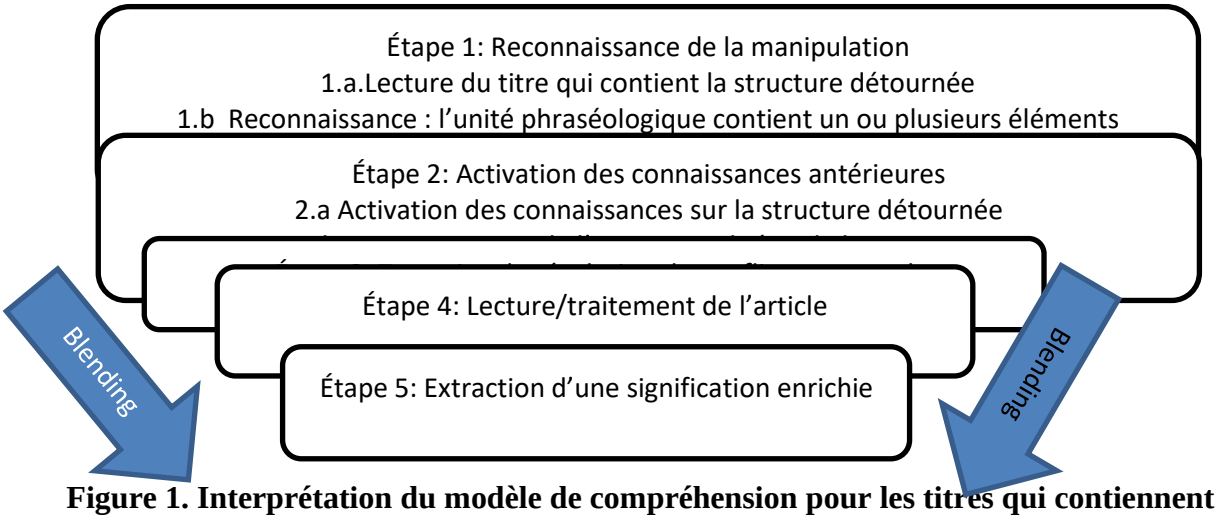
Étape 1: Reconnaissance de la manipulation
1.a.Lecture du titre qui contient la structure détournée
1.b Reconnaissance : l'unité phraséologique contient un ou plusieurs éléments
Étape 2: Activation des connaissances antérieures
2.a Activation des connaissances sur la structure détournée
Étape 4: Lecture/traitement de l'article
Étape 5: Extraction d'une signification enrichie
Blending
Blending

Figure 1. Interprétation du modèle de compréhension pour les titres qui contiennent de structures détournées.

Avant de procéder à l'analyse détaillée des étapes du modèle interprétatif, il convient de mentionner brièvement la diversité des structures susceptibles de faire l'objet d'un détournement dans les titres de presse. En effet, les titres journalistiques exploitent un vaste réservoir d'énoncés préconstruits issus de la mémoire discursive et culturelle :

- proverbes

(1) Si la parole de Deleuze est d'argent, ses écrits seront-ils d'or ? (*Libération*, le 3 octobre 2023)
(2) Récit Bumble, l'appli qui ne fait pas le moine (*Libération*, le 19 janvier 2017)

- expressions figées et locutions

(3) En Corse, le jeu du chat-renard et de la souris (*Libération*, le 10 novembre 2022)
(4) Au comptoir de Chez Pol
Sur l'immigration, l'exécutif souffle le chaud et en même temps le froid (*Libération*, le 2 novembre 2022)
(5) Stream
« Grand Theft Hamlet », to be or not to bits (*Libération*, le 21 février 2021)

- titres de livres, films, chansons, émissions

(6) Un tour du monde en 80 clics (*Libération*, le 10 novembre 2022)
(7) Elisabeth Borne
Mission Impassible (*Libération*, le 2 février 2023)

- vers des poèmes ou chansons

(8) Aux tracts, citoyens ! (*Libération*, le 24 juin 2024)
(9) Désiste, prouve que tu résistes (*Libération*, le 2 juillet 2024)

- anthroponymes

(10) « L'homme de personne », Charles derrière de Gaulle (*Libération*, le 11 janvier 2024)
(11) Le grand tisonnier (*Libération*, le 23 mars 2023)

- répliques/ dictons/ structures célèbres

(12)1er mai : ô rage ô des espoirs (*Libération*, le 2 mai 2023)
(13)Michel Barnier Censuré
veni, vidi, viré (*Libération*, le 5 décembre 2024)

- structures stéréotypées

(14) « Créatine » de Victor Malzac, haltère ego (*Libération*, le 12 janvier 2024)
(15) Les groupes de besoins en casse-tête d'affiche (*Libération*, le 2 septembre 2024)

Cette variété témoigne de l'ancrage profondément interdiscursif du détournement, qui repose sur la reconnaissance, par le lecteur, d'une structure antérieure plus ou moins stabilisée. Cependant, dans le

cadre de cette étude, ces différentes catégories ne constituent pas un objet de classification en soi, mais servent uniquement à illustrer l'étendue des supports discursifs mobilisés par le détournement. Quelle que soit la nature de la structure source, l'enjeu principal réside dans le processus de compréhension déclenché par sa transformation en contexte journalistique. Ainsi, la diversité des types de phrases détournées permet avant tout de mettre en évidence la transversalité du phénomène et de préparer l'application du modèle interprétatif, qui vise à décrire les mécanismes cognitifs et discursifs à l'œuvre dans l'interprétation des titres.

Le titre (2) *Récit Bumble, l'appli qui ne fait pas le moine* repose sur le détournement du proverbe *L'habit ne fait pas le moine*. La compréhension du titre s'effectue progressivement, selon un parcours interprétatif qui correspond aux étapes décrites par Jaki dans son modèle de décodage des substitutions linguistiques. La première étape est celle de la prise de conscience de la manipulation où le lecteur identifie rapidement une anomalie linguistique dans le titre. La formulation rappelle immédiatement le proverbe canonique grâce à la conversation de sa structure syntaxique et du segment final « ne fait pas le moine ». Cette proximité formelle déclenche chez le lecteur un mécanisme de reconnaissance intertextuelle et signale qu'il ne s'agit pas d'une erreur, mais d'une reformulation intentionnelle. L'étape suivante concerne le décodage de la structure source. Le lecteur active alors dans sa mémoire discursive le proverbe initial dont le sens renvoie à l'idée qu'il ne faut pas juger les êtres ou les situations à partir des apparences. Cette activation mobilise à la fois des connaissances linguistiques, culturelles et pragmatiques. La substitution du mot *habit* par *appli* introduit cependant une rupture sémantique qui oblige le lecteur à réinterpréter l'expression dans le contexte numérique contemporain. C'est précisément dans cette interaction entre la structure proverbiale et le nouvel élément lexical qu'intervient le processus de *blending*. Le lecteur combine mentalement deux espaces conceptuels : d'une part, l'espace du proverbe traditionnel associé à l'apparence trompeuse, d'autre part, l'univers des applications de rencontre, ici *Bumble*. Le sens émergent naît de cette fusion cognitive : l'application de rencontre ne garantit pas l'authenticité des relations ni la vérité des identités présentées en ligne. Le titre suggère ainsi que les profils numériques, comme les apparences vestimentaires dans le proverbe initial, peuvent être trompeurs.

Le détournement produit également un effet discursif important. Grâce à la mémoire collective du proverbe, le lecteur accède rapidement au sens implicite du titre, tandis que la substitution lexicale actualise l'énoncé dans un contexte médiatique moderne. Le titre combine alors fonction ludique, connivence culturelle et portée critique, tout en illustrant la capacité du détournement à réactiver des structures figées pour commenter des réalités contemporaines.

Après un détournement fondé sur la reformulation proverbiale, le corpus met également en évidence des titres qui mobilisent des références culturelles majeures afin de produire un effet de reconnaissance immédiate. Dans ce type de construction, la compréhension dépend fortement des compétences intertextuelles du lecteur et de sa capacité à identifier simultanément plusieurs univers discursifs. Le titre suivant illustre particulièrement bien ce mécanisme.

Le titre (5) *« Grand Theft Hamlet », to be or not to bits* détourne la célèbre réplique shakespearienne *To be or not to be* extraite de *Hamlet*. Dès la lecture du syntagme « to be or not to bits », le lecteur entre dans un processus interprétatif progressif. Le lecteur reconnaît immédiatement une structure familière grâce au maintien du rythme syntaxique et de l'opposition binaire « to be or not to… ». La proximité phonique entre *be* et *bits*, ainsi que la forte notoriété culturelle de la citation shakespearienne, favorisent l'identification rapide du détournement. Cette reconnaissance constitue une étape essentielle, car elle active la mémoire interdiscursive du lecteur avant même la compréhension complète du titre. Ensuite, le lecteur identifie la réplique originale *To be or not to be*, associée au questionnement existentiel du personnage d'Hamlet. Cette référence mobilise un imaginaire culturel largement partagé, lié à la littérature classique, à l'hésitation et à la réflexion sur l'existence. Toutefois, la substitution paronymique *be / bits* déplace immédiatement l'interprétation vers un univers technologique et numérique. Le processus de blending superpose deux espaces conceptuels : l'espace littéraire associé à Shakespeare et à la tragédie classique et l'espace numérique évoqué par le terme *bits*, qui renvoie au langage informatique et aux réalités virtuelles. Le titre produit ainsi un espace hybride dans lequel l'univers de *Grand Theft Auto V* et celui d'*Hamlet* se rencontrent.

Le lecteur comprend progressivement que le titre fait référence à une relecture ou une adaptation numérique de l'œuvre shakespearienne, intégrée à un environnement vidéoludique. Le blending permet donc la construction d'un sens nouveau, fondé sur la fusion entre culture classique et culture numérique contemporaine. Le détournement ne se limite plus ici à un simple jeu verbal : il crée un dialogue entre deux sphères culturelles distinctes et met en évidence la circulation des références dans le discours médiatique actuel. Grâce à cette hybridation, le titre produit un effet ludique, culturel et cognitif particulièrement fort, tout en sollicitant activement la compétence interprétative du lecteur.

Dans ce cadre, nous pouvons appliquer le même modèle interprétatif, de manière plus schématique, à d'autres formes de détournement dans lesquelles la reconnaissance de la structure source, le décodage interdiscursif et le processus de blending participent à la construction du sens journalistique.

(6) « Un tour du monde en 80 clics » (*Libération*, le 10 novembre 2022)

Structure source *: Le Tour du monde en quatre-vingts jours* (le titre du roman de Jules Verne)

Étape 1 (Reconnaissance de la manipulation) : remplacement du mot *jours* par *clics* dans une structure immédiatement reconnaissable. La proximité formelle avec le titre original attire l'attention du lecteur.

Étape 2 (Activation des connaissances antérieures et de l'intentionnalité) : activation du titre *Le Tour du monde en quatre-vingts jours* associé à l'idée de voyage, d'aventure et de découverte du monde. Le lecteur identifie une reformulation volontaire adaptée à un contexte contemporain.

Étape 3 (Résolution du conflit conceptuel) : le lecteur doit interpréter la substitution de *jours* par *clics* et comprendre le passage d'un déplacement physique à une navigation numérique et virtuelle.

Étape 4 (Lecture du sur / sous-titre ou de l'article) : le contenu de l'article confirme l'univers technologique et médiatique évoqué par le mot *clics*, associé à Internet et à l'accès immédiat à l'information mondiale.

Étape 5 (Construction du nouveau sens / signification enrichie) : le voyage traditionnel devient un parcours numérique rapide et dématérialisé, rendu possible par les technologies contemporaines.

Blending : fusion entre l'imaginaire du voyage vernien et l'univers numérique de la navigation en ligne.

Effet discursif : modernisation ludique d'une référence culturelle classique et valorisation de l'immédiateté médiatique.

(8) « Aux tracts, citoyens ! » (*Libération*, le 24 juin 2024)

Structure source : La Marseillaise (*Aux armes, citoyens !)*

Étape 1 (Reconnaissance de la manipulation) : substitution du mot *armes* par *tracts* dans une formule fortement ancrée dans la mémoire collective. La structure exclamative originale demeure immédiatement identifiable.

Étape 2 (Activation des connaissances antérieures et de l'intentionnalité) : activation de la formule originale associée à la mobilisation révolutionnaire et patriotique. Le lecteur reconnaît l'intention polémique et argumentative du détournement.

Étape 3 (Résolution du conflit conceptuel) : le lecteur interprète le passage du champ militaire au champ politique et discursif où *les tracts* remplacent *les armes* comme instruments d'action collective.

Étape 4 (Lecture du sur / sous-titre ou de l'article) : le contexte politique ou militant présenté dans l'article confirme l'idée d'une mobilisation fondée sur la communication, la persuasion et l'engagement idéologique.

Étape 5 (Construction du nouveau sens / signification enrichie) : le combat révolutionnaire traditionnel est réinterprété comme une lutte politique moderne menée à travers le discours et les moyens de communication écrite.

Blending : fusion entre l'imaginaire révolutionnaire de l'hymne national et les pratiques contemporaines de mobilisation politique.

Effet discursif : effet militant, ironique et argumentatif fondé sur la réactivation d'une formule historique célèbre.

(13) Michel Barnier Censuré

« veni, vidi, viré » (*Libération*, le 5 décembre 2024)

Structure source : *veni, vidi, vici*

Étape 1 (Reconnaissance de la manipulation) : modification du dernier terme de la formule latine célèbre. La proximité phonique entre *vici* et *viré* rend immédiatement perceptible le détournement.

Étape 2 (Activation des connaissances antérieures et de l'intentionnalité) : activation de la formule attribuée à Caesar, traditionnellement associée à la victoire rapide et au triomphe. Le lecteur perçoit rapidement la dimension ironique du titre.

Étape 3 (Résolution du conflit conceptuel) : le lecteur doit résoudre l'opposition entre l'idée de victoire portée par la formule initiale et celle d'éviction suggérée par le terme viré.

Étape 4 (Lecture du sur / sous-titre ou de l'article) : le contexte politique présenté dans l'article explique la chute ou l'échec d'une personnalité politique, ce qui éclaire la portée critique du détournement.

Étape 5 (Construction du nouveau sens / signification enrichie) : la formule triomphale antique est réinterprétée de manière ironique pour évoquer une défaite ou un renvoi politique contemporain.

Blending : fusion entre le prestige historique de la citation latine et le lexique familier du discours médiatique contemporain.

Effet discursif : condensation ironique, critique politique et forte efficacité mémorielle.

En conclusion, l'application du modèle interprétatif proposé par Jaki (2014, 2015) met en évidence le caractère dynamique et progressif de la compréhension du détournement dans les titres de presse. La reconnaissance de la manipulation linguistique constitue une étape essentielle, puisqu'elle déclenche l'activation de la mémoire discursive et des connaissances culturelles nécessaires au décodage de la structure source. Le lecteur est ensuite amené à résoudre un conflit conceptuel entre la forme initiale et la structure modifiée, avant de construire un sens nouveau, enrichi par le contexte médiatique et discursif. Le processus de blending joue, dans cette perspective, un rôle fondamental, car il permet la fusion entre plusieurs espaces conceptuels (culturels, politiques, médiatiques ou technologiques) et favorise ainsi l'émergence d'une signification hybride. Le détournement apparaît donc non seulement comme un procédé ludique ou stylistique, mais aussi comme une véritable pratique discursive fondée sur l'interdiscursivité, la mémoire collective et la participation active du lecteur à la construction du sens journalistique.

BIBLIOGRAPHY :

1. Grésillon Almuth, Maingueneau, Dominique (1984). « Polyphonie, proverbe et détournement, ou un proverbe peut en cacher un autre ». In *Langages*, volume 19, N°73, p. 112-125, consulté le 10 septembre 2024. URL : http://www.persee.fr/doc/lgge_0458-726x_1984_num_19_73_1168.
2. Jaki, Silvia (2015). « Détournement phraséologique et jeu de mots : le cas des substitutions lexicales dans la presse écrite ». In *Enjeux du jeu de mots*, consulté le 20 septembre 2024. URL : https://www.researchgate.net/publication/344986078_
3. Detournement_phraseologique_et_jeu_de_mots_le_cas_des_substitutions_lexicales_dans_la_presse_ecrite.
4. Jaki, Silvia (2014). *Phraseological substitutions in newspaper headlines*. Amsterdam/ Philadelphia : John Benjamins Publishing Company.
5. Leroy, Sarah (2005). « Le Détournement dans les titres de presse : un marquage dialogique ? ». In *Dialogisme et polyphonie, Approches linguistiques*, mise en ligne : le 01 avril 2010, consulté le 8 septembre 2024. URL : https://doi.org/10.3917/dbu.bres.2005.01.0201
6. Sullet-Nylander, Francoise (2005). « Jeux de mots et défigements à La Une de Libération ». In Langage et societe, no.112, consulté le 9 septembre 2025. URL : https://shs.cairn.info/revue-langage-et-societe-2005-2-page-111?lang=fr.
7. Wlodarczyk, Davis Laura (2022). *Étude dialogique et comparative de l'ironie et du détournement dans les JT satiriques français et américains en contexte d'élections présidentielles*, [thèse de doctorat]. Université Paul-Valéry Montpellier 3

CORRECTIONS IN CHILDREN'S SPEECH: A PRAGMATIC ANALYSIS

Maria-Loredana Pleşca
PhD Student, „Alexandru Ioan Cuza" University of Iași

Abstract: *This paper aims to describe a pragmatic phenomenon that has sparked the interest of many communication analysts – corrections. In this field of study, we will outline, in the first part, the theoretical and conceptual aspects related to corrections and then we will apply them, specifically, in the analysis of children's communication. Therefore, we express our interest in studying „self-corrections"and „heteroinitiated corrections" (Dascălu Jinga 2002) thay may occur in the linguistic universe of preschoolers. Regarding the linguistic investigation technique, the study focuses on analyzing the linguistic behavior of preschoolers aged between four and six years. This analysis is based on data extracted from an investigative corpus, consisting both of controlled mediated verbal interactions from the show „Copiii spun" and spontaneous conversations, surprised by recording, during a research in a kindergaten.*

Keywords: *pragmatics, children, communication, correction, interaction.*

Evaluate dintr-o accepțiune generală, *corectările* „(notate în exemple prin K) sunt provocate fie de evaluarea greșită de către locutor a procesului emiterii/ receptării *(corectări autoinițiate* sau *autocorectări*), fie în urma intervenției alocutorului – prin intermediul unor expresii ale dezacordului, întrebări parțiale, întrebări-ecou, repetiții, etc. (*corectări heteroinițiate*)" (GALR 2008:882). Pornind de la aceste chestiuni, Luminița Hoarță-Cărăușu vorbește despre „corectările vorbitorului la propriile spuse" (Hoarță-Cărăușu, 2008:247) denumite, în GALR (II, 2008) „autocorectări/ corectări inițiate" (GALR 2008:882) și „corectările receptorului la cele auzite" (Hoarță-Cărăușu, 2008:247), exprimate în GALR (II, 2008) ca fiind „corectări heteroinițiate"(GALR 2008:247). În acord cu această delimitare, teoreticienii acestui fenomen fac „din distincția dintre corectare și autocorectare pilonul central de investigație; conform opiniilor acestora, „autocorectarea este realizată de același vorbitor care a produs eroarea, iar corectarea <<heterocorectarea>> este realizată de un alt participant la conversație" (Dascălu Jinga 2002:37). De asemenea, potrivit autorilor GALR (II, 2008), corectările, pe o parte, „se pot produce *brusc*, prin întreruperea emiterii și abandonarea unității verbale în curs de rostire", în acest caz instituindu-se „corectările implicite", iar pe de altă parte, „pot fi anticipate de diferite semnale (*deci*/*vream*/*voiam*/*vreau să zic*, *adică, în fine, cu alte cuvinte, sau, mai bine zis*, *altfel spus*) care, aparent, anunță o concluzie, o <<traducere>> a termenului său sau a secvenței precedente", în acest caz, realizându-se o corectare „explicită" (GALR II, 2008:882).

Studiile Laurenției Dascălu Jinga (2002) privilegiază ideea că, în privința corectării, este necesară o diferențiere între corectarea prin „substituire" și cea prin „reformulare" (Dascălu-Jinga 2002:26). Astfel, potrivit autoarei, „substituirea unui element greșit cu altul" intervine atunci când se corectează o eroare, iar „reformularea" marchează „efortul vorbitorului de a găsi termenul cel mai adecvat" într-o anumită situație, suplimentând o „explicitare (printr-o parafrază), care este menită să nuanțeze conținutul semantic al termenului anterior" (Dascălu-Jinga 2002:26). În acest câmp de studiu se poziționează și Liliana Hoinărescu (2015), enunțând faptul că „reformularea intervine în procesele cognitive și lingvistice de elaborare spontană sau controlată a enunțurilor", subsumând „fenomene pragmatice precum autocorectarea și repetiția" (Hoinărescu 2015:5).

În acest cadru teoretic, în care plasăm precizările de natură conceptuală referitoare la *corectări*, adăugăm și chestiunile metodologice. Așadar, lucrarea urmează direcția „analizei conversației", care reprezintă o „direcție de analiză a interacțiunii verbale orale din perspectivă pragmalingvistică și sociolingvistică", recurgând la utilizarea „transcrierilor de conversații reale, urmărind mai ales accesul la cuvânt, practicile de asumare a rolului de locutor (*turn-taking*), perechile de adiacență (de exemplu: întrebare-răspuns), *corectările* și *autocorectările*, relația dintre elementele verbale și cele nonverbale etc" (DTG 2023:65). Prin urmare, în consolidarea acestei lucrări, dispunem

de un corpus, alcătuit din interacțiuni verbale mediate controlate, din emisiunea de divertisment *Copiii spun*, cât și din conversații spontane, surprinse prin înregistrare, în cursul unei cercetări atente la o instituție de învățământ preșcolară. Aceste interacțiuni, controlate și spontane, au fost transcrise în conformitate cu anumite convenții [1]de transcriere.

În literatura de specialitate dedicată dimensiunii lingvistice infantile, se apreciază că, de cele mai multe ori, copilul „vrea adesea să placă auditoriului, este sensibil la atenția pe care adultul i-o acordă [...]și totodată intervine pentru a corija modul de povestire al altor copii" (Slama-Cazacu 1999:295). Astfel, în calitate de observator direct al faptelor surprinse în cadrul instituției preșcolare care mi-a facilitat cercetarea, am remarcat tendința copiilor de a-și corecta colegii în anumite situații, realizând, în acest mod, „corectări heteroinițiate", în termenii Laurenției Dascălu Jinga (2002). Demonstrative sub aspectul „heterocorectărilor" pe cale spontană sunt exemplele (1), (2) și (3):

(1)
C2: ă: + + colorez ↓ + <S toată > ↓ + < R și acoperișul și TOT > ↓ *(se uită în jos, colorează)*
C1: O: ↑ + merge? ↑ + U: ↑ + < R pot încerca >? ↑ *(îi ia carioca din mână)*
C2: ăsta_i forescent ↓ + cred ↓
C1: **e FOȘFORESCENT ↑ + NU: <S forescent > + < R asta ziceam când eram mică > ↓ + + < S când m_am încurcat > ↓** ***(gesticulează agitat)***
C3: <L ăsta_i cel care e flosforescent > ↓

(2)
C1: **e FOȘFORESCENT ↑ + NU COȘCOCENT ↑: <S da > (râde)**
C2: CORCENT ↑ (râde).
(vezi ANEXA 1)

(3)
C2: ștefan ↑ + ștefan ↑ + <F ȘTEFAN > ↑ + + + <F ARIS > ↑ + <R vreau să te_ntreb ceva > ↑ + + uite ↑
C3: poftin ↑
C2: <**R poftim nu poftin** > ↓ + <F **POFTIM** > ↑.
(vezi ANEXA 2)

După cum se poate identifica din exemplele (1) și (2), din ANEXA 1, copilul îl corectează pe colegul său, menționând (1) „e FOȘFORESCENT ↑ + NU: <S forescent >" și (2) „e FOȘFORESCENT ↑ + NU COȘCOCENT ↑: <S da > (râde)" . Astfel, copilul, în vârstă de aproximativ cinci ani, realizează o corecție referitoare la intervenția receptorului, mai exact, copilul realizează o corecție la spusele colegului său. Un alt exemplu de acest fel este reliefat în exemplul 3, din ANEXA 2 , în care un preșcolar, având tot aproximativ cinci ani, îl corectează pe colegul său în cadrul unei alte activități: (2): „<R poftim nu poftin > ↓ + <F POFTIM > ↑".

Aceste situații analizate demonstrează o particularitate a comunicării copiilor, și anume, „primatul funcției de comunicare"; copilul, în acest fel, vrea să facă dintr-un conținut personal de reflectare un bun comun" (Slama-Cazacu 1999:303), manifestând entuziasm atunci când își corectează interlocutorul. Prin aserțiunea (1), ANEXA 1 „< R asta ziceam când eram mică > ↓ + + < S când m_am încurcat > ↓ *(gesticulează agitat)*" , corecția este întărită de „o confesiune în metalimbaj", această situație apărând des în comunicarea lor odată cu dezvoltarea „conștiinței lingvistice" (Slama-Cazacu 1999:293). De asemenea, precizăm că această tendință a copiilor de a-i corecta pe cei din proximitatea lor se dezvoltă în perioada preșcolarității medii spre târzii, odată cu rafinarea mijloacelor lingvistice de exprimare.

[1] Vezi Luminița Hoarță Cărăușu (coord.), *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza", Iași, 2013.

Totodată, „heterocorectările” (Dascălu Jinga 2002) în comunicarea celor mici pot fi ușor de identificat prin intermediul „modalităților de atenuare în enunțurile prin care se realizează (*cred că, vrei să spui, mi se pare că, bănuiesc că*” (Ionescu-Ruxăndoiu 1999:40). O astfel de situație este redată în exemplul (4):

(4)
C9: < R **cred** că e maica domnului > ↓
C.D.: < F **NU : > ↑ + < F VACA > ↑ + < R așa se mai numește buburuza >** ↓
C9: < F VACA > ? ↑
C.D.: < S da > ↑ + < R așa se mai numește > .
(vezi ANEXA 3)

După cum se poate vedea, în cursul unor conversații spontane dintre preșcolari, unul dintre aceștia intervine, corectând afirmația lansată de către un alt coleg (4) „< F NU : > ↑ + < F VACA > ↑ + < R așa se mai numește buburuza > ↓”.

Deosebit de interesante și încărcate de farmecul autenticității sunt corectările copiilor la aserțiunile formulate de către adulți, dar mai ales la cele vehiculate de către educator, în cadrul activităților realizate în incinta grădiniței. Următorul exemplu, surprins în cadrul cercetării empirice, este demonstrativ pentru această ipoteză:

(5)
C1: < R pentru că sunt plictisitori și lacomi > ↓
C4: îmi place pauza de joacă ↓
C.D.: <S să vedem zidul chinezesc > ↑
C1: **NU există zid < F CHINEZESC > + ce prostie** măi *ticiăr*↓ **nu există zid chinezesc** ↓ + **există zid ANTarctic** ↑
C.D.: te rog frumos + < R să te duci acasă și să verifici această informație > + NU accept să mă jignești ↓.

(vezi ANEXA 4)

Așadar, copilul contestă aserțiunea formulată de cadrul didactic într-o manieră agresivă, aducând și un contraargument (5): „NU există zid < F CHINEZESC > + ce prostie măi *ticiăr*↓ nu există zid chinezesc ↓ + există zid ANTarctic ↑”. Această atitudine a copilului survine în urma faptului că a fost afectat, în cursul unor activități anterioare, de faptul că nu a obținut ce și-a dorit. După cum opinează Eugenia Enăchescu, „la vârstele mici, nonconformismul este asociat cu încăpățânarea copilului care nu vrea să facă ce i se cere în mod imperativ de către adult, ci cu totul altceva și astfel, după bunul său plac” (Enăchescu 2015:37). Astfel, în prelungirea acestor fapte, se avansează ideea că principalele funcții pe care le are limbajul la vârsta preșcolarității sunt cele „instrumentale”, acestea manifestându-se „sub imperiul lui <<vreau>>”, copilul utilizând limbajul „cu scopul de a a-și satisface nevoile și dorințele” (Halliday 1978:55).

În prelungirea acestei constatări, am identificat și în cadrul emisiunii de divertisment o situație în care invitatul, de aproximativ 5 ani, aplică o corecție la spusele moderatorului, Virgil Ianțu, după cum se poate urmări în exemplul (6):

(6)
V.I.: ă: + + <R cine e cel mai bun prieten al tău >? ↑
C: ă: *(se uită într-o parte)* + + eva ↑ *(se uită atent la moderator)*
V.I.: eva [îl cheamă? ↓
C: **<F O > cheamă** ↑] + e faTĂ ↑ *(se uită pe sub sprâncene, face ochii mici)* .

(vezi ANEXA 5)

Plăcerea cu care copilul îl corectează pe moderator se amplifică exponențial prin prisma semnalelor nonverbale, așa cum reiese din intervenția copilului, invitat al emisiunii *Copiii spun*: „: **<F O > cheamă** ↑] + e faTĂ ↑ *(se uită pe sub sprâncene, face ochii mici)* ". Așadar, la o analiză mai succintă a acestei intervenții, luând în considerare și semnalele nonverbale, invitatul emisiunii se uită pe sub sprâncene la moderator și își îngustează privirea; toate aceste chestiuni reunite ne conduc spre ideea că invitatul și-a format anumite judecăți cu privire la moderatorul emisiunii, tratându-l cu suspiciune. Mai mult decât atât, faptul că intervenția copilului s-a suprapus peste cea a moderatorului, neavând răbdarea de a i se aloca rolul la cuvânt, reprezentat convențional [2]prin semnele „[...]", ne conduce spre ideea că invitatul a privit cu entuziasm ocazia de a-l corecta pe moderator.

În altă ordine de idei, „corectările" au rolul și de a „înlătura erorile sau deficiențele din discurs", acestea putându-se realizai prin „*reformulări* sau *reluări,* îndeosebi când intenția locutorului este de a nuanța cele spuse anterior, sau prin *substituții,* parțiale ori totale, ale secvenței precedente**.** (GALR 2008:882)

Relevanța acestor constatări este întărită de următoarele exemple de „autocorectări" prin substituție, identificate indirect, prin prisma interacțiunilor verbale mediate, cât și direct, prin observație directă:

(7)
C.: MOȚ + ăla de la GRĂDI:
V.I.: a: + [ai un prieten acolo care (*arată pumnul*)
C.: face năzbâtii] **m_a și ⊥ mi_a** și scos LIMBA↑ + m_a ciupit: ↑.
(vezi ANEXA 6)

(8)
V.I.: <R TU știi că eu dacă nu mă simt prea bine cățelul meu vine la mine ȘI: mă pupă ↑ și vrea să mă îmbuneze ↑ și să îmi dea o stare bună > ?↑
C: *(gesticulează din ambele mâini)* cred că CREIERUL: trimite un avion TRIST și-l trimite către CĂȚELUL + un avion **inbizi ⊥ invizibil.**
(vezi ANEXA 7)

(9)
C2: da. (*privirea îndreptată în jos*)
C.D.: ce fac zidarii? ↑
C2: < R **construiesc >**(*se uită la desen)* **⊥ NU < F ZIDEAZĂ >** (*își ridică privirea)* **așa + < îmi mai trebuie doar un pătrățel >** (*îi șoptește colegei*).
(vezi ANEXA 8)

(10)
C3: < L dacă l_a lovit alex > ↑ + + pe < F MIHAI > ↓ + < L și mihai > ↑ **o să_i ⊥ < S o să_l** lovească pe alex > ↓ *(gesticulează)*
C.D.: < R da' e bine să_l lovească mihai înapoi pe alex >? ↑
(vezi ANEXA 9)

Exemplele (7) și (8) ilustrează felul în care invitații emisiunii (în speță, copii cu vârste cuprinse între 5 și 6 ani) realizează autocorectări în cursul interacțiunii verbale cu moderatorul emisiunii. De cealaltă parte, exemplele (9) și (10) sunt simptomatice pentru autocorectări realizate de către copii spontan, necontrolat, în timpul activităților desfășurate în cadrul grădiniței în care am afectuat cercetarea. În termenii Luminiței Hoarță-Cărăușu, autocorectările de tipul (7) „m_a și ⊥ mi_a

[2] Vezi Luminița Hoarță Cărăușu (coord.), *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza", Iași, 2013.

și scos LIMBA”, (8) „ un avion inbizi ⊥ invizibil” (vezi ANEXA 4), (10) „o să_i ⊥ < S o să_l lovească pe alex” (vezi ANEXA 9) se încadrează în categoria „semnalelor de autocorecție” , care reprezintă un subtip al „semnalelor locutive” (Hoarță-Cărăușu 2003:80). Aceste „*semnale de autocorecție* servesc la precizarea unei anumite părți a enunțului și la marcarea unor greșeli făcute în plan sintactic sau semantic” (Hoarță-Cărăușu 2003:80). Astfel, privind aceste exemple, copiii au simțit nevoia de a-și corecta aserțiunile din punct de vedere gramatical, așadar, constatăm faptul că și cei mici au conștiința fenomenului pragmatic numit *autocorectare.*

Într-un alt sens, intervenția copilului din secvența dialogală (9), din ANEXA 9, este reprezentativă pentru autocorectarea prin reformulare:„< R construiesc >*(se uită la desen)* ⊥ NU < F ZIDEAZĂ > *(își ridică privirea)* așa + < îmi mai trebuie doar un pătrățel > *(îi șoptește colegei)*.”

Ca imagine sectorială, *corectarea* în comunicarea copiilor se apropie, din anumite puncte de vedere, de cea surprinsă în cadrul anchetelor dialectale. În sprijinul acestor ipoteze, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu susține că, „în cursul anchetelor dialectale, în care accentul cade pe exactitatea și autenticitatea informației, fenomenele de corectare explicită de către un alt subiect apar totuși relativ frecvent” (Ionescu-Ruxăndoiu 1995:41). În mod tendențional, asemenea subiecților surprinși în urma acestor anchete, și copiii, în comunicarea cu cei din proximitatea lui, vor „să se prezinte în fața anchetatorului drept cel mai avizat cunoscător” în tema de discuție propusă (Ionescu-Ruxăndoiu 1995:41).

Astfel, la capătul acestei expuneri demonstrative, menționez că șansa de a fi în ipostaza unui „supraveghetor” al activităților spontane desfășurate de către copii, m-a condus spre a formula ipoteza că sensibilitatea, neprevăzutul, originalitatea și dorința de epatare specifice vârstei preșcolarității favorizează tendința copiilor de a-i corecta pe cei care fac parte din registrul apropiaților săi.

ANEXE

ANEXA 1

(1)
C2: ă: + + colorez ↓ + <S toată > ↓ + < R și acoperișul și TOT > ↓ *(se uită în jos, colorează)*
C1: O: ↑ + merge? ↑ + U: ↑ + < R pot încerca >? ↑ *(îi ia carioca din mână)*
C2: ăsta_i forescent ↓ + cred ↓
C1: e FOȘFORESCENT ↑ + NU: <S forescent > + < R asta ziceam când eram mică > ↓ + + < S când m_am încurcat > ↓ *(gesticulează agitat)*
C3: <L ăsta_i cel care e flosforescent > ↓
(2)
C1: e FOȘFORESCENT ↑ + NU COȘCOCENT ↑: <S da > (râde)
C2: CORCENT ↑ (râde).

ANEXA 2

(3)
C2: ștefan ↑ + ștefan ↑ + <F ȘTEFAN > ↑ + + + <F ARIS > ↑ + <R vreau să te_ntreb ceva > ↑ + + uite ↑
C3: poftin ↑
C2: <R poftim nu poftin > ↓ + <F POFTIM > ↑.

ANEXA 3

(4)
C9: < R **cred** că e maica domnului > ↓
C.D.: < F **NU : > ↑ + < F VACA > ↑ + < R așa se mai numește buburuza >** ↓
C9: < F VACA > ? ↑
C.D.: < S da > ↑ + < R așa se mai numește > .

ANEXA 4
(5)
C9: < R **cred** că e maica domnului > ↓
C.D.: < F **NU : > ↑ + < F VACA > ↑ + < R așa se mai numește buburuza >** ↓
C9: < F VACA > ? ↑
C.D.: < S da > ↑ + < R așa se mai numește > .

ANEXA 4
(5)
C1: < R pentru că sunt plictisitori și lacomi > ↓
C4: îmi place pauza de joacă ↓
C.D.: <S să vedem zidul chinezesc > ↑
C1: **NU există zid < F CHINEZESC > + ce prostie** măi *ticiăr*↓ **nu există zid chinezesc** ↓ + **există zid ANTarctic** ↑
C.D.: te rog frumos + < R să te duci acasă și să verifici această informație > + NU accept să mă jignești ↓.

ANEXA 5
(6)
V.I.: ă: + + <R cine e cel mai bun prieten al tău >? ↑
C: ă: *(se uită într-o parte)* + + eva ↑ *(se uită atent la moderator)*
V.I.: eva [îl cheamă? ↓
C: **<F O > cheamă** ↑] + e faTĂ ↑ *(se uită pe sub sprâncene, face ochii mici)* .

ANEXA 6
(7)
C.: MOȚ + ăla de la GRĂDI:
V.I.: a: + [ai un prieten acolo care (*arată pumnul*)
C.: face năzbâtii] **m_a și ⊥ mi_a** și scos LIMBA↑ + m_a ciupit: ↑.

ANEXA 7
(8)
V.I.: <R TU știi că eu dacă nu mă simt prea bine cățelul meu vine la mine ȘI: mă pupă ↑ și vrea să mă îmbuneze ↑ și să îmi dea o stare bună > ?↑
C: *(gesticulează din ambele mâini)* cred că CREIERUL: trimite un avion TRIST și-l trimite către CĂȚELUL + un avion **inbizi ⊥ invizibil.**

ANEXA 8
(9)
C2: da. (*privirea îndreptată în jos*)
C.D.: ce fac zidarii? ↑
C2: < R **construiesc >***(se uită la desen)* **⊥ NU < F ZIDEAZĂ >** *(își ridică privirea)* **așa + < îmi mai trebuie doar un pătrățel >** *(îi șoptește colegei)*.

ANEXA 9
(10)
C3: < L dacă l_a lovit alex > ↑ + + pe < F MIHAI > ↓ + < L și mihai > ↑ **o să_i ⊥ < S o să_l** lovească pe alex > ↓ *(gesticulează cu mâinile)*
C.D.: < R da' e bine să_l lovească mihai înapoi pe alex >? ↑

BIBLIOGRAPHY:

1. Crețu, Tinca, *Psihologia vârstelor*, 2016, Iași: Editura Polirom.
2. Dascălu Jinga, Laurenția, *Corectarea și autocorectarea în conversația spontană*, Editura Academiei Române, București, 2002.
3. DTG (2023) = Pană Dindelegan, Gabriela, Rodica Zafiu, Adina Dragomirescu, Alexandru Nicolae, Adnana Boboc Apintei, *Dicționar de termeni gramaticali și concepte lingvistice conexe*, 2023, București: Editura Univers Enciclopedic.
4. GALR (II, 2008) = *Gramatica limbii române, Vol. II, Enunțul*, coordonator Valeria Guțu-Romalo, 2008, București: Editura Academiei Române.
5. Halliday, M., A., K., *Language as social semiotic:The social interpretation of language and meaning*, London: Edward Arnold, 1978.
6. Hoarță-Cărăușu, Luminița, *Elemente de analiză a structurii conversației,* 2003, Iași: Editura CERMI.
7. Hoarță-Cărăușu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită nedialectală,* 2013, Iași: Editura Universității "Alexandru Ioan-Cuza".
8. Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, *Conversația: Structuri și strategii,* 1995, București: Editura ALL.
9. Slama-Cazacu, Tatiana, *Psiholingvistica,* 1999, București: Editura ALL EDUCATIONAL.
10. Șchiopu, Ursula, Emilia Verza, *Psihologia vârstelor. Ciclurile vieții,* 1997, București: Editura Didactică și Pedagogică.

TYPES OF AUGMENTATION

Elena-Daniela Strigoiu (Marinescu)
PhD Student, University of Craiova

Abstract: *This article aims to investigate the phenomenon of augmentation in the Romanian language, going beyond the traditional analysis strictly limited to suffixal derivation. The study examines the linguistic mechanisms through which speakers express the idea of exaggerated size or heightened intensity, classifying them into three distinct categories based on their degree of transparency: formally and semantically transparent augmentation (achieved through derivation with suffixes such as -oi, -oaie, -andru), exclusively semantically transparent augmentation (achieved lexically through absolute terms such as enorm, gigant), and non-transparent or implicit augmentation (included in the definition of terms that function as intensive hypernyms, such as palat versus casă).*

Special attention is paid to the pragmatic and stylistic dimension, demonstrating that, in Romanian, formal augmentation tends to develop pejorative or grotesque connotations, whereas lexical augmentation retains an objective or admiring tone. The analysis is based on definitions provided by the Dicționarul Limbii Române (Romanian Academy) and on usage contexts that highlight fine nuances of meaning.

Keywords: *augmentation, suffixal derivation, lexical semantics, intensity, linguistic transparency.*

Introducere

În cadrul categoriei gramaticale și semantice a gradației, *augmentarea* ocupă un loc central, reprezentând procesul prin care un obiect, o ființă sau o însușire sunt prezentate ca depășind standardele obișnuite de măsură. *Augmentarea* este un fenomen extrem de productiv și adesea afectiv-pozitiv, care în limba română comportă o complexitate aparte. El nu vizează exclusiv o creștere cantitativă (volum, înălțime, greutate), ci implică adesea și o schimbare calitativă, o alterare a esenței obiectului descris.

Din punct de vedere teoretic, augmentarea se definește prin prezența în structura semantică a cuvântului, a trăsăturii (semului) [+excesiv] sau [+intensitate maximă]. Totuși, lingvistica tradițională a tins să restrângă acest fenomen doar la nivelul formării cuvintelor (derivare), ignorând adesea resursele lexicale vaste prin care limba română exprimă ideea de „mare”.

Lucrarea de față își propune să corecteze această perspectivă limitativă, argumentând că augmentarea este un fenomen transversal care operează pe trei paliere distincte de transparență: *nivelul formal* (augmentare transparentă formal și semantic), unde relația dintre cuvântul de bază și augmentativ este vizibilă prin adăugarea unui afix (ex: *ladă* /*lădoaie*); *nivelul lexical* (augmentare transparentă semantic), unde termenul în sine înseamnă „foarte mare”, fără a fi derivat (ex: *uriaș*); *nivelul conceptual* (augmentare netransparentă), unde ideea de mărime este inclusă în definiția de dicționar a cuvântului (ex: *fluviu* este, prin definiție, o apă curgătoare mare).

Obiectivul principal al acestui articol este analiza comparativă a celor trei tipuri de augmentare menționate mai sus, evidențiind diferențele stilistice dintre ele.

Metodologia de cercetare se bazează pe analiza semantică și stilistică a termenilor, având ca reper principal definițiile din *Dicționarul limbii române* (DLR), respectiv (DA); *Micul dicționar academic* (MDA) și alte dicționare generale ale limbii române, apărute la Editura Academiei Române. Vom urmări evoluția sensurilor, de la cel denotativ (sensul propriu), la cel conotativ (sensul figurat), demonstrând că alegerea tipului de augmentare depinde fundamental de intenția comunicativă a vorbitorului: aceea de a descrie obiectiv o realitate sau de a o caricaturiza.

1. Augmentarea transparentă formal și semantic (derivarea)

1.2.Derivarea cu sufixe augmentative în limba română

Augmentarea transparentă formal și semantic, cunoscută în lingvistica tradițională sub numele de *augmentare derivativă*, reprezintă procedeul cel mai vizibil de modificare a sensului unui cuvânt.

Transparența acestui mecanism rezidă în structura sa morfologică clară: vorbitorul poate identifica uşor baza lexicală (cuvântul rădăcină) și sufixul augmentativ atașat.

Lingviștii au observat o asimetrie fundamentală în limba română: în timp ce diminuarea poate fi hipocoristică (de alint), augmentarea derivativă tinde să fie depreciativă (peiorativă). Caracterul peiorativ al augmentativelor românești a fost subliniat şi de Iorgu Iordan, care observa că vorbitorul român asociază adesea dimensiunile exagerate cu o abatere de la estetică și armonie (Iordan, 1975, p. 176-183).

Rar vom folosi un sufix augmentativ pentru a lăuda măreția unui obiect. De cele mai multe ori, sufixele augmentative adaugă semele [+grotesc], [+diform] sau [+greoi]. Astfel, transparența semantică nu se referă doar la ideea de „mare", ci la ideea de „prea mare" sau „urât de mare".

În continuare, vom analiza cele mai productive modele de derivare augmentativă, grupate în funcție de sufixele utilizate.

1.2.1. Sufixele moționale și neutralizante: *-oi* și *-oaie*

1.2.1.1.Sufixul *-oi* și fenomenul masculinizării/neutralizării

Acesta este, fără îndoială, cel mai productiv și mai des întâlnit sufix augmentativ; *-oi* (pentru masculin) „are valoare augmentativă" (Laura Vasiliu, *Derivarea cu sufixe şi prefixe în Cartea cu învăţătură a diaconului Coresi din 1581*, în SMFC I, p. 243) şi „este, probabil, de origine latină: se pare că iniţial a existat femininul *-oaie* < cf. lat. *-onea* (sau *-onia*), iar forma masculină *-oi* este refăcută după forma feminină" (FCLR sec. XVI-XVIII, p. 159). Acest sufix se poate atașa atât la substantive comune, cât și, mai rar, la nume proprii şi transmite o gamă variată de sensuri. Atunci când se atașează unui substantiv feminin, acesta tinde să îl transforme într-un substantiv neutru (la singular pare masculin, la plural neutru), proces care sugerează o „obiectificare" sau o pierdere a delicateții asociate genului feminin. Conform *Gramaticii Academiei*, sufixul *-oi* (*-oaică* şi *-an)* are capacitatea de a modifica genul substantivului de bază, fenomen ce accentuează trăsătura de masivitate obiectuală (GALR, 2008, vol. I, p. 67)[1], observaţie întâlnită şi la Hristea în *Sinteze de limba română*[2].

căsoi, augmentativ al lui *casă*, „Casă mare (și urâtă, dărăpănată)" (MDA I, 333); (DA, 182)[3]; (DL, 372)[4]; (DM, 128)[5]; (DAR I, 58); (DEX, 176), *casă* +suf. *-oi*. Semantic și stilistic, se observă că definiția de dicționar include paranteza „(și urâtă, dărăpănată)". Acesta este argumentul suprem pentru natura peiorativă a augmentării formale. Termenul *casă* evocă, în mentalul colectiv românesc, ideea de cămin, protecție, intimitate (valori feminine). Prin atașarea sufixului *-oi* și transformarea în neutru (un *căsoi* / două *căsoaie*), cuvântul își pierde conotația de „cămin" și devine o simplă clădire, un volum arhitectural masiv și lipsit de estetică.

pietroi „s. n. augmentativ al lui *piatră*", (DLR, p. 589); (MDA II, 378); (DL, 418); (DM, 616); (DOOM); (DEX1975, 690), *piatră* + suf. *-oi*. Semantic și stilistic, în acest caz, nuanța peiorativă este mai estompată, predominând sensul de masivitate și greutate. Totuși, distincția este clară: o „piatră mare" poate fi o piatră prețioasă sau un monument; un „pietroi" este brut, neșlefuit, un element al naturii neprelucrate. Pietroiul sugerează materialitatea brută și potențialul contondent.

1.2.1.2.Sufixul *-oaie* și amplificarea feminină

Sufixul *-oaie* se atașează de obicei substantivelor feminine și păstrează genul acestora, dar le conferă o notă de exces, de volum necontrolat.

---

[1] În GALR *-oaică*; *-an* şi *-oi* se numără printre sufixele moţionale (le-am selectat din listă doar pe cele care au/ pot avea valoare augmentativă);

[2] „O situaţie aparte au sufixele denumite moţionale, pentru că se realizează cu ajutorul lor moţiunea, prin care înţelegem procedeul de formare a unor cuvinte masculine de la feminine şi invers. Dintre sufixele moţionale menţionăm [...] *-oaie* (din *leoaie*), şi *-oaică* (din *lupoaică*, *zmeoaică* etc.). Mai rare sunt sufixele moţionale
cu ajutorul cărora se formează substantive masculine de la feminine (de exemplu *răţoi*, derivat de la *raţă* + *-oi*) sau *curcan* (format de la *curcă* + suf. *-an*)" (Theodor Hristea, *Sinteze de limba română*, ediția a III-a, Editura Albatros, București, 1984, p. 72-73);

[3] CĂSOIU s. a. v. *căsoaie* (DA, p. 182);

[4] CĂSOAIE, *căsoaie*, s. f. 1. Augmentativ al lui c a s ă (DL, p. 372)

[5] CĂSOAIE, *căsoaie*, s. f. 1. Augmentativ al lui c a s ă (DM, p. 128)

lădoaie are structura *ladă* (s.f.) + sufixul *-oaie* = *lădoaie* (s.f.) şi lexicografic, conform dicţionarelor studiate MDA I, 1320; DEX, 638; DLR, 311; DL, 729; DM, 448, definiția este *lădoaie* = (Augmentativ al lui ladă) ladă mare, grosolană; iar semantic și stilistic, exemplul *lădoaie* este paradigmatic pentru augmentarea transparentă a obiectelor. Sufixul nu indică doar capacitatea de stocare (volumul interior), ci și aspectul exterior: grosolan, greu de manipulat, făcut din scânduri groase. Dacă diminutivul *lădiță* trimite cu gândul la un obiect prețios (o lădiță de bijuterii, o lădiță cu fructe), augmentativul *lădoaie* trimite la depozitare, praf, vechime sau utilitarism brut. Transparența semantică este totală: vorbitorul aude cuvântul și vizualizează imediat un obiect care ocupă mult spațiu.

1.2.2. Augmentarea prin sufixe de „vârstă" și statut: *-andru*

Aceasta este o categorie specială de augmentare transparentă, unde relația semantică este mai subtilă. Sufixele precum *-andru* (sau *-an*) indică, la origine, o etapă de dezvoltare biologică (tinerețe, adolescență), dar în raport cu cuvântul de bază funcționează ca augmentative de dimensiune.

cățelandru are structura *cățel* + sufixul *-andru* (provenit din neogrecescul *-andros* = bărbat/tânăr) şi lexicografic, conform MDA I, 336; DA, 209; DL, 374; DM, 129;DEX, 177, definiția este *cățelandru, cățelandri*, s.m. câine tânăr (care a trecut de vârsta de pui); (fig.) adolescent, tinerel, iar semantic și stilistic poate fi considerat un paradox al augmentării, fiind un exemplu fascinant de augmentare relativă. Dacă analizăm scara biologică: *cățel* (pui) < *cățelandru* < câine (adult). Față de forma adultă (*câine*), *cățelandru* este, tehnic, un diminutiv (e mai mic/tânăr). Însă, cuvântul este format de la baza *cățel* (pui). Față de *cățel*, *cățelandru* este un augmentativ. El desemnează acel stadiu de creștere explozivă, când animalul are labele mari, este dezarticulat în mișcări și ocupă mai mult loc decât un pui, deși nu are încă masivitatea adultului. Vorbitorul percepe *cățelandrul* ca pe un „cățel mare", un pui supradimensionat. Termenul se folosește adesea și metaforic pentru adolescenți, sugerând creșterea rapidă, nearmonioasă.

1.2.3. Alte sufixe augmentative: *-an*

Sufixul *-an* este extrem de productiv și, deși uneori indică doar apartenența (*bănățean*), în multe contexte are valoare augmentativă clară, combinată cu o notă de familiaritate sau ironie. „Sufixul *-an*[1] este de origine slavă" (FCLR IV, p. 147) şi în limba română formează derivate cu toate valorile pe care le are şi în limba de origine, printre care se întâlneşte şi valoarea augmentativă. S-a dovedit a fi un sufix productiv în limba română, derivatele formate cu acest sufix, fiind în special regionale sau populare (FCLR IV, p. 150). Este slab productiv în secolul al XVI-lea, dar începe să fie productiv din secolul următor (FCLR sec. XVI-XVIII, p. 68). Valoarea augmentativă a sufixului *-an* este întâlnită în derivatele unor baze substantivale ce denumesc fiinţe „mai mari ca dimensiune sau ca vârstă decât cele denumite prin cuvântul-bază" (FCLR IV, p. 146).

băietan, băietani s.m. (regional) „băiat mai mare" (DL, 211); „derivat din *băiat*, prin suf. augm. *-an*" (DA, 434); (MDA I, 177); (DM, 72); (DEX, 103). Cel mai frecvent, *băietan* se referă la un băiat mare, mai solid sau la un adolescent care a depășit deja vârsta copilăriei mici, dar nu a ajuns încă la maturitatea deplină; față de *băiat*, *băietanul* este un tânăr voinic, înalt, dezvoltat fizic. Aici conotația poate fi pozitivă (putere, vigoare), spre deosebire de *-oi*.

Analiza augmentării transparente formal și semantic relevă faptul că limba română utilizează derivarea nu doar pentru a clasifica dimensiunile, ci pentru a exprima o poziționare afectivă a vorbitorului față de obiectul descris. Transparența prin derivare *rădăcină + sufix* este evidentă pentru orice vorbitor nativ. Sufixele *-oi* și *-oaie* sunt capabile să genereze cuvinte noi ad-hoc, ceea ce demonstrează vitalitatea mecanismului. Cu puține excepții (unele utilizări ale lui *-an*), augmentativele derivate tind să „urâțească" obiectul, asociind mărimea cu lipsa de proporție, grosolănia sau excesul condamnabil. Un *căsoi* este mai puțin dezirabil decât o *casă*, o *lădoaie* este mai puțin valoroasă decât o *ladă*.

1.3.Augmentarea prin prefixe (superlativul prefixal)

O categorie modernă de augmentare transparentă semantic, situată la granița dintre vocabular și formarea cuvintelor, este utilizarea prefixelor neologice internaționale. Aceasta este „augmentarea științifică" sau „publicitară".

*hiper- i*ndică excesul patologic sau tehnic; *hipertensiune* (tensiune peste limita normală), *hipermarket* (magazin peste dimensiunile unui supermarket). Augmentarea este precisă, adesea măsurabilă.

super- indică superioritatea calitativă și cantitativă; în limbajul actual, *super* a devenit un adjectiv independent invariabil, funcționând ca un augmentativ absolut al calității.

mega- / giga- influența tehnologiei (*megabyte*, *gigabyte*) a transferat aceste prefixe în limbajul comun pentru a exprima dimensiuni colosale: *megastar, megastructură*. Aici, augmentarea transparentă are o notă de modernitate și spectacol.

2. Augmentarea transparentă semantic

2.1.Delimitări conceptuale: Augmentarea absolută

Această categorie este denumită „transparentă semantic", deoarece termenii utilizați poartă în însăși structura lor informațională semul [+maxim] sau [+excesiv]. Termenii augmentativi lexicali sunt autonomi și funcționează în limbă ca sinonime ale superlativului absolut. Din punct de vedere gramatical, majoritatea acestor adjective nu acceptă grade de comparație (formele pleonastice „mai enorm" sau „foarte colosal"), deoarece ele exprimă deja intensitatea maximă a unei însușiri.

În această categorie, augmentarea părăsește adesea zona peiorativului (specifică sufixelor) și intră în zona monumentalului, a grandiosului și a inefabilului.

2.2.Adjectivele de intensitate și dimensiune extremă

Acest grup include neologisme intrate în limba română (preponderent din latină sau franceză) care au înlocuit treptat expresiile populare de tipul „mare de tot".

enorm (depășirea normei) este poate cel mai frecvent augmentativ lexical din limba română contemporană; provine din latinescul *enormis,* compus din prefixul *ex-* (în afară) și *norma* (regulă); „*enorm, -ă, enormi, -e,* [At: I. GOLESCU, C. / Pl: *~i, ~e*/ E: fr *énorme,* lat *enormis, -e,* cf it *enorme*] 1 *a* (Indică dimensiunea) Care depășește cu mult dimensiunile obișnuite. 2 *a* Care are dimensiuni deosebit de mari (considerate în mod absolut sau prin comparație) [...] 3 *av* Foarte mult. 4 *av* (Ca determinant al unui adjectiv căruia îi dă valoare de superlativ absolut) Extraordinar. 5 *a* (D. suprafețe) Foarte întins. 6 *a* (D. încăperi, recipiente etc.) Foarte încăpător. 7 *a* Foarte spațios. 8 *a* (D. ape, gropi, prăpăstii etc.) Foarte adânc (și foarte lat). 9 *a* (Arată cantitatea, dimensiunea) Care este foarte îmbelșugat. 10 *a* În cantitate mare. 11 *a* (D. numere; pex, d. valori care se pot exprima numeric) Deosebit de ridicat. 12 *a* (D. prețuri, sume de bani etc.) Exorbitant. 13 (D. intensitate) Care este foarte mare. 14 *a* Care este foarte viu. 15 *a* (D. calitatea, valoarea unui lucru; adesea precedă substantivul și poartă accentul în frază) De valoare sau de însemnătate foarte mare. 16 *a* Care este foarte important. 17 *a* (Pex) Ieșit din comun Si: *deosebit.* 18 *a* (D. unități de timp) De foarte lungă durată" MDA I, 814; DEX, 386; DLR, 248-249; DL, 213; DM, 276; ceva *enorm* nu este doar „mare", ci este „în afara normei", o aberație statistică sau fizică. Augmentarea aici vizează o încălcare a limitelor așteptate. Termenul are o disponibilitate combinatorie uriașă: se poate atașa obiectelor fizice (o clădire enormă), dar și conceptelor abstracte (o greșeală enormă, o bucurie enormă, un scandal enorm). Spre deosebire de *căsoi* (care e urât), enorm este neutru stilistic – poate descrie și un dezastru, și un succes.

imens (imposibilitatea măsurării), deși este adesea folosit ca sinonim pentru *enorm*, *imens* are o nuanță distinctă; provenit din latinescul *immensus* (*in-* „ne" + *mensus* „măsurat"), literal, *imens* înseamnă „de nemăsurat". „*imens, ~ă* [At: MACEDONSKI, O. I, 130 / S și: (înv; nrc) *imenz I* Pl: *~nși, ~e* / E: fr *immense*] 1 *a* Foarte mare. 2 *a* Care nu se poate măsura Si: *enorm, nemărginit, nemăsurat, vast.* 3 *a* Alcătuit din mulți oameni sau unități. 4 *sn* (Rar) Spațiu nemărginit" MDA I, 1115; DEX, 537; DA, 488; DL, 494; DM, 375. Augmentarea semantică aici trimite către infinit sau

către ceva atât de vast încât instrumentele de măsură devin inutile. Folosim *imens* mai ales pentru suprafețe și spații deschise (*ocean imens, câmpie imensă*) sau pentru sentimente profunde (*iubire imensă*). Dacă *enorm* sugerează un volum șocant, *imens* sugerează o deschidere copleșitoare.
vast (augmentarea orizontală); acest termen este specializat pe augmentarea spațială, în special pe lățime și cuprindere. Un apartament poate fi *vast* (multe camere, holuri lungi), dar rar vom spune despre un turn că este *vast* (spunem că e *înalt* sau *uriaș*). Augmentarea prin „vastitate" implică complexitate și întindere. La nivel abstract, vorbim despre *cunoștințe vaste* (multe și diversificate), nu *cunoștințe enorme*.

Augmentarea transparentă semantic se distinge fundamental de cea formală (derivativă) prin registrul stilistic. Dacă *căsoaia* (derivare) aparține registrului familiar, popular și ironic, edificiul *imens* (lexical) aparține registrului cult, livresc sau publicistic.
Termenii precum *enorm, imens, vast* permit vorbitorului să exprime admirația, teama sau respectul în fața dimensiunilor, fără a degrada obiectul descris. Transparența lor este una a conceptului, cuvântul fiind o etichetă directă pentru ideea de „mărime absolută".

2.3.Augmentarea cu trimitere la mitologie (*uriaș, gigant, colos*)

Această subcategorie este fascinantă deoarece termenii provin din substantive care denumesc ființe mitologice sau excepționale. Prin procesul de conversiune sau prin comparație metaforică, aceștia au devenit adjective ale augmentării.

uriaș (modelul autohton), este un termen vechi în limbă (etimologie discutată, posibil maghiară *uriás* sau autohtonă), fiind cuvântul de bază în basmele românești pentru ființele supranaturale. „*uri<u>aș</u>, ~ă* [... E: mg *óriás*] 1 sm (În mitologia populară și creștină; mpl) Om de proporții supranaturale (cu o forță fizică deosebită) [...] 2 sm (Îla) De ~ Enorm. 3 smf Persoană foarte înaltă și robustă Si: colos. 4 smf Persoană cu o forță fizică deosebită Si: titan[1]. 5-6 a, av (Și legat de un adjectiv prin pp „de", redând ideea de superlativ absolut) Enorm (2)" MDA II, 1389; DEX, 1295; DLR, 332-335; DL, 592-593; DM, 909. *Uriaș* este cel mai „uman" dintre augmentative. Îl asociem adesea cu corpul omenesc sau cu efortul fizic. Expresia „pași uriași" (în evoluție) sugerează o înaintare rapidă, făcută de cineva cu picioare lungi. De asemenea, „un efort uriaș" personifică efortul, dându-i dimensiunile unui gigant.

gigant şi *colos* (dinamica puterii), deși par sinonime perfecte, o analiză fină relevă diferențe de percepție a augmentării:

gigant (din gr. *gigas, -antos*) „*gig<u>a</u>nt, ~ă* [At: MINEIUL (1776) 28[1]/2/ V: *ghi~* / Pl: *~nți, ~e*/ E: lat *gigas, -antis,* gr *γίγας, -αντος* it *gigante*] 1-2 *smf, a* (Ființă) de proporții uriașe Si: *uriaș.* 3 *smf* Construcție, întreprindere etc. uriașă. 4 *smf* (Fig) Persoană care se remarcă prin calități excepționale. 5 *sm* (Mit) Nume dat unor ființe fabuloase de statură uriașă, care s-au răsculat împotriva lui Zeus." MDA I, 997; DEX, 478; DA, 266; DL, 382; DM, 337. *Gigant* trimite la ideea de putere activă și dominație, sugerează o entitate care acționează, se extinde, înghite concurența. Augmentarea este una a vitalității și a forței de acțiune.

colos (din gr. *kolossos* – statuie mare) „*col<u>o</u>s*[1] [At: ALEXANDRESCU, M. 27/12 / Pl: *~<u>o</u>și, ~uri* sn / E: fr *colosse*] 1 *sm* Statuie gigantică. 2 *sm* Om (sau, rar, animal) de mărime mare și cu puteri neobișnuite. 3 *sn* (D. o țară; fig) Cu o întindere foarte mare. 4 *sn* (D. o țară; fig) Foarte dezvoltată din punct de vedere economic, militar etc. 5 *sm* (Fig) Personalitate culturală sau științifică extrem de importantă. 6 *sm* Obiecte de dimensiuni foarte mari. 7 *sn* Măreție. 8 *sm* (Îvr) Balaur." MDA I, 465; DEX, 227; DA, 665-666; DL, 495; DM, 168. *Colos* trimite la ideea de masivitate statică, greutate, inerție. Ceva *colosal* este impunător prin simpla prezență, nu neapărat prin mișcare. Un *scandal colosal* este unul care strivește prin magnitudine.

3. Augmentarea netransparentă (intensitatea semantică inerentă)

3.1.Cadrul teoretic: Augmentarea implicită și relația de incluziune

Dacă primele două tipuri de augmentare analizate (formală și lexicală) operau cu mărci vizibile ale dimensiunii (sufixe sau cuvinte dedicate conceptului de „mare"), cea de-a treia categorie,

augmentarea netransparentă, este o proprietate intrinsecă a semanticii anumitor termeni. Lingvistic, acest fenomen se explică prin intensitatea semantică inerentă.

Vorbim despre termeni care nu sunt, etimologic, derivați din cuvintele pe care le augmentează, dar care, în planul conținutului, funcționează ca variante hiperbolizate ale acestora. Relația dintre termenul standard și termenul augmentat netransparent este una de tip hiponimie – hiperonimie, grefată pe o scară a intensității. De exemplu, lexemul *caniculă* nu este transparent legat de *căldură* (nu au aceeași rădăcină), dar definiția canicule include obligatoriu ideea de căldură excesivă. Augmentarea este, așadar, ascunsă (inclusă) în definiție. Vorbitorul nu poate înțelege sensul cuvântului fără a decoda această componentă de intensitate.

3.2.Augmentarea nominală

În vocabularul fundamental al limbii române există numeroase perechi de cuvinte care descriu aceeași realitate, dar la scări diferite. Această distincție este esențială pentru precizia comunicării științifice și descriptive.

3.2.1. Augmentarea arhitecturală și socială

Un exemplu paradigmatic pentru augmentarea inclusă în definiție este relația dintre *casă* (clădire destinată locuirii) și *palat* (clădire somptuoasă, de dimensiuni vaste, reședință a unui suveran sau sediu al unei instituții importante). Spre deosebire de *căsoi* (care este un augmentativ cantitativ și peiorativ), *palat* este un augmentativ calitativ și cantitativ. Cuvântul *palat* (din lat. *palatium*) include în definiția sa ideea de monumentalitate. Nu putem spune „un *palat* mic” decât cu sens ironic sau metaforic, deoarece „micimea” contrazice însăși definiția termenului. Augmentarea aici atrage după sine și o schimbare de statut social: dimensiunea clădirii este un index al puterii.

Similar, relația dintre *biserică* și *catedrală* reflectă o augmentare instituțională și arhitecturală. *Catedrală* nu este doar o „biserică mare” (putem avea biserici mari care nu sunt catedrale), ci este biserica principală a unei eparhii, caracterizată de obicei prin dimensiuni monumentale. În conștiința vorbitorului obișnuit însă, termenul funcționează ca un augmentativ de dimensiune.

3.2.2. Augmentarea geografică

În terminologia științifică, augmentarea netransparentă este strict reglementată de criterii măsurabile.

fluviu, definit de dicționare ca fiind o „apă curgătoare mare (de debit și întindere mare) care se varsă în mare sau în ocean”. Augmentarea este inclusă în trăsătura [+Debit]. Vorbitorul alege termenul *fluviu* pentru a sublinia forța și mărimea cursului de apă. Trecerea de la *pârâu* la *râu* și apoi la *fluviu* reprezintă o gradație lexicală a dimensiunii, unde fiecare termen îl augmentează pe cel precedent fără a folosi sufixe.

munte este augmentativ geologic pentru *deal*; în limbajul figurat, folosim această augmentare netransparentă pentru a exprima cantități: „un *munte* de bani”, „un *munte* de probleme”.

3.3.Augmentarea verbală (intensitatea acțiunii)

Un domeniu fascinant și mai puțin explorat al augmentării netransparente este cel al verbelor. Limba română dispune de serii sinonimice în care verbele se diferențiază strict prin gradul de intensitate al acțiunii. Acestea se numesc verbe intensive.

3.3.1. Verbe de declarație și sunet (*a striga – a urla – a răcni*)

Acțiunea de a emite sunete vocalice puternice cunoaște o gradație fină: *a striga* = a vorbi tare pentru a fi auzit la distanță – este treapta standard; *a țipa* – implică o frecvență înaltă (sunet ascuțit), adesea asociată cu durerea sau spaima; *a urla* – augmentare a volumului și a duratei, adesea cu o notă de pierdere a controlului; fiind definit ca a scoate sunete prelungi, nearticulate și puternice (ca lupii sau câinii); a plânge, a se văita foarte tare, conform MDA II, 1390; DEX, 1295; DLR, 342-345; DL, 594; DM, 910. Augmentarea aici este netransparentă (cuvântul nu seamănă cu *striga*), dar efectul

este devastator: sugerează o intensitate paroxistică a emoției sau a sunetului. *a răcni*, sugerează un efort fizic violent al aparatului fonator, un sunet gros, de comandă sau de furie.

3.3.2. Verbe de mișcare (*a alerga – a goni – a zbughi*)

A alerga este termenul neutru. *A goni* sau *a galopa* (folosit pentru oameni) sunt augmentative ale vitezei. Ele includ semul [+viteză maximă] și [+urgență]. *A zbughi* include ideea de viteză instantanee (pornire bruscă), fiind o augmentare a aspectului incipient (de început) al mișcării.

3.3.3. Verbe de consum (*a mânca – a înfuleca – a hăpăi – a devora*)

Augmentarea în acest câmp semantic vizează cantitatea de mâncare ingerată într-un timp scurt și modul (lipsa manierelor, lăcomia). *A devora* provine din lat. *devorare*. Înseamnă a mânca tot, repede și cu poftă sălbatică. Este augmentativul suprem al actului hrănirii, transferat adesea în metaforă (*a devora o carte* = a citi cu o intensitate intelectuală maximă). *A înfuleca* este un termen popular care augmentează dimensiunea bolului alimentar (a băga mult în gură deodată).

3.3.4. Augmentarea stărilor psihologice și a senzațiilor

În descrierea emoțiilor, limba română refuză adesea gradația cu „foarte" (*foarte frică* sună a limbaj infantil) și preferă termeni specifici care înglobează intensitatea maximă. Aceasta este zona augmentării afective netransparente.

3.4.1. Scara fricii

Frica este o stare afectivă negativă standard; *groaza* este un sentiment puternic de teamă, provocat de un pericol mare, iminent; spaimă, teroare. Diferența dintre *frică* și *groază* este una de paralizie. *Groaza* este o *frică augmentată* până la nivelul somatic (tremur, imposibilitate de mișcare). *Teroare* – augmentează durata și presiunea psihologică a fricii.

3.4.2. Scara iubirii și admirației

Verbul a *adora* este adesea folosit abuziv în limbajul curent („ador pantofii ăștia"), dar sensul său fundamental este unul religios (adoratio – cinstirea divinității). Astfel, *a adora* este augmentativul netransparent al verbului *a iubi*. El presupune o iubire cu componentă de sacralitate, supunere și intensitate maximă. Trecerea de la „Te iubesc" la „Te ador" marchează un salt calitativ imens, realizat printr-un cuvânt complet diferit.

Augmentarea netransparentă (inclusă în definiție) demonstrează că fenomenul intensității nu este periferic limbii (limitat la câteva sufixe), ci este central. Vocabularul limbii române este structurat ierarhic, oferind vorbitorilor trepte lexicale distincte pentru a urca de la normalitate la exces. Înțelegerea acestor termeni ține de competența semantică avansată.

Concluzii

Analiza întreprinsă asupra mecanismelor de augmentare în limba română relevă faptul că exprimarea intensității și a dimensiunilor excesive nu constituie un fenomen unitar, limitat la simpla adăugare a unor sufixe, ci reprezintă un sistem complex, stratificat stilistic, semantic și pragmatic. Cercetarea de față a demonstrat existența a trei paliere distincte de realizare a augmentării, fiecare deservind o nevoie diferită de comunicare a vorbitorului.

În primul rând, *augmentarea transparentă formal și semantic* (derivarea), realizată prin sufixe specifice precum *-oi, -oaie, -andru*, se dovedește a fi marca predilectă a registrului popular și familiar. Studiul a evidențiat că această formă de augmentare este profund subiectivă. Prin mecanismul moțiunii (schimbarea genului, frecvent femininul devenit neutru/masculin, ex: *casă – căsoi*), derivatele tind să capete o încărcătură afectivă negativă. Augmentativul derivat românesc este, în majoritatea covârșitoare a cazurilor, peiorativ, ironic sau grotesc. El nu descrie doar un obiect mare, ci sancționează o abatere de la estetică și proporție.

În al doilea rând, *augmentarea transparentă semantic*, reprezentată de adjectivele superlativului absolut (*enorm, gigant, vast*), se situează la polul opus din punct de vedere stilistic.

Acești termeni aparțin preponderent registrului cult și standard, fiind utilizați pentru a exprima obiectivitatea sau, în cazul stilului beletristic, admirația și solemnitatea. Dacă augmentativul derivat „urâțește" obiectul, cel lexical îl înnobilează sau îi recunoaște statutul excepțional. Trecerea de la *„o clădirea enormă"* la *„un căsoi"* marchează degradarea perspectivei locutorului asupra aceluiași referent.

În al treilea rând, *augmentarea netransparentă* (inclusă în definiție) s-a dovedit a fi cea mai subtilă și riguroasă formă de exprimare a intensității. Termeni precum *palat, fluviu* sau *groază* nu funcționează doar ca sinonime hiperbolizate, ci reprezintă categorii taxonomice. În acest caz, augmentarea ține de clasificarea realității: intensitatea sau mărimea nu sunt trăsături accidentale, ci esențiale (definitorii).

În concluzie, bogăția sinonimică a limbii române în sfera ideii de „mare" permite vorbitorului o nuanțare extrem de fină a discursului. Alegerea dintre cele trei tipuri de augmentare nu este niciodată aleatorie, ci este dictată de intenția pragmatică: folosim derivarea pentru a ironiza și a caricaturiza, folosim lexicul cult pentru a impresiona și a descrie, și folosim termenii specifici pentru a clasifica corect realitatea. Astfel, augmentarea depășește granițele morfologiei, devenind un instrument esențial de poziționare a omului față de lumea înconjurătoare și față de excesele ei.

BIBLIOGRAPHY:

1. CLRE = *Corpus lexicografic românesc electronic*, es wurde durch den Kreis von Forschern der Abteilung für Lexikologie und Lexikographie des Alexandru-Philippide-Instituts für Rumänische Philologie von der Jassy Filiale der Rumänischen Akademie erstellt: Alina-Mihaela Bursuc, Marius-Radu Clim, Mioara Dragomir, Cristina Florescu, Gabriela Haja, Laura Manea, Mariana Nastasia, Elena Isabelle Tamba, Claudius-Marian Teodorescu, 2021, https://clre.solirom.ro/. (ultima accesare 13 aprilie 2026).
2. DA = *Dicţionarul limbii române*. Redactat sub egida Academiei Române. Sub conducerea lui Sextil Pușcariu. Tomul I, partea I: A-B, București, Librăriile Socec & Co. și C. Sfetea, 1913 (apărut pe fascicule în 1906-1912); tomul I, partea II: C, București, Tipografia Ziarului „Universul", 1940; tomul I, partea III, fascicula I: D-*de*, București, „Universul", Intreprindere Industrială a Statului, 1949; [fascicula II: *de-desţina*; şpalt, 1948]; tomul II, partea I: F-I, București, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului. Imprimeria Națională, 1934; tomul II, partea II, fascicula I: J – lacustru, București, Tipografia Ziarului „Universul" S.A., 1937; tomul II, partea II, fascicula II: Ladă – lepădа, București, Tipografia Ziarului „Universul" S.A., 1940; tomul II, partea II, fascicula III: Lepădа – lojniță, București, Tipografia Ziarului „Universul" S.A., 1948; în ediția anastatică digitală, https://dlr1.solirom.ro/. (ultima accesare 13 aprilie 2026).
3. DEX = *Dicționarul explicativ al limbii române*, ediția a III-a revăzută și adăugită, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan", (coord. Acad. Ion Coteanu, dr. Luiza Seche, dr. Mircea Seche), Editura Univers Enciclopedic Gold, Bucureşti, 2016.
4. DL = *Dicţionarul limbii române literare contemporane*. Vol. I–IV, Editura Academiei Republicii Populare Române, Bucureşti, I: (A–C), 1955; II: (D–L), 1956; III: (M–R), 1957; IV: (S–Z), 1958; în ediția anastatică digitală, https://dl.solirom.ro/. (ultima accesare 13 aprilie 2026).
5. DM = *Dicţionarul limbii române moderne*. Academia Republicii Populare Române. Institutul de Lingvistică din Bucureşti. [Sub direcţia prof. univ. D. Macrea]. Editura Academiei Republicii Populare Române, 1958; în ediția anastatică digitală, https://dm.solirom.ro/. (ultima accesare 13 aprilie 2026).
6. FCLR I – III = Graur Al., Avram Mioara (coord.) *Formarea cuvintelor în limba română,* Volumul I, *Compunerea* de Fulvia Ciobanu şi Finuţa Hasan, 1970; volumul al II-lea, *Prefixele* de Mioara Avram, Elena Carabulea, Fulvia Ciobanu, Florica Ficşinescu, Cristina Gherman,

Finuţa Hasan, Magdalena Popescu-Marin, Marina Rădulescu, I. Rizescu, Laura Vasiliu, 1978; volumul al III-lea. *Sufixele.* 1. *Derivarea verbală* de Laura Vasiliu, 1989; Editura Academiei, Bucureşti.
7. FCLR IV = Rădulescu Sala Mariana (coord.), Carabulea Elena, Contraş Eugenia, Croitor Blanca, Dinică Andreea, Gherman Cristina, Mîrzea Vasile Carmen, Popescu-Marin Magdalena, Vasiliu Laura *Formarea cuvintelor în limba română,* Volumul al IV-lea, *Sufixele, Derivarea nominală şi adverbială*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2015.
8. FCLR V = Eugenia Contraş, Cristina Gherman, Finuţa Hasan, Rodica Ocheşeanu, Magdalena Popescu-Marin (coord.) *Formarea cuvintelor în limba română din secolele al XVI-lea - al XVIII-lea*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2007.
9. GALR I = Valeria Guţu Romalo, *Gramatica limbii române*, Academia Română. Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti" , vol. I, *Cuvântul*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2008.
10. MDA = Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", *Micul dicţionar academic*, vol. I A-*Me*, vol. II *Mi*-Z, ediția a II-a, Editura Univers Enciclopedic Gold, Bucureşti, 2010.
11. SMFC I-VI = Graur, Al. (coord/ redactor responsabil), *Studii şi materiale privitoare la formarea cuvintelor în limba română,* vol. I, 1959 (redactori responsabili: Acad. Al. Graur, Prof. Jacques Byck); vol. al II-lea, 1960 (redactori responsabili: Acad. Al. Graur, Prof. Jacques Byck); vol. al III-lea, 1962 (redactor responsabil: Acad. Al. Graur); vol. al IV-lea, 1967 (redactori responsabili: Acad. Al. Graur, Mioara Avram); vol. al V-lea, 1969 (redactori responsabili: Acad. Al. Graur, Mioara Avram); vol. al Vl-lea.
12. Coteanu, Ion, *Stilistica funcțională a limbii române*, Editura Academiei Române, București, 1973.
13. Graur, Alexandru, *Tendințele actuale ale limbii române*, Editura Humanitas, București, 2007 (reeditare).
14. Hristea, Theodor, *Sinteze de limba română*, ediția a III-a, Editura Albatros, București, 1984.
15. Iordan, Iorgu, *Stilistica limbii române*, ediție definitivă, Editura Științifică, București, 1975.

THE USE OF NEOLOGISMS IN GALA GALACTION'S PROSE

Ica-Emilia Udrişte
PhD Student, National University of Science and Technology, Politehnica Bucharest, University Center of Pitești

Abstract: *Gala Galaction's prose is distinguished by an elegant style supported by the refined use of neologisms that enrich the language and enhance narrative expressiveness. He blends new words with traditional ones to convey the subtle nuances of thought, emotions, and social relationships. Neologistic nouns, adjectives, verbs, and adverbs modernize the language, refine character portrayals, and add depth to descriptions. Galaction also makes use of xenisms from French, Italian, German, English, Latin, and Greek, reflecting his broad cultural knowledge and openness to linguistic influences of his time. By harmonizing neologisms with everyday language and carefully choosing terms, he creates vivid and expressive images that capture both extraordinary events and the subtleties of daily life. In this way, neologisms serve as instruments of nuance, giving Galaction's prose depth, richness, and modernity.*

Keywords: *neologisms, xenisms, lexical innovation, literary language, Galaction.*

Criticat sau apreciat de colaboratori și de critica literară pentru valorificarea neologismului în creația sa, Galaction și-a mărturisit preferința pentru această clasă lexicală în articolul „Și poetul Horațiu gândea la fel": „Am fost unul dintre cei ce, cu primejdia cenzurii celei mai aspre, am cutezat să pun neologismul sprinten și luminos, în preajma cuvântului răzeșesc și masiv." (1961: 314).

Armonizarea neologismului cu termeni din alte sectoare ale limbii devine o particularitate a stilului acestui prozator care, receptiv la modernizarea și îmbogățirea vocabularului limbii române prin acceptarea și utilizarea „cuvintelor celor noi, aducătoare de gânduri noi" (Galaction, 1961: 315), pledează pentru alegerea judicioasă a acestora, întrucât neologismul „nu trebuie vânat fără cruțare." (Galaction, 1961: 314). Dispunând de un rafinat simț al limbii, scriitorul reușește să găsească mereu echilibrul între cuvântul „vechi" și cel nou, „purtător de nuanțe și de rezonanțe sufletești binevenite și prețioase" (Galaction, 1961: 314), a cărui utilizare este „ponderată, strict legată de conținutul fiecărei scrieri în parte." (Vlad, 1966: 288).

Analiza amplului material lexical din proza lui Gala Galaction evidențiază bogăția și frecvența neologismelor[1], în special a substantivelor și a adjectivelor, ceea ce conduce la intelectualizarea discursului narativ, la modernizarea expresiei, dar și la rafinarea impresiilor și a imaginilor artistice, sporind subtilitatea percepțiilor cititorului. Astfel, în interiorul clasei gramaticale a substantivului, lexemele inventariate pot fi grupate, fără pretenția realizării unor liste exhaustive, în următoarele categorii:

1. *substantive concrete care denumesc ființe, roluri și relații sociale*: „acolit" (III: 30), „administrator" (I: 212), „adorator" (I: 155, 156, 157), „antreprenor" (I: 10), „agent" (III: 207), „anahoret" (III: 13), „analfabet" (III: 34), „animator" (III: 12), „asociat" (III: 39, 48), „astronom" (I: 172, 173, 178), „atlet" (I: 210), „beneficiar" (III: 24, 291. 336), „bigot" (III: 53), „camaraderie" (IV: 83), „casier" (III: 24), „colaborator" (III: 72, 78, 340), „comerciant" (III: 23), „conchistador" (III: 18), „confesor" (III: 83, 84), „coreligionar" (III: 25, 215), „doctor" (III: 53, 206, 310, 312), „economist" (III: 24), „electrician" (I: 175, 180), „empirist" (III: 165), „escroc" (III: 21, 22, 310), „funcționar" (I: 98, 160, 163; III: 72), „geolog" (III: 78), „gurmand" (III: 75), „guvernantă" (III: 33), „ignorant" (III: 53, 253, 312, 355), „inițiator" (III: 91), „instalator" (I: 180), „institutor" (III: 27), „intrigant" (I: 163; IV: 144, 193), „legionar"

[1] În studiul *Neologismul în proza lui Gala Galaction* (1966), Carmen Vlad a întocmit o clasificare a neologismelor în funcție de domeniile semantice cărora le aparțin. Termenii inventariați au fost extrași doar din două volume, respectiv *Bisericuța din Răzoare* și *Mănăstirea Neamțu*. Materialul inventariat în cercetarea de față este mult mai amplu, implicând nu doar proza scurtă a scriitorului Gala Galaction, ci și romanele acestuia. Astfel, clasificarea neologismelor se va realiza în funcție de clasa lexico-gramaticală în care se încadrează termenul și vom încerca să înregistrăm doar acei termeni care nu apar în studiul realizat de Carmen Vlad.

(III: 80), „magistrat” (III: 44, 73), „mandatar” (I: 223; IV: 91, 92, 204), „marchiz” (III: 48), „mercenar” (I: 186), „mesager” (I: 155; III: 59), „milionar” (III: 18, 37, 273, 333), „multimilionar” (III: 16, 24, 37), „nabab” (III: 37), „ocultist” (III: 54), „orator” (III: 91, 336; IV: 158), „patron” (I: 179; III: 94, 97, 106), „penitent” (III: 84, 198), „penitentă” (III: 98, 120, 101), „predicator” (III: 63, 201), „prizonier” (III: 130, 131, 137, 140), „profesor” (I: 220; IV: 23, 24, 88), „profet” (III: 17, 62), „rajah” (III: 23), „reformator” (III: 102), „savant” (I: 222; III: 293, 304, 306), „secretar” (III: 15, 27, 308, 312), „specialist” (III: 75, 78, 274), „teolog” (III: 14, 50), „teuton” (I: 180), „tific” (III: 167, 168), „vizionar” (III: 21), „vulgarizator” (III: 55).

2. *substantive concrete care denumesc obiecte, locuri, fenomene și elemente ale naturii*: „afluent” (III: 79; IV: 175), „antreu” (I: 179), „argilă” (I: 79), „articol” (I: 193), „atom” (III: 56), „aviz” (I: 184), „binoclu” (III: 24, 51), „burgadă” (III: 162), „bust” (I: 79), „capsulă” (III: 56, 89), „carabină” (III: 131, 132), „catafalc” (III: 111, 112), „constelație” (I: 169, 177, 189), „crisalidă” (I: 188), „dosar” (III: 78, 86, 173), „electron” (III: 56), „eșalon” (III: 140), „film” (I: 160), „frescă” (III: 141, 309), „gramofon” (I: 210), „lunetă” (I: 173), „moleculă” (III: 56), „ozon” (III: 44), „piedestal” (III: 101), „piston” (III: 252), „pixidă” (I: 155), „pupitru” (I: 179), „relicvă” (III: 89), „tegument” (III: 56), „telegramă” (III: 65), „vehicul” (III: 49; IV: 281), „vitrou” (III: 60; IV: 273).
3. *substantive abstracte care denumesc idei, concepte, raționamente, procese mentale, termeni tehnici, științifici, acțiuni sau activități*: „absență” (III: 71), „analogie” (I: 176; III: 179), „amortisment” (III: 284), „arhitectonică” (III: 75), „bancrută” (III: 10; IV: 80, 116), „bilanț” (I: 221; IV: 71), „categorie” (III: 22, 329; IV: 36), „complexitate” (III: 55), „concepție” (III: 28, 55, 57, 69), „consecință” (III: 13), „continuitate” (I: 182; III: 53), „contradicție” (III: 197), „consistență” (III: 79, 89), „configurație” (III: 70; IV: 37), „cosmografie” (I: 173), „destinație” (III: 19), „diagramă” (III: 102), „diplomație” (III: 105), „dispută” (III: 274, 322), „distonanță” (III: 118), „diversitate” (III: 56, 106, 163), „electromagnetism” (III: 56), „egalitate” (III: 224, 207), „element” (III: 47, 80, 87, 212), „emancipare” (IV: 89; 93, 102, 103), „existență” (I: 180, 185, 197; III: 106), „finalitate” (III: 78), „fatalitate” (I: 196; III: 314; IV: 62), „fermentație” (III: 162; IV: 311), „fluiditate” (I: 195; IV: 26), „formulă” (III: 42, 85), „igienă” (I: 222), „inadvertență” (III: 88), „ipostază” (III: 66), „ipoteză” (I: 168; III: 21; IV: 16, 333), „latitudine” (III: 141; IV: 255), „logică” (I: 177; III: 307; IV: 201), „model” (III: 69; IV: 331), „ondulație” (I: 137; III: 32, 67; IV: 353), „parabolă” (III: 30), „paralelism” (I: 9), „parafrază” (III: 84), „policromie” (III: 56), „procedeu” (III: 59), „proporție” (III: 64, 86, 105), „proprietate” (III: 31, 68, 72), „prototip” (III: 42), „raționament” (I: 192; IV: 79, 92, 102), „regularitate” (III: 76), „relativitate” (III: 57), „reformă” (IV: 229), „resort” (III: 63, 90, 321), „sistem” (III: 24; IV: 26, 106), „societate” (I: 141, III: 219; IV: 95, 271), „spiritualitate” (III: 9, 69, 118, 255), „strategie” (III: 94), „tendință” (III: 34, 334; IV: 210), „teologie” (III: 27, 53, 211), „teorie” (III: 56, 59), „tradiție” (III: 27, 325; IV: 274, 283), „vibrație” (I: 9).
4. *substantive abstracte care denumesc însușiri, stări, atitudini etc.:* „abnegație” (III: 99), „adversitate” (III: 118; IV: 330), „anxietate” (IV: 330), „aroganță” (III: 49), „asiduitate” (III: 102, 337), „aversiune” (III: 28), „banalitate” (III: 33), „considerație” (I: 94, 196; IV: 91), „convalescență” (III: 101), „curiozitate” (I: 83, 154, 169, 187), „delir” (III: 168), „dispoziție” (IV: 51), „efervescență” (III: 20, 254, 302; IV: 102), „elocvență” (I: 220; III: 46; IV: 283), „emoție” (III: 54), „entuziasm” (I: 154, 172, 180; III: 23), „eroism” (III: 9, 21, 80; IV: 210), „expectativă” (III: 118), „familiaritate” (I: 190), „fanfaronadă” (I: 190), „franchețe” (I: 180; III: 26), „frenezie” (III: 64, 78; IV: 267), „frigiditate” (IV: 210), „frivolitate” (I: 184), „incertitudine” (III: 113, 118, 305; IV: 144), „indiferență” (I: 215; III: 50, 102), „infidelitate” (I: 210; III: 338), „inițiativă” (III: 91, 294), „insolență” (III: 71), „inspirație” (I: 156; III: 74; IV: 190), „insultă” (III: 25), „langoare” (III: 44), „mediocritate” (I: 171, 197; III: 86, 170), „nevralgie” (III: 106), „nevroză” (III: 12), „opacitate” (III: 79), „ostilitate” (III: 50), „perseverență” (III: 77; IV: 150, 216), „pietate” (III: 40; IV: 138), „prestanță” (I: 198), „probitate” (I: 193; III: 81, 332; IV: 237), „receptivitate” (III: 37, 311; IV: 216), „regret” (I:

153, 171, 190), „rezonanță” (III: 37), „sagacitate” (III: 76, 285; IV: 82, 89), „severitate” (I: 171, 177; III: 279, 356), „sobrietate” (III: 84), „solicitudine” (III: 13, 311), „somnolență” (I: 193), „temeritate” (III: 75), „vulgaritate” (III: 13, 340; IV: 37).

În cazul substantivelor feminine neologice terminate în sufixele -(*ț*)*ie* și -(*ț*)*iune* – terminație răspândită sub influența latinistă – se remarcă preferința prozatorului pentru cea de-a doua formă: „atențiune” (I: 174, 198; III: 17; IV: 262), „comoțiune” (I: 180; III: 65), „comisiune” (IV: 218), „comisiuni” (III: 15; IV: 318, 323), „complexiune” (III: 18, 342; IV: 82), „construcțiune” (IV: 17), „confuziune” (I: 195), „convulsiune” (III: 310; IV: 69, 78, 132), „corecțiune” (IV: 262), „corupțiune” (I: 141; III: 37), „deciziune” (I: 89), „discrețiune” (I: 220; III: 41, 46, 80), „excursiune” (I: 163, 187), „excepțiune” (IV: 190), „exhortațiune” (III: 40), „expresiune” (I: 177, 180; III: 252, 255), „iluziune” (I: 197; III: 290; IV: 111, 310), „impreciziune” (IV: 19), „incitațiune” (IV: 105), „indeciziune” (IV: 23, 183), „infecțiune” (III: 108), „inovațiune” (IV: 229), „instrucțiune” (III: 41), „invaziune” (III: 328), „obsesiune” (IV: 17), „populațiune” (III: 15), „precauțiune” (I: 142, 167; III: 23, 34), „preciziune” (I: 47; III: 11, 76, 95), „pretențiune” (III: 284), „prohibițiune” (IV: 250), „reacțiune” (I: 174, 192; IV: 284), „recepțiune” (III: 20, 47, 48), „reflexiune” (III: 60; IV: 311), „relațiune” (IV: 47, 307), „religiune” (IV: 27), „revelațiune” (IV: 114, 115), „soluțiune” (I: 160; IV: 89), speculațiunii (I: 158), „sugestiune” (IV: 274), „tranzacțiune” (I: 221).

Totodată, este evidentă și oscilația sau concurența între cele două forme care sunt prezente în textele analizate în variație liberă : „concepțiune” (I: 170, 199; III: 76) – „concepție” (III: 28, 58, 80; IV: 185), „concluziune” (I: 39, 85; III: 22, 343) – „concluzie” (III: 85, 281, 285, 314), „condițiune” (I: 193, 195; IV: 256) – „condiție” (III: 28, 75; IV: 203, 251), „confuziune” (III: 12, 73; IV: 150, 165) – „confuzie” (III: 93; IV: 189), „discuțiune” (III: 212; IV: 50, 79, 92) – „discuție” (IV: 57, 93, 278), „distincțiune” (I: 90, 176; III: 190; 330) – „distincție” (IV: 344), „emoțiune” (I: 100, 186, 187, 189) – „emoție” (III: 54, 100, 297; IV: 214), „evoluțiune” (IV: 25) – „evoluție” (IV: 25, 26, 40), „impresiune” (I: 176, 180, 203; III: 37) – „impresie” (I: 161, 178, 190, 202), „injecțiune” (III: 252, 310) – „injecție” (III: 315, 347), „intențiune” (I: 203; III: 23, 40, 48) – „intenție” (III: 49, 78, 107; IV: 333), „lecțiune” (I: 176; III: 12; IV: 36, 285) – „lecție” (I: 174, 175, 215; III: 36), „obiecție” (III: 75, 103; IV: 90, 229) – „obiecție (III: 103), „opiniune” (I: 18, 196; III: 57, 273) – „opinie (IV: 251), „senzațiune” (III: 48) – „senzație” (III: 48), „situațiune” (I: 163, 220) – „situație” (I: 95, 136, 182, 193). Dintre acestea, formele impuse de uz, dar și de dinamica limbii literare vor fi cele terminate în -(*ț*)*ie*, care au „drept efect, în planul flexiunii, întărirea tiparului flexionar feminin sg. *i-e* vs pl. -*ii*” (Dindelegan, 2008: 491), corespondentele lor în -(*ț*)*iune* având astăzi un aer învechit.

În ceea ce privește adjectivele, aceste pot fi, la rândul lor, repartizate în cinci clase, în funcție de caracteristicile atribuite referentului denumit de substantiv:

1. *adjective care descriu calități, stări emoționale, capacități mentale, trăsături de personalitate*: „abil” (III: 55, 91; IV: 27, 90), „admirabil” (III: 79, 102; IV: 106, 111), „amabil” (III: 305; IV: 34, 276), „amical” (III: 90; IV: 254), „anarhic” (IV: 14, 232, 269), „categoric” (III: 84; IV: 144, 193, 250), „ceremonios” (IV: 42), „cinic” (I: 170, 192; III: 307; IV: 53), „circumspect” (IV: 190), „complezent” (III: 305), „concesiv” (III: 278), „conciliant” (IV: 270, 280), „confortabil” (III: 303), „crispat” (III: 89, 310), „decadent” (IV: 274), „dezordonat” (III: 295; IV: 36), „dificil” (III: 17), „disciplinat” (IV: 14), „echivoc” (IV: 156, 179), „expeditiv” (III: 310), „extatic” (III: 256, 262), „genial” (IV: 120; 294), „incult” (III: 37), „indefinibil” (IV: 147, 308), „infam” (III: 305), „inflexibil” (III: 278; IV: 208, 228, 256), „ingrat” (I: 222), „insolit” (I: 175), „instinctiv” (III: 189; IV: 169), „irezistibil” (III: 63, 91; IV: 131, 284), „libidinos” (III: 309), „malefic” (III: 101; IV: 191, 351), „nebulos” (I: 190), „optimist” (III: 17; IV: 14), „perfidă” (I: 210; IV: 82, 103, 192), „resignat” (I: 193; III: 42, 224, 239), „satanic” (III: 310), „sceptic” (III: 278, 281, 352; IV: 163), „sublim” (III: 46; IV: 148, 149, 150), „superlativ” (III: 52), „teribil” (I: 94), „tific” (III: 167), „veritabil” (I: 180; III: 49, 313; IV: 98), „vorace” (III: 306).
2. *adjective care indică proprietăți perceptibile, stări fizice, calități materiale*: „asfixiat” (III: 305, 342; IV: 194), „contagios” (IV: 84, 161), „contorsionat” (IV: 284), „diafan” (III: 144, 194), „febril” (III: 295), „flasc” (IV: 193), „impalpabilă” (III: 100), „intact” (III: 14, 300; IV:

27, 115), „masiv” (III: 70; IV: 167), „palpabil” (IV: 60), „purulent” (III: 278), „facial” (III: 106), „olfactic” (IV: 157).

3. *adjective care indică statutul, rolul social sau apartenența (politică, religioasă)*: „apostolic” (III: 48, 63), „bizantin” (III: 75), „canonică” (III: 75), „capitalist” (III: 220; IV: 48), „clerical” (III: 76), „ecleziastic” (III: 28, 87, 251, 348), „imperial” (I: 76, 154; IV: 147, 148), „levantină” (III: 343), „materialist” (III: 55, 109; IV: 16), „protocolară” (III: 106; IV: 146, 318), „provincial” (I: 210; IV: 270, 336), „religios” (III: 41; IV: 80, 284, 298), „revoluționar” (III: 13), „sionist” (III: 70), „socialist” (III: 15; IV: 54, 272), „teutonă” (III: 33).
4. *adjective specifice domeniului tehnic, științific sau descriptiv-obiectiv*: „academic” (I: 220; III: 36, 322; IV: 267), „acreditată” (III: 306), „administrativ” (III: 19; IV: 39, 265), „arhitectonică” (III: 16, 258), „astral” (I: 177, 189, 190; IV: 39), „comercial” (III: 16), „cosmică” (I: 196), „edilitar” (III: 208), „electric” (I: 178, 179, 180), „euharistic” (I: 197; III: 43), „financiară” (III: 76), „legală” (IV: 232), „limitrof” (III: 13, 38), „ministerială” (I: 220; III: 76), „nominal” (I: 171), „picturală” (IV: 146), „preistoric” (IV: 90, 102), „proporțional” (I: 222), „psihologic” (III: 54), „sanitară” (III: 257), „suplimentar” (I: 193), „tehnic” (III: 74, 87), „torid” (I: 196; III: 248, 299; IV: 279).
5. *adjective care desemnează caracteristici calitative, evaluative ale fenomenelor, conceptelor, obiectelor etc.*: „artistic” (I: 154; III: 306; IV: 14), „elementar” (I: 162, 193; III: 312; IV: 24), „estetic” (I: 171; IV: 147, 151, 274), „exotice” (III: 48, 68; IV: 282), „fundamental” (III: 43), „imperios” (III: 256, 354; IV: 24, 327), „inaugural” (IV: 23, 36), „inedit” (III: 17), „inexplicabil” (III: 300; IV: 31), „inexpugnabil” (III: 305; IV: 108), „infailibil” (III: 40, 43), „indefinibilă” (IV: 147, 308), „inovatoare” (IV: 13), „introductiv” (III: 33, 38), „justificativ” (IV: 58), „pacificate” (III: 254), „paradoxal” (III: 47, 319; IV: 111, 169), „primordial” (III: 229, 285; IV: 14, 203), „prodigios” (IV: 195, 290), „proeminent” (IV: 24, 63, 159), „regenerator” (I: 167), „superlativ” (III: 52).

Deși sunt mai reduse ca frecvență, elementele verbale și adverbiale neologice au rolul de a exprima „cele mai subtile nuanțe de mișcare, capabile să comunice cât mai fidel și succint firul narativ al prozei” (Vlad, 1966, 295). Astfel, verbele pot fi clasificate în:

1. *verbe care indică acțiuni concrete și procese*: „a administra” (III: 32, 110, 183, 208), „a adopta” (III: 57; IV: 118), „a anihila” (III: 317; IV: 267), „a aplauda” (I: 154, 155, 156), „a aroma” (I: 9), „a ateriza” (III: 79), „a brava” (I: 185), „a brusca” (III: 81), „a camufla” (IV: 18), „a capitula” (III: 86; IV: 92, 210, 312), „a consolida” (III: 305, 349), „a decortica” (III: 56), „a degaja” (III: 87), „a dezagrega” (III: 11), „a dezechilibra” (III: 33), „a diversifica” (III: 292; IV: 136), „a edifica” (I: 40), „a evacua” (III: 29), „a expira” (I: 8), „a expulza” (III: 80; IV: 312), „a fecunda” (III: 311), „a fracționa” (III: 23), „a funcționa” (IV: 326), „a mobiliza” (III: 16, 90, 99), „a transfigura” (IV: 302), „a transplanta” (III: 88), „a transvaza” (III: 10, 12).
2. *verbe de relaționare, comunicare și interacțiune socială*: „a (se) adresa” (III: 55; IV: 63), „a colabora” (III: 308, 309), „a complimenta” (III: 68; IV: 165), „a comunica” (III: 72, 81, 98), „a conjura” (I: 155, 188; III: 274; IV: 300), „a declara” (III: 23; IV: 102), „a denota” (IV: 42), „a deplora” (III: 110; IV: 62), „a deprecia” (III: 54), „a deruta” (III: 252; IV: 24), „a divulga” (III: 74), „a evangheliza” (III: 31), „a evoca” (III: 114), „a propaga” (I: 171, 200; III: 9).
3. *verbe care indică acțiuni mentale, cognitive*: „a accepta” (III: 35), „a admite” (I: 168, 189; III: 28, 55), „a anticipa” (III: 342), „a armoniza” (III: 105), „a autoriza” (III: 20), „a concretiza” (III: 55), „a delibera” (III: 313), „a edifica” (I: 40), „a evalua” (III: 23), „a exalta” (III: 273; IV: 134), „a excela” (III: 57), „a hipostazia” (III: 10), „a identifica” (III: 299; IV: 27), „a implica” (III: 69), „a improviza” (III: 300), „a (se) încarna” (III: 9), „a inția” (III: 54), „a interpreta” (III: 58, 74, 120), „a domina” (III: 300), „a normaliza” (III: 291), „a raționa” (III: 216), „a recuza” (III: 340), „a umaniza” (III: 168; IV: 262).

Având rolul de a indica, în general, circumstanțele în care se desfășoară acțiunea exprimată de verb, numărul adverbelor neologice prezente în proza lui Galaction este mai redus cantitativ în

raport cu exemplele selectate din celelalte clase gramaticale analizate. Cu toate acestea, regăsim adverbe propriu-zise de tipul „forțamente" IV: 27), „funciarmente" (IV: 263), „legalmente" (IV: 118), „moralmente" (III: 342), precum și termeni proveniți din conversiuni adverbiale: „amical" (III: 78), „aprobativ" (IV: 179), „aproximativ" (III: 78), „brusc" (III: 310; IV: 352), „categoric" (III: 154), „conciliant" (III: 174), „confidențial" (III: 177), „contradictoriu" (IV: 158), „defavorabil" (IV: 143), „definitiv" (III: 180), „discret" (IV: 83), „dogmatic" (IV: 222), „franc" (IV. 277), „gutural" (IV: 222), „haotic (IV: 158), „imperturbabil" (III: 25), „inconștient" (III: 166, 207), „instinctiv" (I: 32, 224), „intim" (III: 84, 170), „intoxicat" (IV: 265), „iremediabil" (III: 119, IV: 56, 114), „metodic" (III: 64, 78), „prestigios" (IV: 157), „obstinat" (III: 96), „optimist" (IV: 14), „revelatoriu" (IV: 36), „simultan" (IV: 158), „sistematic" (IV: 206), „subit" (IV: 28), „transfigurat" (I: 169), „trivial" (III: 322).

Xenismele reprezintă alături de neologisme o categorie de cuvinte și unități frazeologice considerată „superioară în expresivitate" (Iordan, 1975: 311), utilizarea acestora fiind percepută adesea ca o formă „de impresionare, de etalare de cunoștințe" (Zugun, 2006: 316).

Prezența acestor termeni în proza lui Galaction confirmă, încă o dată, nu doar vasta sa cultură și moda lingvistică a epocii, ci și viziunea sa asupra limbajului ca spațiu de comunicare între limbi diferite. Ca atare, în textele analizate se întâlnesc italienisme – „piano" (IV: 326), „intermezzo" (III: 17, 291, 354), „d'a capo" (III: 54), „commilitone" (IV: 33), spaniolisme – „hidalgo" (IV: 52), germanisme – „Hochwürdiger" (III: 103, 105), „Hausfrau" (III: 284), englezisme – high-life" (IV: 21, 271), „sex-appeal" (III: 357) și chiar termeni din limba ebraică – „goi" (III: 215), „goim tovim" (III: 214).

Regăsite în număr mult mai mare sunt însă cuvintele și construcțiile lexicale din limba franceză, respectiv galicisme precum: „fuselés" (IV: 23), „une seconde vue" (III: 58), „sans rancune" (III: 61), „Á votre aise..." (III: 251), „À d'autres" (III: 272), „anchois" (III: 300), „Pinôt noir" (III: 300), „en-tête" (III: 307, 324), „Ma chère" (III: 308), „à l'anglaise" (III: 317), „sauf respect" (III: 329), „enfant terrible" (III: 344), „le suprême plongeon" (IV: 113), „gors bonnet" (IV: 127), „file du mauvais coton" (IV: 195), „à la Fénelon sau à la Franklin" (IV: 215), pour les peccadilles d'un poète (IV: 271), „impayable" (IV: 276), „raisonneur" (IV: 11), „un petit plongeon là-dedans" (IV: 330), „La folie du coeur!" (IV: 348).

Frecvente sunt, de asemenea, și cuvintele, expresiile sau structurile preluate din limba latină: „alias" (III: 59), „aproposito" (III: 89), „baccalaureus" (IV: 17), „distinguo" (III: 23), „redivivus" (IV: 153), „volubilis" (IV: 162), do, ut des (III: 26), „grosso-modo" (I: 172), „in abstracto" (III: 342; IV: 103), „in nuce" (III: 78), „in statu quo ante" (III: 88), „Deus Ignotus" (III: 274), „musca galeata et laureata" (III: 277), „nunc stans" (IV: 26), „in secula saeculorum" (IV: 112), „sustine et abstine" (I: 185; IV: 154), „omnia mecum porto" (IV: 198), acestora alăturându-li-se și grecisme precum – „*potos*" (IV: 57), „*symposion"* (IV: 57), „Thalatta! Thalatta!" (III: 273), „psihi-mu" (III: 275), mult mai reduse cantitativ.

În concluzie, în ansamblul operei lui Galaction, neologismul, specific registrului modern al limbii, se alătură expresiei banale construind imagini de o rară forță expresivă, reușind să redea cele mai intime vibrații ale sufletului omenesc, să realizeze cele mai sugestive portrete ale eroilor sau să modeleze în nuanțe diferite cele mai subtile sau banale aspecte ale realității. Astfel, prin structuri precum „catapiteasma sfintei indiferențe" (I: 215), „mistificata duioșie" (III: 309), „această stare de bancrută morală" (IV: 80), „calcinata simțire" (IV: 80), „suflet imprecis" (I: 92), „milă ironică și imensă" (I: 168), „nesfârșită și imbecilă sinceritate" (I: 209), „orizontul transfigurat" (III: 254), „soarele virulent" (III: 261), „vânt imprecis" (IV: 86) se evidențiază talentul inedit al prozatorului de a concretiza abstractul și de a genera imagini surprinzătoare la nivel semantic.

BIBLIOGRAPHY:

1. Marcu, Fl, *Marele dicţionar de neologisme*, Florin Marcu, Ediție revizuită, augmentată și actualizată, București, Editura Saeculum I. O., 2002.
2. Pană Dindelegan, G., *Concurența -(ț)iune – -(ț)ie; stadiul actual al fenomenului* în „Studii și cercetări lingvistice", Tom LIX, Nr. 2, 2008, p. 489-501.
3. Simion, E., Sala, M. (coord.), *Mic dicţionar academic*, Vol. I-II, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 2010.
4. Stoichițoiu-Ichim, A., *Vocabularul limbii române actuale. Dinamică, influențe, creativitate*, Editura ALL, București, 2008.
5. Vlad, C., *Neologismul în proza lui Gala Galaction*, în „Cercetări de lingvistică", an 11, nr. 2, 1966.
6. Zugun, P., *Lexicologia limbii române. Prelegeri*, Editura Tehnopress, Iași, 2009.
7. I = Galaction, G., *Opere alese. Vol. I. Nuvele, povestiri, amintiri, reverii, însemnări de călătorie*, Ediție îngrijită de Teodor Vârgolici, cu o introducere de D. Micu, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1959.
8. III = Galaction, G., *Opere alese. Vol. III. Romane*, Ediție îngrijită de Teodor Vârgolici, cu o introducere de D. Micu, Editura pentru literatură, București, 1965.
9. IV = Galaction, G., *Opere alese. Vol. IV. Romane*, Ediție îngrijită de Teodor Vârgolici, cu o introducere de D. Micu, Editura pentru literatură, București, 1965.

FINANCIAL LEXICON. MONOSEMY AND POLYSEMY

Elena-Georgiana Udrescu
PhD Student, University of Craiova

Abstract: *The financial lexicon includes monosemantic units and polysemantic units, which thus reflect the relationship between the semantic flexibility of the language and the requirement for terminological precision. In the financial lexicon, monosemy characterizes ultraspecialized terms that are part of the internal terminology. Polysemy is generally specific to external terminology. Within the financial lexicon, both internal polysemy (when a term has multiple meanings within the financial domain or in different branches of this domain) and external polysemy (when a term goes beyond the domain and enters into relation with common language or other terminologies) are encountered. The study is based on a corpus taken from the online press (financial magazines and newspapers), and the analysis of the terms is carried out by referring to the definitions recorded in the DEX. Our research aims to identify monosemantic terms, which are characterized by conceptual precision and stability, and polysemantic terms, characterized by semantic variation. At the same time, this study highlights the role of the discursive context regarding the disambiguation of meanings.*

Keywords: *financial lexicon, monosemy, polysemy, internal polysemy, external polysemy*

Monosemia

Monosemia este una dintre cele mai importante caracteristici ale termenilor. Aceasta reprezintă proprietatea unui termen de a avea un singur sens. În DȘL, monosemantismul este definit ca fiind o „calitate a cuvintelor sau a morfemelor de a exprima un singur sens, în opoziție cu cele care au mai multe sensuri. Majoritatea termenilor tehnico-științifici trebuie să aibă această calitate” (DȘL: 307). Totodată, prin monosemie există o corespondență univocă între formă și sens, unui semn lingvistic îi corespunde doar o interpretare semantică. În cadrul terminologiilor, monosemia reprezintă un principiu fundamental, prin intermediul ei fiind redusă ambiguitatea. În lexicul financiar, prin monosemie, se caracterizează termenii ultraspecializați, care fac parte din terminologia internă. În cele ce urmează vom urmări monosemia termenilor financiari din presa online, incluzând reviste și ziare financiare, iar analiza termenilor este realizată prin raportare la definițiile consemnate în DEX. Principalele obiective sunt identificarea unităților lexicale cu sens unic și stabilirea concordanței dintre sensul înregistrat în DEX și cel contextual din cadrul discursului jurnalistic economic. Pentru fiecare termen ultraspecializat, am recurs la evidențierea folosirii acestuia într-un context preluat din presa financiară online. Prin intermediul acestei proceduri metologice, este facilitată compararea sensului din discurs cu definiția oferită de DEX. Prin integrarea exemplelor contextuale este permisă o evaluare riguroasă a caracterului monosemantic al termenilor identificați. Totodată, prin exemple, este ilustrată raportarea directă la uzul din presa online de specialitate.

anuitate, s. f.[1]

În DEX, este consemnat un singur sens: „Sumă de bani (incluzând o parte din capital și dobânda corespunzătoare) care se plătește periodic (de obicei anual) spre a rambursa un capital sau o datorie. P. ext. Sumă ce se plătește anual pentru o asigurare” (DEX: 56). Termenul prezintă monosemie, fiind ultraspecializat.

> „Antreprenorii şi familiile înstărite din Franţa, îngrijoraţi de turbulenţele politice din ţară, investesc sume record în anuităţi din Luxemburg şi îşi mută alte fonduri în aşa-numite „refugii sigure”, precum Elveţia, potrivit FT” (https://www.zf.ro/eveniment/speriati-de-posibilitatea-de-a-fi-taxati-pe-avere-miliardarii-22930242, accesat la 20.10.2025)

[1] Valorile morfologice atribuite termenilor sunt preluate din DOOM[3].

arierat, s.n.

Termenul este utilizat doar în lexicul financiar, așa cum reiese și din cadrul definiției din DEX, unde este consemnat un singur sens: „obligație financiară neonorată la scadență din contracte, recunoscută de regulă și de debitori” (DEX: 67). În textele de presă financiară, observăm o evitare deliberată a acestui termen, preferându-se unele echivalente mai accesibile publicului larg, precum *plăți întârziate* sau *datorii restante*.

„Arieratele aferente contribuabililor care intră sub incidența legislației privind insolvența (incluse în categoria arieratelor nerecuperabile) au înregistrat, la rândul lor, creșteri de peste 9%, în aceeași perioadă, la 63,2 miliarde lei.” (https://www.sfin.ro/85-din-arieratele-firmelor-care-insumau-la-finalul-lunii-iulie-982-miliarde-lei-nu-se-pot-recupera/, accesat la 02.02.2024).

dividend, s.n.

În cadrul definițiilor din DEX, este consemnat doar sensul economic; astfel, termenul prezintă monosemie: „parte din profitul unei societăți pe acțiuni care revine fiecărui acționar la sfârșitul fiecărui exercițiu financiar, în raport cu acțiunile pe care le posedă” (DEX: 352).

„În cadrul adunării generale din 18 decembrie, acționarii fondului alternativ de investiții Evergent Investments (simbol bursier EVER) au aprobat cu unanimitate de voturi propunerea consiliului de administrație privind distribuirea de dividende speciale din rezervele constituite din profitul net al anilor precedenți. Dividendul brut aprobat este de 0,135 […]”. (https://www.zf.ro/burse-fonduri-mutuale/bursa-evergent-investments-va-distribui-un-dividend-brut-de-0-135-22984189, accesat la 19.12.2025)

exigibil, adj.

În DEX, este consemnat un singur sens: „ (Despre obligații bănești) A cărei executare poate fi cerută de îndată de către creditor” (DEX: 402). Termenul este monosemantic, așa cum reiese din definiție. Acesta provine din limba franceză, unde are același conținut semantic și este utilizat, la fel ca în limba română, tot în domeniul finanțelor: „Dont le payement immédiat peut être exigé[2]” (TLFI, http://stella.atilf.fr/Dendien/scripts/tlfiv5/affart.exe?19;s=3208672140;?b=0;, accesat la 23.04.2026). În limba română este păstrat același sens din limba-sursă; astfel, este explicat caracterul monosemantic.

„Situația financiară a grupului ridica semnale de alarmă încă din 2021. Potrivit raportului, la finalul lui 2023, GSP înregistra datorii restante la bugetul de stat de peste 564 milioane lei, din care peste 532 milioane lei erau deja exigibile.” (https://www.sfin.ro/300-de-milioane-de-euro-aruncate-la-gunoi-de-eximbank-prin-credite-acordate-desi-nu-se-calificau-cazul-gsp-imperiul-lui-gabriel-comanescu/, accesat la 23.04.2026).

inflație, s. f.

Termenul prezintă monosemie, așa cum reiese din cadrul definițiiloer din DEX, unde este consemnat doar sensul economic, legat de deprecierea monedei: „Fenomen specific perioadelor de criză economică, constând în deprecierea banilor de hârtie, aflați în circulație ca urmare fie a emiterii unei mase bănești peste nevoile reale ale circulației, fie a reducerii volumului producției și circulației mărfurilor, fapt ca reduce la scăderea puterii de cumpărare a banilor”.

„Mugur Isărescu, guvernatorul BNR, a avertizat miercuri, în conferința de prezentare a raportului trimestrial asupra inflației, că o creștere a datoriei publice peste 50% din PIB ar putea duce la corecții fiscale dificile.” (https://www.zf.ro/zf-24/mugur-isarescu-avertizeaza-dupa-cresterea-datoriei-publice-peste-52-22378015, accesat la 15.05.2024)

storna, vb. tranz.

În cadrul definițiilor din DEX, este un consemnat un singur sens pentru acest termen: „a rectifica o înregistrare contabilă greșit făcută în cartea sau în jurnalul de contabilitate al unei

[2] A cărui plată imediată poate fi cerută.

întreprinderi, prin adăugarea sau scăderea unei sume echivalentă cu cea greșită" (DEX: 1164). Așa cum reiese din cadrul definiției, termenul este monosemantic și este utilizat doar în lexicul financiar. „Hidroelectrica anunţă stornarea facturilor pentru octombrie şi noiembrie 2024 şi reemiterea lor până pe 20 ianuarie 2025" (https://www.zf.ro/zf-24/hidroelectrica-anunta-stornarea-facturilor-pentru-octombrie-si-22618193 , accesat la 21.12.2024),

subvenție, s. f.

În DEX, este consemnat un singur sens: „transfer nerambursabil de resurse din bugetul de stat către un anumit domeniu sau anumite întreprinderi, în schimbul respectării anumitor condiții" (DEX: 1178). Astfel, termenul este monosemantic.

„Sunt nişte subvenţii care sprijină împăduririle, dar oricând ne putem trezi că guvernul alege să taie acel program. În perioada pentru investiţii şi pentru dezvoltare suntem puţini, aşa că suntem indecişi, nu prea ştim ce ce ar trebui să facem", a spus antreprenorul în cadrul emisiunii ZF Agropower. (https://www.zf.ro/zf-agropower/zf-agropower-doru-gheorghe-fermier-din-calarasi-am-vrea-sa-facem-22906632, accesat la 19.09.2025).

Monosemia asigură corespondența univocă între termen și concept. Atât definițiile lexicografice, cât și textele preluate din presa financiară online indică faptul că stabilitatea sensului este menținută prin controlul contextului de utilizare. Deși, prin intermediul definițiilor, este fixat un sens stabil și clar delimitat, discursul jurnalistic financiar confirmă stabilizarea unui singur sens care să fie relevant în practică. În lexicul financiar, monosemia este susținută pentru evitarea ambiguității în transmiterea informației financiare.

Polisemia

Polisemia reflectă capacitatea limbajului prin care mai multe sensuri interconectate sunt asociate unei singure forme lexicale: „Prin polisemie se înţelege coexistența a cel puţin două sensuri în componenta semantică a uneia și aceleiași unități lingvistice" (Zugun 2000: 201). Sensul constă în „conţinutul noțional al cuvîntului, adică în capacitatea complexului vocal de a simboliza şi evoca o noţiune sau o notă (un aspect) a (al) unei noțiuni şi deci de a o putea înlocui în comunicarea prin limbaj, încît cuvîntul ne dispensează de perceperea directă, prin simţuri, a obiectului care stă la baza noțiunii" (Zugun 2000: 201). În comparație cu monosemia, polisemia pune în evidență dinamismul și flexibilitatea limbii.

În ceea ce privește comunicarea specializată, aceasta cere „precizie și nonambiguitate, ceea ce se reflectă în cerința ca termenul să fie monosemantic" (Bidu-Vrănceanu 2007: 112). Polisemia este considerată un factor de ambiguitate. Din perspectivă terminologică, aceasta impune o condiție restrictivă. De cele mai multe ori, prin polisemie, „unele lexeme primesc înțelesuri noi, care trebuie consemnate în dicționare" (Preda 2022: 49).

Angela Bidu-Vrănceanu propune o clasifiacre a polisemiei. Potrivit acesteia (vezi Bidu-Vrănceanu 2007: 112 - 113), polisemia poate fi *internă* (când un termen are mai multe sensuri în cadrul aceluiași domeniu sau în diferite ramuri ale domeniului) și *externă* (când un termen trece dincolo de domeniu și intră în relație cu limba comună sau cu alte terminologii).

Polisemia intradomenială constă în dezvoltarea semantică a unui termen în cadrul aceluiași domeniu în care s-a constituit inițial. În comparație cu polisemia intradomenială, cea interdomenială constă în dezvoltarea de sensuri noi a unui termen în alte domenii de specialitate.

Pentru terminologia externă, sunt reprezentative situațiile prin care un termen specializat dobândește un sens nou. Sensul nou este condiționat de „încălcarea registrului stilistic și se utilizează în alte contexte lingvistoce. Se creează o contextualizare specifică noului sens, iar termenul tehnico-științific își pierde caracterul monoreferențial și monosemantic" (Bidu-Vrănceanu 2007: 115).

În cele ce urmează vom urmări polisemia termenilor financiari din presa online, iar analiza acestora se va realiza pe baza definițiilor din DEX. Vom urmări cazurile de polisemie și clasificarea acesteia în trei ramuri: intradomenială (în cadrul domeniului financiar), interdomenială (între domeniul financiar și alte terminologii) și externă (între domeniul financiar și lexicul comun). Pentru fiecare termen din diferitele subdomenii financiare sunt prezentate exemple din presa financiară

online. Prin intermediul acestei metode este surprinsă dinamica semantică a termenilor identificați. De asemenea, este surprins modul în care polisemia se manifestă în discursul jurnalistic contemporan.

actuar, s. m.

În DEX sunt consemnate două sensuri: „1. Specialist în calcule statistice privitoare la asigurări și, în general, la probleme financiare. 2. Scrib care redacta procesele verbale la romani". Termenul prezintă polisemie interdomenială. Primul sens este utilizat în domeniul financiar, iar al doilea este unul istoric.

„Adriana Matache are o experienţă de peste 14 ani ca actuar şi auditor financiar. Ea s-a alăturat echipei Allianz-Ţiriac în 2017, în calitate de director al departamentului de actuariat financiar" (https://www.zf.ro/banci-si-asigurari/adriana-matache-a-primit-unda-verde-de-la-asf-pentru-un-nou-mandat-22963577, accesat la 02.12.2025). Sintagmele specializate utilizate în presa online, precum *actuariat financiar*, fixează, fără ambiguitate, aria de aplicare a termenului, având rolul de delimitare contextuală.

amortiza, vb. tranz.

Conform definițiilor din DEX, termenul este polisemantic: „1. A împiedica propagarea unui zgomot, a unui șoc. A scădea progresiv, în timp, amplitudinea unei mărimi caracteristice pentru un fenomen de ondulație. 2. A stinge treptat creditele pe termen lung prin plăți succesive sau prin răscumpărarea creanțelor. A recupera o investiție" (DEX: 41). Termenul *amortizare* prezintă polisemie interdomenială. Primul sens aparține domeniului fizic și tehnic, iar al doilea aparține lexicului financiar.

„Creşterile de preţuri de la începutul conflictului au fost modeste, influenţate în principal de preţurile mai mari la petrol şi amortizate de livrările globale consistente de cereale" (https://www.capital.ro/preturile-alimentelor-cresc-la-nivel-global-indicele-fao-urca-in-martie-2026-pe-fondul-scumpirii-energiei.html, accesat la 17.04.2026).

bancher, s. m.

În DEX, sunt consemnate două sensuri: „1. Proprietar sau mare acționar al unei bănci. 2. (La unele jocuri de cărți) Persoană care conduce jocul și dispune de o sumă suficientă de bani pentru a acoperi mizele celorlalți jucători" (DEX: 96). Primul sens aparține domeniului financiar și bancar. Al doilea sens aparține domeniului jocurilor de noroc. Astfel, termenul prezintă polisemie interdomenială. Termenul *bancher* provine din fr. *banquier*, care, initial, desemna un intermediar financiar. În ceea ce privește al doilea sens, acesta a fost transferat prin analogie asupra persoanei care deținea fonduri suficiente pentru susținerea jocului și pentru acoperirea câștigurilor: „ Il se dit aussi, en termes de Jeux, de Celui qui tient le jeu contre tous ceux qui veulent jouer avec lui et qui met sur table une certaine somme d'argent pour les payer lorsqu'ils gagnent"[3] (TLFI, http://stella.atilf.fr/Dendien/scripts/tlfiv5/affart.exe?19;s=2907861645;?b=0;, accesat la 24.04.2026). Termenul este preluat în acest domeniu și adaptat astfel încât să desemneze un rol similar: distribuirea și gestionarea banilor.

„Într-un mediu cu presiuni bugetare, consolidare fiscală şi incertitudine politică, cel mai puternic bancher din România leagă explicit evoluţia economiei şi a creditării de stabilitatea deciziilor politice, dar susţine că liderul sistemului bancar local este pregătit să crească şi într-un scenariu macroeconomic mai puţin favorabil" (https://www.zf.ro/zf-24/omer-tetik-banca-transilvania-stabilitatea-politica-extrem-22995464, accesat la 29.12.2025).

credita, vb. tranz.

În DEX, sunt consemnate două sensuri care aparțin aceluiași domeniu: „1. A acorda sau a deschide cuiva un credit; a împrumuta pe cineva cu o sumă de bani; a vinde cuiva pe credit. 2. A face

[3] Se spune, de asemenea, în termeni de jocuri, despre Cel care ține jocul împotriva tuturor celor care vor să joace cu el și care pune pe masă o anumită sumă de bani pentru a-i plăti când câștigă.

o înregistrare în creditul unui cont” (DEX: 269). Primul sens aparține domeniului bancar, iar al doilea sens aparține domeniului contabilității. Astfel, termenul prezintă polisemia intradomenială, având în vedere sensurile diferite în cadrul aceluiași domeniu (domeniul financiar).

„Dar cifrele ne pot fura. Noi stăm cu un raport credit la depozite de aproximativ 67%. În concluzie, creditățm mai puțin decât economisim.” (https://www.zf.ro/zf-24/florin-danescu-director-executiv-arb-asociatia-romana-bancilor-22958408, accesat la 22.04.2026)

„Cât de mult creditează Banca Transilvania companiile şi cum evoluează creditarea retail? Liderul pieţei bancare româneşti are aproape 500.000 de clienţi companii şi peste 4 milioane de clienţi persoane fizice” (https://www.zf.ro/banci-si-asigurari/cat-mult-crediteaza-banca-transilvania-companiile-evolueaza-22932304, accesat la 23.10.2025).

curs, s. n.

În DEX, sunt consemnate trei sensuri: „I. 1. Mișcarea unei ape curgătoare în direcția pantei; p. ext. albia, întinderea sau direcția unei ape curgătoare. 2. (Înv.) Mers (repede). II. Fig. 1. trecere, durată, interval (de timp). 2. Desfășurare, mers, direcție a unor evenimente. III. Preț la care valorile imobiliare se tranzacționează, la un moment dat, la bursa de valori, în funcție de raportul dintre cerere și ofertă. *Curs de schimb valutar* = raport de schimb dintre două monede. *Cursul acțiunilor* = prețul la care se vând și se cumpăr acțiunile la un moment dat. *Cursul bursei* = prețul la care este cotată la un moment dat, la bursă, o hârtie de valoare, o valută străină etc.” (DEX: 286 – 287). Sensul abstract provine (metaforic) din sensul concret. Termenul prezintă polisemie interdomenială, regăsindu-se în domenii diferite, precum: geografie, economie. De asemenea, în cadrul definiției este indicat și un arhaism. În ceea ce privește ordinea sensurilor, din sensul învechit provin și celelalte, așa cum reiese din MDA: „ 1-2 (Înv.) Mers (repede). 3 (Înv) Alergare. 4 Mişcare a unei ape în direcţia pantei. 5 (Pex) Albie. 6 (is —ul upei) Linia pe unde apa curge mai repede. 7-9 Scurgere de (lacrimi), puroi, (sânge). 10 (Înv: fig) Cronică. 11 Mişcare reală sau aparentă a corpurilor cereşti. 12 (Fig) Interval de timp. 13 (Îlav) În ul În timpul cât durează ceva. 14 (Îlav) În = de În timp de. 15 (Îe) A da —unei cereri A rezolva o cerere. 16 Valoare în bani, la un moment dat, a unei hârtii de valoare în raport cu altă hârtie de valoare. 17 (Îs) —ul acțiunilor Preţul la care se vând şi se cumpără acţiunile la un moment dat. 18 (5) “ul bursei Preţul la care este cotată, la un moment dat, la bursă, O hârtie de valoare, o monedă (străină) etc. 19 Putere de circulaţie a unei monede” (MDA: 765). Ordinea sensurilor reflectă o derivare semantică radicală, organizată în jurul sensului concret (*mers*) către sensuri metaforice și abstracte. Ideea de *circulație, mers* este păstrată și în cadrul sensului financiar. Astfel, termenul prezintă polisemie între un sens propriu și un sens figurat.

„Zvonul potrivit căruia Trump ar reduce cheltuielile militare, care ar viza, în special, programul de luptă F-35, a generat scăderea acţiunilor Lockheed cu aproae 5% la cursul bursei de azi” https://www.zf.ro/business-international/valoarea-de-piata-a-lockheed-a-scazut-cu-3-5-miliarde-de-dolari-dupa-un-mesaj-transmis-de-trump-16026360, accesat la 02.01.2026).

deficit, s. n.

În DEX, este consemnat un singur sens: „Diferență cu care cheltuielile întrec veniturile; p. ext. pierdere (bănească); lipsă” (DEX: 306). Termenul prezintă polisemie externă, fiind utilizat în lexicul comun, domeniul financiar.

„Deficitul bugetar s-a redus uşor, la 6,4% din PIB, faţă de 7,1% din PIB în aceeaşi perioadă a lui 2024.” (https://www.zf.ro/eveniment/fondurile-ue-au-salvant-bugetul-pe-2025-la-11-luni-veniturile-din-22996915, accesat la 30.12.2025).

În lexicul financiar, analiza polisemiei, realizată prin intermediul definițiilor din DEX și prin intermediul textelor din care reiese uzul din presa financiară online, evidențiază coexistența dintre tendința de specializare impusă de discursul financiar și potențialul semantic multiplu pe care îl au termenii. Polisemia funcționează ca resursă semantică gestionată prin intermediul contextelor.

BIBLIOGRAPHY :

1. *Revista Capital*, https://www.capital.ro/.
2. *TLFI*, http://atilf.atilf.fr/.
3. *Ziarul Bursa*, https://www.bursa.ro/.
4. *Ziarul financiar*, https://www.zf.ro/.
5. *Ziarul Săptămâna financiară*, https://www.sfin.ro/.
6. Bidu-Vrănceanu, Angela, 2007, *Lexicul specializat în mișcare de la dicționare la texte*, București, Editura Universității din București.
7. Preda, Angelica, 2022, *Terminologia textilă,* Craiova, Editura Universitaria.
8. Zugun, Petru, 2000, *Lexicologia limbii române*, Iași, Editura Tehnopress.
9. DEX = Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", 2016, *Dicționarul explicativ al limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic.
10. DOOM^3 = Vintilă-Rădulescu, Ioana (coord.), 2001, *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române,* București, Editura Univers Enciclopedic Gold.
11. DȘL = Bidu-Vrănceanu, Angela și colab., 1997, *Dicționar general de științe ale limbii*, București, Editura Științifică.
12. MDA = Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", 2002, *Micul dicționar academic*, vol. II, București, Editura Univers Enciclopedic.

DIACHRONIC, DIATOPIC AND DIAPHASIC DYNAMISM OF THE "VERICE" AND "VERICINE" FORMS

Paula Munteanu
PhD Candidate, „Alexandru Ioan Cuza" University of Iași

Abstract: *The paper investigates two archaic forms of the indefinite pronouns in Romanian, verice and vericine, integrated in the series of compounds with the generalization element veri- (lat. velis), in order to highlight the mechanisms of variation and linguistic evolution specific to the period of constitution of modern Romanian. The analysis is based on an extensive corpus of historical texts (legal documents, press, administrative and literary texts), following the behavior of these forms from a diachronic, diatopic and diaphasic perspective. Diachronically, vericine has been attested since 1632, and verice since 1712; both of them have known a period of maximum vitality in the second half of the nineteenth century, when they functioned as productive marks of the indefinite generalizer. At this stage, they coexisted with competing forms (oricine - whoever, orice - whatever, fiecine - everyone), in a still unstable and standardised pronominal system. In the twentieth century, their frequency progressively decreased, having been gradually eliminated from current use and preserved only in formal registers or in metalinguistic contexts and in quotations. The diatopic analysis reveals a wide distribution of these forms throughout the Dacoromanian area, with a conservation nucleus in Transylvania, from where it is broadcast to Muntenia and Moldavia through the media. This circulation confirms their status as elements of cultivated language and the role of the press as a vector of standardization and linguistic preservation. From a diaphasic perspective, verice and vericine appear mainly in formal registers, especially in the legal, administrative and publicistic discourse, where they perform the function of generalization in a normative framework. Their persistence in these contexts explains their relatively long survival, even after the imposition of modern forms in the standard language. Overall, the evolution of the verice and vericine forms reflects the competition, functional specialization and norming processes characteristic to the modernization of the Romanian language, illustrating the transition from a variable pronominal system to a standardized one.*

Keywords: *verice; vericine; diachrony; linguistic variation and standardization*

1. Analiza termenului verice

1.1.Considerații introductive asupra termenului

Forma *verice* reprezintă una dintre cele mai stabile și mai productive variante vechi ale pronumelui și adjectivului pronominal nehotărât modern *orice.* Este formată cu elementul *veri-*, caracteristic limbii vechi, utilizat pentru exprimarea generalizării + *-ce*.

În *Dicționarul* lui Laurian și Massim, forma apare constant, însă scrisă diferit; de cele mai multe ori, 388 atestări, din primul volum, aceasta apare notată *veri-ce*, atât ca pronume nehotărât, cât și ca adjectiv pronominal nehotărât. Totodată, forma este înregistrată în LM și sub veșmântul *verce*, 29 de apariții, în primul volum sub cercetare, iar de 13 ori se prezintă cu forma *verice*.

Importanța termenului *verice* este dublă: pe de o parte, prin frecvența mare și durata mare de utilizare documentată în presa istorică, iar pe de altă parte, prin faptul că este atestat atât ca adjectiv pronominal, cât și ca pronume. Corpusul (vezi *anexa 2* – via *Arcanum*) permite urmărirea continuă a acestei forme pe un interval larg, de la prima atestare (1839) până la utilizări metalingvistice și citate în a doua jumătate a secolului XX.

1.2.Analiza diacronică

Prima atestare a termenului apare în anul **1712**, conform DLR, într-un text religios: „Iară cei ce vă veți îmtîmpla a citi, **verice** greșeală veți afla, îndreptați cu duhul blîndețelor.", iar ultima apariție este **1829**, într-un document istoric, Arh. Olt. IX, 35: „Să fie iertați toți cîți îmi vor fi greșit și **verice** rău mi-ar fi făcut".

În colecția digitală de presă istorică forma *verice* apare prima dată în anul **1839**, în alfabet chirilic „Ocna de rădică sare pe **verice**"[1] (*Foae sătească* nr. 12, 18.06.1839). Această primă atestare este relevantă, deoarece indică utilizarea formei într-un context administrativ, ceea ce sugerează o circulație deja consolidată a termenului în limba scrisă a epocii (vezi atestare DLR – anul 1712).

Începând cu anul 1852, *verice* cunoaște o expansiune rapidă, fiind atestată frecvent în publicații de mare prestigiu precum *Gazeta Transilvaniei*: „Mai pre sus de **verice** partit politic, noi ne adresămm, pentru sprijinirea acestei societăți, cătră românii de **verice** clasă" (nr. 58, p. 231, 26.07.1867), *Gazeta de Moldavia*: „și noi vom însoți din toată inima cu **verice** proiect, cu **orice** gândire, carea," (nr. 88, p. 344, 11.05.1856) sau *Românulu*: „de **verice** responsabilitate, pe spinarea întreprinzătorului toate greșelele comise" (nr. 346, p. 1129, 12.12.1862). Perioada cuprinsă între 1852 și 1875 poate fi considerată drept una de vitalitate, în care *verice* este forma dominantă pentru exprimarea valorii de generalizare.

Din utimele decenii ale secolului al XIX-lea, se observă o coexistență clară între *verice* și *orice*. Deși forma modernă exista, *verice* rămâne extrem de frecventă, mai ales în texte juridice: „în momentul încetării mele din viață fie pentru **veri-ce** altă nulitate s-ar putea învoca" (*Timpul*, nr. 50, 11.06.1876) și administrative: „suntem egali fără **veri-ce** distincțiune și supuși voinței majorității" (*Lupta*, nr. 132, 06.12.1885).

Verice nu dispare brusc, continuă să fie utilizată în texte oficiale: „să ridice la această o pretențiune din **verice** titlu de drept" (*Glasul Bucovinei*, nr. 4499, 16.02.1935) și publicistice: „doritor de a ocoli **verice** greșeli în practica meseriei sale." (*Curentul*, nr. 862, 18.06.1930) până în anii 1930-1940, iar ulterior apare în contexte istorice, citate sau metalingvistice. Articolul din revista *Transilvania* (nr. 9, 01.02.1942) este interesant de dat exemplu, întrucât forma *verice* este analizată ca termen vechi, alături de *vericine și vericare:* „cercetând termenii nehotărîți românești fiecine, fiece etc; oarecine, oarece etc.; oricine, orice etc.; vericine, **verice** etc.;"

Ultima atestare apare în anul **1995**, în *Adevărul, Jurnal Arădean* (nr. 1371, 07.01.1995): „Dar, mai departe, se stipula: „Consiliul îl poate obliga pe prefect să fie prezent la **veri ce** deliberări". Lasă, astăzi, Văcăroiu omul guvernului din **verice** județ la cheremul consiliului care să zicem ar putea fi cam de... opoziție? Nu prea am auzit.", într-un registru publicistic. De remarcat este că în anul **1961**, deja termenul trebuia să fie explicat printr-o formă echivalentă, cunoscută, „orice", redactorul simte nevoia să explice forma, punând între paranteze echivaletul, ceea ce arată că *verice* devenise necunoscut pentru cititori: „vineri într-acest oraș numai dă adunătură de oameni, să se facă tîrg următor pe toată săptămîna cu obor de vitei dă zahirea și dă **verice** (***orice***) altă trebuință lucruri din susul orașului pă moșia sft mînăstiri Cotmeana dintracel județ, fiind loc slobod. Și la acele lucru că dă ale mîncării ce se va aduce, vamă să nu ia." (*Secera și Ciocanul*, nr. 2092, 22.01.1961)

1.3.Analiza diatopică

Distribuția geografică a termenului *verice* este foarte largă. Primele atestări provin din Moldova, însă foarte rapid forma se răspândește în Transilvania, Muntenia, Bucovina, Banat, Oltenia.

Moldova oferă unele dintre cele mai timpurii și consistente atestări ale formei vechi *verice*. În *Foae sătească*, nr. 12, p. 60, 1839: „Ocna de rădică sare pe **verice**", ulterior în *Gazeta de Moldavia* (nr. 88, p. 344, 11.05.1856): „și noi vom însoți din toată inima cu **verice** proiect, cu **orice** gândire, carea,", forma fiind utilizată într-un registru publicistic solemn, aceste exemple atestă faptul că forma *verice* era deja stabilizată în limbajul scris.

Transilvania reprezintă un nucleu major de difuzare a formei *verice*. În *Gazeta Transilvaniei*, apare frecvent în articole politice: „Mai pre sus de **verice** partit politic, noi ne adresăm, pentru sprijinirea acestei societăți, cătră românii de **verice** clasă" (nr. 58, p. 231, 26.07.1867) și culturale. De asemenea, în publicații precum *Telegraful Român* (Sibiu): „sau de s-ar stabili în porturile, orașele ori **verice** alte locuri din ambele teritoare" (nr. 53, 06.07.1875) sau *Românul* (Arad): „de **verice** responsabilitate, pe spinarea întreprinzătorului toate greșelele comise" (nr. 346, p. 1129, 12.12. 1862), forma este utilizată cu regularitate în texte de analiză politică, educațională și administrativă.

[1] Transcrierea noastră.

În Muntenia, *verice* este bine reprezentat în presa oficială și politică. În *Monitorul Oficial*, forma apare în formule juridice precum *verice plată*: „După trecerea acestui termen dreptul de a reclama **verice** plată este prescris.” (nr. 257, p. 11829, 16.02.1914) sau *verice administrație/sume:* „precum și să primească dela **veri-ce** administrație sau particulari **veri-ce** sume de bani” (nr. 55, p. 2699, 09.06.1915).

1.4. Analiza diafazică

Din perspectivă diafazică, *verice* apare predominant în registrele formale, fiind sporadic prezent în texte literare.

Cele mai numeroase atestări provin din texte administrative și legislative, unde *verice* este utilizat în formule precum: *verice abatere*: „**Veri-ce** abatere din partea funcționarilor administrațiunei exterioare atrage după dânsa următoarele pedepse” (*Colecție Muzeul Național București*, 1892).

Concluzie

Analiza formei *verice* evidențiază un parcurs complex și reprezentativ pentru dinamica limbii române, ilustrând mecanismele de variație, stabilizate și normare caracteristice perioadei de constituire a limbii române moderne.

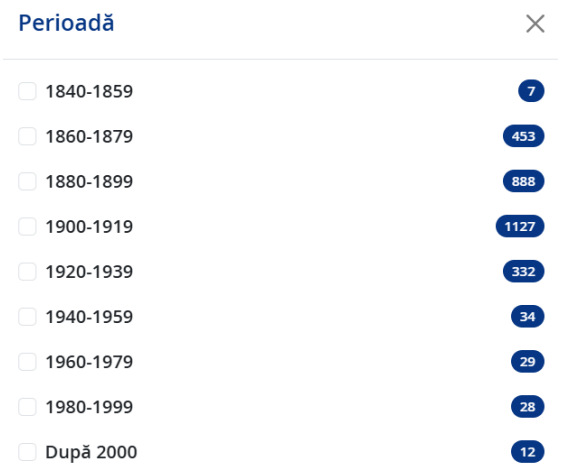

Figura 4. Extras din *Arcanum* de la cuvântul *verice*

2. Analiza termenului vericine

2.1.Considerații introductive asupra termenului

Termenul *vericine* reprezintă o formă veche a pronumelui nehotărât *oricine*, integrată în seria compuselor cu elementul *veri-* (< lat. *velis*). Aceeași structură se regăsește în forme precum *vericare, vericui, vericum, veriunde* – ceea ce confirmă existența unui sistem pronominal vechi coerent. În Dicționarul LM, forma apare notată *veri-cine*, de șapte ori, și *vericine*, de trei ori.

2.2.Analiza diacronică

Vericine apare în DLR, definit ca pronume nehotărât arhaic, cu sensul de „oricine”, iar prima atestare apare este înregistrată în anul **1632**, într-un document juridic, „Să fie moșie....coconilor...și strenepoților lui...și **vericine** va fi de rudenie dumnelui”, un context de act de donație sau succesiune, cu funcție juridică clară. Ultima atestare, **1940**, la Camil Petrescu în romanul *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*: „**Vericine** va încerca să lupte împotriva stăpânirii va fi pe loc împușcat”.

În presa digitală, via *Arcanum* apare prima dată în *Gazeta Transilvaniei*, în anul **1852**, „**vericine** până in câtu se ferescă asemeni traducători de falsificarea scripteloră și a tesatelorii, după cum adeca le vine la gestasiasa socoteală.”, forma aparând într-un limbaj juridic. Un an mai târziu, aceeași

publicație revine cu o nouă atestare, de această dată în alfabet chirilic: „din care poate încheie **vericine**, că lucrurile în Turcia stau întru adevăru că nu se poate mai rău și că crisa ajunse în culmea sa.” (*Gazeta Transilvaniei*, nr. 68, 26.08.1853). Faptul că termenul apare în două grafii diferite, dar în același timp de discurs, arată instabilitatea limbii de la acel moment, în ceea ce privește alfabetul.

În anul 1860, forma se răspândește în presa arădeană. În *Românul* (nr. 246, 03.09.1861) întâlnim construcția „**veri-cine** va fi doritor”, unde segmentarea prin cratimă sugerează o tranziție grafică; în *Buciumulu* (nr. 129, 16.10.1863) forma apare într-o relatare publicistică: „va să zică: că a putut înțelege **veri-cine**, că nici președintele D. Prefectu a fostu la solemnitate, și aceștia sunt în capul lucrurilor scolastice în județul Vlasca...”. Aceste exemple certifică faptul că *vericine* circula în mod natural în presa vremii, fiind utilizat în contexte variate, de la relatări cotidiene la comentarii politice.

În ultimele decenii ale secolului al XIX-lea, forma se stabilizează în registre oficiale și juridice. În *Concordia* (nr. 90, 20.11.1864), termenul apare într-un articol care notează „12. **Veri-cine**, care aduce societății unu daru însemnat se numește binefăcătorul ei.”. În *Românul* (04.09.1866) se notează: „era un centru de întrunire din care **veri-cine** ieșea mai regenerat de cum intrase”.

După 1870, termenul se extinde în presa bucureșteană și ieșeană. În *Timpul* (nr. 48, 09.-6.1876), apare într-un portret politic: „Onest, activ, cunoscând perfect datoriile sale, modest și amabil cu **veri-cine**.” În *Curierul Foaea Intereselor Generale* (nr. 78, 13.07.1884) întâlnim o situație interesantă: „primitor de **veri-cine**..., dar casa sa din contra, ea va fi închisă pentru oricine...”, ceea ce arată coexsitența a formei vechi cu cea modernă.

În primele decenii ale secolului al XX, *vericine* rezistă în registre juridice, administrative și publicistice, deși frecvența sa scade. În *Adevărul* (nr. 6047, 20.06.1906) se notează că „o vizită a sa va fi...intructivă pentru **vericine**.” În *Opinia* (nr. 33, 23.12.1906), termenul apare într-un context oficial: „**Veri-cine** observând o contravenție...poate depune o plângere...”. În Universul (nr. 170, 22.06.1915), forma este folosită într-un articol politic: „Înainte de a începe o conversațiune...cu **vericine**, trebuie să știn exact...”.

În *Dimineața copiilor* (nr. 446, 28.08.**1932**), ni se explică că „La pronume vom scrie la un loc următoarele: careva, celălalt, cestălalt, cineva, ceva, fiecare, fiecare, fiecine, fiecine, fiece, fieşce, niciunul niciuna, nicio, oarecare, oareşcare, oarece, oareşce, oricare, orişicare, oricine, orişicine, orice, orişice, vericare, **vericine**, vreunul, vreuna, vreo.”, fiind niște reguli ortografice, „așa cum au fost hotărîte de Academia Română”.

Ultima atestare provine din revista *Transilvania* (nr. 9, 01.09.**1942**), într-un articol lingvistic: „în ultima lucrare amintită mai sus, cercetând termenii nehotăriţi românești fiecine, fiece,etc.; oarecine,oarece,etc. ; oricine, orice,etc. ; **vericine,** verice etc. ; cineva, ceva etc. ; oarecumva etc., ajunge la concluzia că, în ciuda aspectului exterior destul de deosebit al grupului termenilor nehotăriţi”; termenul este analizat nu ca un element activ al limbii, ci ca un fapt la care se contemplă, fiind deja în curs de eliminare. Precizăm că forma în sine mai apare după acest an, doar că retrospectiv, în diferse citate înainte de anul 1942.

Figura 5. Extras din *Arcanum* de la cuvântul *vericine*

Astfel, analiza diacronică a termenului *vericine* confirmă statutul său de pronume nehotărât arhaic, cu sensul de „oricine", evoluția termenului prezentând un traseu clar delimitat, care reflectă transformările limbii române, în secolele XVIII-XIX, cuvântul continuă să circule, iar prima atestare din presa istorică, 1852, demonstrează că *vericine* era încă activ în spațiul transilvănean, într-o limbă aflată în plin proces de modernizare. Această apariție marchează o etapă intermediară în care cuvântul este încă funcțional, deși supus presiunii formelor concurente (*oricine, fiecine*).

2.3.Analiza diatopică

Distribuția geografică a formei *vericine* în presa românească dintre 1852 și 1942 dezvăluie un traseu lingvistic coerent, primele atestări ale termenului provin din Transilvania, ceea ce indică faptul că această regiune a funcționat ca spațiu de conservare a formelor pronominale vechi. În *Gazeta Transilvaniei* (nr. 6, 19.01.1852), termenul apare într-un context administrativ: „...apoiu judece **vericine** până în cât se feresc asemeni traducători de falsificarea scriptelor și a testelor...". Transilvania este zona cu cele mai multe atestări timpurii: *Românul* (03.09.1861): „sînt de vănzare și de închiriat, **veri-cine** va fi doritor, le poate vizita înțelegîndu-să cu proprietarul lor carele locuiește într-însele.", *Condordia* (nr. 52, 12.07.1863), *Gazeta Transilvaniei* (nr. 44, 11.06.1869): „pentru că cu maniera aceasta să silească **pe vericine** a adopta de conversațiune numai limba maghiară."

Aceste exemple concrete confirmă faptul că Transilvania a fost spațiul în care forma *vericine* a circulat cel mai îndelungat, fiind susținută de presa locală, de tradiția administrativă și de conservatorismul lingvistic.

După 1863, forma pătrunde masiv în presa din București, unde este folosită în contexte politice, juridice și administrative. În *Buciumul* (nr. 129, 16.10.1863), întâlnim formularea „a putut înțelege **veri-cine**, că nici președintele D. Prefectu a fostu la solemnitate...", fiind printre primele dovezi de pătrundere a formei în Muntenia.

În anii următori, termenul devine frecevent în presa din Muntenia: *Timpul* (nr. 48, 09.06.1876): „Onest, activ, cunoscând perfect datoriile sale, modest și amabil cu **veri-cine**;", *Lupta* (nr. 1665, 19.03.1892): „Kelnerii nu așteaptă nimic de la mușțiriu și sunt egali de politicoși cu **veri-cine**."; *Universul* (nr. 170, 22.06.1915): „...înainte de a începe o conversațiune și a stabili un acord, mai ales o colaborare militară, cu **vericine**, trebue să știm exact...".

În Moldova, forma *vericine* apare puțin mai târziu, dar se stabilizează rapid în presa ieșeană. În *Curierul Foaea Intereselor Generale* (nr. 78, 13.07.1884), întâlnim o utilizare narativă: „și primitor de **veri-cine** care va avea trebuință de serviciile sale, dar casa sa din contra, ea va fi închisă pentru **oricine**...", unde ocură ambele forme, arhaică și modernă, în același context. În *Gazeta de iași* (nr. 77, 10.07.1894), termenul apare în context juridic: „Art. 357: **Veri-cine** cu voință va pune foc la ziduri, corăbii, magazii, fabrice sau ori ce alte clădiri care sunt locuite sau servesc spre locuință de vor fi sau nu ale aprinzătorului, se va pedepsi cu munca silnică pe timp nemărginit."; în *Opinia* (nr. 33, 23.12.1906), forma este folsoită în limbaj administrativ: „**Veri-cine** observând o contravenție la portul Crucei sau Medaliei, poate depune o plângere în scris Cancelariei Ordinelor.", astfel, Moldova devine o zonă de consolidare a formei. Astfel, forma *vericine* prezintă o distribuție geografică amplă, cu o bază inițială transilvăneană și o răspândire ulterioară în Muntenia și Moldova. Prezența sa în toate provinciile românești confirmă statutul său de element al limbajului public cultivat, nu al limbii populare. Presa a funcționat ca un element important de difuzare, conservând forma mult după ce aceasta dispăruse din normele academice.

2.4.Analiza diafazică

Cele mai timpurii apariții ale termenului provin din texte adminstrative, unde funcția sa este clară, de a exprima generalitatea într-un cadru normativ. În *Gazeta Transilvaniei* (nr. 6, 19.01.1852), cuvântul apare într-o formulă precum: „...apoiu judece **vericine** până în cât se feresc asemeni traducători de falsificarea scriptelor și a testelor...", în cazul acesta cuvântul supus analizei este folosit pentru a desemna orice persoană care este supusă unei proceduri juridice, într-un registru oficial.

Forma apare des în articole de lege, regulamente, în *Gazeta de Iași* (nr. 77, 10.07.1894), termenul este folosit în articolul penal: „Art. 357: **Veri-cine** cu voință va pune foc la ziduri, corăbii, magazii, fabrice sau ori ce alte clădiri care sunt locuite sau servesc spre locuință de vor fi sau nu ale aprinzătorului, se va pedepsi cu munca silnică pe timp nemărginit.”. Aceeași funcție o regăsim în *Timpul* (nr. 104, 14.05.1893): „Art. 23. – **Veri-cine** își va fi schimbat sau modificat numele său patronimic, îi va fi adăogat un altul, sau o terminațiune, va fi luat un nume pe care nu avea dreptul să-l poarte...”.

Presa folosește termenul în contexte financiare, economice: *Românul* (14.02.1870): „Din aceste sume sperăm că **veri-cine** se va încredința, nu numi că evaluările bugetare n-au fost inflante, precum a pretins fostul ministru de finanțe...” sau *Cuvântul* (nr. 1855, 22.06.1930): „Nici, despre fraude operate de **veri-cine** contra lor”. Prin urmare, vericine este un exemplu representativ al unui pronume nehotărât cu formă arhaică menținut prin registrele oficiale.

BIBLIOGRAPHY:

1. Dicționarul limbii române (DLR)
2. Laurian, A. T., & Massim, I. C. – Dicționarul limbii române, vol. I., 1871.
3. Solirom, [27.12.2025], [https://clre.solirom.ro/].
4. Arcanum – colecție digitală de presă veche românească
5. Foae sătească (1839)
6. Arhivele Olteniei (1829)
7. Gazeta Transilvaniei (1852, 1853, 1867, 1869)
8. Gazeta de Moldavia (1856)
9. Românul (1861, 1862, 1866, 1870)
10. Buciumul (1863)
11. Concordia (1864)
12. Timpul (1876, 1893)
13. Lupta (1885, 1892)
14. Telegraful Român (1875)
15. Glasul Bucovinei (1935)
16. Curentul (1930)
17. Universul (1915)
18. Adevărul (1906, 1995)
19. Opinia (1906)
20. Gazeta de Iași (1894)
21. Curierul Foaea Intereselor Generale (1884)
22. Dimineața copiilor (1932)
23. Transilvania (1942)
24. Secera și Ciocanul (1961)

IMPLICATIONS AND SUBTLE MEANINGS IN TELEVISION INTERVIEWS

Loredana-Aurelia Alexandrescu
PhD, Prof., High School of Mechatronics and Automation, Iaşi

Abstract. *Our study aims to analyze concepts such as presupposition and implicature. Presuppositions constitute a set of conditions for discourse cohesion; for example, in a statement, a distinction can be made between what is said (expressed—posé) and what is presupposed (presupposé). In the statement Ion has quit smoking, what is said is Ion does not smoke, and what is presupposed is Ion used to smoke (a proposition presupposed by Ion has quit smoking). In the case of presupposition, one sentence presupposes another if the truth of the second is a precondition for the truth of the first. The implied meaning is generated by a series of discursive laws: the law of informativeness, the law of exhaustiveness, the law of litotes, the law of negation, the law of argumentative inversion, the law of insufficiency, the law of reduction, accompanied by examples taken from the program "Profesioniștii," produced by Eugenia Vodă, featuring guests Dem Rădulescu, Andrei Pleșu, Monica Macovei, and Fr. Ilarion Dan.*

Keywords: *sentence, concepts, presupposition, implication, implicit meanings*

În cele ce urmează, vom aborda prima tipologie de conținuturi implicite, presupoziția. Scopul nostru este să identificăm o serie de trăsături discursive ale termenului de *presupoziție*, tipurile întâlnite, precum și funcțiile acesteia, pentru a putea apoi să descriem cum funcționează această categorie pragmatică în discursul televizual românesc actual de tip interviu.

Presupoziția a fost considerată drept o ,,categorie estompată sau un termen - umbrelă"[1], consecință a sensurilor multiple pe care le înregistrează. Conceptul de presupoziție este adesea folosit fără a exista o strictă definire. În sens obișnuit, utilizarea cuvântului ,,presupoziție" este foarte largă: ,,reprezintă ceea ce e admis în mod prealabil ca ceva posibil, real, adevărat"[2] în timp ce în sens ,,tehnic", sensul care ne interesează pe noi, acest concept este restrâns la anumite tipuri de inferențe și aserțiuni, care sunt stimulate de expresii ce prezintă caracteristici specifice și care pot fi identificate pe baza unor teste lingvistice (de pildă, testul negației)[3].

În literatura de specialitate, *fenomenele presupoziţionale* au fost asociate cu numeroase sintagme şi structuri sintactice: *pre-aserţie* sau *preconstrucţie*, fapt care face trimitere la ideea că presupoziția ilustrează ,,unități de conținut care par a fi împrumutate dintr-un discurs preexistent, mai mult sau mai puțin difuzat[4].

Conturarea unei teorii pragmatice a presupoziţiilor este dată de eforturile unor lingviști, logicieni și filosofi, de-a lungul mai multor decenii. Trebuie subliniat faptul că există două orientări fondatoare diferite, dar care nu se exclud totuși una pe alta, ci pot fi complementare, în sensul că interpretează fenomenul presupoziției din unghiuri diferite: pe de o parte, în spațiul anglo-saxon, teoria elaborată de către Robert Stalnaker, conform căreia presupozițiile constituie ,,un ansamblu de convingeri din fondul comun de cunoștințe pentru enunțările locutorului"[5], fond de cunoștințe care poate fi definit drept ,,ansamblul de situații posibile pe care locutorul intenționează să le deosebească prin intermediul aserțiunilor sale"[6]; în momentul comunicării, interlocutorii, dorind să impună anumite atitudini, comportamente, impun cadrului discursiv și anumite conținuturi implicite (cele

[1] Umberto Eco, *Limitele interpretării*, traducere de Ștefania Mincu și Daniela Bucșă, Editura Pontică, Constanța,1996, pp. 313-314, disponibil și online la https://monoskop.org/images/6/68/Eco_Umberto_Limitele_interpretarii_1996.pdf,accesatîndatade6august 2021.
[2] Ion Coteanu, Luiza Seche, Mircea Seche, *Dicţionarul explicativ al limbii române*, Academia Română, Institutul de Lingvistică Iorgu Iordan, Ediția a II-a, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1998, p. 845.
[3] Umberto Eco, *op.cit.*, p. 314.
[4] Catherine Kerbrat-Orecchioni, *L'implicite*, Armand Colin Éditeur, Paris, 1998, p. 32 (t. n.).
[5] Stalnaker, *apud* Jacques Moeschler, Anne Reboul, *Dicționar enciclopedic de pragmatică*, Coordonarea traducerii Carmen Vlad, Liana Pop, Editura Echinox, Cluj, 1999, pp. 216-217.
[6] Jacques Moeschler, Anne Reboul, *op. cit.*, p. 217.

subînțelese putând fi ușor contestate, însă reacția eventuală la presupoziții perturbă comunicarea); în schimb, dacă interlocutorul nu-și ia asupra sa răspunderea contestării unei presupoziții nedorite, aceasta va fi considerată ca acceptată și inclusă într-un fond de cunoștințe comune reciproc acceptate[7]; pe de altă parte, în spațiul francez, teoria formulată de către Oswald Ducrot, potrivit căreia presupozițiile reprezintă „un ansamblu de condiții pentru coeziunea discursului”[8], de pildă, într-un enunț se poate realiza diferența între ceea ce este spus (exprimat - *posé*) și ceea ce este presupus (*presupposé*). În aserțiunea *Ion s-a lăsat de fumat,* ceea ce se spune este *Ion nu fumează*, iar ceea ce se presupune *Ion fuma* (propoziție presupusă de *Ion s-a lăsat de fumat*)[9]. În situația presupoziției, o frază presupune pe alta dacă adevărul celei de-a doua reprezintă o precondiție a adevărului primei[10]. În cele ce urmează, încercăm să realizăm o sistematizare a diferitelor accepții vehiculate în jurul conceptului de *presupoziție*, ca strategie persuasivă în discursul televizual românesc actual. Criteriile de definire a presupoziției (așa cum le-am putut infera) sunt diferite, de la un autor la altul, astfel încât şi tipologiile rezultate vor fi diferite.

Autorii *Dicționarului enciclopedic de pragmatică* afirmă faptul că „în ultimii treizeci de ani, problema presupoziţiei a dat naştere celui mai mare număr de lucrări de semantică şi pragmatică[11]. Decriptarea conținuturilor implicite este posibilă doar prin recurgerea, pe lângă informațiile referitoare la codul lingvistic, implicat în construirea enunțului (*competență lingvistică*, care este dată de competența locutorului de a realiza acte ilocutorii și de a înțelege actele ilocutorii produse de către interlocutor), la informații referitoare la: a) contextul extraverbal (*competență enciclopedică*); b) funcționarea „maximelor conversaționale” sau a „legilor discursului” (*competență retorico-pragmatică*); c) anumite mecanisme caracteristice „logicii naturale” (*competența logică*, de tipul inferențelor de natură praxiologică, prin care indivizii dețin diferite cunoștințe despre lume)”[12]. Din acest motiv, lingvista Catherine Kerbrat-Orecchioni atribuie conţinuturilor subînţelese calitatea de „dependente de context”, acestea putând fi identificate doar prin raportare la situaţia de comunicare, întrucât aparţin componentei retorice a limbajului. Observăm că subînţelesul, ca tip de implicit lingvistic, se apropie de presupoziţia semantică prin existenţa implicaturii convenţionale, întrucât niciuna dintre acestea nu depinde de contextul de comunicare. De asemenea, presupoziţia pragmatică se apropie de *subînţeles* prin utilizarea fondului comun de cunoştinţe[13].

Ilustrativă ni se pare, de pildă, și opinia lui Charles J. Fillmore, care admite că „Prin aspectele presupoziționale ale unei situații de comunicare prin intermediul limbajului, înțeleg condițiile care trebuie să fie satisfăcute pentru ca un act ilocuționar să fie efectiv îndeplinit atunci când sunt pronunțate frazele”[14]. Definiția dată de către Charles J. Fillmore asimilează presupozițiile fie *conditions d'emploi des énoncés*, fie *conditions de succès*[15].

Pentru Oswald Ducrot, presupoziția, concept fundamental al pragmaticii, nu este nicio condiție de întrebuințare a unui enunț și nicio condiție de conținut, ci o condiție asupra cadrului care este impus discursului”[16], astfel, presupoziția trebuie descrisă nu numai la nivel lingvistic, ci și la nivel discursiv; presupoziția este considerată ca un act ilocuționar, asemenea tuturor celorlalte acte ilocuționare (similar ordinului sau promisiunii)”[17]; orice act ilocuționar presupune realizarea unui act de presupoziție, care are ca funcție principală fixarea cadrului ulterior al discursului, adică un anumit

[7] Simina Mastacan, *Discursul implicit al dreptului*, Editura Junimea, Iași, 2004, p. 83.
[8]Ducrot, *apud* Jacques Moeschler, Anne Reboul, *Dicționar enciclopedic de pragmatică*, Coordonarea traducerii Carmen Vlad, Liana Pop, Editura Echinox, Cluj, 1999, p. 217, disponibil și online la https://documente.net/document/dictionar-de-pragmatica.html, accesat în data de 20 iulie 2021.
[9] *Ibidem*, pp. 506-509.
[10] Louis de Saussure, „Des présuppositions *stricto sensu* aux présuppositions discoursives”, în *La Présupposition entre théorisation et mise en discours*, sous la direction d'Amir Biglari et Marc Bonhomme, Classique Garnier, Paris,2018, p.35 (t. n.).
[11] Jacques Moeschler, Anne Reboul, *op. cit.*, p. 207.
[12] Catherine Kerbrat-Orecchioni, *L'implicite*, Armand Colin Éditeur, Paris, 1998, p. 25 (t. n.).
[13] *Ibidem*, p.22 (t. n.).
[14] Charles J. Fillmore, *apud* Paul Lerreya, *Enoncés performatifs. Présupposition (éléments de sémantique et de pragmatique)*, Fernand Nathan, Paris, 1979, p. 44 (t. n.).
[15] Paul Lerreya, *Enoncés performatifs. Présupposition (éléments de sémantique et de pragmatique)*, Fernand Nathan, Paris, 1979, p. 44 (t. n.).
[16] Jacques Moeschler, Anne Reboul, *op. cit.*, pp. 221-232.
[17] Oswald Ducrot, *Le dire et le dit*,Les Editions de Minuit,Paris,1984,p.42 (t. n.).

univers de discurs, diferit de informațiile asertate în interiorul acestui univers. Condițiile presupoziției nu mai sunt de ordin cognitiv sau epistemic, ci de natură discursivă. Altfel spus, discursul este cel care impune fondul de cunoștințe/cadrul ideologic asupra căruia nu se poate reveni decât prin mijlocul unor mecanisme de respingere polemică[18], modelând astfel universul de discurs. Așadar, orice enunț se analizează în două conținuturi: conținuturile actelor de asertare și de presupoziție: conținutul exprimat (fr. *posé*), notat *p* și conținutul presupus (*presupposé*) (notat pp.).

Exemple: A. *C s-a lăsat de fumat.*
B. *Cum, doar C n-a fumat niciodată*.
p. *C nu fumează acum*.
pp. *C fuma înainte*[19].
În descoperirea conținutului presupus, Oswald Ducrot utilizează **criteriul negației** (*C nu s-a lăsat de fumat.)***și al interogației** (*C s-a lăsat de fumat?*), întrucât **aceste două construcții păstrează conținutul presupus** (*C fuma înainte*.), criterii care nu pot fi folosite întotdeauna și care disting presupozițiile de alte tipuri de implicație.
În ceea ce privește testul negației, Osward Ducrot fixează două enunțuri precum: *C nu s-a lăsat de fumat* are aceeași presupoziție cu enunțul *C fuma înainte*. Tot el este însă cel care constată că negația are un statut foarte ambiguu, îndeplinind cel puțin două funcții destul de diferite: „descriptivă" și „metalingvistică".
Comparând următoarele două exemple:

1) *Nu e nici un nor pe cer.*
2) *Acest perete nu e alb*[20].

Autorul citat observă că ultima negație (2), integrată într-o situație de comunicare, e un enunț care face trimitere la alt enunț, atunci când marchează opoziția la o afirmație anterioară: *Acest perete este alb.,* care se poate nici să fi fost explicit formulată de către destinatar; de asemenea, precizează că (2) are o funcție „metalingvistică". În schimb, enunțul(1) reprezintă o descriere a unei stări de fapt. De aceea, în opoziție cu (2), (1) are o funcție mai ales „descriptivă" (în el se vorbește despre lucruri și nu despre enunțuri)[21]. Această distincție definește cel mai bine efectul negației cu privire la presupoziție: atunci când negația e utilizată descriptiv, presupoziția poate fi contestată: „(…) pot foarte bine să răspund că *regele Franței nu e chel pentru că el nu există*"[22].

Catherine Kerbrat-Orecchioni este de părere că acest test al negației nu poate fi unul reprezentativ pentru presupoziție, cel puțin pentru diferențierea acesteia de alte tipuri de implicații, atâta timp cât ea adesea poate ataca chiar presupoziția (*Pierre nu s-a lăsat de fumat pentru că n-a fumat niciodată*)[23].

Pe aceeași linie se situează și perspectiva lui Umberto Eco conform căreia presupoziția este „o categorie deschisă, ce poate fi explicată numai în cadrul teoriei discursului[24]. În opinia semioticianului italian, pentru a distinge fenomenul presupozițional, este necesar ca punctul de plecare să îl constituie o trăsătură generală a discursului, și anume „organizarea ierarhică a informației în interiorul structurii sale"[25]. În cadrul unui discurs, unitățile de informație sunt redate pe diferite niveluri și distribuite în conformitate cu diferite grade de relevanță. Unele unități de informație sunt mai intens focalizate decât altele, care par a fi mai puțin importante. Cu alte cuvinte, unele informații sunt așezate în fundalul discursului, în vreme ce altele sunt așezate în relief. „Presupozițiile fac parte din informația dată de un text: ele sunt supuse acordului reciproc din partea vorbitorului și a

[18] Jacques Moeschler, Anne Reboul, *op. cit.*, p. 221.
[19] Oswald Ducrot *apud* Jacques Moeschler, Anne Reboul, *op. cit.*, p. 222.
[20] Oswald Ducrot, *op. cit.*, p. 38 (t. n.).
[21] Oswald Ducrot, *Dire et ne pas dire*, Herman, Paris, 1972, p. 38 (t. n.).
[22] I*bidem.*
[23] Catherine Kerbrat-Orecchioni, *L'implicite*, Armand Colin Éditeur, Paris, 1998, p. 29 (t. n.).
[24] Umberto Eco, *Limitele interpretării*, traducere de Ștefania Mincu și Daniela Bucșă, Editura Pontică, Constanța, 1996, p. 317, disponibil și online la https://monoskop.org/images/6/68/Eco_Umberto_Limitele_interpretarii_1996.pdf,accesatîndatade16iulie 2021.
[25] *Ibidem*, pp. 317-318.

ascultătorului, și formează un fel de *cadru textual*, care determină punctul de vedere de la care discursul pornește. Acest cadru textual constituie fondul textului și este diferit de celelalte informații care reprezintă relieful”[26]. Prin urmare, cadrul de fond nu constituie informația deja cunoscută, ci,,ceea ce este acceptat ca fiind de necontestat de către participanți”[27].

Se cuvine să menționăm și perspectiva Siminei Mastacan care, în lucrarea sa *Discursul implicit al dreptului*, consideră că „fenomenul presupozițional este un act de autoritate prin care receptorului îi sunt impuse de către un subiect, evident sau disimulat în spatele instanței emițătoare, anumite conținuturi, într-un cadru discursiv înzestrat cu parametri specifici”[28].

În cele ce urmează, vom încerca să prezentăm o serie de trăsături ale presupoziției identificate în literatura de specialitate[29], printre care se numără: caracterul presupus al presupoziției pentru sensul afirmațiilor, unde apare ca implicit cu valoare literală (presupozițiile sunt utilizate pentru a vehicula mai mult decât exprimă în mod literal cuvintele); oferă cadrul informativ de fond pe care se desfășoară; reprezintă ,,subiectul adaptărilor contextuale”[30], fiind situată într-un trecut al cunoașterii; în mod normal, presupozițiile nu stau la baza înlănțuirii[31].

Este de remarcat faptul că presupozițiile sunt guvernate de structuri enciclopedice și trebuie considerate ca elemente ale contextului, ceea ce arată că ,,limbajul este un mecanism în măsură să creeze credințe și să impună o realitate care a fost afirmată în context”[32].

Prin urmare, presupozițiile nu lipsesc dintr-un schimb de informație cognitivă (schimb verbal), informație care se extrage dintr-un bagaj de cunoștințe comun (cunoștințe lingvistice, sociale, culturale).

1. Presupoziție vs. Subînțeles

În cele ce urmează, vom încerca să abordăm aspecte ce țin de distincția esențială în interiorul manifestărilor implicite, și anume cea între conținuturile presupoziționale și cele subînțelese (ceea ce *este spus* și ceea ce *nu este spus*, ceea ce *este spus pe ocolite*, *presupus*, *subînțeles*, *sugerat*, *insinuat* sau *înțeles printre rânduri*[33]).

Presupoziția și subînțelesul sunt două mari subclase ale implicitului, care se disting pe baza unei anumite concepții cu privire la sens și semnificație, concepție formulată de către lingvistul francez Oswald Ducrot.

În literatura de specialitate se subliniază faptul că presupoziția și subînțelesul sunt două subcategorii ale inferenței, concept propus de către autorii *Dicționarului enciclopedic de pragmatică*, în opinia cărora aceasta este „un proces prin care se ajunge la una sau mai multe concluzii, pornind de la premise”[34]. Pentru Catherine Kerbrat-Orecchioni, inferența înseamnă totalitatea propozițiilor implicite care se pot extrage dintr-un enunț și care se pot deduce din conținutul său literal. În cadrul inferenței, lingvista încadrează pe lângă presupoziții și conținuturile subînțelese (în sfera cărora se înscriu insinuările și aluziile[35]), și implicaturile lui Grice[36].

---

[26] *Ibidem*, p. 319.
[27] *Ibidem.*
[28] Simina Mastacan, *Discursul implicit al dreptului*, Editura Junimea, Iași, 2004, p. 76.
[29] Amir Biglari e tMarc Bonhomme, *La Présupposition entre théorisation et mise en discours* (Introduction), Classique Garnier, Paris, 2018, p. 8 (t. n.).
[30] *Ibidem*,p. 9 (t. n.).
[31]Catherine Kerbrat-Orecchioni, „La présupposition *in situ*” în *La Présupposition entre théorisation et mise en discours*, sous la direction d'Amir Biglari et Marc Bonhomme, Classique Garnier, Paris, 2018, p. 362 (t. n.).
[32] Umberto Eco, *Limitele interpretării*, traducere de Ștefania Mincu și Daniela Bucșă, Editura Pontică, Constanța, 1996, p. 341, disponibil și online la https://monoskop.org/images/6/68/Eco_Umberto_Limitele_interpretarii_1996.pdf,accesat în data de 16 iulie 2021.
[33] Elena Bonta, „Explicit, implicit și intercomprehensiune în conversația cotidiană”, în *Revista Română de Studii Culturale* (ROCSIR), http://www.rocsir.goldenideashome.com/archiv/2006_1/18%20Rocsir%201%202006.pdf,accesatîn data de 20 iulie 2021.
[34]Jacques Moeschler, Anne Reboul, *Dicționar enciclopedic de pragmatică*, Coordonare a traducerii de Carmen Vlad, Liana Pop, Editura Echinox, Cluj, 1999,p. 507, disponibil și online la https://documente.net/document/dictionar-de-pragmatica.html, accesat în data de 21 iulie 2021.
[35] CatherineKerbrat-Orecchioni,*L'implicite*,ArmandColinÉditeur,Paris,1998,p.43(t.n.).
[36]*Ibidem*,p.24 (t. n.).

Pragmatica integrată a lui Oswald Ducrot vorbește despre o analiză a enunțului pe două componente: *lingvistică* și *retorică*. *Componenta lingvistică* (numită și *descriere semantică lingvistică*) analizează enunțul în mod independent de context (dă semnificația frazei semnificația literală a enunțurilor), iar cea *retorică* analizează semnificația enunțului, ținând cont de circumstanțele enunțării acesteia[37]. Așadar, presupoziția se încadrează în sfera componentei lingvistice (așa cum am menționat mai sus, este considerată ca făcând parte din semnificația literală a enunțurilor), în timp ce subînțelesul se înscrie în componenta retorică. Se regăsesc astfel formulate ipoteze ale lingvisticii integrate în cadrul căreia nu mai avem de-a face cu o tratare liniară a enunțurilor, ci cu un cumul de informații lingvistice (care fac parte din componenta lingvistică) și de informații extralingvistice (care aparțin componentei retorice)[38]. Oswald Ducrot definește presupoziția în cadrul componentei lingvistice astfel: dacă aserția este *ceea ce ofer eu în calitate de locutor*, și dacă subînțelesul este *ceea ce eu las ca auditoriul meu să concluzioneze*, presupoziția este *ceea ce eu prezint ca fiind comun celor două personaje ale dialogului*, ca obiect al unei complicități fundamentale care îi reunește pe participanți la actul de comunicare[39].

Lingvistul în discuție este de părere că ceea ce produce evidența unei presupoziții nu este vreo necesitate logică sau empirică, vreo necesitate internă a discursului, o necesitate pe care locutorul o creează chiar prin cuvinte, instaurând, în perspectiva ei, un discurs în care presupoziția reprezintă un element constitutiv[40]. „Diferența esențială, și care face paradoxal rolul interogației în relațiile discursului, înseamnă - în viziunea lui Oswald Ducrot – că întrebarea nu se mulțumește să ofere dialogul, ci îl impune; pentru a o defini, trebuie să scoatem în evidență faptul că ea obligă auditoriul să vorbească la rândul său. Și deci frazele interogative comportă ele însele presupoziții (…). Fraza interogativă are această proprietate remarcabilă să oblige destinatarul să ia în contul său cutare sau cutare presupoziție cuprinsă în întrebare”[41].

Presupoziția reprezintă partea integrantă a sensurilor enunțurilor, în timp ce subînțelesul privește felul în care acest sens trebuie descifrat de către destinatar. „Subînțelesul vizează modul în care semnul este manifestat, este procesul pe baza căruia destinatarul trebuie să descopere imaginea cuvântului meu, imagine pe care înțeleg s-o dau”[42], este un act de interpretare, nefiind un act ilustrat în frază, Oswald Ducrot atribuie conținuturilor subînțelese o serie de caracteristici, cum ar fi:

a) „sa dépendance par rapport au contexte”[43], deoarece subînțelesul este produs de componenta retorică și identificat de către locutor printr-un demers discursiv,de genul:

„Dacă X a crezut de cuviință să spună Y, înseamnă că gândește Z”[44] ;

b) există pentru fiecare enunț un sens literal, subînțelesurile fiind excluse, în sensul că lasă auditoriului posibilitatea interpretării[45]; de asemenea, arată că o informație este transmisă prin intermediul unui cod și are ca destinatar pe cel care poate descifra respectivul cod: „Avem frecvent nevoie, în același timp, să comunicăm unele lucruri fără să le spunem; să le spunem, dar într-un mod în care să nu ne asumăm responsabilitatea”[46].

Așa cum am menționat și mai sus, presupoziția rămâne constantă prin testele specifice-testul negației, al interogației– realizate asupra enunțurilor, în timp ce în cazul subînțelesului, sensul adăugat la conținutul literal poate fi negat de locutor.

În plus, presupoziția este generată de o serie de unități lexicale și de structuri gramaticale care au funcția unor declanșatori, în vreme ce subînțelesul este generat de o serie de legi discursive[47]- care, în concepția autorilor *Dicționarului de pragmatică*, „sunt consecința directă a distincției, pe de o

[37] Oswald Ducrot, *Le dire et le dit,* Les Editions de Minuit,Paris,1984, p.15 (t. n.).
[38] Simina Mastacan, *Discursul implicit al dreptului*, Editura Junimea, Iași, 2004, p. 72.
[39] Oswald Ducrot, *Le dire et le dit,* Les Editions de Minuit, Paris, 1984, p. 20 (t. n.).
[40] Oswald Ducrot, *Dire et ne pas dire*, Herman, Paris, 1972, p.94 (t. n.).
[41] *Ibidem*, pp. 92-93(t .n.).
[42] Oswald Ducrot, *op. cit.*, 1984, pp. 44 – 45 (t. n.).
[43] Oswald Ducrot, *op. cit.*, 1972, p. 131 (t. n.).
[44] *Ibidem*, p. 132 (t. n.).
[45] *Ibidem*, pp. 131-132 (t. n.).
[46] *Ibidem*, p. 5 (t. n.).
[47] Oswald Ducrot, *Dire et ne pas dire*, Herman, Paris, 1972, pp. 132-142 (t.n.).

parte, dintre frază și enunț (și al corolarului acestuia, dintre semnificație și sens), iar, pe de altă parte, dintre componenta lingvistică și componenta retorică”[48] - cum ar fi:

a) *legea informativității*, care spune că „Orice enunț A, dacă este prezentat ca sursă de informație, induce sensul subînțeles că destinatarul ignoră, ori chiar, eventual, că ar fi mai degrabă așteptat non A (ceea ce amplifică valoarea informativă a actului realizat)”[49]. Pe scurt, informația comunicată non-A, care are ca punct de plecare enunțul A, reprezintă sensul subînțeles. Aceste legi au în vedere doar conținuturile exprimate.

b) *legea exhaustivității* este descrisă de către lingvistul francez Oswald Ducrot astfel „În ceea ce privește tema despre care se vorbește,vorbitorul trebuie să dea informațiile cele mai puternice pe care le posedă,și care sunt susceptibile să intereseze destinatarul”[50]. „Dacă se afirmă că *unii X sunt Y*, căci dacă locutorul ar fi putut da o informație mai puternică (de pildă, *cei mai mulți X sunt Y* sau *chiar toți X sunt Y*) în virtutea legii exhaustivității, ar fi trebuit să o facă”[51]. Așadar, această lege se focalizează asupra universului tematic al enunțului, care cuprinde toate aspectele ce l-ar putea interesa pe receptorul acestuia.

c) *legea litotei* „conduce la interpretarea unui enunț ca spunând mai mult decât semnificația sa literală”[52], transcendând astfel sensul literal. Oswald Ducrot prezintă interpretarea acestei legi astfel: „locutorul a ales A, care este cel mai puternic enunț permis, pentru că voia fără îndoială să spună mai mult dar nu putea”[53] . Trebuie subliniat faptul că legea litotei nu are în vedere decât conținuturile explicite.

De pildă, replica Eugeniei Vodă, din exemplul (1):

(1) EV: *pentru că există unii politicieni (...) care se răzbună* ↑ (Emisiunea*Profesioniștii*, Interviu cu Monica Macovei, TVR 1, 27 iulie 2011, vezi *Corpus*, p. 67)ar putea să însemne că *Toți politicienii se răzbună.* (prin aplicarea legii litotei)

Sau că *Numai unii politicieni se răzbună.* (prin aplicarea legii exhaustivității).

d) *legea negației* face referire la un fapt argumentativ, stipulând că „dacă un argument *p* aparține clasei argumentative determinate de concluzia *r*, negația sa *non-p* va fi considerată ca argument pentru *non-r*”[54], ceea ce contrazice legile logice clasice.

În exemplul (2), excerptat din emisiunea *Profesioniștii*,

(2) ID: tocmai asta voiam să spun +++ românia nu mai are elite ↑ (…) ***românia nu mai are niște + elite puternice*** ↑ care să ă ++ reprezinte interesul național↑+și nici nu ***se*** gândește la +această țară+++ se┴ încel mai bun caz ↑sese +++ gândesc la interesele de partid ↑ ++ partidele trebuie să concentreze elitele profesionale. + ***un partid nu mai trebuie cu lideri politici*** ↑+ trebuie și + **< F** OAMENI > ↑ care să știe să ***facă*** lucruri concrete în diferite domenii. + ***nu poți să lucrezi cu amatori*** ↑sau cu ↑cunoscuți îl pun pe acela că-i cunoscut ↑+ și știu că- mi slăvește interesele partidului ↑ ***nu tre- să slujească interesele țării*** (Emisiunea *Profesioniștii*,Interviu cu pr. Ilarion, TVR1, 31 martie 2018, vezi *Corpus*, p. 156),

[48]Jacques Moeschler, Anne Reboul, *Dicționar enciclopedic de pragmatică*, Coordonare a traducerii de Carmen Vlad, Liana Pop, Editura Echinox, Cluj, 1999, p. 201, disponibil și online https://documente.net/document/dictionar-de-pragmatica.html, accesat în data de 28 iulie 2021.

[49] *Ibidem.*

[50] *Ibidem*, p.134 (t. n.).

[51] Jacques Moeschler, Anne Reboul, *op. cit.* p. 205.

[52] Oswald Ducrot, *Dire et ne pas dire*, Herman, Paris, 1972, p. 137 (t. n.).

[53] Oswald Ducrot, *op. cit.*, pp. 137-138 (t. n.).

[54] Jacques Moeschler, Anne Reboul, *Dicționar enciclopedic de pragmatică*, Coordonarea traducerii de Carmen Vlad, Liana Pop, Editura Echinox, Cluj, 1999, p. 263, disponibil și online la https://documente.net/document/dictionar-de-pragmatica.html, accesat în data de 29 iulie 2021.

aplicând legea negației obținem „România are elite puternice (…), poți lucra cu amatorii (…), un partid trebuie realizat cu lideri politici (…), acela trebuie să slujească interesele țării(…)”, aspect care vine în opoziție cu ceea ce subliniază logica clasică, și anume „dacă p implică q, nu înseamnă că și non-p implică non-q”[55]. O situație similară întâlnim și în exemplul (3), extras din aceeași emisiune, având același invitat:

(3) ID:se întâmplă **]**acum în românia ↑și se pare că ***nimeni nu înțelege*** ↑ ***și nimănui nu îi pasă de nimeni*** ↑ în afară de < **F** PROPRIA PERSOANĂ>↑de<**F**PROPRIILEINTERESE>ceea ce este < **L** a:bsolut nefiresc >↑ (Emisiunea *Profesioniștii*, Interviu cu pr. Ilarion,TVR1,31martie2018,vezi *Corpus*,p. 164), aplicând legea negației, obținem un enunț de tipul: „În România, toți înțeleg și tuturor le pasă de ceilalți”.

e) *legea inversiunii argumentative* explicitează legea negației, care vizează proprietățile argumentelor aparținând unei scări negative. Această lege „stipulează că scara enunțurilor negative este inversul scării enunțurilor pozitive”[56] Așadar, dacă *p'* este mai tare decât *p*,pe scara argumentativă determinată de concluzia *r*, legea inversiunii argumentative arată că scara negativă face din *non-p* un argument mai puternic decât *non- p'*, pentru concluzia *non-r*[57]. Autorii *Dicționarului enciclopedic de pragmatică* vin cu următoarea explicație: „dacă admitem că a avea doctoratul de stat este un argument superior celui de a avea ciclul al treilea, vom admite pentru o concluzie *r* particulară că pentru a apăra concluzia opusă, cel care se impune în ordinea argumentelor este inversul”[58].

În exemplul (4),extras din emisiunea *Profesioniștii*:

(4) MM:instituțiile de presă sigur că mă sună+dar ele mă sună ca să zică + ***că e un ++ război între mine și băsescu*** ↑ + ***că atâta ++ asta-i tot. o știre degenu'acestaă+++astainteresează↑+nuargumenteroșiamontan***ă +++ (Emisiunea *Profesioniștii*,Interviu cu Monica Macovei, TVR1, 27iulie 2011, vezi *Corpus*, p. 85). admitem că, pentru mass-media, faptul că între Monica Macovei și Traian Băsescu ar exista un conflict, ar constitui o temă mai de actualitate decât subiectul controversat Roșia Montană.

f) *legea insuficienței* este concepută de către lingvistul francez Oswald Ducrot astfel: „afirmarea unei cantități, care este considerată slabă, echivalează cu afirmarea insuficienței acestei cantități”[59].

În exemplul (5), extras din emisiunea *Profesioniștii*, având ca invitat pe Andrei Pleșu,

(5)AP: ACUM dacă mă gândesc înapoi ↑++**cred că a fost BINE pentru mine că nu m-am format + lângă părinţii mei.**

EV: de ce?

AP: pentru că ↑ am avut în prejma mea la bucureşti ↑ un unchi ↑ care era profesor de liceu ↑ şi care a fost pentru mine ca prezenţă formatoare ↑ <**F** INFINIT mai important > + decât ar fi putut fi din <**F** DIN ACEST PUNCT DE VEDERE părinţii mei > (Emisiunea *Profesioniștii*, Interviu cu Andrei Pleșu, TVR 1, 18 octombrie 2017, vezi *Corpus*, p. 38), aplicând legea insuficienței, obținem un enunț de tipul: „Pentru Andrei Pleșu, prezența formatoare a părinților a fost inferioară prezenței formatoare a unchilor”.

g) *legea reducției*,,explicitează ideea că negația lingvistică descriptivă semnifică <mai puțin decât >[60]

(6) EV: am invitat în studio ↑ de astă dată nu + un ACTOR + ci o veritabilă INSTITUŢIE umoristică DEM RĂDULESCU (Emisiunea *Profesioniștii*, Interviu cu Dem Rădulescu, TVR 1, 20 martie 2000, vezi *Corpus*, p. 10).

[55]*Ibidem*, p. 263.
[56] *Ibidem*, p. 263.
[57] *Ibidem*, pp. 263-264.
[58] *Ibidem*, p. 263.
[59] *Ibidem*, p. 264.
[60] Jacques Moeschler, Anne Reboul, *op. cit.*,p. 265.

Decodificând, în exemplul (6), odată cu rostirea părții finale a enunțului, sensul primei părți, se inferează, totodată, valoarea inegalabilă a marelui actor român Dem Rădulescu.

Așadar, legile discursului propuse de către lingvistul francez Oswald Ducrot au menirea de a funcționa ca un mecanism care participă la îndeplinirea obiectivului comunicațional, acela de reușită a interacțiunii dintre interlocutorii care respectă aceste legi.

Pentru lingvistul francez amintit, subînțelesul este ,,un mod de producere a sensului, un mod de manifestare a actelor de vorbire"[61] , un produs al acestor legi ale discursului care reprezintă un ,,dispozitiv de reglare al dezbaterii intersubiective"[62].

Referitor la elementele comune ale conținuturilor implicite, presupoziția și subînțelesul se caracterizează prin specificitatea de a nu constitui *veritabilul obiect al spunerii*, deoarece ele sunt deduse, în vreme ce conținuturile explicite fac obiectul spunerii, ele regăsindu-se în semnificantul enunțării"[63].

Așadar, presupoziția, alături de subînțeles, constituie un tip de implicit lingvistic, folosit de către actorii actului comunicativ, în ideea de a transmite, în mod indirect, o informație, fie din considerente de economie lingvistică, fie din dorința de a nu-și asuma, propriu-zis, cele afirmate, deoarece ceea ce nu este exprimat lingvistic nu poate reprezenta obiectul unui repros[64].

BIBLIOGRAPHY:

1. Biglari, Amir et Bonhomme, Marc, *La Présupposition entre théorisation et mise en discours* (Introduction), Classique Garnier, Paris, 2018.
2. Bonta, Elena, ,,Explicit, implicit și intercomprehensiune în conversația cotidiană", în *Revista Română de Studii Culturale* (ROCSIR), http://www.rocsir.goldenideashome.com/archiv/2006_1/18%20Rocsir%201%202006.pdf,accesatîn data de 20 iulie 2021.
3. Coteanu, Ion; Seche, Luiza; Seche, Mircea, *Dicţionarul explicativ al limbii române*, Academia Română, Institutul de Lingvistică Iorgu Iordan, Ediţia a II-a, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1998.
4. de Saussure, Louis, ,,Des présuppositions *stricto sensu* aux présuppositions discoursives", în *La Présupposition entre théorisation et mise en discours*, sous la direction d'Amir Biglari et Marc Bonhomme, Classique Garnier, Paris.
5. Ducrot, Oswald, *Le dire et le dit*,Les Editions de Minuit,Paris,1984.
6. Ducrot, Oswald, *Dire et ne pas dire*, Herman, Paris, 1972.
7. Eco, Umberto, *Limitele interpretării*, traducere de Ștefania Mincu și Daniela Bucșă, Editura Pontică, Constanța,1996.
8. Kerbrat-Orecchioni, Catherine, *L'implicite*, Armand Colin Éditeur, Paris, 1998.
9. Kerbrat-Orecchioni, Catherine, ,,La présupposition *in situ*" în *La Présupposition entre théorisation et mise en discours*, sous la direction d'Amir Biglari et Marc Bonhomme, Classique Garnier, Paris, 2018, p. 362 (t. n.).
10. Lerreya, Paul, *Enoncés performatifs. Présupposition (éléments de sémantique et de pragmatique)*, Fernand Nathan, Paris, 1979.
11. Mastacan, Simina, *Discursul implicit al dreptului*, Editura Junimea, Iași, 2004.
12. Moeschler, Jacques; Reboul, Anne, *Dicționar enciclopedic de pragmatică*, Coordonarea traducerii Carmen Vlad, Liana Pop, Editura Echinox, Cluj, 1999.

[61] Oswald Ducrot, *Le dire et le dit*, Les Editions de Minuit, Paris, 1984, p. 102(t. n.).
[62] *Ibidem*, p. 105 (t. n.).
[63] Catherine Kerbrat-Orecchioni, *L'implicite*, Armand Colin Éditeur, Paris, 1998, pp. 21-21 (t. n.).
[64] *Ibidem*, p. 105 (t. n).